

DRIEËRLEI CATECHISMUS

Bevattende

- DE GRONDEN VAN HET CHRISTELIJK GELOOF
- DE HISTORIËN VAN DE HEILIGE SCHRIFT
- EN DE PRAKTIJK DER GODZALIGHEID

samengesteld door

JACOBUS KOELMAN
dienaar van het Evangelie

Leer den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs; als hij ook oud zal
geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken. Spreuken 22 : 6.

Eerste Uitgave: Johannes Boeckholt, in de Gapersteeg, bij de Beurs
Amsterdam, 1684

Nieuwe Uitgave: UITGEVERIJ G. KOOL — VEENENDAAL — 1978

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2009

Spreuk. 29 : 15

Een kind, dat aan zichzelf gelaten is, beschaamt zijne moeder.

Spreuk. 19 : 13

Een zotte zoon is zijnen vader grote ellende.

Levit. 19 : 3

Een ieder zal zijne moeder en zijnen vader vrezen.

Coloss. 3 : 20

Gij kinderen, zijt uwen ouderen gehoorzaam in alles; want dat is den Heere welbehagelijk.

Levit. 19 : 32

Voor het grauwe haar zult gij opstaan en zult het aangezicht des ouden vereren.

Spreuk. 1 : 8, 9

Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de wet (of leer) uwer moeder niet; want zij zullen uwen hoofde een aangenaam toevoegsel zijn en ketenen aan uw hals.

1 Tim. 4 : 7, 8

Oefen uzelfen tot godzaligheid; want de lichamelijke oefening is tot weinig nut; maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens.

Deel 1**De catechismus over de gronden van de religie**

Vraagjes die men de kleinste kinderen moet leren	5
De gronden van het geloof van de christelijke religie	13
Twee samenvattingen van de hoofdartikelen des geloofs	18
Uitbreiding van de gronden van de religie	20
Enige dwalingen van degenen die buiten onze kerken zijn	34

Deel 2**De historische catechismus**

Historiën van het Oude Testament	37
Historiën van het Nieuwe Testament	55

Deel 3**De catechismus over de praktijk der godzaligheid**

De Tien geboden	70
Over het geloof, bekering, lezen van Gods Woord, en de Sacramenten	89
Het gebed des Heeren	101
Aanghangsel over de praktijk	111

VOORWOORD

In 1679 heeft ds. J. Koelman "De plichten der ouders in kinderen voor God op te voeden" geschreven. De oorspronkelijke titel luidt volledig: "De plichten der ouders in kinderen voor God op te voeden, nevens drieërlei catechismus, alsmede twintig voorbeelden van godzalige en vroegstervende jonge kinderen". 1)

Dit werk omvat dus drie delen:

- a. De plichten der ouders in kinderen voor God op te voeden. Dit is een handleiding voor de ouders over de opvoeding van hun kinderen.
- b. Drieërlei catechismus, die bestemd is voor de kinderen.
- c. Twintig voorbeelden van godzalige vroegstervende jonge kinderen, die de kinderen kunnen lezen.

In het eerste deel, de handleiding, wordt meermalen naar de andere twee delen verwezen. Ds. Koelman heeft deze delen geschreven om ook hiermee de ouders behulpzaam te zijn. Zelf schrijft hij in zijn voorwoord over de drieërlei catechismus: "Tot dit laatste (namelijk het opstellen van deze catechismus) vind ik mij genoodzaakt, eensdeels door de kleinwetendheid van de meeste ouders, zodat, hoeveel regelen 2) ik mocht voorschrijven en hoe eenvoudig en duidelijk die ook mochten zijn, evenwel de meesten niet zouden verstandig en ordentelijk die gronden van waarheid en praktijk nevens de bijbelse historiën kunnen voorstellen aan hun kinderen, zonder deze hulp; andersdeels, dewijl de kinderen noodzakelijk de gronden uit een boek moeten van buiten leren, met de schriftuurlijke bewijzen, opdat ze die te beter tot in hun ouderdom in het geheugen en in het verstand mogen blijven".

De drie delen horen bij elkaar: In de "Plichten der ouders", geeft Ds. Koelman de ouders 281 regels over de opvoeding van hun kinderen. Als hulp aan de ouders heeft hij de twee andere delen toegevoegd. Hoe de ouders de catechismus en de twintig voorbeelden moeten gebruiken, vinden we duidelijk verklaard in de handleiding.

Welnu, het 1e deel: "De plichten der ouders", is steeds herdrukt.

Deze uitgave bevat Het 2e deel, de drieërlei catechismus, die geschreven is tot hulp van de ouders, die ook thuis hun kinderen zoeken te onderwijzen in de leer der waarheid.

Deze uitgave van deze catechismus is behoudens de spelling, de oorspronkelijke tekst van het oude werk, zodat het geheel Koelmans eigen werk genoemd kan worden.

Ederveen, sept. 1978

A.G. v. Dieren.

1) Deze zullen te zijner tijd D.V. door de uitgever dezes opnieuw worden uitgegeven.

2) Hiermee bedoelt Koelman de 281 regelen van de handleiding: "*De plichten der ouders*".

HET EERSTE HOOFDSTUK

bevattende de vraagjes, die men de kleinste kinderen moet leren

Ten eerste: Vraagjes over de kennis van de gronden van de religie.

1. Vraag: Wie heeft alles geschapen?

Antwoord: God.

2. V: Wie heeft u geschapen?

A: God.

3. V: Wie is God?

A: De Schepper van alles.

4. V: Wat is God?

Een Geest, Die oneindig en almachtig is.

5. V: Waar is God?

A: Hier en overal, in de hemel en op de aarde.

6. V: Hoeveel goden zijn er?

A: Maar één God.

7. V: Hoeveel Personen zijn er in de Godheid?

A: Drie Personen.

8. V: Welke zijn de drie Personen in de Godheid?

A: De Vader, de Zoon en de Heilige Geest en die Drie zijn één God.

9. V: Wie regeert de wereld?

A: God.

10. V: Wie geeft u eten, drinken en kleding?

A; God.

11. V: Waaruit weten wij Gods wil?

A: Uit de Heilige Schrift of uit de Bijbel.

12. V: Waaruit is hemel en aarde gemaakt?

A: Uit niets.

13. V: Hoe heeft God de mens geschapen, goed of kwaad?

A: Goed.

14. V: Waarnaar heeft God de mens geschapen?

A: Naar Zijn beeld.

15. V: Waarin bestaat Gods beeld?

A: In kennis, gerechtigheid en heiligheid.

16. V: Hoe is de mens kwaad geworden?

A: Door de eerste zonde.

17. V: Wat was de eerste zonde?

A: Het eten van de verboden vrucht.

18. V: Zijn de mensen van nature nu goed of kwaad?

A: Zij zijn kwaad.

19. V: Zijt gij van nature goed of kwaad?

A: Kwaad.

20. V: Wat verdient de zonde?

A: Straffen.

21. V: Welke straffen verdient de zonde?

A: De dood, of de tijdelijke en eeuwige straffen.

22. V: Wat maakt een mens ellendig?
A: De zonde en de straf der zonde.
23. V: Zijt gij ook ellendig?
A: Ja.
24. V: Hebt gij ook de straffen verdiend?
A: Ja.
25. V: Waardoor hebt gij de straffen verdiend?
A: Door mijn zonden.
26. V: Wie is de Zaligmaker?
A: De Heere Jezus Christus.
27. V: Is Christus de Zoon van God?
A: Ja.
28. V: Is Christus God of Mens?
A: Christus is God en Mens.
29. V: Heeft Christus ook een moeder?
A: Ja, naar Zijn mensheid.
30. V: Wie verlost de zondaars?
A: Christus.
31. V: Waarvan verlost Christus de zondaars?
A: Van de zonde en van de straf der zonde.
32. V: Zijn alle mensen zondaars?
A: Ja.
33. V: Zijn ook al de kinderen zondaars?
A: Ja.
34. V: Worden alle zondaars door Christus zalig en verlost?
A: Neen.
35. V: Wie worden dan zalig?
A: Gods kinderen.
36. V: Wie zijn kinderen van God?
A: Alleen die God liefhebben en Hem gehoorzaam zijn.
37. V: Door Wie moet gij zalig gemaakt worden?
A: Door Christus.
38. V: Is Christus gestorven en begraven?
A: Ja.
39. V: Is Christus opgestaan en ten hemel gevaren?
A: Ja.
40. V: Voor wie is Christus gestorven?
A: Voor de zondaars, die in Hem geloven en Hem liefhebben.
41. V: Is er meer dan één Zaligmaker?
A: Neen.
42. V: Kunnen de engelen in de hemel ons niet zaligmaken?
A: Neen.
43. V: Kunnen de vrome mensen of onze ouders ons niet zaligmaken?
A: Neen.
44. V: Willen de duivelen ons wel zaligmaken?
A: Neen, die willen ons in de hel brengen.
45. V: Van Wie moet gij de zaligheid verwachten?
A: Van Christus.
46. V: Door Wie verkrijgt men vergeving van zonden?
A: Door Christus.

47. V: Is God genadig en barmhartig om zonden te vergeven?
A: Ja.
48. V: Aan wie wil God alleen de zonden vergeven?
A: Aan degenen die zich bekeren.
49. V: Als men sterft, sterft dan ook de ziel?
A: Neen.
50. V: Als men sterft, waar blijft dan het lichaam?
A: In het graf.
51. V: Als men sterft, waarheen gaat dan de ziel?
A: In de hel of in de hemel.
52. V: Wiens ziel gaat naar de hel?
A: De ziel van alle goddelozen en van alle stoute kinderen.
53. V: Wiens ziel gaat naar de hemel?
A: De ziel van alle godzaligen en van alle goede kinderen.
54. V: Waar is Christus nu met Zijn lichaam?
A: In de hemel.
55. V: Zal Christus wederkomen uit de hemel?
A: Ja, in de Dag des Oordeels.
56. V: Wanneer zal Christus wederkomen om te oordelen?
A: Ten laatsten dage.
57. V: Zullen in de Dag des Oordeels de lichamen weer uit het graf opstaan?
A: Ja.
58. V: Wat zullen de boze mensen in de hel lijden?
A: Pijnen en straffen.
59. V: Wat zullen de godzalige mensen hebben in de hemel?
A: Blijdschap en vrolijkheid.
60. V: Hoelang zullen de bozen in de hel zijn en blijven?
A: Altijd en eeuwig.
61. V: Hoelang zullen de godzaligen in de hemel zijn?
A: Altijd en eeuwig.
62. V: Moeten alle kinderen gedoopt worden?
A: Ja.
63. V: Zullen al de gedoopte kinderen door Christus zalig worden?
A: Neen.
64. V: Wat voor kinderen zullen zalig worden?
A: Alle kinderen die God vrezen en dienen.

Ten tweede: Vraagjes over de historiën in de Schrift.

65. V: Wie was de eerste mens?
A: Adam.
66. V: Waaruit werd de eerste mens gemaakt?
A: Uit aarde.
67. V: Wie was de eerste vrouw?
A: Eva.
68. V: Waaruit is Eva geschapen?
A: Uit een rib van Adam.
69. V: Wie heeft de mensen tot zonden gebracht?
A: De duivel.

70. V: Waar werd de eerste mens door God gesteld?
A: In het Paradijs.
71. V: Wat was het Paradijs?
A: Een schone lusthof.
72. V: Wie waren de eerste twee broeders?
A: Kaïn en Abel.
73. V: Wie sloeg zijn eigen broeder dood?
A: Kaïn.
74. V: Waarom sloeg Kaïn zijn broeder Abel dood?
A: Omdat zijn broeder beter was dan hij.
75. V: Waardoor verging de eerste wereld?
A: Door een vloed van het water.
76. V: Waarom zond God die zondvloed?
A: Om de zonden.
77. V: Hoeveel bleven er nog in leven?
A: Acht mensen.
78. V: Wie heeft zijn eigen zoon aan God willen opofferen?
A: Abraham, de vader van alle gelovigen.
79. V: Hoe heette de zoon van Abraham?
A: Izaäk.
80. V: Welke zonen had Izaäk?
A: Jakob en Ezau.
81. V: Wie heeft zijn eerstgeboorte verkocht om een schotel moes?
A: Ezau.
82. V: Wie werd door zijn eigen broeders verkocht?
A: Jozef.
83. V: Welk kind werd door zijn ouders in de rivier gelegd, in een biezen kistje?
A: Mozes.
84. V: Wie waren de kinderen Israëls?
A: Al de nakomelingen van Jakob, die God Israël had genoemd.
85. V: Wie heeft de kinderen Israëls uit het land van Egypte gevoerd?
A: Mozes.
86. V: Wie was de sterkste mens?
A: Simson.
87. V: Wie was de wijste mens?
A: De koning Salomo.
88. V: Wie was de vroomste koning?
A: De koning David.
89. V: Wie was de oprechte man, die van al zijn goederen beroofd werd?
A: Job.
90. V: Wie werden er in de vurige oven geworpen, en zij vergingen niet?
A: De drie jongelingen.
91. V: Wie werd er in de leeuwenkuil geworpen, en hij werd niet verscheurd?
A: De profeet Daniël.
92. V: Wie werd er in de zee geworpen en door een vis ingeslokt en evenwel weer levend op de aarde geworpen?
A: De profeet Jona.
93. V: Wie werd er in een diepe modderkuil geworpen en er daarna weer uitgetrokken?
A: De profeet Jeremia.

94. V: Wie zijn er niet gestorven?
A: Henoeh en Elia.
95. V: Wie is er met een vurige wagen ten hemel gevaren?
A: De profeet Elia.
96. V: Wie werden er door twee beren verscheurd?
A: Tweeënveertig kinderen.
97. V: Waarom werden de tweeënveertig kinderen door twee beren verscheurd?
A: Omdat ze tegen de profeet Eliza hadden geroepen: "Kaalkop, kaalkop".
98. V: Uit welke moeder is Christus geboren?
A: Uit de maagd Maria.
99. V: Wie was Christus' vader naar Zijn mensheid?
A: Hij had geen vader.
100. V: Waar is Christus geboren?
A: Te Bethlehem in een stal.
101. V: Wie heeft de kinderen laten vermoorden te Bethlehem?
A: De koning Herodes.
102. V: Wie heeft allereerst gedoopt?
A: Johannes de Doper.
103. V: Wat heeft Herodes aan Johannes de Doper gedaan?
A: Hij heeft hem laten onthoofden, omdat hij hem zijn zonde bestrafte.
104. V: Hoelang heeft Jezus gevestigd?
A: Veertig dagen.
105. V: Wie heeft de Heere Jezus tot zonden verzocht?
A: De satan.
106. V: Wie heeft op de bruiloft het water in wijn veranderd?
A: Christus.
107. V: Wie genas de blindgeborenen, doven, stommen en kreupelen?
A: Christus.
108. V: Wie wekte de doden op ten leven?
A: Christus.
109. V: Wat zei Christus van de goede kinderkens?
A: Christus zei: "Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet; want derzulken is het Koninkrijk Gods".
110. V: Wat deed Christus aan enige kinderkens?
A: Hij nam hen in Zijn armen en hij legde hun de handen op en zegende hen.
111. V: Heeft Jezus wel op een paard gereden?
A: Neen, maar eens op een ezelin.
112. V: Was Jezus arm of rijk naar de wereld?
A: Arm.
113. V: Hoeveel apostelen had Christus?
A: Twaalf.
114. V: Wie heeft Jezus verraden?
A: De apostel Judas.
115. V: Welke dood is Judas gestorven?
A: Hij heeft zich verhangen.
116. V: Wie heeft Jezus driemaal verloochend?
A: De apostel Petrus.
117. V: Kreeg Petrus er berouw van, dat hij zijn meester Christus verloochend had?
A: Ja en hij weende bitterlijk.
118. V: Hoe heeft Christus in de Hof van Gethsémané gezweet?

A: Hij zweette grote druppelen bloeds.

119. V: Hoe hebben de goddelozen Christus mishandeld?

A: Zij hebben Hem gevangen, geslagen, beschuldigd, bespogen, gezeseld, veroordeeld en ter dood gebracht.

120. V: Welke dood is Christus gestorven?

A: De dood des kruises.

121. V: Welke rechter heeft Christus laten geselen en kruisigen?

A: De rechter Pontius Pilatus.

122. V: Wie zijn er met Christus gekruisigd?

A: Twee moordenaars.

123. V: Werden die moordenaars bekeerd?

A: De ene werd bekeerd en ging in de hemel; de andere werd niet bekeerd en ging in de hel.

124. V: Wanneer stond Christus uit de doden en uit het graf op?

A: Ten derden dage na Zijn dood.

125. V: Bleef Jezus op aarde toen Hij opgestaan was?

A: Neen, maar Hij voer ten hemel, daar velen het zagen.

126. V: Wie was de eerste martelaar na Christus' hemelvaart?

A: Stéfanus.

127. V: Wie was de vervolger die bekeerd werd?

A: De apostel Paulus.

128. V: Wie werd door God doodgeslagen en van de wormen gegeten?

A: Herodes.

Ten derde: Vraagjes over de oefening der godzaligheid.

129. V: Wie moet gij het meest liefhebben?

A: God.

130. V: Hoe moet gij God liefhebben, met uw mond of met uw hart?

A: Met mijn hele hart.

131. V: Hoe moet gij anderen liefhebben?

A: Als mijzelf.

132. V: Waarin moet gij God gehoorzamen?

A: In al wat Hij gebiedt.

133. V: Wie moet men aanbidden?

A: God alleen.

134. V: Wanneer moet men God bidden?

A: 's Morgens, 's middags en 's avonds.

135. V: Mag men zijn gebed wel nalaten?

A: Neen.

136. V: Mag men wel op zijn bed bidden?

A: Neen.

137. V: Hoe moet men bidden?

A: Op zijn knieën.

138. V: Moet men God alleen bidden met de mond of ook met zijn hart?

A: Ook met zijn hart.

139. V: Voor wie moeten de kinderen bidden?

A: Voornamelijk voor zichzelf en voor hun ouders.

140. V: Verhoort God ook de gebeden van de kinderen?

- A: Ja, als zij in Christus naam van harte bidden en Hem gehoorzaam willen zijn.
141. V: Wie maakt onze gebeden en dankzeggingen aangenaam?
A: Christus.
142. V: Moet men God ook 's morgens en 's avonds danken?
A: Ja.
143. V: Waarvoor moet men God danken?
A: Voor al het goed dat Hij ons doet.
144. V: Moeten de kinderen hun vraagjes leren en opzeggen?
A: Ja.
145. V: Als de kinderen bidden of vraagjes opzeggen, mogen zij dan wel rondkijken en wat anders denken?
A: Neen.
146. V: Moet men graag naar de kerk gaan?
A: Ja.
147. V: Mag men in de kerk wel spelen of eten of praten?
A: Neen.
148. V: Wat moet men in de kerk doen?
A: Toeluisteren en bidden.
149. V: Mag men Gods of Jezus' naam wel ijdelijk noemen?
A: Neen.
150. V: Wat zijn dat voor kinderen, die vloeken of zweren?
A: Goddeloze kinderen.
151. V: Mogen de kinderen wel paapse heilige dagen houden?
A: Neen.
152. V: Mogen de kinderen wel spelen op de rustdag?
A: Neen.
153. V: Mag men wel wat kopen of verkopen op de rustdag?
A: Neen.
154. V: Wat moeten de kinderen op de rustdag doen?
A: Gods Woord lezen en horen, bidden en gecatechiseerd worden.
155. V: Moet men vader en moeder eren en liefhebben?
A: Ja.
156. V: Moet men vader en moeder in alles gehoorzaam zijn?
A: Ja.
157. V: Mag men wel kwaad en toornig worden?
A: Neen.
158. V: Mogen de kinderen wel slaan of vechten of twisten?
A: Neen.
159. V: Mogen de kinderen elkaar wel bijnamen geven?
A: Neen.
160. V: Mogen de kinderen hun zin en wil wel hebben?
A: Neen.
161. V: Wiens wil moeten de kinderen volgen?
A: Gods wil en de wil van hun ouders.
- 24 V: Moeten stoute kinderen gekastijd worden?
A: Ja.
162. V: Wat zegt Salomo van de kastijding?
A: Die zijn roede inhoudt, haat zijn zoon, maar die hem liefheeft, zoekt hem vroeg met kastijding.
163. V: Mag men wel spotten met anderen?

Al Neen.

164. V: Mogen de kinderen elkaar wel benijden?

A: Neen.

165. V: Mogen de kinderen wel iets nemen of stelen van hun ouders of van anderen?

A: Neen, want de dieven zullen in de hemel niet komen.

166. V: Mag men wel ooit liegen?

A: Neen.

167. V: Waar zullen de leugenaars gaan, als zij sterven?

A: In het helse vuur.

168. V: Mogen de kinderen wel hovaardig zijn met hun kleding of met iets anders?

A: Neen.

169. V: Mogen de kinderen wel ijdele liedjes zingen?

A: Neen.

170. V: Mogen de kinderen wel alles begeren wat zij zien?

A: Neen.

171. V: Moeten de kinderen tevreden zijn met hetgeen hun ouders hun geven of doen?

A: Ja.

172. V: Mogen de kinderen wel pruilen, prat gaan op, pronken of murmureren als zij hun zin en wil niet krijgen?

A: Neen.

173. V: Moet men zich van alle zonden wachten?

A: Ja.

174. V: Waarom moet men de zonde laten en vrezen te doen?

A: Omdat God die verboden heeft.

175. V: Als de kinderen kwaad gedaan hebben, moeten zij dan bedroefd en beschaamd zijn?

A: Ja.

176. V: Moeten de kinderen om vergiffenis bidden als zij gezondigd hebben?

A: Ja.

178. V: Wie moeten de kinderen om vergiffenis bidden?

A: God en hun ouders.

N.B.: Deze voorgaande vraagjes moeten de kinderen niet altijd achter elkaar en met dezelfde woorden gevraagd worden, maar nu hier, nu daar, dan zus, dan zo.

HET TWEEDE HOOFDSTUK

Behelzende de gronden van het geloof van de christelijke religie, in zestien vragen en antwoorden, die de kinderen al vroeg van buiten moeten leren.

1. V: Wat gelooft gij van de Heilige Schrift?

A: De Heilige Schrift is het waarachtige en heerlijke Woord Gods, bevat in de schriften des Ouden en Nieuwen Testaments; en het is de enige en volmaakte regel van ons geloof en onze wandel, opdat wij God verheerlijken en genieten mogen.

2 Tim. 3 : 16 en 17: Al de Schrift is van God ingegeven en is nuttig tot lering, wederlegging en verbetering, opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. 2 Petrus 1 : 19, 20, 21 : Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is en geen profetie der Schrift is van eigene uitlegging; en zij is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken. Gal. 6 : 16: Zovelen als er naar dezen regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid.

2. V: Wat gelooft gij van het Goddelijk Wezen en van de Goddelijke Personen?

A: God is een Geest, oneindig, eeuwig en onveranderlijk in Zijn Wezen, in Zijn wijsheid, kracht, heiligheid, rechtvaardigheid, goedheid, en waarheid; en deze levende en waarachtige God is maar één enig God, doch er zijn drie Personen in de Godheid, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en die Drie zijn één God, dezelfde in Wezen en evengelisch in macht en heerlijkheid.

Joh. 4 : 24: God is een Geest en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. Job. 11 : 7, 8: Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe den Almachtige vinden? Zij is als de hoogten der hemelen, dieper dan de hel, wat kunt gij weten? Langer dan de aarde is hare maat en breder dan de zee. 1 Joh. 5 : 7: Drie zijn er Die getuigen in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest en deze Drie zijn Eén.

3. V: Wat gelooft gij van de besluiten Gods?

A: Gods besluiten zijn Zijn eeuwige voornemens naar de raad van Zijn wil, waardoor Hij alles wat er gebeurt voorverordineerd heeft tot Zijn eigen eer en in het bijzonder ook aangaande de eeuwige zaligheid van enige mensen en de eeuwige rampzaligheid van anderen.

Ef 1 : 11: God werkt alle dingen naar de raad Zijns willens. 1 Thess. 5 : 9: God heeft ons niet gesteld tot toorn, maar tot verkrijging der zaligheid door onzen Heere Jezus Christus. Hand. 4 : 27, 28: Heródes en Pontius Pilatus en de volken Israëls zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, om te doen al wat Uw hand en Uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.

4. V: Wat gelooft gij van de werken Gods?

A: God voert Zijn besluiten uit, eensdeels in het werk der schepping, waarin Hij alles in zes dagen tijd uit niet gemaakt heeft door het woord Zijner kracht, andersdeels door de werken van Zijn voorzienigheid, waardoor Hij al Zijn schepselen en al hun daden zeer heilig, wijs en krachtig onderhoudt en regeert.

Ps. 33 : 6, 9, 10, 11: Door het woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt en door de Geest Zijns monds al hun heir, want Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er; Hij vernietigt de raad der heidenen, maar de raad des Heeren bestaat in eeuwigheid, de gedachten Zijns harten van geslacht tot geslacht. Hebr 1 : 3: Hij draagt

alle dingen door het woord Zijner kracht. Hand. 17 : 28: In Hem leven wij en bewegen ons en zijn wij.

5. V: Wat gelooft gij van de heerlijke staat van de mensen in Adam en Eva?

A: Onze eerste voorouders, Adam en Eva, zijn door God geschapen naar Zijn beeld in kennis, gerechtigheid en heiligheid met heerschappij over de schepselen; en God maakte met hen en in hen met al hun nakomelingen een verbond des levens op voorwaarde van volmaakte gehoorzaamheid, verbiedende hun het eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads, op doodstraf.

Gen. 1 : 27, 28: God schiep de mens naar Zijn beeld, naar het beeld Gods schiep hij hem, man en vrouw schiep Hij ze. En God zegende hen en zei: "Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en hebt heerschappij over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte dat op de aarde kruipt". Gen. 2. : 17: Van de boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten, want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven. Rom. 10 : 5: Want Mozes beschrijft de rechtvaardigheid die uit de wet is, zeggende: "De mens die deze dingen doet, zal door dezelve leven".

6. V: Wat gelooft gij van de val der mensen in een staat van zonde en ellende?

A: Adam en Eva zijn van die staat, waarin zij geschapen waren, vervallen door te zondigen tegen God en Zijn Wet te overtreden, etende van de verboden vrucht en alzo in een staat van zonde en ellende gekomen; want zij verloren door de schuld van die eerste zonde de oorspronkelijke gerechtigheid en de gemeenschap met God en kregen een verdorvenheid van hun hele natuur, waaruit alle dadelijke overtredingen daarna voortkwamen; en geraakten onder Gods toorn en vloek en werden onderworpen aan alle ellenden in dit leven en aan de dood zelf, en waren daardoor schuldig de pijnen der hel voor eeuwig te dragen; en die zonde en ellende is op al hun nakomelingen rechtvaardig overgeërfd.

Pred. 7 : 29: Dit heb ik bevonden, dat God de mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht. Rom. 5 : 12: Door één mens is de zonde in de wereld ingekomen en door de zonde de dood en alzo is de dood over alle mensen doorgegaan, in welken allen gezondigd hebben. Ps. 51 : 7: Ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.

7. V: Wat gelooft gij van het middel der verlossing uit die staat der zonde en der ellende?

A: God wil degenen die Hij naar Zijn vrije welbehagen van alle eeuwigheid uitverkoren heeft tot het eeuwige leven verlossen uit die staat der zonde en der ellende en hen brengen tot een staat van zaligheid, door een Zaligmaker, Die alleen is de Heere Jezus Christus, de eeuwige Zoon van God, Die Mens geworden is, door Zich een waarachtig lichaam en een redelijke ziel aan te nemen, ontvangen door de kracht van de Heilige Geest in het lichaam van de maagd Maria en uit haar geboren, doch zonder zonde. Die was en blijft God en Mens in twee onderscheiden naturen en één Persoon voor eeuwig.

Gen. 3 : 15: Het zaad der vrouw zal de slang den kop vermorzelen. Gal. 4 : 4, 5: Wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit ene vrouw, geworden onder de Wet, opdat Hij degenen die onder de Wet waren verlossen zou. 1 Joh. 5 : 11, 12: Dit is het getuigenis, dat God ons het eeuwige leven gegeven heeft, en dit leven is in Zijn Zoon, die de Zoon heeft, die heeft het leven.

8. V: Wat gelooft gij van de ambten van de Zaligmaker Christus?

A: Christus als onze Zaligmaker heeft de ambten van een Profeet, van een Priester en van een Koning en Hij voert die uit in Zijn staat van vernedering en van verhoging; als Profeet openbaart Hij ons Gods wil tot onze zaligheid, door Zijn Woord en Geest; als Priester heeft Hij Zich eenmaal geofferd tot een offerande, om Gods gerechtigheid te voldoen en om ons met God te verzoenen en Hij bidt nog gedurig voor ons; als Koning onderwerpt Hij ons aan Zichzelf, beheerst en beschermt ons en overwint al Zijn en onze vijanden.

Hand. 3 : 22: Mozes heeft tot de vaderen gezegd: "De Heere uw God zal u enen Profeet verwekken uit uwe broederen, gelijk mij; Dien zult gij horen in alles wat Hij tot u spreken zal". Hebr. 4 : 14: Dewijl wij dan een groten Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus den Zoon van God, zo laat ons deze belijdenis vasthouden. Zach. 6 : 12, 13: Ziet een Man, Wiens naam is Spruite, Hij zal de tempel des Heeren bouwen en Hij zal het sieraad dragen en Hij zal zitten en heersen op Zijnen troon; en Hij zal Priester zijn op Zijnen troon en de raad des Vredes zal tussen die Beiden zijn.

9. V: Wat gelooft gij van de staat der vernedering van Christus?

A: Christus' staat van vernedering was, dat Hij in een lage en geringe staat geboren zijnde, werd onder de Wet en op Zich nam de ellende van dit leven, de toorn Gods en de vervloekte dood des kruises en dat Hij begraven werd en voor een tijd onder de macht des doods bleef.

Fil. 2 : 6, 7, 8: Christus Jezus in de gestaltenis Gods zijnde, heeft het geen roof geacht Gode evengelijk te zijn, maar heeft Zichzelf vernederd, de gestaltenis van enen dienstknecht aangenomen hebbende, en gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises. Jes. 53 : 3, 10. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten en verzocht in krankheid; het behaagde den Heere Hem te verbrijzelen. Gal. 3 : 13: Christus heeft ons verlost van den vloek der Wet, een vloek voor ons geworden zijnde.

10: V: Wat gelooft gij van Christus' staat van verhoging?

A: Christus' staat van verhoging is, dat Hij ten derden dage weder opgestaan is uit de doden, opgevaren ten hemel, zit ter rechterhand Gods des Vaders in de hoogste heerlijkheid en zal komen om ten laatsten dage de wereld te oordelen.

1 Kor. 15 : 4: Christus is opgewekt ten derden dage naar de Schriften. Hand. 1 : 9: En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen daar zij het zagen en een wolk nam Hem weg van hun ogen. Fil. 2 : 9: Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en heeft Hem enen naam gegeven, welken boven allen naam is.

11: V: Wat gelooft gij van de toepassing van die verkregen verlossing door Christus?

A: Gods Geest past die verkregen verlossing de uitverkorenen toe, door hen inwendig en krachtdadig te roepen, overtuigende hen van hun zonde en ellende, verlichtende hun verstand met de kennis van Christus en vernieuwende hun wil, zodat ze genegen en bekwaam worden om Jezus Christus te omhelzen, zoals Hij hun vrij in het Evangelie aangeboden wordt, zodat ze, door in Hem te geloven, verenigd worden met Hem en deelgenoten worden van de vruchten van de verlossing.

Joh. 6 : 44, 45: Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft hem trekke en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage; daar is geschreven in de Profeten: "Zij zullen allen van God geleerd zijn". Een iegelijk dan die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij. Ef. 2 : 8: Uit genade zijt gij zalig

geworden, door het geloof en dat niet uit u; het is Gods gave. Fil. 2 : 13: Het is God die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen.

12. V: Wat gelooft gij van de vruchten en weldaden, die krachtig geroepenen en gelovigen uit Christus in dit leven ontvangen?

A: De krachtig geroepenen en gelovigen worden in dit leven deelachtig: Ten eerste de rechtvaardigmaking, waardoor God hun uit vrije genade al hun zonden vergeeft en om Christus' gerechtigheid hun toegerekend en door het geloof, door hen aangenomen, als rechtvaardigen aanneemt. Ten tweede de kinderaaneming, waardoor God hen uit vrije genade in het getal van Gods kinderen en tot het recht aan al de privileges van Gods kinderen aanneemt. Ten derde de heiligmaking, waardoor God hen uit vrije genade vernieuwt naar Zijn beeld en bekwaam maakt, om meer en meer aan de zonde te sterven en heilig te leven; en eindelijk worden zij ook deelachtig: de verzekerdheid van Gods liefde, de vrede van het geweten, de blijdschap van de Heilige Geest, de wasdom der genade en de volharding daarin tot het einde toe.

Rom. 8 : 30: Die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt. Joh. 1 : 12: Die Hem aangenomen hebben, heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden. 1 Kor. 6 : 11: Dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in de naam des Heeren Jezus en door de Geest onzes Gods.

13. V: Wat gelooft gij van de weldaden en vruchten, die de gelovigen en krachtig geroepenen van Christus ontvangen in de dood en daarna in de opstanding?

A: In de dood worden de zielen der gelovigen volmaakt in heiligheid en gaan terstond in de heerlijkheid en hun lichamen blijven met Christus dan nog verenigd en rusten in het graf tot de dag der opstanding; en in de opstanding zullen de gelovigen in heerlijkheid opgewekt worden en zullen dan in de dag des oordeels openlijk erkend en vrijgesproken worden en volmaakt gelukkig worden in de volle genieting van God, tot in alle eeuwigheid.

Fil. 1 : 23: Ik heb begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste. 2 Kor. 5 : 1: Wij weten, dat zo ons aardse huis dezès tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. 1 Thes. 4 : 17, 18: Wij zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht; en alzo zullen wij altijd met den Heere wezen. Vertrouwt elkander met deze woorden.

14. V: Wat gelooft gij van de sacramenten en zegelen van het genadeverbond?

A: De sacramenten zijn heilige instellingen van Christus, waarin Christus en Zijn weldaden door gevoelige tekenen worden vertoond, verzegeld en toegepast aan de gelovigen. En deze sacramenten zijn in het Nieuwe Testament tweeërlei: de Heilige Doop en des Heeren Avondmaal. Rom. 4 : 11: Hij heeft het teken van de besnijdenis ontvangen tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs. Hand. 2 : 38: Bekeert u en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden. 1 Kor. 10 : 16: De drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet ene gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus?

15. V: Wat gelooft gij van de Heilige Doop?

A: De Doop is een sacrament waarin het wassen of besprengen met water in de naam

van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest betekent en verzegelt aan Gods zijde onze inlijving in Christus of vereniging met Hem en ons deel krijgen aan de weldaden van het genadeverbond; en aan onze zijde verzegelt het onze verbintenis, om geheel en al des Heeren te zijn; en die Doop moet niet alleen bediend worden aan volwassen gelovigen, maar ook aan de kinderen van de lidmaten van de zichtbare kerk.

Gal. 3 : 27: Zovelen als gij in Christus gedoopt zijt, hebt gij Christus aangedaan. Rom. 6 : 4: Wij zijn dan met Hem begraven door den Doop in den dood, opdat gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden. 1 Kor. 7 : 14: Anders waren uwe kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig.

16. V: Wat gelooft gij van het Avondmaal des Heeren?

A: Het Avondmaal des Heeren is een sacrament, waarin, door brood en wijn te geven en te ontvangen naar Christus' ordinantie, Zijn dood verkondigd wordt; en waarin alleen de ware genietters daarvan, (niet op een lichamelijke en vleselijke wijze, maar door het geloof) deelachtig worden aan Zijn lichaam en bloed met alle weldaden ervan, tot hun geestelijke troost, opvoeding en wasdom in genade.

Luk. 22 : 19, 20: Christus nam het brood en als Hij gedankt had brak Hij het en gaf het hun zeggende: "Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt. Doet dat tot Mijne gedachtenis". Desgelijks ook den drinkbeker na het Avondmaal, zeggende: "Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt". 1 Kor. 11 : 23, 24, 25, 26: Ik heb van den Heere ontvangen, hetgeen ik u ook overgegeven heb, dat de Heere Jezus in den nacht in welken Hij verraden werd, het brood nam en als Hij gedankt had, brak Hij het en zeide: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijne gedachtenis". Desgelijks nam Hij ook den drinkbeker na het eten des Avondmaals en zeide: "Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed; doet dat, zo dikwijls als gij dien zult drinken tot Mijne gedachtenis; want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en dezen drinkbeker zult drinken, zo verkondigt den dood des Heeren, totdat Hij komt.

HET DERDE HOOFDSTUK

bevattende twee samenvattingen van de hoofdartikelen des geloofs, waarover ouders en meesters hun kinderen moeten catechiseren.

De eerste samenvatting van de hoofdartikelen.

1. Van de schepping van de wereld door God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest, de enige waarachtige God in drie Personen; en van de schepping van Adam en Eva, onze eerste voorouders, naar Gods beeld, in wijsheid, heiligheid en gelukzaligheid; en van het verbond der werken tussen God en hen gemaakt, insluitende hun nakomelingen. De hoofdsom van dat verbond is dit: 'Doet dat en gij zult leven, maar indien gij zondigt, zo zult gij sterven',
2. Van de verbreking van het verbond der werken door onze eerste voorouders, in wier lendenen wij allen doodschuldig geworden zijn, naar de inhoud van dat verbond.
3. Van het middel der verlossing, dat in de raad Gods van eeuwigheid was besloten en in de tijd, even na de val van onze eerste voorouders is geopenbaard, namelijk dat in de raad Gods was overeengekomen, dat de Zoon van God, de tweede Persoon in de Godheid, onze Heere Jezus Christus, Middelaar, Verlosser en Borg zou zijn en geboren zou worden uit een vrouw en lijden voor de zonden der uitverkorenen en de zonde, de dood en de werken des duivels tenietdoen en alle genade en heerlijkheid verdienen voor de uitverkorenen; hetwelk genoemd wordt het verbond der verlossing of der borgtocht.
4. Van het verbond der genade en der verzoening tussen God en de gelovigen, in Christus, waarvan dit de hoofdsom is: Allen die hun zonden erkennen en toevlucht nemen tot Jezus Christus tot redding en verlossing van zonde en toorn, zullen niet verloren gaan, maar hebben het eeuwige leven.
5. Van de twee zegelen van dit verbond der genade, namelijk de Doop en des Heeren Avondmaal, waardoor het verbond met al de weldaden en goederen daarin voorgesteld, aan alle gelovigen verzegeld wordt.
6. Van de noodzakelijkheid van de verbetering van het leven en van het voortbrengen van goede werken, tot verheerlijking van God en tot bewijs van de oprechtheid van het geloof.
7. Van de dag des oordeels, wanneer Christus zal komen in de wolken en aan al Zijn uitverkorenen die in Hem geloofd hebben al Zijn beloften van gerechtigheid en van het eeuwige leven zal volbrengen en al de goddelozen en onverzoenden in het helse vuur werpen.

De tweede samenvatting van de hoofdartikelen.

De verhandelingen van het christelijk geloof kan tot deze acht hoofdstukken gebracht worden. 1. Van de Heilige Schrift. 2. Van God. 3. Van de mensen. 4. Van Christus. 5. Van de krachtig geroepenen en ware gelovigen. 6. Van de privileges en zegeningen van de krachtig geroepenen en gelovigen in dit leven in genade. 7. Van de privileges van de krachtig geroepenen in en na de dood en in en na de opstanding en heerlijkheid in het algemene oordeel. 8. Van de zegelen van het genadeverbond. Deze hebben de navolgende onderdelen:

1. Van de Heilige Schrift. Daar moeten deze drie dingen voorgehouden worden: 1. De Goddelijkheid van de Schrift. 2. De delen en stoffen daarvan. 3. Het einde en oogmerk daarvan.

2. Van God moet men vier dingen voorhouden: 1. Van Gods wezen en eigenschappen. 2. Van de Personen in het Goddelijk Wezen. 3. Van Gods besluiten omtrent alle dingen en in het bijzonder omtrent engelen en mensen. 4. Van Gods werken van de schepping en van de voorzienigheid.

3. Van de mensen. Daarvan moet men vier dingen onderscheidenlijk openleggen: 1. Van hun heerlijke staat voor de val. 2. Van hun val in een staat der zonde. 3. Van de staat van hun ellende door die val. 4. Van het middel van hun herstel en verlossing.

4. Van Christus, de Verlosser en Zaligmaker moet men vier dingen voorstellen: 1. Van Christus Jezus' Persoon en naturen. 2. Van Zijn drie ambten als Middelaar. 3. Van Zijn staat der vernedering in Zijn ontvangenis en geboorte, in Zijn leven en in Zijn dood en na Zijn dood. 4. Van Zijn staat van verhoging in Zijn opstanding, hemelvaart, zitting ter rechterhand Gods en wederkomst ten oordeel.

5. Van de krachtig geroepenen en ware gelovigen. Daarvan moet men vier dingen voorstellen: 1. Wie de krachtig geroepenen zijn en wie dit niet zijn. 2. Wat de vereniging met Jezus is, die de krachtig geroepenen hebben. 3. Wat voor een werk die krachtige roeping is en hoe dat gewerkt wordt. 4. Wat het ware geloof is, waartoe de uitverkorenen geroepen en getrokken worden.

6. Van de privileges der krachtig geroepenen en ware gelovigen in dit leven, in genade, namelijk deze vijf: 1. De rechtvaardigmaking. 2. De kinderaanneming. 3. De heiligmaking. 4. De vertroosting van de Geest. 5. De volharding in genade.

7. Van de privileges van de krachtig geroepenen en gelovigen in en na de dood en in de opstanding en na de opstanding in heerlijkheid in het algemene oordeel.

8. Van de sacramenten of zegelen van het genadeverbond: 1. In het algemeen. 2. In het bijzonder van de Doop. 3. Van des Heeren Avondmaal.

Deze samenvatting wordt in het volgende hoofdstuk in al haar delen voorgesteld en uitgebreid.

HET VIERDE HOOFDSTUK

bevattende een uitbreiding van de gronden van de religie, die korter in het tweede hoofdstuk zijn voorgesteld.

Omdat het onderwijs van de kinderen omtrent de gronden der waarheid ook kan en moet geschieden door gemeenzame en ernstige aanspraak, zo moeten de ouders op verscheidene dagen de hoofdstukken van het geloof bij delen bondig en beweeglijk voorhouden en uitbreiden naar hun bekwaamheid in die aanspraak. Daartoe kan de ouders de volgende uitbreiding van de catechetische grondwaarheden des geloofs dienen, die op acht dagen is gepast, en deze kan menigmaal voorgelezen worden en aan de kinderen en ook aan hen te lezen gegeven worden, maar het zou het beste zijn, dat de ouders deze wat de stof aangaat in hun verstand, geheugen en hart ingedrukt hadden, om er des te beweeglijker en krachtadiger tot de kinderen over te spreken.

Op de eerste dag. Van de Heilige Schrift kan men op deze of dergelijke manier spreken.

I. Mijne kinderen, de Heilige Schrift is geen vondst van mensen, maar zij is van God ingegeven (2 Tim. 3 : 16). De heilige mannen hebben gesproken en geschreven door de Geest Gods (2 Petr. 1 : 21). Het is van het begin tot het einde een heilig Schrift (Rom. 1 : 2). De woorden des Heeren zijn reine woorden (Ps. 12 : 6). Zij gebiedt alleen hetgeen heilig is en zij verbiedt hetgeen onheilig is; het is een zeer Goddelijk en heerlijk boek. O, daarin worden hoge verborgenheden geopenbaard, die het verstand van de geleerdste te boven gaan, zoals van de Goddelijke Drieëenigheid en van de menswording van de Zoon van God en dergelijke; de oudste dingen worden daarin ontdekt, van de schepping van de wereld, van de zondvloed en dergelijke; niemand kende die, dan God, Die er de Auteur van is. Het is niet uit te drukken, hoe krachtig deze Heilige Schrift ten allen tijde is bevonden en nog wordt ondervonden in de harten van de mensen, daardoor worden de mensen krachtig en levendig overtuigd, wakker gemaakt en gewond in hun geweten als door een scherp snijdend zwaard (Hebr. 4 : 12). Daardoor wordt het hart krachtig veranderd en tot God bekeerd (Ps. 19 : 7). Daardoor wordt de ziel in de diepste ellende krachtig getroost, vervrolijkt en levendig gemaakt (Ps. 19 : 8, Ps. 119 : 50), dat geen ander schrift van de wereld kon doen.

Deze Schrift geeft aan God de eer, zoals deze Hem toekomt. Zij verhoogt Gods naam en Zijn genade in de wereld; en deze Schrift vertelt ons tot onze grote troost hoe wonderlijk God in Zijn wijsheid een weg uitgevonden heeft, om de mensen, die door de zonde in een staat van onuitsprekelijke ellende vervallen waren, te redden en tot de zaligheid te brengen. Deze Schrift en de leer die er in is, is door veel wonderen door God bevestigd, door aan blindgeborenen het gezicht te geven en doden op te wekken ten leven en de zee met een woord stil te maken en veel meer andere; en vele duizenden martelaren hebben na de tijden der apostelen deze Schrift met hun bloed bevestigd en verzegeld, getuigenis gevende van de waarheid, zelfs met het verlies van hun leven, zodat gijlieden deze Heilige Schrift voor de waarheid Gods en voor Gods eigen Boek moet houden en aannemen. Maar bidt de Heere ook, dat Hij ulieden door Zijn Heilige Geest van de Goddelijkheid ervan aan uw hart meer verzekere (1 Joh. 2 : 27, 1 Joh. 5 : 6). Ziet wel toe, dat gij aan deze waarheid niet twijfelt.

2. Deze Schrift bestaat uit de boeken van het Oude en van het Nieuwe Testament; de boeken van Genesis tot Maléachi toe zijn de boeken van het Oude Testament, dat is:

die geschreven zijn voordat de Heere Jezus in de wereld kwam. En de boeken van Mattheüs tot de Openbaring zijn de boeken van het Nieuwe Testament, dat is: die geschreven zijn nadat Jezus Christus in de wereld was gekomen. Het register van die boeken moet men van buiten leren, opdat men elk boek, hoofdstuk en vers vlug en terdege kan vinden.

De vijf eerste boeken, Genesis, Exodus enz. zijn door Mozes geschreven, drie door Salomo: de Spreuken, Prediker en het Hooglied; vier grote profeten zijn er: Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Daniël; en twaalf kleine profeten: Hoséa, Joël enz.; vier evangelisten: Mattheüs, Markus enz.; veertien brieven van Paulus: de brief aan de Romeinen, twee aan de Korinthiërs enz. Er zijn ook door sommigen enige andere boeken bij aangenomen, die apocriefe, dat is verborgene, genoemd worden, maar wij moeten die niet voor Goddelijke, maar voor menselijke schriften erkennen, dewijl zij ook leugens en dwalingen bevatten.

Deze Schrift leert ons nu twee dingen: Ten eerste wat wij omtrent God geloven moeten. Ten tweede welke plichten God van de mens vereist. Houdt dan deze Schrift zeer in waarde; het is een kostelijk Boek, beter dan goud en zilver (Ps. 19 : 11) en het is geheel tot onze lering en vertroosting geschreven (Rom. 15 : 4).

3. Het einde en oogmerk van deze Schrift is: ons als een volmaakte regel te besturen, hoe wij God moeten verheerlijken en hoe wij Hem zouden komen te genieten; naar deze regel moeten wij wandelen (Gal. 6 : 16). Let hier terdege op, want dit is het voornaamste doel, dat een mens moet beogen. Het bestaat uit twee dingen: 1e. Dat hij God verheerlijke, dat hij Hem ere in al wat Hij doet, want Hem komt al de ere toe in alles (1 Kor. 10 : 31, Rom. 11 : 36). 2e. Dat hij God ten volle mag genieten voor eeuwig, dat God zijn deel zij en dat Hij hem opneme in Zijn heerlijkheid (Ps. 73 : 24-28). Och kinderen! laat dit ook uw einde zijn, al uw dagen, en leer dan terdege uit deze Schrift, wat gij moet geloven en doen; en zo zal het ulieden wel gaan voor eeuwig.

Op de tweede dag: Van God.

1. Hoor mij, mijn lieve kinderen, ik zal u zeggen wat gij van God weten en geloven moet, God is een Geest (Joh. 4 : 24). Hij heeft eigenlijk geen handen of voeten of ogen zoals mensen, maar Hij is zulk een Geest, Die van Hemzelf is, Hij is oneindig in Zijn Wezen (Job 11 : 7, 8, 9), Hij is oneindig in heerlijkheid, de God der heerlijkheid (Hand. 7 : 2). Hij is oneindig in gelukzaligheid, de zalige God, de Koning der koningen, de Heere der heren (1 Tim. 6 : 15). Hij is oneindig volmaakt (Matth. 5 : 48). Hij is algenoegzaam in en voor zichzelf en voor Zijn schepselen, aan niets gebrek hebbende (Gen. 17 : 1, Hand. 17 : 25). Hij is de eeuwige God, zonder begin of einde; van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij God (Ps. 90 : 2). Hij is de Koning der eeuwen, de onverderfelijke, de onzienlijke, de alleenwijze God (1 Tim. 1 : 17). Hij is onveranderlijk in Zijn natuur, voornemens en liefde; geen schaduw van omkering is bij Hem (Jak. 1 : 17, Mal. 3 : 6, Jes. 46 : 10). Hij is onbegrijpelijk; de hemel der hemelen kan Hem niet bevatten (1 Kon. 8 : 27). Hij is overal tegenwoordig; Hij vervult hemel en aarde; men kan zich voor Hem niet verbergen (Jer. 23 : 24, Ps. 139 : 1-13). Hij is God de Almachtige, Die is, Die was en wezen zal (Openb. 4 : 8). Hij is de alwetende God, van een oneindig verstand, de God der wetenschappen (Hebr. 4 : 13, Ps. 147 : 5, 1 Sam. 2 : 3). Hij is de allerwijste, ja, de alleenwijze God (Rom. 16 : 27). Hij is de allerheiligste, driemaal heilig (Jes. 6 : 3, Openb. 15 : 4). Hij is oneindig rechtvaardig, Zijn werk is volkomen en al Zijn wegen zijn gericht (Deut. 32 : 4). Hij is zeer barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid

(Ex. 34 : 6, 7, Rom. 2 : 4).

Ziet, zulk een God hebben wij, zo heerlijk, zo volmaakt en zo beminnelijk en liefhebbende, ja, de liefde zelf (1 Joh. 4 : 8, 9). Zoudt gijlieden Hem dan niet graag dienen, eren, vrezen en liefhebben? En er is maar één enige, levende en waarachtige God (Deut. 6 : 4, 1 Kor. 8 : 4, 6, Jer. 10 : 10).

2. Drie Personen zijn er in de Godheid: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest; en die Drie zijn de enige waarachtige en eeuwige God (1 Joh. 5 : 7, Matth. 3 : 16, 17). En Zij zijn dezelfde in Wezen (Joh. 10 : 30), evengelisch in macht en heerlijkheid, hoewel onderscheiden door Hun persoonlijke eigenschappen, zodat de Vader de Zoon genereert (Hebr. 1 : 5, 6, 8) en de Zoon van de Vader gegenereerd wordt (Joh. 1 : 14, 18) en de Heilige Geest van de Vader en de Zoon uitgaat, van alle eeuwigheid (Joh. 15 : 26, Gal. 4 : 6). En al kunnen jullie, noch ik dat begrijpen (want het is een hoge verborgenheid) zo is het nochtans de waarheid; God heeft het in de H. Schrift geopenbaard, waarin aan de Zoon en aan de Heilige Geest, zowel als aan de Vader Goddelijke namen toegeschreven worden (Jes. 63 : 3, 5, 8, Joh. 12 : 41, Hand. 28 : 25, 1 Joh. 5 : 20, Rom. 9 : 5, Hand. 5 : 3, 4) en Goddelijke eigenschappen en volmaaktheden van eeuwigheid en alwetendheid enz. (Joh. 1 : 1, Jes. 9 : 5, Joh. 2 : 24, 25, 1 Kor. 2 : 10, 11) en Goddelijke werken van schepping en onderhouding (Kol. 1 : 16, Gen. 1 : 2, Ps. 33 : 6) en Goddelijke dienst, eer en aanbidding (Matth. 28 : 19, 2 Kor. 13, 1 Kor. 1 : 2). Deze drieënige God moet gij dan erkennen, vertrouwen, aanroepen en gehoorzamen.

3. God heeft wijze en heilige besluiten genomen naar de raad van Zijn eigen wil en daardoor heeft Hij van eeuwigheid en onveranderlijk tevoren geordineerd, tot Zijn eer, al wat er in de tijd geschiedt, niet alleen welke schepselen er zullen zijn, maar ook welke al hun daden en bewegingen zullen zijn, goede en kwade (Ef. 1 : 11, Ps. 33 : 11, Hand. 4 : 27, 28).

Maar in het bijzonder heeft God een besluit gemaakt van verkiezing en van verwerping van engelen en mensen, want niet alleen heeft God sommige engelen uitverkoren tot de onveranderlijke heerlijkheid, terwijl Hij de anderen voorbijgegaan is (1 Tim. 5 : 21), maar God heeft van eeuwigheid en onveranderlijk een besluit genomen, waardoor Hij uit Zijn enkel welbehagen en liefde sommige particuliere mensen in Christus heeft uitverkoren tot het eeuwige leven en de gelukzaligheid als het doel en tot het geloof en heiligheid als de nodige middelen tot dat doel, tot prijs van Zijn rijke en vrije genade (Ef. 1 : 4, 5, 2 Thess. 2 : 13). En dan aan de andere zijde heeft God naar Zijn soevereine oppermacht en naar de onnaspeurlijke raad van Zijn wil van eeuwigheid besloten, al de andere mensenkinderen, die niet verkoren zijn, voorbij te gaan en hen verloren te laten gaan in hun zonden, tot prijs van de heerlijkheid Zijner gerechtigheid, in hen eeuwig te straffen en Zijn toorn op hen te leggen (Rom. 9 : 11, 13, 14, 15, 17, 18, 21, 22, Matth. 11 : 25, 26, 1 Thess. 5 : 6, Jud. : 4, 1 Petr. 2 : 8). O, dit zijn diepten Gods; wij moeten verwonderd staan en God daarin aanbidden (Rorn. 11 : 33).

4. God voert Zijn besluiten uit in de werken der schepping en der voorzienigheid, naar Zijn onfeilbare voorkennis en naar de onveranderlijke raad van Zijn wil. Hij schiep en maakte in den beginne alle dingen uit niet, door het Woord van Zijn kracht, in de tijd van zes dagen en alles zeer goed en tot Zijn eer (Gen. 1, Ps. 33 : 6, 9, Hebr. 11 : 3, Spr. 16 : 4, Openb. 4 : 11). Na de schepping onderhoudt en regeert God zeer heilig, wijs en krachtig al Zijn schepselen en al hun daden (Ps. 104 : 24, Jes. 28 : 29, Hand.

17 : 28, Hebr. 1 : 3, Ps. 103: 19); ook de minste schepselen en gebeurtenissen (Matth. 10 : 29, 30, 31, Matth. 6 : 26, 28, 30, Ex. 21 : 12, 13), niet alleen de goede daden, maar ook de zondige daden (Joh. 15 : 15, Hand. 14 : 16, 2 Kon. 19 : 28, Jes. 10 : 5, 6, 7, Gen. 50 : 20). Zo moeten wij dan Gods hand en Gods raad in al Zijn werken zien, erkennen en roemen.

Op de derde dag: Van de mensenkinderen.

1. O, mijn kinderen, dit moet gij weten en geloven, dat God de mensen in den beginne heerlijk geschapen heeft, want toen Hij man en vrouw schiep, gaf Hij hun niet alleen redelijke en onsterfelijke zielen (Gen. 2 : 7, Job 35 : 11, Pred. 12 : 7, Matth. 10 : 28); maar Hij maakte hen ook naar Zijn beeld, in kennis, gerechtigheid en heiligheid (Gen. 1 : 27, Kol. 3 : 12, Ef. 4 : 24) en Hij schreef Zijn wetten in hun harten (Rom. 2 : 14, 15) en gaf hun kracht om die te volbrengen; daartoe gaf Hij hen heerschappij over de schepselen (Gen. 1 : 28) en stelde hen in het Paradijs en gaf hun vrijheid om de vrucht der aarde te eten (Gen. 2 : 8, 15, 16) en Hij wilde, dat zij gemeenschap en gemeenzaamheid met Hem zouden oefenen, gevende hun daartoe ook de Sabbath (Gen. 2 : 3, Gen. 3 : 8). Maar in het bijzonder was dit der mensen geluk en heerlijkheid, dat God met hen in een verbond des levens kwam, belovende hun niet alleen dat zij zouden houden het natuurlijke leven en het geestelijke leven, in de vereniging met God, maar dat Hij hun zou geven het eeuwige leven in de volmaakte, onveranderlijke en eeuwige gelukzaligheid van ziel en lichaam, in Hem onmiddellijk te zien en te genieten, als het hoogste goed, maar onder conditie van volmaakte en voortdurende gehoorzaamheid (Gal. 3 : 13, Rom. 10 : 5); waarvan de boom des levens een onderpand was (Gen. 2 : 9) en in het bijzonder met een verbod, dat zij van de boom der kennis des goeds en des kwaads niet eten zouden, op straffe van de dood, de tijdelijke, geestelijke en eeuwige dood (Gen. 2 : 17).

Dit wordt genoemd het verbond der werken, omdat zij door werken van gehoorzaamheid tot de zaligheid moesten zoeken te komen. Zo gelukkig zijn wij geschapen in onze eerste voorouders; en waren zij daarin blijven staan, wij waren allen voor eeuwig gelukkig geweest.

2. Maar och, onze eerste voorouders zijn in die heerlijke staat niet gebleven, maar door de verzoeking van de satan hebben zij vrijwillig het gebod van God overtreden, etende van die verboden vrucht en zijn daardoor vervallen van die staat van onschuld, waarin zij geschapen waren (Gen. 3 : 6, 7, 8, 13, Pred. 7 : 29, 2 Kor. 11 : 3). En omdat het verbond der werken niet alleen met Adam en Eva, maar in hen ook met en voor al hun nakomelingen gemaakt was, zo hebben alle mensen die van hen afkomen, uitgenomen Christus, in hen gezondigd en zijn met hen gevallen door die eerste overtreding (Gen. 2 : 16, 17, Rom. 5 : 12, 19, 1 Kor. 15 : 21, 22). En zo zijn wij dan allen gevallen in een staat van zonde en van ellende (Rom. 5 : 12, Rom. 3 : 23).

3. De zondigheid van die staat bestaat daarin, dat wij nu allen schuldig zijn aan de eerste zonde van Adam en Eva (Rom. 5 : 12, 19) en dat wij die gerechtigheid, waarin zij geschapen waren, missen; en hebben een verdorvenheid van onze natuur, waardoor wij ten enenmale ongeschikt en onbekwaam zijn tot alles wat geestelijk goed is; ja, daar geheel strijdig tegen zijn; en daarenboven geheel geneigd tot alle kwaad, en dat geduriglijk (Rom. 10 : 3-19, Gen. 6 : 5), dood in zonden en misdaden (EL 12 : 2, 3) krachteloos ten goede en goddeloos (Rom. 5 : 6), vleselijk en vijandig tegen God en tegen Zijn Wet (Rom. 7 : 8, 9) en dat wordt met één woord de erfzonde genoemd, die wij van onze voorouders erven, zijnde allen ontvangen en geboren in zonde (Ps. 51 :

7, Job 15 : 14, Joh. 3 : 6). En uit dat boze hart komen nu alle dadelijke overtredingen, lusten en zonden voort (Jak. 1 : 14, 15, Matth. 15 : 19). Och, deze zonde en zondige aard moeten wij heel ons leven beschreien en beklagen.

4. De ellende, die op deze zware zonde gevolgd is, bestaat daarin, dat wij en alle mensen daardoor de gemeenschap en gemeenzame omgang met God verloren hebben (Gen. 3 : 8, 10, 24) en daardoor gekomen zijn onder Gods toorn en vloek, zodat wij van nature kinderen des toorns zijn (Ef 2 : 2, 3), gevangen slaven van de satan (2 Tim. 2 : 26) en rechtvaardig onderworpen aan alle straffen in deze wereld en in de toekomstige wereld (Rom. 6 : 23, Matth. 25 : 41, 46, Jud. : 7); want door die zonde komen over ons in deze wereld niet alleen uitwendige straffen en kwaden over onze lichamen, namen, staten en betrachtingen (Deut. 28 : 15-22 enz.) en de dood zelf (Rom. 6 : 21, 23) en de vloek Gods over de schepselen om onzentwil (Gen. 3 : 17), maar ook inwendige straffen van verblindheid in het verstand (Ef. 4 : 18), verhardheid des harten (Rom. 2 : 5), schrik der consciëntie (Jes, 33 : 14, Gen. 4 : 13) en vuile begeerlijkheden (Rom. 1 : 26). En in de toekomstige wereld zouden wij met recht voor eeuwig afgescheiden zijn van de troostvolle tegenwoordigheid Gods en ontvangen de vreselijkste kwellingen in ziel en lichaam, zonder ophouden, in het helse vuur, voor eeuwig (2 Thess. I : 9, Mark. 9 : 44, 46, 48, Luk. 16 : 24). Dit zijn de ijselijke vruchten en gevolgen van die eerste zonde, waaronder wij eeuwig hadden moeten liggen (gelijk de duivelen), indien God niet een weg van ontkoming en verlossing had geopenbaard.

5. Doch (geloofd zij de Heere eeuwiglijk) God heeft alle mensen niet willen laten verloren gaan in die staat der zonde en der ellende (1 Thess. 5 : 9), waarin zij gevallen waren door de verbreking van dat eerste verbond, genaamd der werken; maar God heeft door Zijn loutere liefde en barmhartigheid Zijn uitverkorenen daaruit willen verlossen en hen in een staat van zaligheid stellen, door hen te brengen in een tweede verbond, gewoonlijk genoemd het Verbond der Genade, waarin God vrijelijk een Middelaar en het leven en de zaligheid in Hem aanbiedt (Gen. 3 : 15, 1 Joh. 5 : 11, 12). En Hij vereist het geloof in die Middelaar om deel aan Hem te krijgen (Joh. 3 : 16, Joh. 1 : 12) en Hij belooft en geeft aan al Zijn uitverkorenen Zijn Heilige Geest, om dat geloof en andere zaligmakende genaden in hen te werken (Spreekw. 1 : 23, 2 Kor. 4 : 13, Gal. 5 : 22, 23) en om hen tot alle oprechte gehoorzaamheid bekwaam te maken (Ez. 36 : 27, Ef. 2 : 10), opdat zij daardoor zouden doen blijken de waarheid van hun geloof (Jak. 2 : 18, 22) en hun liefde en dankbaarheid aan God en aan de Middelaar (2 Kor. 5 : 14, 15). En dit verbond wordt nu onder het Nieuwe Testament sinds de komst van Christus in het vlees in meerdere volheid, klaarheid en krachtadigheid verkondigd aan alle volken (2 Kor. 3 : 6-18, Hebr. 8 : 6, 10, 11) en bediend door de prediking des Woords (Mark. 16 : 15, 16) en door de bediening van de sacramenten, van Doop en Avondmaal (Matth. 28 : 19, 20, 1 Kor. 11 : 23, 24, 25). Hieruit is nu al onze troost te halen; en dit moeten wij wel terdege verstaan en zoeken te weten, hoedanige Middelaar Deze is en wat Hij gedaan en geleden heeft en nog doet, om zondaren tot de zaligheid te brengen.

Op de vierde dag: Van de Middelaar, Verlosser en Zaligmaker, Christus.

1. Mijne kinderen, de enige Middelaar van het verbond der genade en de rechte Verlosser is de Heere Christus (1 Tim. 2 : 5), de eeuwige Zoon Gods, de Vader evengelijk (Joh. 1 : 1, 14, Fil. 2 : 6); Deze is in de volheid des tijds, zestienhonderd

jaar geleden¹ Mens geworden (Gal. 4 : 4, Luk. 1 : 35, Rom. 9 : 5), aannemende een waarachtig lichaam en redelijke ziel (Joh. 1 : 14, Matth. 26 : 38), ontvangen zijnde door de kracht des Heiligen Geestes in het lichaam van de maagd Maria; en is uit haar geboren (Luk. 1 : 27, 31, 35), doch zonder zonde (Hebr. 4 : 15, Hebr. 7 : 26). En zo was Hij en blijft Hij nog God en Mens in twee onderscheidene naturen en één Persoon, tot in eeuwigheid (Kol. 2 : 9, Hebr. 7 : 24, 25); God moest onze Middelaar wezen, opdat Hij de menselijke natuur zou ondersteunen, opdat zij niet mocht verzinken onder de oneindige toorn Gods en onder de kracht des doods (Hand. 2 : 24, 25, Rom. 1 : 4, Hebr. 9 : 14) en opdat Hij alsoo aan Zijn lijden waardigheid en aan Zijn voorbeding kracht zou geven (Hand. 20 : 28, Hebr. 9 : 14, Hebr. 7 : 25, 26, 27, 28) en opdat Hij de gerechtigheid Gods zou voldoen (Rom. 3 : 24, 25, 26) en Gods gunst en aanneming voor de uitverkorenen zou verwerven (Ef. 1 : 6, Matth. 3 : 17) en Zich een eigen volk zou verkrijgen (Tit. 2 : 13, 14) en Zijn Geest aan hen zou geven (Gal. 4 : 6) en al hun vijanden zou overwinnen (Luk. 1 : 68, 69, 71, 74) en hen tot de eeuwige zaligheid zou brengen (Hebr. 5 : 8, 9, Hebr. 9 : 11-15). Zie, daarom moest Hij noodzakelijk God zijn. Doch Hij moest ook mens zijn, opdat Hij onze natuur zou verhogen (Hebr. 2 : 16) en gehoorzaamheid verrichten aan de Wet (Gal. 4 : 4) en in onze natuur lijden en voor ons bidden zou (Hebr. 2 : 14, Hebr. 7 : 24, 25), medelijden hebbende met onze zwakheden (Hebr. 4 : 15); en opdat wij de aanneming tot kinderen zouden ontvangen (Gal. 4 : 5) en troost en toegang met vrijmoedigheid tot de troon der genade zouden hebben (Hebr. 4 : 16): Om die redenen moest onze Middelaar ook mens zijn. En zo was Hij dan God en mens in één persoon, Immanuël, God met ons (Jes. 7 : 14, Matth. 1 : 23).

2. Nu, deze onze Middelaar is niet alleen Jezus genoemd, omdat Hij Zijn volk zalig maakt van hun zonden, van de schuld en straf en smet der zonde (Matth. 1 : 21), maar ook Christus, omdat Hij in volle mate met de Heilige Geest werd gezalfd (Joh. 3 : 34, Ps. 45 : 7), afgezonderd en met alle autoriteit, macht en bekwaamheid ten volle voorzien (Joh. 6 : 27, Matth. 28 : 18, 19, 20), om uit te voeren Zijn drie grote ambten van Profeet (Hand. 3 : 21, 22, Luk. 4 : 18, 21), Priester (Hebr. 5 : 5, 6, 7, Hebr. 4 : 14, 15) en Koning van Zijn gemeente (Ps. 2 : 6, Matth. 21 : 5, Jes. 9 : 5, 6); en dat alles beide in Zijn staat van vernedering en verhoging. (Fil. 2 : 8, 9, 10, 11).

a. Zijn ambt van Profeet voert Hij uit, doordat Hij aan Zijn uitverkorenen door Zijn Geest en Woord de ganse wil Gods krachtig en klaar openbaart (Joh. 15 : 15, Joh. 14 : 26) in alles wat hun opbouw en zaligheid belangt (Hand. 20 : 32, EL 4 : 11, 12, 13, Joh. 20 : 31).

b. Zijn ambt van Priester voert Hij uit eensdeels door Zichzelf eenmaal tot een offerande op te offeren, om Gods gerechtigheid te voldoen (Hebr. 9 : 14, 28) en om bij God verzoening te maken voor de zonden van Zijn volk (Hebr. 2 : 17); en anderdeels door gedurig voor hen te bidden (Hebr. 7 : 25, Rom. 8 : 34, 1 Joh. 2 : 1, Joh. 14 : 13, 14).

c. Zijn ambt van Koning voert Hij uit, ten eerste omtrent Zijn uitverkorenen als hij hen uit de wereld tot Zich roept en hen krachtig door Zijn Woord en Geest aan Zichzelf onderwerpt, overwinnende hun halsstarrigheid en vijandschap en makende hen een gewillig volk tot Zijn dienst (Hand. 15 : 14, 15, 16, Jes. 55 : 4, 5, Ef. 3 : 3, Kol. 1 : 21, Ps. 110 : 3). En als Hij hen regeert door Zijn dienaars, die Hij in de kerk gesteld heeft (Ef. 4 : 11, 12, 1 Kor. 12 : 28) en door Zijn wetten (Jes. 33 : 22) en door de kerkelijke censuren (Matth. 16 : 19, Matth. 18 : 17, 19, 1 Kor. 5 : 4, 5) en in het bijzonder door

¹ Dit boek is in 1679 geschreven

hun Zijn wetten in hun harten te schrijven, werkende in hen een genegenheid en kracht om aan Hem de vereiste oprechte gehoorzaamheid te geven (Hebr. 8 : 10, 2 Kor. 3 : 3, Hand. 5 : 31). En tenslotte als Hij hun gehoorzaamheid beloont (Openb. 22 : 12, Openb. 2 : 10), of hen over hun zonden kastijdt (Openb. 3 : 19) of hen beschermt en ondersteunt onder al hun verzoeken en lijden (Ps. 91 : 4, Jes. 63 : 9).

Ten andere voert Hij Zijn koninklijk ambt uit omtrent de vijanden, wanneer Hij al Zijn vijanden en de vijanden van Zijn volk, de duivel, de wereld en de dood, inbindt en overwint (Rom. 8 : 37, 1 Kor. 15 : 25, Ps. 110 : 1-6) en alles tot Zijn eer en tot het beste van de Zijnen krachtig schikt (Rom. 14 : 10, 11, Rom. 8 : 21) en wraak neemt over degenen die God niet kennen en het Evangelie ongehoorzaam zijn (2 Thess. 1 : 1, 9, Ps. 2 : 8, 9). Zie, dit is onze Middelaar Christus, onze grote Profeet en Leraar, onze Hogepriester en Koning.

3. Nu, deze grote ambten van het Middelaarschap voerde Christus uit: ten eerste in een staat van vernedering, in een lage staat, die deze vier leden en trappen had, namelijk: in Zijn ontvangenis en geboorte, in Zijn leven, in Zijn dood en na Zijn dood tot Zijn opstanding.

a. Hij vernederde Zich in Zijn ontvangenis en geboorte, toen Hij, Die daar was van alle eeuwigheid de Zoon Gods en in de schoot des Vaders (Joh. 1 : 14, 18), zich zo wilde vernietigen, dat Hij een Zoon des mensen werd en geboren, niet uit een grote prinses, maar uit een vrouw van geringe en armelijke staat (Gal. 4 : 4, Luk 2 : 7, Luk. 1 : 48, 2 Kor. 8 : 9, Fil. 2 : 6, 7).

b. Hij vernederde Zich in Zijn leven, toen Hij Zich aan de Wet Gods onderwierp, die volmaakt vervullende (Gal. 4 : 4, Matth. 5 : 17, Rom. 5 : 19), toen Hij streed met de verzoeken van de duivel (Matth. 4 : 1, Luk. 4 : 13) en het tegenspreken en smaden van de goddelozen verdroeg (Hebr. 12 : 2, 3, Matth. 10 : 25, Ps. 22 : 6); en tenslotte toen Hij de zondeloze zwakheden van onze natuur, vermoeidheid, honger, dorst en droefheid, onderging (Joh. 4 : 6, Matth. 4 : 2, Jes. 53 : 3, Hebr. 2 : 17, 18, Hebr. 4 : 15, Jes. 52 : 13, 14).

c. Hij vernederde Zich in Zijn dood, toen Hij Zich door Judas liet verraden (Matth. 27 : 4), door de soldaten vangen en door Zijn discipelen verlaten (Matth. 26 : 55, 56), door Petrus verloochenen (Matth. 26 : 47), door het volk bespotten, bespuwen, slaan en verwerpen (Jes. 53 : 2, 3, Matth. 26 : 67, 68), door Pilatus geselen en veroordelen (Matth. 27 : 26-30); en daarenboven toen Hij streed tegen de machten der duisternis, het gewicht van Gods toorn gevoelde en droeg, in onuitsprekelijke zielsangsten (Joh. 12 : 27, 28, Luk. 22 : 44, Matth. 27 : 46), en Zijn leven aflegde tot een offerande voor de zonde (Jes. 53 : 10), stervende de pijnlijke, schandelijke en vervloekte dood des kruises (Fil. 2 : 8, Hebr. 12 : 2, Gal. 3 : 13).

d. Hij vernederde Zich na Zijn dood, toen Hij begraven werd (1 Kor. 15 : 3, 4, Matth. 27 : 59, 60) en in de staat der doden en onder de macht des doods bleef tot de derde dag (Ps. 16 : 10, Hand. 2 : 26, 27, 31, Matth. 12 : 40), dat anders in de gewone geloofsartikelen wordt uitgedrukt in die moeilijke woorden: "Hij is nedergedaald ter helle". Dit is Christus' staat van vernedering geweest, waarover wij verwonderd en verbaasd moeten staan, Hem aanbiddende vanwege Zijn onvergelykelijke liefde.

4. Dan, ten andere, voert Christus Zijn ambten uit in de staat van verhoging, die deze vier trappen bevat: Zijn opstanding, Zijn hemelvaart, Zijn zitten ter rechterhand Gods en Zijn wederkomst om de wereld te oordelen.

a. Christus werd verhoogd in Zijn opstanding, want niet hebbende gezien de verderfenis in Zijn dood (Hand. 2 : 24, 27, Hand. 13 : 37), is Hij met datzelfde

lichaam, waarin Hij geleden had (Luk. 24 : 39, Joh. 20 : 27), doch nu zonder sterfelijkheid en andere zwakheden van dit leven (Rom. 6 : 9, Openb. 1 : 18), ten derden dage opgestaan van de doden (1 Kor. 15 : 4, 5, 6, 17) door Zijn kracht (Joh. 10 : 18), waardoor vertoond werd, dat Hij de Zoon van God was (Rom. 1 : 4), dat Hij de gerechtigheid Gods voldaan had (Rom. 8 : 34), de dood en hem, die de macht des doods had, overwonnen had (Hebr. 2 : 14) en dat Hij een Heere was van levenden en doden (Rom. 14 : 8) en dewijl Hij dit alles deed als een publiek Persoon (1 Kor. 15 : 21, 22) en als het Hoofd van Zijn gemeente (EL 1 : 20, 21, 22, Kol. 1 : 18), zo was dit Zijn opstaan tot rechtvaardigmaking van de Zijnen (Rom. 4 : 25) en om hen levendig te maken in genade (Ef. 2 : 5, 6, Kol. 2 : 12); om hen te ondersteunen en te sterken tegen de vijanden (I Kor. 15 : 25, 26, 27) en om hen te verzekeren van hun zalige opstanding uit de doden, ten laatsten dage (I Kor. 15 : 20).

b. Christus werd verhoogd in Zijn hemelvaart, want na Zijn opstanding menigmaal verschenen zijnde aan Zijn apostelen en met hen verkerende en gesproken hebbende (Hand. 1 : 2, 3, Matth. 28 : 19, 20), zo is Hij veertig dagen na Zijn opstanding in onze natuur, als ons Hoofd, triomferende over de vijanden, zichtbaar opgevaren in de hoogste hemelen (Hand. 1 : 9, 10, 11, Ef. 4 : 8, Hebr. 6 : 20), om daar gaven voor de mensen te ontvangen, ten einde die ook over de wederhorigen uit te storten (Ps. 68 : 19, Ef. 4 : 8, 10) en om hun harten naar boven te trekken (Kol. 3 : 1, 2) en om plaats voor hen te bereiden (Joh. 14 : 2, 3), waar Hij is en blijven zal tot Zijn tweede komst in het einde van de wereld (Hand. 3 : 21).

c. Christus is verhoogd in Zijn zitten ter rechterhand Gods, dewijl Hij als God-Mens verhoogd is tot de hoogste gunst bij God de Vader (Fil. 2 : 9), met alle volheid van blijdschap en heerlijkheid (Hand. 2 : 28, Ps. 16 : 11, Joh. 17 : 5) en met macht over alle dingen in hemel en op aarde (Ef. 1 : 22, 1 Petr. 3 : 22). En zo verhoogd zijnde, vergadert en beschermt Hij Zijn Kerk en brengt hun vijanden ten onder en verzorgt Zijn dienaars en Zijn volk met gaven en genaden (Ef. 4 : 10, 11, 12, Ps. 110 : 1-6), bereidt hun een plaats in de hemel (Joh. 14 : 2, 3). En in het bijzonder bidt Hij aldaar voor de Zijnen (Rom. 8 : 34), namelijk aldus: Hij verschijnt daar gedurig in onze natuur voor de Vader in de hemel (Hebr. 9 : 12, 24), in de verdiensten van Zijn gehoorzaamheid en offerande op aarde (Hebr. 1 : 3), verklarende Zijn wil, dat die op alle gelovigen toegepast wordt (Joh. 3 : 16, Joh. 17 : 9, 20, 24), beantwoordende alle beschuldigingen tegen hen (Rom. 8 : 33, 34), voor hen deze drie dingen verwervende en teweegbrengende: 1. de rust en vrede van de consciëntie, niettegenstaande de dagelijkse zwakheden (Rom. 5 : 1, 2, 1 Joh. 2 : 1, 2). 2. toegang met vertrouwen tot de troon der genade (Hebr. 4 : 16). 3. aanneming van hun personen, gebeden en diensten (Ef. 1 : 6, Openb. 8 : 3, 1 Petr. 2 : 5).

c. Christus zal verhoogd worden in Zijn wederkomst om de wereld te oordelen, omdat Hij, Die onrechtvaardig door de goddelozen veroordeeld was (Hand. 3 : 14, 15), ten laatsten dage weer zal komen in grote kracht (Matth. 24 : 30) en in de volle openbaring van Zijn en Zijns Vaders heerlijkheid met al Zijn heilige engelen (Luk. 9 : 26, Matth. 25 : 31), met een geroep, met de stem des archangels en met de bazuin van God (1 Thess. 4 : 16), om de wereld rechtvaardig te oordelen (Hand. 17 : 31, 2 Kor. 5 : 10).

Dit is Christus' staat van verhoging, waaraan wij gedurig met blijdschap en versterking des geloofs moeten denken.

Op de vijfde dag: Van de krachtig geroepen, om deel aan deze verlossing van de Zaligmaker te hebben.

1. Hoor nu verder, mijn kinderen, en de Heere geve u verstand in al deze zaken. Deze

verlossing en al de goederen daaruit vloeiende, worden zeker toegepast en krachtadig medegedeeld aan al die personen voor wie Christus de Middelaar deze verdiend heeft (Ef. 1 : 13, 14, Joh. 6 : 37, 39, Joh. 10 : 15, 16), die dan in de tijd door de Heilige Geest bekwaam gemaakt worden, om volgens het Evangelie in Christus te geloven (Ef. 2 : 8, 2 Kor. 4 : 13), zodat al degenen, die nooit van Christus horen, die Jezus Christus niet kennen en die in Hem niet geloven, niet kunnen zalig worden (Rom. 10 : 14, 2 Thess. 1 : 8, 9, Ef. 2 : 12, Joh. 1 : -10, 11, 12, Joh. 8 : 24, Mark. 16 : 16); want er is geen zaligheid in enig ander dan in Christus (Hand. 4 : 12), Die alleen is de Zaligmaker van Zijn lichaam, de Kerk (Ef. 5 : 23). Doch ook allen worden niet zalig, die het Evangelie horen en leven in de zichtbare kerk, dat is, in dat gezelschap van degenen, die in de wereld de ware religie belijden en hun kinderen, (Joh. 12 : 38, 39, 40, Ps. 22 : 27-31, Matth. 28 : 19, 20, 1 Kor. 7 : 14, Hand. 2 : 39, Rom. 11 : 6, Gen. 17 : 7), maar alleen diegenen, die ware lidmaten zijn van de onzichtbare kerk (Matth. 22 : 14, Matth. 7 : 21, Rom. 11 : 7), dat is, die van het getal zijn der uitverkorenen, die vergaderd zijn en vergaderd worden en zullen worden onder Christus het Hoofd (Ef. 1 : 10, 22, 23, Joh. 10 : 16, Joh. 11 : 52).

De eersten, namelijk van de zichtbare kerk, zijn alleen uitwendig door de bediening des Woords geroepen; de anderen, namelijk van de onzichtbare kerk, zijn ook bovendien inwendig en krachtadig geroepen. De eersten genieten wel deze voorrechten, dat ze onder Gods bijzondere regering zijn en beschermd worden tegen de tegenstand der vijanden (Jes. 4 : 5, 6, Jes. 31 : 4, 5, Zach. 12 : 2, 3, 4, 8, 9) en genieten de gemeenschap der heiligen en de gewone middelen van der zaligheid (Hand. 2 : 39, 42) en de aanbiedingen der genade door Christus in de bediening des Evangelies, Die betuigt, dat al wie in Hem gelooft zalig zal worden (Ps. 147 : 19, 20, Rom. 9 : 4, Ef. 4 : 11, 12, Mark. 16 : 15, 16) en Die niemand uitsluit die tot Hem wil komen (Joh. 6 : 37). Ja, zij genieten ook wel enige gewone werkingen des Geestes (Matth. 7 : 22, Matth. 13 : 20, 21, Hebr. 6 : 4, 5); doch alzo zij moedwillig de hun aangeboden genade verzuimen en verachten en in hun ongeloof blijven, zo komen zij nooit recht tot Christus (Joh. 12 : 38, 39, 40, Hand. 28 : 25, 26, Joh. 6 : 64, 65, Ps. 81 : 11, 12) en zij zullen hiernamaals een zwaardere hel hebben (Matth. 11 : 20, 24, Joh. 15 : 22, 24, Hebr. 2 : 2, 3, Hebr. 12 : 25).

Maar de anderen hebben daarenboven het ware geloof (Hand. 13 : 48, Matth. 22 : 14) en zij genieten door Christus vereniging en gemeenschap met Hem in genade hier en in heerlijkheid hiernamaals (Ef. 2 : 5, 6, Joh. 17 : 21, 24).

2. De uitverkorenen dan krijgen en hebben vereniging met Christus, die het werk van Gods Geest is, waardoor zij geestelijk, doch dadelijk en onafscheidelijk met Christus verenigd zijn, als met hun Hoofd en Man (Ef. 1 : 22, Ef. 2 : 6, 7, 8, 1 Kor. 6 : 17, Joh. 10 : 28, Ef. 5 : 23, 30) en dat geschiedt in hun krachtdadige roeping (1 Petr. 5 : 10, 1 Kor. 1 : 9).

3. Deze krachtdadige roeping is het werk van Gods almachtige kracht en genade (Joh. 5 : 25, Ef. 1 : 18, 19, 20, 2 Tim. 1 : 8, 9), waardoor Hij uit Zijn vrije en bijzondere liefde tot Zijn uitverkorenen en niet om iets in hen (Tit. 3 : 4, 5, Ef. 2 : 4, 5, 7, 8, 9, Rom. 9 : 11), hen in Zijn aangename tijd nodigt en trekt tot Jezus Christus door Zijn Woord en Geest (2 Kor. 5 : 20, 2 Kor. 6 : 2, Joh. 6 : 44, 2 Thess. 2 : 13, 14).

Dat doet de Geest door drie dingen op hen te werken: ten eerste overtuigt Hij hen krachtig van hun zonde en hun ellende wegens die zonde (Joh. 16 : 8, Hand. 2 : 36, Gal. 3 : 10). Ten andere verlicht Hij daarna hun verstand op een zaligmakende wijze door de kennis van Christus (Hand. 26 : 18), als degene Die genoegzaam en alleen kan

en wil behouden (Hand. 4 : 12, Hebr. 7 : 25, Joh. 6 : 37, Hebr. 2 : 17). Ten derde vernieuwt en neigt Hij krachtadig hun wil, stellende nieuwe neigingen en gemoedstemmingen in hen (Ezech. 36 : 26, 27, Ezech. 11 : 19, Joh. 6 : 45, Ef. 1 : 19, 20), waardoor het dan gebeurt dat, hoewel zij in zichzelf dood waren in zonden, zij dan gewillig en bekwaam gemaakt worden om Zijn roeping te beantwoorden en om de aangeboden genade aan te nemen en te omhelzen (Ef. 2 : 5, Fil. 2 : 13, Deut. 30 : 6) en voornamelijk om Christus Zelf door het geloof te omhelzen (Ef. 2 : 8, Joh. 1 : 12).

4. Nu, dit geloof, waartoe die uitverkorenen zo getrokken zijn en waardoor zij vereniging krijgen met Christus en deel aan Zijn zegeningen, is een zaligmakende genade, (Hebr. 10 : 39), gewrocht door de Geest (2 Kor. 4 : 13, Ef. 1 : 17, 18, 19) en door Gods Woord (Rom. 10 : 14) in het hart van een zondaar, waardoor hij overtuigd zijnde van zijn zonde en ellende en van de onbekwaamheid van zichzelf en van alle andere schepselen, om hem te herstellen uit zijn verloren staat (Hand. 2 : 37, Joh. 16 : 8, 9, Rom. 5 : 6, Ef. 2 : 1, Hand. 4 : 12), niet alleen de waarheid van de beloften des Evangelies toestemt (Hand. 8 : 13), maar ook Christus en Zijn gerechtigheid en sterkte in het Evangelie aangeboden, aanneemt en daarop berust en leunt, om vergeving van zonden en heiligmaking des harten en des levens en om eeuwige zaligheid (Ef. 1 : 13, Joh. 1 : 12, Hand. 16 : 31, Hand. 10 : 43, Ed. 3 : 9, Hand. 15 : 11, 1 Kor. 1 : 30, Jes. 45 : 22, 24, 25). Dezen en alleen dezen zijn de krachtig geroepenen en ware gelovigen, die deel hebben aan Christus en aan al Zijn weldaden. Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen! O, die onder dit getal is, die mag en in Gods genade roemen en niemand anders.

Op de zesde dag: Van de privileges van de krachtig geroepenen en ware gelovigen, hier in dit leven in genade.

1. Mijn lieve kinderen, jullie hebt laatst gehoord, wie met Christus verenigd worden en op welke wijze zij daartoe komen, opdat zij deel aan Christus en Zijn verlossing en verkregen zaligheid krijgen. Nu zullen jullie horen, wat voor gemeenschap de ware gelovigen en krachtig geroepenen in dit leven krijgen aan de kracht van Jezus' Middelaarschap en wat voor heerlijke voorrechten zij ontvangen boven de anderen. Let er toch op, want uw eeuwig leven hangt er aan, dat gij deze dingen weet en mede deelachtig wordt. Vijf grote geestelijke privileges krijgen zij uit Christus en uit het geloof in Christus in dit leven, want van de lichamelijke en tijdelijke behoef ik niet te spreken, want die zijn maar toewerpselen van de andere, namelijk:

Ten eerste worden zij de *rechtvaardigmaking* deelachtig (Rom. 8 : 30), die een daad is van Gods vrije genade aan zondaren (Rom. 3 : 22, 24, 25, Rom. 4 : 5), waardoor Hij hun al hun zonden vergeeft en hun personen aanneemt en rechtvaardig rekt in Zijn ogen (2 Kon. 5 : 12, 21, Rom. 3 : 24, 27, 28), niet om iets dat zij hebben of dat zij gedaan hebben (Tit. 3 : 5, Ef. 1 : 7), maar alleen - merk er wel op - om de volmaakte gehoorzaamheid en volkomen voldoening van Christus, door God aan hen toegerekend (Rom. 5 : 17, 18, 19, Rom. 4 : 6, 7, 8) en door het geloof alleen aangenomen (Hand. 10 : 43, Gal. 2 : 16, Fil. 3 : 9); zodat deze rechtvaardigmaking in twee dingen bestaat: 1. in de vergeving der zonden. 2. in de aanneming van de personen als rechtvaardig: God neemt de voldoening van de Borg aan, Die Hijzelf gegeven heeft, namelijk Zijn eigen Zoon (1 Tim. 2 : 5, 6, Matth. 20 : 28, Dan. 9 : 24, 26, Jes. 53 : 4, 5, 6, 10, 11, 12, Hebr. 7 : 22, 1 Petr. 1 : 18, 19) en Hij rekt de zondaren de gerechtigheid van Zijn Zoon toe (2 Kor. 5 : 21) en Hij eist niets van hen tot hun rechtvaardigmaking en vergeving, dan het geloof (Rom. 3 : 24, 25) en dat geloof is ook Zijn gave (Ef. 2 : 8), zodat het geheel uit vrije genade is (Rom. 5 : 8, 9, 12, 19, Ef.

1 : 7). En dit geloof rechtvaardigt niet, omdat het vergezelschap is met andere genaden of met goede werken die er op volgen (Gal. 3 : 11, Rom. 3 : 28), noch alsof de genade des geloofs of enige daad des geloofs aan de zondaar toegerekend werd tot zijn rechtvaardigmaking (Rom. 4 : 5, Rom. 10 : 10), maar alleen voor zoveel het een instrument is, waardoor een zondaar Christus en Zijn gerechtigheid aanneemt en toepast (Joh. 1 : 12, Fit. 3 : 9, Gal. 2 : 16). Dit heb ik zo breed moeten verklaren, want het is anders donker en het is nochtans de enige zuivere grond, waarop de ziel leunt.

2. Ten andere ontvangen de ware gelovigen de *kinderaanneming* uit de vrije genade Gods en om de wil van Zijn enige Zoon Jezus Christus (1 Joh. 3 : 1, Ef. 1 : 5, Gal. 4 : 4, 5), dat is: zij worden ontvangen onder het getal van de kinderen Gods en zij krijgen recht en deel aan al de privileges van de kinderen Gods. Want allen die gerechtvaardigd zijn door het geloof, worden aangenomen in het getal van Gods kinderen (Joh. 1 : 12) en zij krijgen de heerlijke naam van zonen en dochteren van God (2 Kor. 6 : 18, Openb. 3 : 12). De Geest van Christus wordt hun gegeven (Gal. 4 : 6) en zij genieten Gods vaderlijke ontferming, verzorging en bescherming (Ps. 103 : 13, Spr. 14 : 26, Matth. 6 : 32) en zij worden erfgenamen gemaakt van al de beloften (Hebr. 6 : 12) en mede-erfgenamen van Christus in de heerlijkheid (Rom. 8 : 16, 17).

3. Dan ontvangen de ware gelovigen ten derde ook *heiligmaking*, zijnde ook een werk van vrije genade Gods, waardoor Hij de uitverkorenen door de krachtige werking van Zijn Geest vernieuwt in hun gehele menszijn, naar het beeld Gods (Ef. 1 : 4, I Kor. 6 : 11, 2 Thess. 2 : 13, Ef. 4 : 23, 24), zowel het verstand, de wil, de consciëntie en het geheugen en de hartstochten ten opzichte van hun hoedanigheden vernieuwd en veranderd worden, zoals mede al de leden van het lichaam veranderd worden ten opzichte van hun gebruik, nu wapenen geworden zijnde van de gerechtigheid (2 Kor. 5 : 17, Rom. 6 : 16) en dat nu de zonde beklaagd en gehaat wordt, niet alleen wegens de verdiende en gevreesde straf, maar wegens de vuiligheid en hatelijkheid ervan (Ezech. 36 : 31, Jes. 30 : 22, Joël 2 : 11, 12, 13, Jer. 31 : 18, 19) en de ziel zich van alle zonden tot God keert met het voornemen en de gedurige poging, om met God te wandelen in al de wegen van nieuwe gehoorzaamheid (Hand. 26 : 18, Ps. 119 : 6, 59, Luk. 1 : 6, 2 Kon. 23 : 25), waarin de ware bekering en de droefheid naar God bestaat (Hand. 11 : 18, 21, 2 Kor. 7 : 11). Ja, God stelt alle andere zaligmakende genaden in hun hart (Hand. 11 : 18, 1 Joh. 3 : 8) en Hij wekt die genaden op, Hij doet ze groeien en gesterkt worden (Hebr. 6 : 1 I, 12, Ef. 3 : 16, 17, 18, Kol. 1 : 10, 11), zodat de gelovigen meer en meer de zonde doden en aan de zonde sterven en tot nieuwigheid des levens opstaan (Rom. 6 : 4, 6, 14, Gal. 5 : 24). Nochtans is de heiligmaking in de gelovigen onvolmaakt, hetwelk voorkomt uit de overblijfselen der zonde in hen en uit het gedurig begeren en strijden van het vlees tegen de geest, waardoor zij menigmaal in de verzoeking onderliggen en in veel zonden vallen (Rom. 7 : 18, 23, Gal. 5 : 17, Gal. 2 : 11, 12) en verhinderd worden in al hun geestelijke diensten (Hebr. 12 : 1). En hun beste werken zijn onvolkomen en besmet in Gods ogen (Jes. 64 : 6, Ex. 28 : 38). Dit is dan het privilege van heiligmaking.

4. Zij ontvangen in de vierde plaats - als zijnde nu gerechtvaardigd, tot kinderen aangenomen en geheiligd - de *vertroosting des Geestes*, als hebbende de Trooster, de Heilige Geest, waardoor zij de dingen weten, die hun door God geschonken zijn (Joh. 14 : 26, 27, Joh. 15 : 26, 1 Kor. 2 : 12). Daardoor krijgen zij de verzekerdheid van Gods liefde, de vrede van de consciëntie, de blijdschap des Heiligen Geestes en de hoop der heerlijkheid (Rom. 5 : 1, 2, 5, 2 Kor. 1 : 22, Rom. 14 : 17, 1 Petr. 1 : 8, Fil. 1

: 6), omdat zij door die Geest bekwaam gemaakt worden, om de genade in zich te onderkennen, aan wie de beloften des levens gedaan zijn (1 Joh. 2 : 3, 1 Kor. 2 : 12, 1 Joh. 3 : 14, 18, 19, 21, 24, 1 Joh. 4 : 13, 16, Rom. 8 : 16, 1 Joh. 5 : 13), hoewel zij die verzekerdheid der zaligheid en der liefde Gods (als niet absoluut nodig ter zaligheid) niet altijd hebben (Ef. 1 : 13, Jes. 5.0 : 10, Ps. 88 : 2 enz., Ps. 51 : 10, 14, Ps. 77 : 2-12). Doch altijd wordt hun nog zulk een tegenwoordigheid en ondersteuning van Gods liefde gegeven, die hen weerhoudt van in gehele wanhoop te zinken (Job 13 : 15, Ps. 73 : 15, 23, Jes. 54 : 7, 8, 9, 10).

5. Zij ontvangen ten vijfde de *volhardende genade*, want zij kunnen niet geheel en eindelijk van de staat der genade vervallen (Jer. 32 : 40) vanwege de onveranderlijke liefde Gods (Jer. 31 : 3) en vanwege Zijn besluit en verbond, dat vast is en met het bloed van Christus bevestigd is (2 Tim. 2 : 19, Hebr. 13 : 20, 21, 2 Sam. 23 : 5) en vanwege hun onafscheidelijke vereniging met Christus (1 Kor. I : 8, 9) en vanwege de gedurige voorbeding van Christus voor hen (Hebr. 7 : 25, Luk. 22 : 32) en vanwege de Geest en het zaad van God, Die in hen blijven (1 Joh. 3 : 9, 1 Joh. 2 : 27). Immers worden zij door de kracht Gods bewaard tot de zaligheid, door het geloof (1 Petr. 1 : 5). Dit zijn de heerlijke privileges van de ware gelovigen in hun leven, maar er is nog meer na dit leven.

Op de zevende dag: Van de privileges der krachtig geroepenen en ware gelovigen in de heerlijkheid, in en na hun dood en in en na de opstanding in het algemene oordeel.
O, mijn beminde kinderen, let nu, wat ik jullie verder ga zeggen van de heerlijke privileges van de ware gelovigen.

1. Ten eerste is dit er één van: al moeten zij, gelijk alle mensen eens sterven (Hebr. 9 : 27, Rom. 5 : 12), zo is toch de dood hun geen dood, want zij zijn verlost van de prikkel en vloek van de dood (1 Kor. 15 : 55, 56) en al sterven zij, zo is het toch uit Gods liefde, om hun geen kwade dagen te doen zien (Jes. 57 : 1, 2, 2 Kon. 22 : 20), om hen volmaakt vrij te stellen van zonden en ellenden (Openb. 14 : 13, EL 5 : 27) en om hen vatbaar te maken voor verdere gemeenschap met Christus in de heerlijkheid, waarin zij dan gaan (Luk. 23 : 43, Fil. 1 : 23).

2. Dan, ten andere, even na de dood, worden hun zielen volmaakt in heiligheid (Hebr. 12 : 23) en zij worden ontvangen in de hoogste hemelen (2 Kor. 5 : 1, 6, 8, Fil. 1 : 23), alwaar zij dan Gods aangezicht zien in licht en heerlijkheid (1 Joh. 3 : 2, 1 Kor. 13 : 12), wachtende op de volle verlossing van hun lichamen (Rom. 8 : 23), die zelfs in de dood met Christus verenigd blijven, als in Hem ontslapen (1 Thes. 4 : 14) en die rusten in hun graven als in hun bedden (Jes. 57 : 2), totdat zij ten laatsten dage wederom verenigd worden met hun zielen (Job 19 : 26, 27). Daar de zielen der goddelozen op het sterven in de hel gesmeten worden, alwaar zij blijven in de kwellingen, in de buitenste duisternis; en hun lichamen worden bewaard in hun graven als in hun gevangenschappen tot de opstanding en het oordeel van de grote dag (Luk. 16 : 23, 24, Hand. 1 : 25, Jud. : 6, 7).

3. Ten derde zal het geschieden ten dage van de algemene opstanding der doden, beide van rechtvaardigen en onrechtvaardigen (Hand. 24 : 25), wanneer degenen die levend gevonden zullen worden in een ogenblik veranderd zullen worden en dezelfde lichamen der doden, die in het graf gelegd waren, door Christus' kracht opgewekt zullen worden en met hun eigen zielen weer voor eeuwig verenigd zullen worden (1 Kor. 15 : 51, 52, 53, 1 Thess. 4 : 15, 16, 17, Joh. 5 : 28, 29), dat alsdan de lichamen

der rechtvaardigen door Christus' Geest en uit kracht van Zijn opstanding, als hun Hoofd in kracht, geestelijk en onverderfelijk opgewekt zullen worden en Zijn heerlijk lichaam gelijkvormig zullen worden (Rom. 8 : 11, 1 Kor. 15 : 21, 22, 24, 42, 43, 44, Fil. 3 : 21). Doch de lichamen der goddelozen zullen door Hem, als een vertoorned Rechter, in oneer opgewekt worden (Joh. 5 : 27, 28, 29, Matth. 25 : 33).

4. Ten vierde, na de opstanding in de dag van het algemene en laatste oordeel over engelen en mensen (2 Petr. 2 : 4, Jud. : 6, 7, 14, 15). Hoewel niemand die dag en ure kent, opdat zij allen mogen waken en bidden en zich gereedmaken tegen de komst des Heeren (Matth. 24 : 36, 42, 44, Luk. 21 : 35, 36), alsdan zullen de goddelozen aan Christus' linkerhand staan (Matth. 25 : 33) en op klaar bewijs en volle overtuiging van hun consciënties zal het vreselijke en rechtvaardige vonnis van verdoemenis over hen uitgesproken worden (Rom. 2 : 15, 16, Matth. 25 : 41, 42, 43) en daarop zullen zij weggeworpen worden van Gods gunstige tegenwoordigheid en van het heerlijke gezelschap van Christus, van Zijn heiligen en van al Zijn heerlijke engelen, in de hel, om met onuitsprekelijke pijnen, beide van lichaam en ziel voor eeuwig gestraft te worden met de duivel en zijn engelen (Luk. 16 : 26, 2 Thess. 1 : 8, 9). Maar de rechtvaardigen zullen opgenomen worden tot Christus in de wolken (1 Thess. 4 : 17) en zullen aan Zijn rechterhand gezet worden (Matth. 25 : 33) en daar openlijk erkend (Matth. 10 : 33) en vrijgesproken zijnde, zullen zij zich met Christus voegen in het veroordelen van de verworpen engelen en mensen (1 Kor. 6 : 2, 3) en zullen opgenomen worden in de hemel (Matth. 25 : 34), waar zij ten volle en voor eeuwig bevrijd zullen zijn van alle zonde en ellende (Ef. 5 : 27, Openb. 14 : 13), vervuld met onbegrijpelijke vreugde (Ps. 16 : 11) en volmaakt heilig en gelukkig in lichaam en ziel, in het gezelschap van talloze heiligen en heilige engelen (Hebr. 12 : 22; 23), maar in het bijzonder in het onmiddellijk gezicht en de genieting van God de Vader, van onze Heere Jezus Christus en van de Heilige Geest tot in alle eeuwigheid (Joh. 3 : 2, 1 Kor. 13 : 12, 1 Thess. 4 : 17, 18).

Ziet, mijn kinderen, dit is de volmaakte en volkomen gemeenschap, die de krachtig geroepenen en ware gelovigen met Christus zullen genieten in de heerlijkheid, in de opstanding en op en na de dag des oordeels. Kunnen jullie dit alles horen, zonder te wensen, dat je daaraan deel mag hebben?

Op de achtste dag: Van de sacramenten of zegelen van het genadeverbond.

1. Geliefde kinderen, nu hebben jullie in het voorgaande gehoord van het genadeverbond en van de Middelaar des verbonds, Jezus Christus en van de personen die daar deel aan hebben en ook van de heerlijke privileges en weldaden, die dezen boven anderen genieten. Hoort nu ook van de zegelen van dit genadeverbond, waardoor de ware gelovigen meer getroost en versterkt en bevorderd worden, terwijl zij hier op de weg zijn. Het heeft de Heere Jezus behaagd, boven het Woord van God en het gebed, sacramenten in te stellen, die krachtige middelen zijn ter zaligheid, door Zijn zegen en door de werking van Zijn Geest in degenen die deze door het geloof ontvangen (1 Kor. 12 : 13).

Door het woord sacrament verstaat men een zegel van het genadeverbond, waardoor de Heere Zichzelf verbindt, om de beloften van het verbond der genade aan ons te vervullen en waardoor wij in het aannemen van dit zegel ons verbinden om des Heeren te zijn en om Hem hou en getrouw te zijn. Want een sacrament is een heilige ordinantie van Christus, in Zijn Kerk ingesteld (Matth. 28 : 19, Matth. 26 : 26, 27, 28), om aan de gelovige bondgenoten de zegeningen van het genadeverbond en de vruchten en weldaden van Zijn middelaarswerk (Hand. 2 : 38, 1 Kor. 10 : 16) te

betekenen, te verzegelen (Rom. 4 : 11) en toe te brengen (1 Kor. 11 : 24, 25), en in het bijzonder tot deze drie doeleinden: 1. om hun geloof en alle andere genaden te sterken en te doen toenemen (Rom. 4 : 11, Gal. 3 : 27). 2. om hen te verbinden tot gehoorzaamheid en heiligheid (Rom. 6 : 3, 4, I Kor. 10 : 21). 3. om hun liefde en gemeenschap met elkaar te betuigen en te kweken (Ef. 4 : 2, 3, 4, 5), zodat er in een sacrament twee delen zijn: ten eerste een uitwendig en zichtbaar teken en zegel, gebruikt naar Christus' eigen ordinantie en ten andere een inwendige en geestelijke genade, zijnde daardoor betekend en verzegeld. En van zulke zegelen heeft Christus er in Zijn Kerk onder het Nieuwe Testament twee ingesteld: de Doop en des Heeren Avondmaal (Matth. 28 : 19, 1 Kor. 11 : 20, 23, Matth. 26 : 26, 27, 28).

2. De Doop is een sacrament of zegel van het genadeverbond, waarin het wassen of besprengen met het water, in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes (Matth. 28 : 19) een teken en zegel is van onze inenting of inlijving in Christus (Gal. 3 : 27) en van de vergeving der zonden door Zijn bloed (Mark. 1 : 4, Openb. 1 : 5) en van de wedergeboorte door Zijn Geest (Tit. 3 : 5, Ef. 5 : 26) en van de kinderaanneming (Gal. 3 : 26, 27) en opstanding tot het eeuwige leven (1 Kor. 15 : 29) en waardoor de gedoopten plechtig toegelaten worden in de zichtbare kerk (I Kor. 12 : 13) en in een openbare en beleden verbintenis treden, om geheel en al des Heeren te zijn (Rom. 6 : 4). En dit sacrament van de Doop moet niet aan iemand bediend worden, die buiten de zichtbare kerk en alzo buiten het verbond der beloften is (Mark. 16 : 15, 16, Ef. 2 : 12), maar alleen aan degenen, die hun geloof in Christus en hun gehoorzaamheid aan Hem belijden (Hand. 8 : 36, 37, Hand. 2 : 38, 39, Rom. 4 : 11) en aan hun kleine kinderen (1 Kor. 7 : 14, Luk. 18 : 15, 16, Rom. 11 : 16, Gen. 17 : 7, 9, Gal. 3 : 9, 14, Kol. 2 : 11, 12).

3. Het Avondmaal des Heeren is een sacrament of zegel van het genadeverbond, waarin door brood en wijn te geven en te ontvangen volgens Christus' instelling, Zijn dood verkondigd wordt en al de zegeningen van het verbond en de vruchten van Christus' dood aan de gelovigen verzegeld en gegeven worden (Luk. 22 : 19, 20) en waardoor degenen, die daar waardig, dat is wel bereid komen, Christus' lichaam eten en Zijn bloed drinken, niet op een lichamelijke of vleselijke wijze, maar op een geestelijke wijze, doch waarlijk en dadelijk, terwijl zij door het geloof Christus de Gekruisigde en al de weldaden of vruchten van Zijn dood aannemen en zich toepassen.

Dit Avondmaal heeft nog deze vier doeleinden, werkingen en vruchten: ten eerste om de gelovigen geestelijk te voeren en te doen groeien in genade (Matth. 26 : 26, 27, 28, 1 Kor. 11 : 23, 24, 25, 26), ten andere om hun vereniging en gemeenschap met Hem te bevestigen (1 Kor. 10 : 16), ten derde om hun dankbaarheid en verbintenis aan God te betuigen en te vernieuwen (1 Kor. 11 : 24, 25, 1 Kor. 10 : 14, 15, 16, 21) en ten vierde om hun onderlinge liefde en gemeenschap met elkaar als leden van hetzelfde verborgen lichaam te betuigen en te bevorderen (1 Kor. 10 : 17).

Zie, kinderen, dit zijn de kostelijke en Goddelijke waarheden, die wij moeten geloven en die jullie moeten aannemen, verstaan en omhelzen in uw harten en de Heere danken, dat Hij u deze openbaart en doet geloven. En dan moeten wij zien, hoe wij ook leven naar Zijn wil en al onze dagen Zijn welbehagen doen en zo zal het ons hier en hiernamaals eeuwig welgaan.

HET VIJFDE HOOFDSTUK

Bevattende enige dwalingen van degenen die buiten onze Kerk zijn.

1. *De Papisten geloven:*

1. Dat de Heilige Schrift niet in de gewone begrijpelijke talen overgezet moet worden.
2. En dat deze niet door het gewone volk gelezen moet worden.
3. Dat de Heilige Schrift zo moeilijk is in hetgeen ter zaligheid nodig is, dat men uit het lezen ervan meer schade dan profijt zou krijgen.
4. Dat de Heilige Schrift niet volmaakt bevat, hetgeen men moet geloven en doen ter zaligheid.
5. Dat er enige overleveringen van de kerk zijn, die niet in de Schrift staan, die men zowel als de Schrift moet aannemen.
6. Dat de apocriefe boeken ook een deel van Gods Woord zijn.
7. Dat de Schrift ons niet nodig was en dat men deze slechts gelooft, omdat de kerk het zegt.
8. Dat de maagd Maria geen erfzonde had.
9. Dat enige zonden in hun natuur vergefelijk zijn en de eeuwige dood niet verdienen.
10. Dat de eerste bewegingen der begeerlijkheid ten kwade geen zonden zijn.
11. Dat de gelovigen in dit leven tot de volmaaktheid kunnen komen, zodat zij niet zondigen.
12. Dat men enige schepselen, de engelen, de heiligen die gestorven zijn enz. mag aanbidden en godsdienstige eer aan hen mag bewijzen.
13. Dat men beelden mag maken van God, van Christus en van de heiligen en dat men die godsdienstige eer mag en moet bewijzen en daarvoor buigen en het hoofd ontbloten en neerknielen en aanbidden.
14. Dat de engelen en afgestorven heiligen in de hemel ook voor ons bidden.
15. Dat men niet alleen door het geloof gerechtvaardigd wordt, maar ook door zijn eigen goede werken en dat men door zijn goede werken de hemel en het eeuwige leven verdienen kan.
16. Dat men met vasten en zichzelf te kastijden en hier iets te lijden voor zijn zonden voldoen kan.
17. Dat men op vrijdag en zaterdag en tijdens de jaarlijkse vasten geen vlees of eieren mag eten en dat zulks de zaligheid mede verdient en de zonden wegneemt.
18. Dat men God ook mag bidden in de naam van afgestorven heiligen en steunen op hun verdiensten en dat men in het bijzonder Maria moet aanbidden, als koningin van de hemel en dat men door haar ook vergeving en alle goed krijgt.
19. Dat men zijn zonden in het oor van de paap moet biechten en belijden en dat dit een middel is om vergeving der zonden te krijgen en dat de paap hun de zonden, die zij gedaan hebben vergeven kan, al waren zij nog zo groot en veel.
20. Dat de paus van Rome het hoofd van de kerk is en dat die met zijn kardinalen en bisschoppen de hele kerk moet regeren.
21. Dat de paus in de religie en in de Schrift te verklaren niet dwalen kan en dat men hem in alles moet geloven en gehoorzaam zijn.
22. Dat de paus aflaten voor de zonden kan geven, zodat de mensen dan niet behoeven te lijden voor hun zonden, als zij maar enige "Pater-nosters" en 'Ave-Maria's" opzeggen in een kerk.
23. Dat er naast de hel een vagevuur is, waar de zielen der mensen, eer zij naar de hemel gaan, gepijnigd, gevaagd en gereinigd worden en dat men voor de zielen in het vagevuur moet bidden, opdat zij er uit verlost worden.
24. Dat men heilige dagen en feestdagen mag en moet instellen, ter ere van God, van Christus, van Maria en andere heiligen en dat men die feestdagen zowel als de Sabbath moet houden en vieren.
25. Dat men voor de heiligen kerken moet bouwen, beelden oprichten, geloften doen en reizen naar de kerk, alwaar hun beeld en overgebleven beenderen zijn en dat zulks tot vergeving der zonden is en om de hemel te verdienen.
26. Dat de kerkelijke of zogenaamde geestelijken, papen, priesters, bisschoppen, nonnen, kloppen² en begijnen niet trouwen mogen.
27. Dat men

² Soort begijntjes, die niet in een klooster leven.

menigmaal het teken van een kruis moet maken. 28. Dat men wijwater moet gebruiken en zich daarmee besprengen of laten besprengen en dat men zo ook vergeving van zonden krijgt. 29. Dat men in de kerk bij dag kaarsen moet aansteken en een rozenkrans gebruiken en wassen gewijde lammetjes maken en op zijn borst dragen.

30. Dat er boven de twee sacramenten, de Doop en het Avondmaal, nog vijf andere zijn, te weten: het huwelijk, de biecht, de priesterlijke ordening, het vormsel en het h. oliesel. 31. Dat de kinderen, die ongedoopt sterven naar de hel gaan en dat degenen die gedoopt zijn geen erfelijke schuld of verdorvenheid meer hebben. 32. Dat het brood in het Avondmaal veranderd wordt in Christus' lichaam en de wijn in Christus' bloed, zodat het geen brood of wijn meer is, omdat de paap of priester er de vijf woorden over gezegd heeft, namelijk: want dat is Mijn lichaam of want dat is Mijn bloed en dat men nu dat brood moet aanbidden als Christus Zelf. 33. Dat er missen gedaan moeten worden en dat de priester de mis doet en offerande brengt voor de zonden van levenden en doden, die in het vagevuur zijn, door dat brood en die wijn of gelijk zij zeggen door Christus' lichaam en bloed, aan God op te offeren. En dergelijke dwalingen hebben zij veel.

2. *De Arminianen geloven:*

1. Dat de verkiezing van mensen tot de zaligheid niet is geschied uit Gods vrije welbehagen en genade, maar uit het voorgezien geloof en volharding. 2. Dat de uitverkorenen, nadat zij bekeerd zijn en geloofd hebben, geheel en eindelijk kunnen afvallen en verloren gaan. 3. Dat God niet uit Zijn vrije wil enige mensen van eeuwigheid voorbijgegaan is met Zijn liefde en verworpen heeft. 4. Dat Christus voor allen en een iegelijk mens gestorven is en voldaan heeft. 5. Dat de mens een vrije wil heeft en macht heeft om zonder Gods krachtadige genade geestelijk goed te doen van in Christus te geloven en God lief te hebben. 6. Dat de bekering des mensen geschiedt door de vrije wil en door enkele uiterlijke aanradingen van God, maar niet door een krachtadige, onfeilbare en onwederstandelijke werking van God. 7. Dat men niet verzekerd kan zijn van zijn zaligheid en volharding in de staat der genade. En andere dergelijke dwalingen meer worden bij hen gevonden.

3. *De Socinianen, die niet onder de christenen geteld moesten worden, geloven en belijden - boven die dwalingen der arminianen -:*

1. Dat de heilige schrijvers van de Bijbel wel hebben kunnen dwalen. 2. Dat de menselijke rede en het verstand de regel en rechter is van hetgeen men geloven moet. 3. Dat God niet overalteenwoordig is, noch alle gebeurlijke dingen zeker van te voren weet. 4. Dat er geen drie onderscheiden Personen in de Godheid zijn; dat Christus, de Zoon van God, niet van eeuwigheid uit God geboren is en dat Hij niet de waarachtige, eeuwige God is, eenswezens met de Vader en dat de Heilige Geest geen waarachtig God is, eenswezens met de Vader en de Zoon.

5. Dat de mensen niet met erfzonde geboren worden. 6. Dat het vierde gebod van de Sabbath nu, onder het Nieuwe Testament, weggenomen is en ons niet raakt. 7. Dat Christus door Zijn lijden voor de zonden en in de plaats van de zondaren niet voldaan heeft. 8. Dat Christus' voldoening en verdienste en gerechtigheid ons niet toegerekend wordt tot rechtvaardigmaking en vergeving en zaligheid. 9. Dat God niet van eeuwigheid besloten heeft, wat er in de tijd geschieden zal. 10. Dat de zielen van de mensen sterfelijk zijn en dat sommige zielen sterven; en dat er geen algemene opstanding zal zijn en dat dezelfde lichamen niet zullen opstaan en dat de goddelozen na de dood en na het oordeel geen straf des gevoelens hebben, noch hebben zullen tot

in eeuwigheid. 11. Dat elk die bekwaam is, mag prediken en de sacramenten bedienen. 12. Dat de Doop niet nodig is. En andere ziel-verderfelijke dwalingen hebben zij meer.

4. *De Mennisten of Wederdopers* geloven - boven de dwalingen van de arminianen en enige van de socinianen -:

1. Dat men de kleine kinderen van de gelovigen niet mag dopen en dat men degenen die in hun kindsheid gedoopt zijn, moet wederdopen, als zij groot geworden zijn. 2. Dat Christus' lichaam uit de hemel gekomen is en niet uit het bloed of substantie van Maria. 3. Dat men het ambt van de overheid niet mag bedienen, noch in enige gevallen oorlog voeren, noch het zwaard tegen de boosdoeners gebruiken, noch een heilige eed voor het gerecht en in waarheid zweren, als men ertoe geroepen is. En zij hebben meer andere dwalingen.

5. De Lutheranen geloven - boven enige dwalingen van de arminianen-

1. Dat in het Avondmaal Christus' lichaam in en met en onder het brood lichamelijk is en alzo ontvangen wordt. 2. Dat Christus naar het vlees alomtegenwoordig en almachtig is. 3. Dat men op het noemen van de naam, van Jezus moet buigen en zijn hoed afdoen. En andere dwalingen meer.

6. De *Joden* loochenen de gehele christelijke religie en zij nemen Christus Jezus, de Zaligmaker, niet aan; zij verwerpen Hem en verwachten een ander en geloven alleen het Oude Testament en geloven, dat de Messias alleen maar mens moet zijn. En vele andere zielverderfelijke dwalingen.

DE HISTORISCHE CATECHISMUS over de Schrift.

Het eerste deel, bevattende de historiën van het Oude Testament, voor Christus' komst.

1. De ouders moeten aan hun kinderen vertellen en met hen vertrouwelijk spreken en enige ernstige toepassingen maken van de historie van de schepping van hemel en aarde en van al wat daar in is, uit niet, in zes dagen, wat op elke dag geschapen werd en in het bijzonder hoe op de zesde dag Adam en Eva naar Gods beeld geschapen werden en gesteld werden in het Paradijs, met heerschappij over alles en hoe God rustte op de zevende dag. (Gen. 1 en 2).

Toepassing: 1. O, hoe groot is Gods macht! 2. Hoe wijs en goed is God! 3. Zouden wij Hem dan niet liefhebben, vrezen, dienen en gehoorzamen! 4. Hoe heerlijk zijn onze eerste vader en moeder geschapen! 5. Wat zouden alle mensen heerlijk en gelukkig geweest zijn, indien Adam en Eva niet gezondigd hadden! 6. Hoe billijk is het, dat wij moeten rusten op de zevende dag!

2. De historie van de val en eerste zonde van Adam en Eva; hoe de duivel, de oude slang, hen verzocht heeft om van de verboden boom te eten en hoe zij gegeten hebben en door God gestraft en uit het Paradijs gedreven zijn. (Gen. 3).

Toepassing: 1. Die zonde moeten wij heel ons leven beklagen; daar komen alle zonden uit voort. 2. Wij moeten ons wapenen tegen de verzoeken van de duivel en niet doen, wat God duidelijk verboden heeft.

3. De historie van Kain en Abel, de eerste twee broeders; hoe de goddeloze Kain de vrome Abel doodsliep uit nijdigheid en haat en hoe hij na die tijd een kwade, ongeruste consciëntie had, vol schrik en vrees, zwervende op de aarde. (Gen. 4, 1 Joh. 3 : 12).

Toepassing: 1. In hetzelfde huisgezin is soms het ene kind goddeloos en het andere vroom. 2. Het is verschrikkelijk en naar de aard van Kain, als broeders of zusters elkaar slaan, kwaad doen, haten en nijdig zijn. 3. In het bijzonder als zulks is, omdat de ene vroom is en God wil vrezen en de andere niet.

4. De historie van het vergaan van de eerste wereld door de watervloed; hoe Noach, een vroom man, en zijn vrouw en zijn drie zonen met hun vrouwen, zijn ontkomen - waaronder ook een goddeloze zoon Cham was - door de ark of een groot schip dat gebouwd werd, waarin van al de soorten van vogels en aardse gedierten er enige waren en hoe al de anderen in de wereld door het water zijn omgekomen vanwege hun zonden. (Gen. 6 en 7, Matth. 24 : 37, 38, 39, 1 Petr. 3 : 19, 20, 2 Petr. 2 : 5).

Toepassing: 1. Vreselijk is Gods toorn over de stoute en zorgeloze zondaars! 2. Weinig vrome mensen zijn er altijd geweest. 3. Sommige goddeloze kinderen worden nog wel bewaard voor tijdelijke plagen, omwille van hun vrome ouders.

5. De historie van het bouwen van de toren van Babel; hoe God hen verstrooide en verhinderde te bouwen, door de verscheidenheid der talen te zenden, zodat zij elkaar niet konden verstaan. (Gen. 11).

Toepassing: 1. Het is tevergeefs als men wat doen wil tegen Gods wil en zonder geloof in God. 2. De verscheidenheid der talen is eerst gegeven tot een straf.

6. De historie van Abraham en Sara; hoe zij op Gods bevel uit hun eigen vaderland gingen, niet wetende waar zij komen zouden en hoe Abraham in Egypte komende, loog, zeggende dat Sara zijn zuster was, vreemde dat zij hem anders doden zouden om zijn vrouw te hebben (Gen. 12, Gen. 20, Hebr. 11 : 8, 9, 10).

Toepassing: 1. Men moet God gewillig volgen en gehoorzamen als Hij spreekt. 2. Maar men moet nooit om bestwil liegen, om het kwade te ontgaan.

7. De historie van Ismaël en Izaäk, de twee zonen van Abraham, de eerste goddeloos, de andere vroom, de eerste geboren uit Hagar, de dienstmaagd, de andere uit Sara als zij al oud was; hoe Ismaël spotte met Izaäk en hem met woorden vervolgde en hoe hij en zijn moeder Hagar daarom uit het huis moesten en geen erfenis kregen met Izaäk (Gen. 16, Gen. 21, Gal. 4 : 22, 23, 29, 30).

Toepassing: 1. Te spotten met de godzaligen, al waren het maar kinderen, is een gruwelijke zonde en vervolging bij God gerekend. 2. De vroomste vader heeft soms wel een goddeloos kind.

8. De historie van de opoffering van Izaäk door zijn vader Abraham; hoe Abraham zijn geloof en liefde daarin aan God betoonde en hoe onderworpen Izaäk was aan God en aan zijn vader en hoe God er in voorzag dat Izaäk niet gedood en geofferd werd (Gen. 22, Hebr. 11 : 17, 18, 19).

Toepassing: 1. Men moet niets in de wereld liever hebben dan God. 2. En men moet van alles willen scheiden als God het eist. 3. God beproeft ons geloof en onze liefde eerst en dan zegent Hij ons te meer.

9. De historie van het vergaan van Sodom en Gomorra, twee steden vol goddeloze mensen, hoe God de vrome Lot, die dagelijks bedroefd was over de zonden van die goddelozen, met zijn vrouw en twee dochters eerst uit Sodom bracht door Zijn engelen, hoe Lots vrouw tegen het verbod omziende naar de stad, veranderd werd in een steen en hoe God vuur en zwavel deed regenen op die steden, zodat mannen, vrouwen en kinderen daarin smoorden en verbrandden (Gen. 19, 2 Petr. 2 : 6, 7, 8, 9, 10, Jud. : 7, 8).

Toepassing: 1. Het is gevaarlijk en smartelijk voor een vroom mens om onder de goddelozen te wonen. 2. Gods toorn is schrikkelijk over de goddeloze en onkuise zondaars en over hun kinderen. 3. Men moet met zijn hart niet omzien naar de wereld.

10. De historie van Ezau en Jakob, twee zonen, tweelingen van Izaäk en Rebekka, de eerste goddeloos en de andere vroom, hoe Ezau aan zijn broeder het recht van zijn eerstgeboorte verkocht voor een schotel moes en dat met een eed; hoe Jakob de zegen van de eerstgeboorte kreeg van zijn vader Izaäk, maar met een leugen veinzende dat hij Ezau was; hoe Ezau toen schreide over het missen van die zegen en hoe hij Jakob daarom dreigde te doden, als zijn vader dood zou zijn; en hoe Ezau twee goddeloze heidense vrouwen trouwde, tot smart van zijn vader en moeder (Gen. 25, Gen. 26, Gen. 27, Rom. 9 : 10, II, 12, 13, Hebr. 12 : 16).

Toepassing: 1. Wat een onderscheid is er tussen het ene kind en het andere. 2. Men moet met geen leugen en bedrog en veinzing het goede zoeken te krijgen of het zal daarna bitter opbreken. 3. Men moet het geestelijke niet klein achten, noch het lichamelijke daarboven verkiezen of wij zullen het daarna te laat beschreien gelijk de onheilige Ezau.

11. De historie van Jakob en Laban, zijn oom, hoe God Zich aan Jakob op de weg naar

Laban heerlijk openbaarde, door een ladder die van de aarde tot de hemel reikte en door een aanspraak in de droom en hoe hij in dienst van Laban kwam en hem zeven jaar diende om zijn dochter Rachel en hoe hij door bedrog van Laban zijn dochter Lea kreeg, nog zeven jaar voor Rachel diende en hoe hem twaalf zonen en een dochter geboren werden terwijl hij bij Laban woonde en hoe hij na veel bedrog van de gierige Laban zijn loon kreeg en met zijn vrouwen en vee wegtrok en door Laban vervolgd werd alsof hij hem iets ontstolen had en hoe Laban door God verhinderd werd iets tegen hem te doen (Gen. 28, 29, Gen. 30 en 31).

Toepassing: 1. God zal Zich aan hem openbaren, die God vreest. 2. Die iemand zeer liefheeft kan veel voor hem doen en lijden, zo ook als men God en Christus zeer liefheeft. 3. God maakt de Zijnen voorspoedig in de wereld in weerwil van de goddelozen. 4. De goddelozen worden door God ingebonden om de vromen geen kwaad te doen, noch kwaad toe te spreken.

12. De historie van de ontmoeting van Jakob en Ezau, hoe Jakob eerst de hele nacht doorbracht in wenen en bidden en worstelen met de Engel en hoe hij toen gezegend en met de naam Israël vereerd werd, zich vorstelijk gedragen hebbende met God; hoe Ezau's hart veranderd werd door God als hij Jakob tegemoet kwam en wat een groot geschenk Jakob aan Ezau gaf, als hebbende toch alles daar Ezau veel had (Gen. 32, Gen. 33, Hos. 12 : 4, 5, 6).

Toepassing: 1. Als men God ijverig bidt, dan moet men met gebeden en tranen, gelijk als worstelen, om de zegen. 2. De Heere heeft grote lust in aanhoudende bidders en Hij zegent ze. 3. De Heere heeft al de harten der mensen in Zijn hand; Hij kan onze vijanden ras tot onze vrienden maken. 4. Een gift en geschenk houdt de toorn en sterke grimmigheid onder. 5. De vromen hebben alles, maar de goddelozen hebben soms veel in de wereld.

13. De historie van Dina, Jakobs dochter, hoe zij uit nieuwsgierigheid de dochteren des lands ging bezien en hoe zij door een man toen met geweld genomen en verkracht werd en hoe Simeon en Levi dat ongelijk aan hun zuster Dina gedaan, wreekten (Gen. 34).

Toepassing: 1. Het is kwaad, dat men uit nieuwsgierigheid het dansen van vrouwen en mannen gaat beschouwen. 2. Die in een verzoeking loopt, valt er wel in. 3. Die in onkuisheid zich te buiten gaat, zal door God gestraft worden. 4. De toorn en wraakzucht van de mensen doet vreselijke gruwelen.

14. De historie van Jozef en zijn broederen met hun vader Jakob, hoe hij eerst een droom droomde van de zon, maan en sterren, hoe zijn broeders hem uit nijdigheid verkochten, zeggende tegen hun vader, dat een wild dier hem verscheurd had, hoe hij in Egypte dienstbaar was en door zijn meesters vrouw tot zonde verzocht werd, maar niet tegen God wilde zondigen, hoe hij toen in de gevangenis werd gesteld en aldaar de dromen van des konings schenker en bakker recht uitlegde en hoe hij daarna uit de gevangenis verlost werd en de droom van Farao, de koning van Egypte, verklaarde, van de zeven vette koeien en aren en van de zeven magere; hoe Jozef over alles gesteld werd en daarna het koren uitdeelde en verkocht en hoe zijn broeders ook door de hongersnood gedrongen waren om naar Egypte te komen om koren te kopen, hoe hij hen aansprak als verspieders, hoe hij Simeon liet binden, hoe hij Benjamin wilde zien en hoe hij zich tenslotte aan hen bekend maakte en hen behandelde en hoe hij zijn vader niet al het zijne en al zijn broeders met hun have naar Egypte ontbood en hen onderhield; en hoe hij zijn oude vader Jakob voor Farao stelde en hoe deze tenslotte

stierf, eerst al zijn zonen zegenende en in het bijzonder Jozef en zijn twee zonen, en hoe zij hem begroeven en beklagden, en tenslotte Jozef ook stierf. (Gen. 37, Gen. 39 en 40 en 41 en 42-50).

Toepassing: 1. Nijdigheid in de kinderen tegen elkander is een boos kwaad, waar veel kwaads uitkomt. 2. Het is heerlijk, als een jongeling, wanneer hij veel verzoeking heeft, niet durft te zondigen tegen God. 3. God verhoogt wie Hij wil en Hij heeft veel middelen daartoe en niemand kan het verhinderen. 4. God is met de vromen en godvrezenden in al hun verdrukkingen. 5. De zonde zal eindelijk eens bitter opkomen, die men lang vergeten heeft. 6. De ouders moeten hun kinderen zegenen en voor hen bidden als zij sterven.

15. De historie van Job en zijn lijdzaamheid; hoe vroom en rijk en gezegend hij was; hoe God hem door de satan en door boze mensen van alles, uitgenomen zijn vrouw, liet beroven, namelijk van zijn vee en van zijn kinderen, hetwelk hem de ene bode na de andere bekend maakte; en hoe hij toen nog God dankte; en hoe hij daarna door de satan van boven tot beneden met boze zweren werd geslagen en hoe hem door zijn eigen vrouw dwaselijk werd aangeraden om te vloeken en te sterven en hoe hij daarna door drie vrome vrienden werd bezocht, die hem zouden hebben moeten troosten, maar denkende, dat niemand dan een goddeloze alzo door God gestraft zou worden, zo veroordeelden zij hem en wilden bewijzen, dat hij goddeloos was en dat hij dat moest bekennen en zich bekeren; en hoe Job zijn oprechtheid staande hield en deze bewees uit zijn werken en ondervindingen; en hoe God tenslotte in een onweer tot hem sprak en hem meer onderwerping aan de Heere leerde en hem boven zijn drie vrienden rechtvaardigde en hoe Hij hem in het uiterlijke wederom meer zegende dan ooit tevoren. (Job 1 en 2, Job 4 en 5 enz. Job 38, 39, 40, 41, 42, Jak. 5 : 11)

Toepassing: 1. God zegent Zijn kinderen wel met uiterlijke dingen. 2. God neemt deze dingen als het Hem belieft, weg, tot beproeving van geloof en lijdzaamheid. 3. Een vrome in zware verdrukking wordt soms door andere vromen verkeerd veroordeeld. 4. Het is goed, dat men zich aan het geloof en aan het gebed en aan de oprechtheid en aan de lijdzaamheid vasthoudt. 5. God zal tenslotte voor Zijn veroordeelde kinderen spreken en werken en hen zegenen en uitkomst geven als zij beproefd zijn.

16. De historie van de kinderen Israëls (of Jakobs) in Egypte, na de dood van Jozef; hoe zij vermenigvuldigden en hoe de koning van Egypte, Farao, gelastte, dat men de kinderkens, in het bijzonder de zoontjes, moest doden en verdrinken als zij geboren werden; en hoe zij daar in een harde slavernij en diensthuis waren, zodat ze daarover tot God riepen. (Hand. 7 : 18, 19, Ex. 1 en 2 : 23, 24, 25)

Toepassing: 1. God laat Zijn lieve kinderen in de wereld veel verdrukkingen overkomen. 2. De goddelozen zijn wreed en onnatuurlijk en zij doen Gods kinderen altijd veel bitterheid aan. 3. Als wij verdrukt worden, moeten wij tot God roepen.

17. De historie van Mozes, zijn geboorte, opvoeding en leven; hoe hij geboren zijnde, drie maanden lang door zijn moeder verborgen werd en daarna in een biezen kistje in de rivier gelegd werd; en hoe hij door Farao's dochter uit de rivier werd opgenomen en daarna door haar bij zijn eigen moeder ter minne besteld werd en daarna verder in het hof opgevoed werd en onderwezen werd in alle wijsheid der Egyptenaren en hoe hij daarna, veertig jaren oud zijnde, het hof heeft verlaten, hebbende het bewijs gegeven, dat God Zijn volk door Zijn hand zou verlossen; hoe hij in Midian ging wonen en een vrouw, Zippora, de dochter van Jethro, getrouwd hebbende, zijn schoonvaders vee

weidde tot zijn tachtigste jaar. (Ex. 2, Hand. 2 : 20-30, Hebr. 11 : 2327)

Toepassing: 1. Wonderlijk kan God iemand in het leven bewaren en die daarna nog veel gebruiken. 2. Het is een grote zelfverloochening, dat men in de bloei van zijn leven de weelde van het hof verlaat en zich bij Gods verdrukte en versmadede volk voegt.

18. De historie van de verlossing van de kinderen Israëls uit Egypte, door Gods uitgestrekte arm en door de hand van Mozes; hoe God Mozes daartoe riep bij de brandende braambos, die niet verbrandde en hoe Hij hem verzekerde, dat Hij, in Zijn volk uit te leiden, met hem zou zijn, doende twee wonderen omtrent hem, namelijk aan zijn staf en aan zijn hand; hoe onwillig Farao was om het volk uit zijn land te laten trekken, verzwarende ook de dienst der Israëlieten, hoe God daar tien plagen zond, over Farao en over zijn volk, namelijk het water in bloed veranderd, vorsen, luizen, .pest over het vee, zweren, hagel met vuur gemengd, sprinkhanen, een verschrikkelijke duisternis van drie dagen en het doden van de eerstgeborenen door de engel, terwijl Israël in het land Gosen overal gespaard en bewaard werd; hoe Farao en zijn tovenaars, in het bijzonder Jannes en Jambres, zich daaronder gedroegen en hoe de kinderen Israëls des nachts (het Pascha gegeten hebbende) stil uittrokken, zodat niet een hond zijn tong roerde; en hoe Farao hen in de woestijn met zijn leger vervolgde en najaagde en de kinderen Israëls in het geloof door de Rode Zee droogvoets gingen, wat Farao met de zijnen ook beproevende, verdronken; en hoe de Israëlieten met Mozes en zijn zuster Mirjam, een profetes, daarop God prezen en lof zongen. (Ex. 3 : 4, 6, Ex. 10 : 12, 14, 15, 2 Tim. 3 : 8, 9, Hebr. 11 : 27, 28, 29)

Toepassing: 1. Het is verschrikkelijk, dat een zondaar zich verhardt en door God verhard wordt tegen de gehoorzaamheid van Gods geboden. 2. God heeft veel plagen, om Zijn vijanden te straffen. 3. God is machtig, de Zijnen te verlossen als zij in benauwdheid zijn. 4. God verlost nog krachtdadig de Zijnen uit het geestelijk Egypte vanonder de helse Farao. 5. Door het geloof gaat men door een zee.

19. De historie van de gedragingen van de Israëlieten in de woestijn, hoe zij daar met het liefelijke manna gespijzigd werden, dat elke morgen viel en voor de Sabbath dubbel; hoe zij water dronken uit een rotssteen; hoe zij geleid werden door een vuur- en wolkkolom en hoe zij menigmaal murmureerden, in het bijzonder omdat zij geen vlees hadden, dat hun nog gegeven werd, doch met een plaag over hun murmuring erbij. Ex. 16 en 17, Ex. 13 : 21, Num. 20, Num. 11, Num. 9 : 15-19, Ps. 78 : 12, 20, 22, 27, 29.

Toepassing: 1. Wij hebben nu het ware Brood uit de hemel, daar dit manna een schaduw was van Christus Jezus Zelf. 2. Wij hebben het Water des Levens uit de levende Rotssteen. 3. Het is verschrikkelijk, tegen God te murmureren, omdat Hij ons geen spijs geeft naar onze lust; God zendt daar plagen over.

20. De historie van het twisten van Mirjam en Aäron tegen hun broeder Mozes, wegens zijn vrouw Zippora; hoe zachtmoedig Mozes was, toen zij tegen hem spraken en hoe God voor hem sprak en hen scherp bestrafte en Mirjam, zijn zuster, met melaatsheid daarover sloeg; en hoe zij daarvan op de voorbidding van Mozes genezen werd, nadat zij zeven dagen buiten het leger was gesloten. Num. 12.

Toepassing: 1. Het is een tergende zonde, dat men tegen Gods familieaarste dienstknechten durft te twisten. 2. Zachtmoedigheid is een groot sieraad. 3. God spreekt door de zachtmoedigen.

21. De historie van het geven van de Wet der Tien Geboden, op de berg Sinaï in de woestijn, met een hoorbare stem, met donder en bliksem en aardbeving, zodat zelfs Mozes beefde en vreesde; en hoe die Wet daarna door God Zelf op twee stenen tafelen geschreven werd en aan Mozes op de berg gegeven werd; en hoe het volk van Israël een gouden kalf tot een afgod maakte, door middel van Aäron en daarbij speelde en Gode een feest hield, terwijl Mozes veertig dagen op de berg bleef; en hoe Gods toorn daardoor ontstak en uitgebroken zou zijn, indien Mozes er niet tussengekomen was met gebeden, bij wie God Zijn naam van genadig en barmhartig uitgeroepen had. Ex. 19, Ex. 20, Ex. 32, Ex. 34, Hebr. 12 : 18-21.

Toepassing: 1. Het is vreselijk, de Wet van God te overtreden. 2. God spreekt nu tot ons op een meer liefelijke wijze door Zijn Zoon en door het Evangelie. 3. Hij schrijft Zijn Wet nu in het bijzonder in het hart van Zijn volk. 4. Beeldendienst tergt Gods eer. 5. De gebeden der heiligen vermogen veel tot afwering van toorn van de zondaars.

22. De historie van de lasteraar en sabbathschender in de woestijn, hoe de zoon van een Israëlitische moeder en een Egyptische vader uitdrukkelijk de naam des Heeren lasterde en vloekte en hoe op een andere tijd een man in de woestijn gevonden werd, die op de Sabbathdag hout las en hoe die beiden uitgebracht werden tot Mozes en op bevel des Heeren ter dood gestenigd werden. Lev. 24 : 11, 12, 13, 14, 22, Num. 15 : 32, 33, 34, 35, 36.

Toepassing: 1. Gods naam te lasteren en te vloeken is een verschrikkelijke zonde. 2. Kinderen van goddeloze ouders, hetzij vader of moeder, leren ras van hen vloeken en lasteren. 3. De Sabbath te schenden is een gruwelijke misdaad.

23. De historie van het bouwen van de tabernakel in de woestijn en van de tempel ten tijde van Salomo; hoe daar een ark of kist des verbonds gemaakt werd met het verzoendeksel en twee cherubim er boven en hoe daar de twee stenen tafelen in gelegd werden; hoe het heiligdom gemaakt werd met een voorhangsel en hoe de gegoten zee en de wasvaten en de tafel en de kandelaar, het reukaltaar en het brandofferaltaar en de sprengbekkens en de reukschalen enz. gemaakt en God geheiligd werden; en dat alles op het kostelijkste, uit een heoffer, dat de kinderen Israëls brachten, elk naardat zijn hart hem vrijwillig bewoog. Ex 25, 26, 27, 35, 36, 37, 38, 40, 1 Kon. 6, 7, en 8, Hebr. 9 : 1-5.

Toepassing: 1. Die ark en het verzoendeksel en het altaar en het wasvat betekenden Christus en Zijn verzoening en offerande en bloed; het waren alle schaduwen en voorbeelden van Christus; toen Hij gekomen was, waren die schaduwen niet meer nodig noch nuttig. 2. Onze godsdienst moet nu enkel geestelijk zijn en Christus Zelf moet alles zijn. 3. Ieder moet vrijwillig offer brengen van het Zijne, ten dienste des Heeren.

24. De historie van het afzonderen en kleden der priesters en van hun offeranden en diensten; en hoe Aäron tot hogepriester gesteld werd en zijn zonen tot priesters en de Leviëten tot dienst van de priesters en van de Heere, om het volk te leren; hoe voor de hogepriester sierlijke klederen, een efod, een borstlap met kostelijk gesteente, een plaat voor het voorhoofd of aan de hoed enz. gemaakt werden, alsook voor de zonen van Aäron, de priesters, rokken en gordels tot sieraad en hoe zij ingewijd en gezalfd werden en moesten offeren naar het voorschrift van de Heere en zichzelf wassen en reinigen; en hoe het gebeurde, dat de twee zonen van Aäron, Nadab en Abihu, eens vreemd vuur namen om te offeren en niet van het vuur dat van de hemel ontstoken was en hoe de Heere een vuur liet uitgaan en hen beiden verteerde, omdat zij iets

deden in des Heeren dienst, wat niet geboden was. Ex. 28, 29, 40, Lev. 8, 9 en Lev. 10 : 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Toepassing: 1. Dewijl Christus, de Hogepriester, gekomen is en Zijn volmaakte offerande ter verzoening gebracht heeft, zijn die schaduwen gevloeden. 2. Nu kleedt Hij ons met Zijn klederen des heils en met de mantel van Zijn gerechtigheid. 3. Nu gaan wij door Hem tot de Vader, Die onze personen, gebeden en diensten Gode aangenaam maakt. 4. Doch wij moeten wel toezien, dat wij Hem dienen naar Zijn voorschrift en niet naar vondsten van mensen, noch met vreemd vuur.

25. De historie van Korach, Dathan en Abiram en de 250 mannen die ook wilden offeren, hoe Korach met de zijnen tegen Mozes en Aäron murmureerden, willende ook priesters zijn; hoe zij levend verslonden werden door de aarde met alles wat zij hadden; en hoe die 250 mannen met hun reukwerk door het vuur verteerd werden en hoe veertigduizend van het volk, die daar tegenover Mozes murmureerden, door een plaag gedood zijn; en hoe de Heere, om alle murmuringen te stillen, de staf van Aäron deed bloeien en amandelen dragen, tot een teken dat de Heere hem verkoren had tot het priesterschap en niet de andere stammen. Num. 16, 17.

Toepassing: 1. Elk moet tevreden zijn met zijn staat en beroep, waarin hij door de Heere gesteld is. 2. Het is verschrikkelijk God te tergen en te murmureren.

26. De historie van het verspieden van het land Kana in, door twaalf mannen; hoe vruchtbaar zij het land vonden, een tros wijndruiven meebrengende, die zij met hun tweeën op een draagstok droegen, hoe zij allen, uitgenomen Jozua en Kaleb, een kwaad gerucht over het land brachten, zeggende, dat de steden vast en zeer groot waren en dat al de mannen daar van grote lengte waren, dat daar ook reuzen waren en dat zij als sprinkhanen in hun ogen waren; hoe het volk daarop wilde wederkeren naar Egypte en niet alleen Mozes en Aäron wilde stenigen, maar ook Jozua en Kaleb, die het volk wilden aanmoedigen; en hoe God tot straf hiervan hen aanzegde, dat niemand van degenen, die boven de twintig jaren oud waren (toen zij uit Egypte gingen) in het land Kanaën zou komen, uitgenomen Jozua en Kaleb, omdat een andere Geest in hen was; en hoe het volk toen evenwel naar het land wilde optrekken, doch dat zij God niet met zich hadden en door de vijanden geslagen werden. Num. 13, 14.

Toepassing: 1. Het is God tergende, dat men zegt tot moedbeneming van anderen, dat de weg naar het hemelse Kanaän zeer lastig, verdrietig en onbegaanbaar is. 2. Het is zeer kwaad, dat men geen geloof oefent, om door Gods kracht daar ingebracht te worden. 3. Zeer weinigen zullen ten hemel binnenkomen.

27. De historie van Bileam, de tovenaer en valse profeet, hoe hij door Balak, de koning der Moabieten, verzocht en gehuurd werd, om het volk van Israël te vervloeken; hoe graag hij het gedaan had, het loon der ongerechtigheid liefhebbende; hoe hij tegen Gods wil naar de koning heentrok; hoe de ezelin sprak, toen de Engel met een zwaard hem op de weg tegenkwam; hoe hij gedwongen werd te zegenen, in plaats van te vloeken en hoe hij tenslotte aan Balak raad gaf, om het volk tot hoererij en afgoderij te verlokken, opdat de Heere hen plagen zou, gelijk de Heere deed, slaande vierentwintigduizend van hen en hoe Bileam omkwam door het zwaard. Num. 22, 23, 24, 25 en 31, 2 Petr. 2 : 15, 16.

Toepassing: 1. Het is een vreselijke zaak, Gods kinderen te willen vloeken. 2. De bozen zijn slechter dan de onredelijke beesten. 3. Om het loon van ongerechtigheid doen de mensen veel zonden. 4. Degene, die aanraadt om anderen tot zonden te lokken, zal de plaag niet ontgaan. 5. Hoererij brengt gewisse plagen.

28. De historie van het oprichten van een koperen slang in de woestijn; hoe de Israëlieten op die koperen slang moesten zien om genezen te worden van de vurige beet der slangen, waarmee zij geplaagd waren wegens hun murmuringen. Num. 21, Joh. 3 : 14, 15.

Toepassing: 1. Gelijk de slang in de woestijn, zo is Christus aan het kruis verhoogd. 2. Allen die door het geloof op Christus zien, zullen genezen worden van de zonden, zijnde vurige beten van de helse slang.

29. De historie van de dood van Mozes, de onvergelykelijke en getrouwe dienstknecht van God, hoe hij in het land Kanaän niet mocht komen, hoezeer hij er ook om bad, omdat hij ongelovig en onbedachtzaam had gesproken; hoe God hem het land toonde op de berg Pisga, waar hij stierf en begraven werd, doch niemand wist de eigenlijke plaats van de begrafenis, om geen afgoderij met zijn lichaam te bedrijven; en hoe hij voor zijn dood zijn laatste predikatie tot het volk deed en de twaalf stammen zegende en het volk een lied leerde. Num. 12, 20, Deut. 3 : 23-28, Deut. 32, 33, 34, Jud. : 9, Ps. 106 : 32, 33.

Toepassing: 1. God kan in Zijn beste kinderen de zonden niet verdragen. 2. In het bijzonder straft God ongelooft. 3. Als de vromen sterven, moeten zij anderen rondom hen zegen toewensen en lessen geven.

30. De historie van het droogvoets gaan der kinderen Israëls door de rivier de Jordaan, gelijk tevoren door de Rode Zee; hoe de rivier op een hoop bleef staan en de priesters met de ark het eerste ingingen en stilstonden, totdat al het volk over was; en hoe zij twaalf stenen in het midden van de rivier oprichtten ter gedachtenis. Joz. 3, 4.

Toepassing: 1. God is een God, Die wonderen doet voor Zijn volk. 2. Gods wonderen moet men gedenken.

31. De historie van Achan en de stad Jericho; hoe op het geloof en het blazen van ramshoornen de muren van de stad Jericho vielen; en hoe Achan tegen Gods uitdrukkelijk verbod goud en zilver en een overkleed stal, terwijl alles verbrand moest worden; hoe de Heere tegen Israël was, zolang de zonde niet uitgevonden was; en hoe Achan door het lot werd aangewezen en hoe hij met al de zijnen gestenigd en verbrand werd; hoe de stad Jericho, waarvan de Heere gezegd had, dat men die niet weer mocht opbouwen, nadat ze verbrand was, evenwel ten tijde van Achab door een zekere Hiël van Bethel weer gebouwd werd; en hoe hem de gedreigde vloek trof, namelijk, dat zijn oudste en jongste zoon onder de poorten van die stad dood bleven. Joz. 7, Joz. 6 : 26, 1 Kon. 16 : 34.

Toepassing: 1. De gierigheid brengt tot dieverij en de dieverij tot plagen. 2. God regeert het lot. 3. De goddelozen durven vermetel tegen Gods geboden handelen. 4. De gedreigde vloeken komen.

32. De historie van Barak en Deborah, een profetes, die het volk Israël richtte; hoe zij optrokken tegen de vijanden van Israël en hoe God de vijanden sloeg door Barak en hoe de veldoverste, Sisera, vluchtte en door een vrouw, genaamd Jaël, gedood werd; en hoe Barak en Deborah de Heere een lied zongen. Richt. 4, 5.

Toepassing: 1. God geeft soms ook aan vrouwen een profetische en een kloeke geest. 2. Als God verlost heeft, moet men Hem prijzen en lofzingen.

33. De historie van de richter Gideon en zijn bastaardzoon Abimélech: hoe de Engel des Heeren hem riep om het volk van Israël te verlossen en hoe hij het altaar van Baal

omwierp; en wat voor tekenen hij tot verzekering kreeg, dat God met hem zou zijn in de strijd; hoe hij heel zijn volk, uitgenomen driehonderd mannen, van zich moest laten gaan; en hoe hij en die driehonderd elk een bazuin en een aarden kruik en een fakkel hadden; en hoe zij bazuinden en de kruiken braken en hoe de vijanden toen elkaar doodden en vluchtten en de vorsten gevangen en gedood werden; en hoe na Gideons dood zijn bastaardzoon Abimélech zijn zeventig broeders op één na doodde en zich tot koning opwierp en hoe hij tenslotte verpletterd werd door het stuk van een molensteen, dat door een vrouw van een toren geworpen werd. Richt. 6, 7, 8, 9.

Toepassing: 1. God kan door zowel weinigen als door velen verlossen. 2. Hoerij is het middel om zijn huis en kinderen te verderven. 3. Broedermoordenaars worden tenslotte door God geplaagd.

34. De historie van Jefta de richter, hoe hij de kinderen Israëls verlostte van de hand der kinderen Ammons, die zich door geen redenen wilden laten verzetten; en hoe hij een lichtvaardige gelofte deed, dat hij Gode zou offeren, wat hem uit zijn huis het eerst tegemoetkwam, indien hij overwonnen had; en toen hij terugkwam ontmoette hij zijn dochter het eerst en die moest heel haar leven maagd blijven en mocht niet trouwen; en hoe daarna de stam Efraïm tegen hem ten strijde kwam, omdat zij de eer van de overwinning niet hadden; en hoe die door Efraïm geslagen werden en vluchtten en komende tot de veren werden zij herkend, omdat zij niet "Schibboleth" konden zeggen, maar zij zeiden "Sibboleth". Richt. 11 en 12.

Toepassing: 1. Het is kwaad, dat men onbedachtzame geloften aan God doet. 2. Hoogmoed brengt tot de val. 3. De vleselijke, onherboren mensen kunnen de rechte tale Kanaäns niet spreken; zij zeggen allen "Sibboleth", in plaats van "Schibboleth".

35. De historie van de sterke Simson; hoe hij op het verschijnen van een Engel des Heeren aan zijn moeder en vader, ontvangen en geboren werd; en hoe hij een vrouw uit de Filistijnen, die vijanden van God en Zijn volk waren, trouwde; hoe hij een leeuw versloeg en hoe hij daarna honing vond in de muil van de leeuw en er een raadsel uit voorstelde; hoe hij driehonderd vossen ving en ze met fakkels in hun staarten aan elkaar bond en hen zo in het koren der vijanden zond; en hoe hij duizend man met een ezelskinnebakken versloeg en de stadspoorten 's nachts wegnam en op de berg droeg; hoe hij door de Filistijnen gevangen werd en hoe zijn ogen uitgegraven werden, toen de hoer Delila, tot wie hij dikwijls kwam (hoewel hij toch een gelovige was), tenslotte vernomen had, waarin zijn sterkte lag, namelijk in zijn haar, dat zij hem afsneed; en hoe hij voor zijn dood de pilaren van de tempel der Filistijnen verboog en verbrak, zodat deze op vele duizenden van hen en op hem vielen, zodat zij stierven. Richt. 13, 14, 15,- 16, Hebr. 11 : 32.

Toepassing: 1. Als God een mens wil sterken, dan is hij sterk. 2. Door het geloof in de beloften is men sterk. 3. Door de zonden wordt men zwak en God verlaat er de mens om. 4. Zonden van hoerij wil God in Zijn kinderen niet verdragen, maar straffen.

36. De historie van de uitroeiing van bijna de hele stam van Benjamin; hoe enigen uit die stam de huisvrouw van een Leviet mishandeld hadden, toen deze niet zijn vrouw een nacht daarvoor in de stad verbleef en hoe dit door de Leviet aan al de andere stammen van Israël bekend gemaakt werd en er recht over geëist werd; hoe de Benjaminiten, dezen niet willende overleveren tot straf, in oorlog met Israël geraakten en evenwel tot tweemaal toe in de strijd overwonnen, totdat ze tenslotte geheel geslagen en uitgeroeid werden, zowel vrouwen en kinderen als mannen, tot op zeshonderd mannen, die gevluht waren; en hoe deze zeshonderd weer vrouwen kregen, niettegenstaande de Israëlieten gezworen hadden, aan hen hun dochteren niet

te geven tot vrouwen. Richt. 18, 19, 20, 21.

Toepassing: 1. Het is een gruwelijke zonde, de zonden van anderen te beschermen en de boosdoeners vrij te houden van straf. 2. Soms hebben de goddelozen en onrechtvaardigen wel de overwinning in de strijd, maar het is geen bewijs, dat ze de goede zaak hebben.

37. De historie van Ruth, de Moabietische, hoe Naomi, een vrome vrouw, door hongersnood met haar twee zonen in het land der Moabieten kwam en haar twee zonen daar trouwden en stierven; hoe Naomi, uitgeleid door haar twee schoondochters, terugkeerde; en hoe de ene, genaamd Ruth, haar zo aankleefde, dat ze met haar mee wilde gaan en bij haar blijven tot haar dood en de God van Israël dienen, terwijl de andere afscheid van haar nam; hoe Ruth, bij toeval op het stuk land van Boaz, bloedvriend van haar overleden man, aren ging rapen en zij met hem trouwde, waaruit Obed, Davids grootvader, geboren werd. Ruth 1, 2, 3, 4.

Toepassing: 1. Het is een goede zaak, dat men zijn vrome vriend zeer aankleeft. 2. Oprechte liefde tot iemand blijkt, als er met en voor iemand zwaarigheid en moeite is uit te staan. 3. God zorgt voor degenen, die Hem en de vromen liefhebben. 4. De huwelijken worden door God bestuurd.

38. De historie van het nemen en terugbrengen van de ark Gods, hoe de Filistijnen deze in de slag namen, en twee priesters, de zonen van de hogepriester Eli, gedood werden, omdat ze naar hun vaders vermaning en bestraffingen niet geluisterd hadden, maar in de zonde voortgegaan waren; en hoe toen Eli ook achterover viel en de nek brak, omdat hij zijn kinderen niet scherper bestraft en gestraft had; en hoe de afgod van de Filistijnen, Dagon, voor het aangezicht van de ark neerviel en de Filistijnen door God gestraft werden met aanbeien of spenen aan hun achterste, omdat ze de ark bij zich hielden; en hoe, de ark weer in het land van Israël gezonden zijnde en door koeien gedragen, er van de Bethsemieten door God tot vijftigduizend gedood werden, omdat zij uit nieuwsgierigheid in de ark van God gekeken hadden, hetwelk hen niet geoorloofd was. 1 Sam. 4, 5, 6, Ps. 78 : 61-66.

Toepassing: 1. God straft ongehoorzame en opstandige kinderen zeer wegens ongehoorzaamheid. 2. God straft de laffe en toegeevende ouders, omdat ze hun stoute kinderen niet scherp genoeg bestraffen en straffen, noch hen zuur aanzien als zij kwaad doen. 3. God straft de boze nieuwsgierigheid van de mensen, als zij willen inzien in hetgeen God verborgen wil houden.

39. De historie van de jonge Samuël, hoe hij met gebeden van God verkregen en al vroeg aan God ten dienste opgeofferd was; en hoe hij 's nachts tot driemaal toe door God geroepen werd, in het eerst de stem des Heeren niet kennende, en hoe God hem bekendmaakte, wat Hij over Eli en zijn huis wilde brengen, omdat hij zijn zonen niet behoorlijk gestraft had en hoe God door hem als richter aan Israël een grote verlossing van de vijanden had gegeven; en hoe Israël met Samuël, de richter en profeet, niet tevreden zijnde, een koning over zich begeerde, niettegenstaande alles, wat Samuël zei en hoe God hun een koning in Zijn toorn gaf, namelijk Saul en hoe toen Samuël een rede hield tot het volk. 1 Sam. 1, 2, 3, t Sam. 7, 8, 12, Hos. 13 : 10, 11.

Toepassing: 1. Het is heerlijk, door gebeden van de ouders van God verkregen te zijn en vroeg in de jonkheid aan de dienst van God toegewijd te zijn. 2. God openbaart Zich ook aan kinderen en jongelingen, maar die kennen Gods stem niet zo goed als oude vromen. 3. Het is verschrikkelijk, iets te begeren tegen Gods wil en iets van God te ontvangen in Zijn toorn.

40. De historie van koning Saul, zijn leven en dood; hoe hij de ezellen van zijn vader zocht en door Samuël tot koning gezalfd werd en zijn hart hem veranderd werd, dat hij een koninklijke geest kreeg om te regeren; hoe hij mede profeteerde en daarna Gods volk redde uit de hand van de vijanden en hoe hij ongehoorzaam was, door zelf te offeren, zonder te wachten op Samuëls komst en het vee en de koning van de Amalekieten, Agag, te sparen, hetwelk uitdrukkelijk tegen het gebod van God was; waarom hem bedreigd werd, dat God het koninkrijk van zijn huis weg zou nemen; hoe God toen van hem week en een boze geest hem kwelde en ontrustte; hoe hij David, aan wie hij zijn dochter tot een strik ten huwelijk gaf, verschrikkelijk en langdurig vervolgde; en hoe hij vijftientig priesters doodde en allen, die in de stad, waar zij woonden waren, ook vrouwen en kinderen, tot het vee toe, en dat op het aanbrengen van de goddeloze Doeg; en hoe hij, bevreesd zijnde tegen de vijanden ten strijde te gaan, bij de toveres ging en door haar zocht de overleden Samuel te spreken, doch hij sprak de duivel in zijn gedaante; en hoe hij toen, de strijd verliezende, in zijn eigen zwaard viel en zich doodde en zijn zoon Jonathan met hem; en hoe die door David beklaagd werden. 1 Sam. 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18-31.

Toepassing: 1. De goddelozen kunnen soms voor een tijd een goede schijn maken. 2. Gods uitdrukkelijk bevel ongehoorzaam te zijn is verschrikkelijk en zal zwaar gestraft worden. 3. Goddeloze koningen zijn moorddadig en vervolgers van vromen. 4. Als God iemand geheel verlaat, valt hij tot alle zonden. 5. Zichzelf te doden is in zijn zonden te smoren.

41. De historie van David, zijn leven en dood; hoe hij een schaapherder zijnde, door Samuel tot koning gezalfd werd, door Gods last en hoe hij de reus Goliath versloeg, hebbende eerst een leeuw en een beer verslagen, hoe hij, Sauls dochter getrouwd hebbende, door hem vervolgd werd en gedurig voor hem moest vluchten, evenwel de vrome Jonathan, Sauls zoon, tot zijn hartsvriend en voorspraak hebbende; hoe hij Nabal dreigde te doden en na zijn dood zijn vrouw trouwde; hoe hij voor de tweede maal gezalfd en tot koning over geheel Israël gemaakt werd, na Sauls dood; en hoe hij grote overwinningen over de vijanden had en de ark Gods te Jeruzalem bracht; en hoe hij twee grote zonden deed, nemende Bathséba, de huisvrouw van Uria, de held en latende hem door de vijanden doden en latende het volk Israëls uit hoogmoed tellen en hoe hij daarover bestraft, bedreigd en geplaagd is; en hoe hij gestorven is en Salomo, zijn zoon, tot koning liet maken, 1 Sam. 16-31, 2 Sam. I - 24, 1 Kon. 1, en 1 Kom 2 : 1-11.

Toepassing: 1. De vromen hebben veel verdrukking in de wereld en worden vervolgd. 2. Als God met iemand is, dan kan hij grote dingen doen. 3. Vrome lieden kunnen in grote zonden vervallen, zo zij niet waken en bidden. 4. God haat en straft de onkuisheid en hoogmoed zeer, zelfs in zijn kinderen.

42. De historie van Absalom, hoe schoon hij was en wat voor haar hij droeg; hoe hij zijn eigen broeder Ammon liet doden, omdat hij zijn zuster Thamar verkracht en geschonden had; en hoe hij, met zijn vader David over die misdaad verzoend zijnde, tijdens het leven van zijn vader zichzelf koning heeft laten maken, zoekende hem in de strijd te overwinnen en te doden; en hoe hij, de strijd verliezende en op een muilezel vluchtende, met zijn lange haar in de takken verwarde en bleef hangen en doorstoken werd door Joab, terwijl zijn dood zeer door zijn vader beklaagd werd. 2 Sam. 13, 2 SaM. 14 : 23-26, 2 Sam. 15, 17, 18.

Toepassing: 1. Schoonheid zonder heiligheid is een grote strik. 2. Goddeloze kinderen hebben een kwaad eind. 3. Het leven van hem, die zijn ouders leven zoekt te

verkorten, zal afgesneden worden, eer hij tot de helft van zijn jaren komt.

43. De historie van de koning Salomo, hoe de Heere hem tweemaal verscheen in de droom en hem op zijn verzoek grote wijsheid gaf en rijkdom en heerlijkheid daartoe; hoe hij vonniste over het levende kind en hoe de koningin van Scheba kwam om zijn wijsheid te horen; hoe hij de tempel heeft gebouwd en ingewijd en er een heerlijk gebed in gedaan heeft en veel offeranden aan God geofferd heeft; hoe hij door de veelheid der vrouwen tot afgoderij is gebracht, zodat de Heere dreigde, de tien stammen van Israël van zijn koninkrijk af te scheuren, en hoe hij daarna in zijn boek, de Prediker, al de ijdelheden beklagd heeft. 1 Kon. 3, 4, 1 Kon. 5-11, Matth. 12 : 42. Toepassing: 1. Wijsheid alleen kan ons niet bewaren van zonden, maar het moet Gods genade zijn. 2. Het is verschrikkelijk, stoutelijk te zondigen, nadat God ons zeer vriendelijk en gemeenzaam is geweest. 3. De ondervinding van alle tijden leert, dat het alles ijdelheid is, wat men in de schepselen vindt, buiten God.

44. De historie van de koning Jeróbeam, die Israël zondigen deed, hoe hij tien stammen van Israël oproerig maakte en tot zich trok, terwijl hij aan Rehabeam, de zoon van Salomo, maar twee stammen liet, namelijk Juda en Benjamin; hoe hij twee gouden kalveren maakte en die stelde te Dan en te Bethel, opdat het volk daarbij God zou dienen en niet naar Jeruzalem zou opgaan om te offeren; en hoe hij priesters stelde van de geringsten van het volk en een jaarlijkse heilige dag instelde, die hij uit zijn hart verzonnen had; en hoe hij een profeet van God, die tegen het altaar te Bethel profeteerde, wilde laten vangen en zijn hand verdorde; en hoe die profeet op de weg door een leeuw verscheurd werd, vanwege het feit, dat hij tegen Gods uitdrukkelijk bevel in Bethel brood gegeten had; hoe de zoon van Jeróbeam, in wie wat goeds voor de Heere gevonden werd, vroeg stierf en hoe veel plagen over het huis van Jeróbeam uitgesproken werden en hoe het leger van Jeróbeam van achthonderdduizend man verslagen werd door Abia, de zoon van Rehabeam, met vierhonderdduizend man, dodende vijfhonderdduizend man op één dag. 1 Kon. 12, 13 en 1 Kon. 14, 2 Kron. 13. Toepassing: 1. Een zeer goddeloze vader heeft wel een vrome zoon. 2. Het is in Gods gunst als een vroom kind van goddeloze ouders vroeg sterft. 3. Heilige dagen in te stellen uit zijn eigen hart en een eigen wijze van godsdienst en naar zijn zin leraars aan te stellen, zoals God niet geboden heeft, is verschrikkelijk tergend. 4. Als overheden de mensen doen zondigen, zullen ze zoveel te zwaarder gestraft worden.

45. De historie van de vrome Asa, de koning van Juda, hoe hij zijn moeder vanwege haar afgoderij afzette, dat ze geen koningin meer was; hoe hij van de Heere op zijn gebed de overwinning behaalde over duizendmaal duizend Moren en drieduizend wagenen; hoe hij met het volk in een plechtig verbond met God kwam; en hoe hij evenwel tenslotte een profeet liet gevangen zetten, die hem bestrafte uit des Heeren naam en ziek zijnde aan zijn voeten, meer de medicijnmeesters dan God zocht. 2 Kron. 14, 2 Kron. 15, 2 Kron. 16.

Toepassing: 1. Men moet ook de grove zonden in zijn ouders tegenstaan. 2. Die op God vertrouwt kan veel vijanden overwinnen. 3. Geen leger zo groot of God kan het teniet maken. 4. De bestraffingen van een leraar kwalijk te nemen, is een grote zonde. 5. En dat valt soms nog wel in een kind van God.

46. De historie van de goddeloze koning van Israël Achab en zijn snode vrouw Izébel, hoe hij zich verkocht had om kwaad te doen, hoe evenwel de Heere door hem eens honderdduizend Syriërs versloeg en de stadsmuur op zevenentwintigduizend overige

Syriërs liet vallen en hoe hij evenwel de koning der Syriërs, Benhadad, verschoonde; hoe hij Naboths wijngaard begeerde tot krank wordens toe en hoe hij die kreeg door de boze raad van zijn vrouw Izébel en hoe de Heere hem door Elia deed dreigen, dat de honden zijn bloed zouden lekken op Naboths akker en dat ze Izébel zouden opeten, hoe hij in het leger doodgeschoten werd door een man die in het wilde schoot en hoe Izébel zich blankettende, ten venster uit van boven neer gestoten werd en van de honden gegeten. 1 Kon. 16, 20 en 21, 2 Kon. 9.

Toepassing: 1. God geeft wel grote hulp en overwinning aan de goddeloze. 2. Een goddeloze kan een andere goddeloze, die de dood tienmaal verdiend heeft, verschonen, terwijl hij de vrome en onnozele niet wil verschonen. 3. Een vroom mens te onderdrukken en onder schijn van godsdienstigheid te doden is zeer Godtergende. 4. God voert Zijn dreigementen zeker uit.

47. De historie van de profeet Elia, hoe hij aan Achab een droogte van drie jaar en zes maanden voorzegde en daarom bad en hoe daarna op zijn bidden weer regen kwam en hoe de raven hem vlees en brood brachten in de woestijn; hoe hij bij een weduwe lang werd onderhouden, van wie de olie en een handvol meel overvloedig op zijn zeggen gezegend werd en hoe hij haar zoon levend maakte; hoe hij de priesters van Baal, die geen vuur konden krijgen van hun Baal op hun offer, tot achthonderdzeventig man liet doden; hoe hij daarop vluchtte voor Izébel en veertig dagen door een engel gespijzigd werd en hoe God tot hem sprak in een zachte wind en hoe op zijn gebed vuur van de hemel kwam over twee kapiteinen met hun vijftig soldaten, die hem wilden vangen en tot de koning Aházia brengen; hoe hij Elisa in zijn plaats tot profeet zalfde en hoe hij met een vurige wagen, zonder te sterven ten hemel voer en hoe nog lang na zijn dood een brief van zijn hand te voorschijn kwam. 1 Kon. 17, 18 en 19, 2 Kon. I, 2, Jak. 5 : 12- 18, Luk. 4 : 25, 26, 2 Kron. 21 : 12.

Toepassing: 1. God hoort het krachtig gebed der rechtvaardigen wonderlijk, gelijk weleer op Jozua's gebed de zon en maan voor een tijd stilstonden. 2. God zal de Zijnen wel verzorgen, al zouden de zwarte roofgierige raven hun de spijs brengen. 3. In geloof zeer te ijveren voor God is goed. 4. Het is gevaarlijk zijn hand te willen slaan aan des Heeren gezalfde.

48. De historie van de profeet Elisa, die het ambt en de Geest van Elia had, hoe hij wonderen deed door des Heeren kracht omtrent de oliekruik van een weduwe, de geboorte en het levend maken van een kind, bij wiens moeder hij somtijds herbergde, de melaatsheid van Naäman de Syriër komende op de knecht van Elisa, vanwege zijn gierigheid en leugentaal; hoe hij een waterwel gezond maakte, een bijl op het water deed drijven, de wilde kolokwinten tot goede spijs maakte, honderd man met twintig gerstebroden spijzigde, het vijandige leger der Syriërs, dat hem zocht, zo verblindde, dat hij ze in de stad bracht, zodat ze gedood hadden kunnen worden; hoe hij enige kinderen van Bethel vervloekte, die hem nariëpen "Kaalkop", zodat twee beren tweeënveertig van hen verscheurden en hoe hij in de hongersnood van Samaria, dat belegerd was, voorzegde dat alles zeer goedkoop zou worden, hetwelk een hoofdman, niet gelovende, zag en er niet van at, maar werd doodgedrongen en hoe een dode man, geworpen in het graf van Elisa, levend werd. 2 Kon. 2, 4, 5, 6 en 7, 2 Kon. 13.

Toepassing: 1. Het is nuttig vrome lieden te herbergen, zij brengen een zegen. 1 Gierigheid brengt tot leugen en tot ellende. 3. De kinderen, die vrome mannen kwade toenames geven, hebbende dat van hun ouders geleerd, worden door God gestraft. 4. Gode is niets te wonderlijk. 5. God straft ongeloof omtrent Zijn Woord.

49. De historie van Joas, de koning van Juda, hoe hij in het leven bewaard werd toen zijn grootmoeder Athalia al de koningskinderen, zijn broeders, doodde; hoe hij door de hogepriester Jojada koning gemaakt werd en vroom scheen zolang Jojada leefde, bestraffende ook de priesters en Levieten over hun slapheid; hoe hij na Jojada's dood een afgodendienaar werd en Jojada 's zoon Zacharias ter dood liet stenigen, omdat hij hem bestrafte en welke plaag hem daarover toekwam. 2 Kon. 11, 12, 2 Kron. 24, Matth. 23 : 35.

Toepassing: 1. Sommige kinderen schijnen, vroom zolang hun vrome ouders en vrienden leven en vervallen daarna tot grote goddeloosheid. 2. Ondankbaarheid tegen onze weldoeners is een verschrikkelijke zonde. 3. Het is goddeloosheid een trouw bestraffer te haten en te vervolgen.

50. De historie van Jehu, koning van Israël, hoe hij tot koning werd gezalfd door een zoon der profeten, hoe hij Achabs huis heeft uitgeroeid en de altaren en priesters van Baäl vernield volgens Gods gebod en voorzegging; hoe hij evenwel niet oprecht was, maar alleen zichzelf zocht en niet week van de dienst der kalveren van Jerobeam. 2 Kon. 9, 10, Hos. 1 : 4.

Toepassing: 1. Een geveinsde kan veel doen wat God gebiedt en enkel zichzelf zoeken. 2. Het is een huichelaar, die in een zonde wil blijven.

51. De historie van Achaz, de koning van Juda, hoe hij een altaar liet bouwen naar het voorbeeld van een altaar der heidense Syriërs van Damascus, hoe hij het volk aftrok om tegen de Heere te overtreden; hoe hij hoogten maakte om andere goden te roken; hoe hij, benauwd zijnde, te meer overtrad; hoe hij vreesde toen de vijanden tegen hem wilden opkomen; hoe hem een teken aangeboden en gegeven werd, dat God Juda niet alsnog zou overgeven. 2 Kon. 6, 2 Kron. 28, Jes. 7.

Toepassing: 1. Het tergt God, dat men in Zijn dienst enige menselijke vindingen brengt. 2. Het is verschrikkelijk, dat men onder de verdrukking erger wordt. 3. De goddelozen zijn vol vrees als de plagen dreigen.

52. De historie van Hizkia, de zoon van Achaz, hoe een vrome koning hij was, hoe hij reformeerde omtrent de tempel en godsdienst; hoe hem de koning van Assyrië, Sanherib, Jeruzalem belegerde, die lasterlijke woorden tegen God liet spreken, door de lastermund Rabsaké, de veldoverste, en hoe Hizkia en Jesaja baden om verlossing en hoe God door een engel in de nacht honderdvijfentachtigduizend man van het vijandelijke leger doodde en Sanherib liet doden door zijn zonen in de tempel van zijn afgod en alzo Jeruzalem en Hizkia verlost; hoe Hizkia dodelijk krank werd, bad en weende, horende dat hij zou sterven en hoe hij op zijn gebed in drie dagen gezond werd, met de belofte dat hij nog vijftien jaren zou leven en tot een teken ontving, dat de zon en schaduw op de zonnewijzer tien graden achterwaarts ging en hoe hij tenslotte tot hoogmoed en onoankbaarheid verviel, tonende al zijn schatten aan de gezanten van de koning van Babel, doch daarover zich verootmoedigde en de bedreigingen met onderwerping aanhoorde. 2 Kon. 18, 19, 20, Jes. 38, 2 Kron. 29 en 30.

Toepassing: 1. Goddeloze ouders hebben soms een vroom kind. 2. De goede engelen zijn machtige helden en zijn ter bescherming van Gods volk en tot straf van de goddelozen. 3. Het gebed der vromen vermag wonderlijk veel. 4. Gods kinderen vallen wel in hoogmoed, maar zij verootmoedigen zich weer over die verheffing van hun hart.

53. De historie van de koning Manasse, de zoon van Hizkia, hoe goddeloos hij was, boven de heidenen, in alle kwaad te plegen; hoe God hem door de vijand liet gevangen nemen; hoe hij zich toen zeer verootmoedigde voor de Heere en bad en zich bekeerde en hoe hij weer in zijn rijk gebracht werd en daarin veel verbeterde. 2 Kon. 21, 2 Kron. 33.

Toepassing: 1. Een vrome vader kan wel een bijzonder goddeloze zoon hebben. 2. De grootsten der zondaren zullen, als zij zich zeer verootmoedigen, bidden en zich bekeren, van God in Christus genade krijgen en verhoord en aangenomen worden.

54. De historie van de koning Josia, hoe hij al vroeg, van zijn achtste jaar af, vroom was en vanaf zijn zeventiende jaar alles in zijn koninkrijk met grote ijver ging reformeren en hoe hij weende toen hij het wetboek hoorde lezen en daaruit verstond, dat er een grote toorn Gods over het land hing, vanwege de zonden van zijn vader Ammon en zijn grootvader Manasse en hoe hij, 39 jaar oud zijnde, zonder noodzaak in de strijd opgetogen zijnde tegen de koning van Egypte, met een pijl doorboord werd, waarover het ganse volk zeer treurde en Jeremia een klaaglied maakte. 2 Kon. 22 en 23, 2 Kron. 34 en 35.

Toepassing: 1. Het is heerlijk van zijn jeugd af godzalig te zijn. 2. Als men ziet, dat Gods toorn dreigt, behoort men te wenen en week van hart te zijn. 3. Een vroom mens kan ook in de oorlog, in het midden van zijn dagen omkomen. 4. De dood der vromen en in het bijzonder van vrome regenten is zeer te beklagen.

55. De historie van de profeet Jona, hoe hij Gods gebod van in de grote stad Ninevé te gaan prediken, ongehoorzaam was en hoe hij daarna met een storm op zee overvallen is en door de zeelieden op het lot in zee geworpen werd; hoe hij door een walvis is ingeslokt en drie dagen en drie nachten in de buik ervan was en de Heere bad en ten slotte door deze weer levend uitgespuwd werd op het land; hoe hij tot Ninevé ging prediken en het volk zich uiterlijk bekeerde en vastte en hoe ongeduldig en toornig hij zich gedroeg, toen de stad Ninevé gespaard werd. 2 Kon. 14 : 25, Jon. I, 2, 3 en 4, Matth. 12 : 39, 40, 41, Luk. 11 : 29-32.

Toepassing: 1. Ongehoorzaamheid brengt plagen toe, zelfs over Gods kinderen. 2. God heeft een bijzondere voorzienigheid over alles, over winden, vissen, het lot en over de harten der mensen. 3. God hoort Zijn kinderen zuchten in het diepste der benauwdheid. 4. De uiterlijke bekering en verootmoediging der Ninevieten door de prediking van Jona, zal ingebracht worden in het oordeel tegen velen, die Christus en Zijn dienaars hebben horen prediken. 5. Het is kwaad misnoegd te zijn over Gods sparende genade over zondaren, die zich uiterlijk bekeren.

56. De historie van de profeet Amos, die tevoren een ossenherder was; hoe hij zeer vrijmoedig profeteerde en alle plagen voorzegde over het koninkrijk van Israël, de tien geslachten en hoe hij door de priester Amazia werd aangeklaagd bij de koning over zijn preken en hoe die priester hem verbood te prediken en wilde, dat hij elders in een ander land zou gaan prediken en hoe Amos hem plagen voorzegde en evenwel voortging in het prediken. Amos 1 en 7 : 10-17.

Toepassing: 1. God maakt leraars van wie Hij wil, ook wel van de eenvoudigste naar de wereld. 2. Trouwe leraars hebben veel tegenstand van goddeloze leraars. 3. Boze leraars zijn valse aanklagers van vrome leraars en zij zoeken hun het prediken te verhinderen. 4. Leraars door God gezonden, moeten niet ophouden niet prediken, al hebben zij tegenstand, maar zij moeten de snode leraars Gods plagen aanzeggen.

57. De historie van de profeet Jeremia; hoe hij Gods dreigementen en nakende plagen over het volk van Juda en over hun koning en vorsten verkondigde en hoe hij tegengestaan werd door de priester Pashur en de profeet Hananja en hoe hij hun plagen voorzegde; hoe hij de ondergang van Jeruzalem en de gevankelijke wegvoering naar Babel voorzegde en dat ze na zeventig jaar verlost zouden worden; hoe hij in een modderige kuil geworpen en er weer uitgetrokken werd door de vrome Moorman Ebed-Mélech; hoe hij al verder de plagen voorzegde en zijn predikaties door Baruch op een rol liet schrijven en voor het volk lezen, voorzeggende het goede over Baruch; hoe de koning die rol niet een pennemer in stukken sneed en in het vuur wierp en hoe Jeremia des doods schuldig verklaard werd en willende uit Jeruzalem gaan, in de gevangenis gebracht en bewaard werd, totdat de stad ingenomen werd; en hoe hij door een order van de koning van Babel toen nog goed behandeld en op vrije voeten gesteld werd. Jer. 20, 26, 27, 28, 29, Jer. 36, 37, 40 en 45.

Toepassing: 1. Getrouwe leraars hebben de bitterste tegenstand en vervolging van de boze leraars. 2. God is met Zijn getrouwe dienaars in al hun verdrukkingen en Hij redt ze uit.

58. De historie van de gevankelijke wegvoering, eerst van de tien geslachten van Israël naar Assyrië door, Salmanasser, na een driejarige belegering van de stad Samaria en honderddertig jaar daarna van de twee geslachten van Juda en Benjamin; hoe de koning Nebukadnezar Jeruzalem anderhalf jaar heeft belegerd en na veel ellende van honger en pest, in de stad is ingebroken en gruwelijk heeft gemoord en gebrand, grijpende de koning en stekende hem de ogen uit en dodende zijn zonen en de vorsten en verbrandende de stad en de tempel en meenemende naar Babel de vaten van de tempel en bijna al het volk met de koning, alleen enige arme lieden in het land nalatende om de akkers te bouwen (in wier midden de profeet Jeremia was) en daarover tot overste stellende ene Gedália. 2 Kon. 17, 18, 25, Jer. 40, 52.

Toepassing: 1. Gods toorn is vreselijk tegen Zijn Eigen volk, als zij in hun zonden voortgaan. 2. God straft bijzonder de groten, die de eersten zijn in de overtreding en die de zonden des volks niet tegengaan. 3. God wendt Zijn hand tot kleinen en verachten die Hem vrezen.

59. De historie van de profeet Daniël en de drie jongelingen, hoe zij zich niet wilden verontreinigen met het eten van de spijs van de koning en hoe zij vet en glad werden met zeer geringe spijs; hoe Daniël twee dromen van Nebukadnézar uitlegde en Nebukadnézar onder de beesten verstoten werd en tenslotte weer tot de kroon kwam en God erkende; hoe de drie jongelingen, toen zij des konings opgerichte beeld niet wilden aanbidden, in de vurige oven geworpen werden en niet verbrandden, maar los daarin wandelden met de Engel des verbonds bij zich en daaruit verlost werden en Nebukadnézar God daarover loofde; hoe Daniël het schrift las en uitlegde, dat geschreven werd tegen Bélsazar de koning, toen hij met zijn hoeren aan de maaltijd zat, drinkende uit de vaten des tempels van de Joden en de houten goden prees en hoe hij daarover van Bélsazar grote eer ontving; hoe Daniël, niet willende nalaten zijn God te aanbidden, op zijn gewone tijd en plaats, door de koning Darius in de kuil der leeuwen geworpen werd en door deze niet beschadigd zijnde, daaruit getrokken en zijn vijanden daarin geworpen en terstond verscheurd werden. Dan. 1, 2, 3, 4, 5 en 6. Toepassing; 1. Als God zegen geeft over de spijs en drank, al is zij gering, zo doet ze ons meer goed dan de beste spijs en drank. 2. God kan en wil Zijn knechten, als zij op Hem vertrouwen en niet willen zondigen uit vrees van mensen en van hun dreigingen wonderlijk verlossen. 3. God heerst over de koningen en doet met hen en met hun

koninkrijk wat Hij wil. 4. Elk mens wordt in de weegschaal gewogen en velen worden te licht bevonden.

60. De historie van Esther, Mordechai en Haman, hoe de koning Ahasvéros zijn vrouw Vasthi om haar ongehoorzaamheid verwierp en Esther, een Jodin trouwde, die door haar oom Mordechai was opgevoed; en hoe Haman, een vervloekte Amelekiet, zeer verhoogd en geëerd werd naast de koning door het hele volk; en hoe hij zeer toornig werd op Mordechai, omdat hij hem niet genoeg eerde en hoe hij daarop de koning bewoog om brieven uit te schrijven, opdat het ganse volk der Joden op een gezette dag gedood zou worden en hoe Mordechai en Esther en al de Joden vastten en de Heere baden om verlossing en hulp en hoe daarop volgde, dat Mordechai wegens het ontdekken van een verraad tegen de koning, zeer geëerd werd op het bevel des konings, door de hand en mond van Haman; en hoe de koning met Haman, door de koningin ter maaltijd genodigd zijnde, op het verzoek van Esther, Haman liet doden en hangen aan een hoge galg, die hij voor Mordechai had laten oprichten en hoe hij aan het volk der Joden vrijheid gaf, om zich tegen hun vijanden te beschermen en zich over hen te wreken, waardoor hun droefheid in vreugde gekeerd werd. Esther 1, 2, 3, enz. Esther 9.

Toepassing: 1. God hoort het gebed van Zijn volk in verdrukking en redt ze uit. 2. God heerst over alles en Hij verhoogt die Hij wil en Hij vernedert die Hij wil. 3. Het hart der koningen is in Gods hand. 4. De vijanden van Gods volk zullen vernield worden.

61. De historie van de wederkeer der Joden uit Babel en van de wederopbouw van de tempel, hoe de heidense koning Kores door een plakkaat aan alle Joden vrijheid gaf, om weer te keren naar Jeruzalem en de tempel te bouwen; hoe de overste Zerubbábel en de hogepriester Jésua met enige duizenden Joden naar Jeruzalem reisden en de fundamenten des tempels legden, lovende God met blijdschap daarover, terwijl de oudsten des volks, die de eerste tempel gezien hadden, weenden, ziende dat dit gebouw veel eenvoudiger zou zijn dan het eerste; hoe de Samaritanen, die van Gods volk niet waren en maar iets van de Joodse godsdienst en religie hadden, het opbouwen van de tempel bij de koning Kores verhinderden; en hoe het bouwen weer verder ging onder de koning Arthahsasta, de zoon van Kores, maar daarna op last van die koning op de aanklacht van de vijanden der Joden weer gestuit werd; en hoe tenslotte, toen Darius koning was, de tempel voltooid is. Ezr. 1, Jes. 45 : 1, 2, 3, 4, Ezr. 3, 4, 6, Hagg. 2.

Toepassing: 1. De opbouw van Gods geestelijke tempel heeft veel tegenstand der vijanden. 2. Gods gemeente zal gebouwd worden, niettegenstaande al de tegenstand der mensen. 3. De koningen der aarde worden door God bewogen om Zijn volk behulpzaam te zijn.

62. De historie van de wederopbouw van de stad Jeruzalem en van de reformatie der gebreken onder het volk, door middel van Ezra de priester en Nehemia de landvoogd; hoe Ezra met het volk vrijheid kreeg van de koning Arthahsasta om Jeruzalem te het bouwen, met brieven van aanbeveling van de koning, opdat hun al het nodige gegeven zou worden en dat alles naar het bevel van de God van de hemel spoedig gedaan zou worden voor het huis des Heeren; en hoe hij met enig volk daar naar toe gereisd is en op de weg vast- en biddag gehouden heeft om goed succes te hebben en om voor de vijanden bewaard te worden; en hoe Nehemia, de schenker des konings, ook last kreeg om de stad te helpen herbouwen en hoe hij het volk aanmoedigde tot het bouwen,

niettegenstaande dat de vijanden der Joden het bouwen alleszins trachtten te verhinderen, zodat in tweeënvijftig dagen de stadsmuur opgetrokken werd en hoe Ezra het wetboek voortbracht en voor het volk daarin las en de zin verklaarde en op ernstig bidden om genade voor het volk teweegbracht, dat degenen, die vreemde vrouwen en kinderen hadden dezen lieten gaan; en hoe het volk een verbond maakte met God en dat lieten verzegelen door de vorsten, Levieten en priester; en hoe Nehemia veel reformeerde en bezorgde, dat de Levieten hun bescheiden deel gegeven werd; en hoe hij de woeker en de sabbathschending scherpelijk bestrafte, stellende wacht tegen de ontheiligers van de Sabbath. En. 7, 8, 9, 10, Neh. 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9 en 13.

Toepassing: 1. Vasten en bidden is het rechte middel om verzoening en bewaring, voorspoed en reformatie te verkrijgen. 2. Men dient in een verbond, in de eed en in de vloek Gods te komen, om reformatie in de kerk en het land aan te stellen. 3. Leraars en overheden moeten de eersten zijn in het werk van reformatie. 4. Overheden moeten de woeker en de sabbathschending en onderdrukkingen en andere tergende zonden verhinderen en tegengaan.

DE HISTORISCHE CATECHISMUS over de Schrift.

Het tweede deel, bevattende de historiën van het Nieuwe Testament.

1. De historie van de geboorte van onze Heere Jezus Christus, hoe Zijn moeder, de maagd Maria, op de boodschap van de engel Gabriël, Hem door de kracht van de Heilige Geest ontvangen heeft en hoe haar ondertrouwde man, Jozef, een timmerman, menende dat zij zich niet goed gedragen had, haar heimelijk wilde verlaten, maar in een droom door een engel anders onderricht werd; hoe Maria daarop naar haar nicht Elizabeth reisde, die met haar komst verblijd was en hoe Maria toen een heerlijke lofzang sprak over die ontvangenis; en hoe Christus in Bethlehem geboren werd in een herberg, in een stal en gelegd werd in een kribbe en hoe daarop de engelen die geboorte verkondigden aan de herders in het veld en Gode lofzang zongen en hoe Christus op de achtste dag besneden en Jezus genoemd werd; en hoe Hij daarna met de gewone offerande in de tempel aan de Heere is voorgesteld en daar met blijdschap en lofzang door de oude Simeon en Anna, de profetes, ontvangen is. Luk. 1, 2, Matth. 1.

Toepassing: 1. Dit is een verborgenheid der godzaligheid, die groot is: God geopenbaard in het vlees, gezien door de engelen, geboren uit de maagd Maria. 2. Christus' komst in het vlees is een grote stof van vreugde en lofzang voor engelen en in het bijzonder voor mensen. 3. Christus is arm geweest om ons rijk te maken.

2. De historie van de komst van enige wijzen uit het oosten en van de kindermoord in Bethlehem, hoe de wijzen, opgewekt door de verschijning van een nieuwe ster, dit Kind Jezus als een geboren Koning in Jeruzalem gingen zoeken; en hoe Heródes, de koning, die door de Romeinen over het Joodse land gesteld was, zeer ontsteld over dit gerucht, veinsde, dat hij het Kindeke ook wilde aanbidden en deze wijzen naar Bethlehem zond om hem boodschap te brengen; hoe de wijzen door de ster wel bij het Kindeke kwamen en Dat aanbaden en geschenken gaven, maar niet tot Heródes wederkeerden, door een droom door God gewaarschuwd zijnde; en hoe Heródes daarop zijn soldaten zond, om al de kinderen van twee jaar en daaronder in Bethlehem te doden; maar dat Jozef en Maria, gewaarschuwd door de Heere, al eerder met het Kind naar Egypte gevlucht waren. Matth. 2.

Toepassing: 1. De barmhartigheden van de goddelozen zijn wreed. 2. Goddelozen vermogen tegen Christus niets. 3. De gedachten en raadslagen der goddelozen worden teniet gedaan.

3. De historie van Jezus' jeugd, hoe Hij met Zijn ouders uit Egypte is wedergekeerd en in Nazareth heeft gewoond en opgroeide in wijsheid, grootte en genade bij God en de mensen; hoe Hij twaalf jaren oud zijnde, met Zijn moeder naar Jeruzalem tot de godsdienst opging en daar bleef, toen Zijn moeder al weg was, die meende, dat Hij onder de vrienden op de weg was, maar Hij zat onder de geleerden, met hen sprekende en disputerende over Goddelijke zaken; en hoe Zijn moeder en genoemde vader Hem na enig zoeken daar vonden en verkeerd bestraffen en hoe Hij hun onderdanig was en Zich met Zijn vader Jozef oefende in het timmeren. Matth. 2 : 19-23, Luk. 2 : 41-52, Mark. 6 : 3.

Toepassing: 1. De Heere Jezus is al van Zijn jeugd af vervolgd. 2. Boven anderen had Jezus de Geest van Zijn jeugd af. 3. Christus is Zijn moeder en pleegvader zeer onderdanig geweest.

4. De historie van de geboorte van Johannes de Doper, hoe zijn ontvangenis en geboorte aan zijn vader Zacharias in de tempel door een engel voorzegd werd; hoe hij, dat niet gelovende, stom bleef tot de dag van zijn geboorte; hoe zijn moeder Elizabeth het kindeke in haar lichaam voelde opspringen van vreugde en door de Heilige Geest, toen haar nicht Maria haar bezocht; hoe Zacharias' tong los werd, toen zijn zoon Johannes geboren was en besneden werd en hoe hij God een lofzang zong; hoevelen zich over zijn geboorte verblijdden, zeggende: "Wat zal toch dit kindeke wezen?" Luk. 1.

Toepassing: 1. Het ongeloof maakt een mens stom. 2. Sommige kinderen krijgen Gods Geest al in het lichaam van hun moeder. 3. Vrome ouders verblijden zich, als zij denken, dat hun kind voor de Heere zal zijn.

5. De historie van het leven en prediken en sterven van Johannes de Doper, hoe hij opgroeide en gesterkt werd in de Geest en zijn kleding had van kemelshaar en een lederen gordel, en zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honing; hoe krachtig hij preekte tot bekering, zodat velen hun zonden kwamen belijden, zeggende: "Wat zal ik doen?"; hoe hij op last van God degenen die zich bekeerden doopte; hoe hij Christus met de vinger aanwees en Hem beschreef en zich niet waardig achtte, Zijn schoenriemen te ontbinden; hoe hij niemand ontzag zijn fouten te zeggen, zelfs de Schriftgeleerden niet, noch Heródes, die hem anders graag hoorde; hoe Heródes hem in de gevangenis wierp, omdat hij hem bestrafte over het nemen van zijn broeders vrouw en hoe hij, toen de dochter van Heródias voor hem danste, op zijn geboortemaal, zijn hoofd liet afhouden en haar in een schotel gaf; hoe Christus hem prees, als de grootste van vrouwen geboren, als de ware Elias, die komen zou en als de engel, die de weg voor Hem zou bereiden. Luk. I : 66-80, Luk. 3, Matth. 3, Joh. 1, Matth. 11 : 7-18, Matth. 14 : 1-12, Mark. 6 ; 16-29.

Toepassing: 1. Getrouwe leraars verloochenen zichzelf en prediken bekering en geloof in Christus en zij vernederen zichzelf, zij bereiden de weg voor Christus en verhogen Christus. 2. Arbeidzame leraars worden door de bekeerden aangekleefd en door de goddelozen vervolgd. 3. Onbekeerden en in het bijzonder degenen, die wat groots in de wereld zijn, willen geen particuliere bestraffing verdragen, hoewel zij anders soms nog wel graag een ernstige leraar horen. 4. Het dansen van de vrouwen bij mannen is een verzoeking tot zonde en ongeoorloofd.

6. De historie van Jezus' doop, vasten en verzoeken; hoe Christus door Johannes gedoopt werd en de Geest nederdaalde in de gedaante van een duif en een stem van de Vader uit de hemel kwam; hoe Hij veertig dagen in de woestijn vastte en door de satan verzocht werd, om God te verzoeken, om de wereld lief te hebben, om zelfs de duivel te aanbidden en hoe Hij hem door Gods woord wederstond en de engelen Hem dienden. Matth. 3 : 13-17, Matth. 4, Luk. 4.

Toepassing: 1. Het is geen wonder, dat de satan ons durft te verzoeken tot gruwelijke zonden, daar hij Christus durfde te verzoeken. 2. Laat ons horen naar Gods stem, die tot ons zegt: 'Dit is Mijn geliefde Zoon, in Welke Ik Mijn welbehagen heb' en laat ons welgevallen in Christus nemen en Hem omhelzen in ons hart 3. Wij moeten tegen de verzoeken van de satan strijden door Gods woord, dan zullen de goede engelen voor ons zijn.

7. De historie van Jezus' eerste wonder in Kana in Galiléa; hoe hij op de bruiloft het water in wijn veranderde, maar Zijn moeder bestrafte, die Hem in Zijn ambt iets wilde

gebieden. Joh. 2 : 1-11.

Toepassing: 1. Christus verandert voor Zijn kinderen water in wijn, als Hij hun daarbij Gods gunst doet smaken. 2. Wij moeten de Heere Christus Zijn vrijheid laten. 3. Maria heeft ook gezondigd, zowel als andere gelovigen.

8. De historie van Jezus' eerste predikatie in Nazareth, waar Hij opgevoed was; wat voor een aangename tekst Hij nam en wat voor een liefelijke woorden Hij sprak; hoe Hij deze toepaste op de onbekeerden en hardnekkigen en toonde dat God hen verlaten zou; hoe de toehoorders daarop toornig werden, Hem de stad uitdreven en Hem meenden van de berg af te werpen en hoe Hij hun ontging en te Kapernaüm ging wonen; en hoe ongelovig en kleinachtend de mensen van Nazareth waren, toen Hij daarna nog tot hen preekte, zodat Hij niet veel tekenen onder hen kon doen vanwege hun ongeloof. Jes. 61 : 1, 2, Luk. 4 : 15, 30, Matth. 4 : 13, 14, Mark. 6 : 1-6.

Toepassing: 1. Leraars, hoe liefelijk zij ook prediken, als zij de onbekeerden Gods oordelen voorstellen, worden zij door hen gehaat en vervolgd. 2. Degenen, die getrouwe leraars niet goed gebruiken, zullen hen verliezen. 3. Ongeloof verhindert al de vrucht van de prediking en daarom doet Christus geen grote dingen aan de mensen ten goede. 4. In zijn eigen vaderland en in zijn eigen huis en onder zijn vrienden kan men gewoonlijk minder goed doen, dan bij vreemden in een andere plaats.

9. De historie van Jezus' prediken op de berg, wat voor een grote schare, naast de discipelen tot Hem kwamen en hoe Hij daar die heerlijke predikatie deed, tonende wie zalig waren en zouden zijn, namelijk: de armen van geest, de treurigen, de zachtmoedigen, de hongerenden en dorstenden naar de gerechtigheid, de barmhartigen, de oprechten van hart, de vreedzamen, de vervolgdten om der gerechtigheid wil; wat de rechte plicht van de leraren was, wat de geestelijke zin van de Wet was, hoe men aalmoezen moest geven, bidden en vasten, niet lichtvaardig oordelen, strijden om in te gaan door de enge poort, zich wachten van valse leraars en zijn zielestaat bouwen op een vaste grond. Matth. 5, Matth. 6, 7 .

Toepassing: 1. Diegenen zijn alleen zalig, die Christus zalig spreekt. 2. Elk moet dan trachten te zijn: arm van geest, treurig, zachtmoedig enz., strijdende om in te gaan enz.

10. De historie van de verkiezing en uitzending van de twaalf apostelen en daarna van de zeventig discipelen; hoe Christus voor de verkiezing en uitzending tevoren zeer gebeden had op de berg; hoe die apostelen ongestudeerde lieden waren, meest vissers, een tollenaar, Mattheüs, een geveinsde, Judas Iskarioth; hoe Hij hun macht gaf om te prediken, wonderen te doen, duivelen uit te werpen enz.; hoe Hij hen vermaande tot onbezorgdheid over spijs en kleding, tot voorzichtigheid en tot kloekmoedigheid en lijdzaamheid; en hoe zij met blijdschap aan Jezus kwamen vertellen, hoe zij uit geweest waren en met wat voor een voorspoed en hulp; en hoe Christus, daarover verblijd, de Vader dankte en hun zei, dat zij meer blijde moesten zijn, dat hun namen ten eeuwigen leven waren opgeschreven. Matth. 10, Matth. 9 : 9, Mark. 3 : 14, 19, Luk. 6 : 12-16, Luk. 10 : 1-12.

Toepassing: 1. Het is een heerlijk ambt, door Christus gezonden te zijn om te prediken. 2. Weinige groten van de wereld verkiest God tot het leraarsambt. 3. Leraars hebben veel tegenstand te verwachten en daarom moeten zij kloekmoedig en voorzichtig zijn.

11. De historie van Nicodémus, een Farizeeër, hoe vreesachtig hij was, toen hij bij dag niet tot Jezus durfde te komen, uit vreze van gezien te worden, hoe onwetende hij was

van de wedergeboorte; hoe Christus hem onderwees van de noodzakelijkheid van de wedergeboorte en van het geloof in Hem; hoe er daardoor als een sprankel vuur wat goeds in zijn hart kwam, zodat hij soms wel een woord van verre voor Jezus sprak, maar in het bijzonder na Jezus' dood bracht hij iets tot de begrafenis van Jezus, zoals ook die heerlijke raadsheer, Jozef van Arimathéa, tevoren zulk een bedekte discipel van Jezus was, Joh. 3 : 1-18, Joh. 7 : 50. 51, Joh. 19 : 38, 39, 40.

Toepassing: 1. Te vrezen en te schamen om Jezus te belijden voor de mensen is zeer kwaad en het brengt in veel strikken. 2. De wedergeboorte en het geloof in Jezus moet men bovenal verstaan. 3. Maar vele wijzen van de wereld verstaan de natuur van de wedergeboorte niet.

12. De historie van de Samaritaanse vrouw, hoe zij met een smading Jezus het water uit de put weigerde; hoe Christus haar het water des levens aanbood en toonde, hoe God in de Geest moest gediend en aangebeden worden; hoe Christus haar sprak van haar man en van de vijf mannen, die zij gehad had en hoe Hij Zich aan haar bekendmaakte als de Zaligmaker en hoe zij niet alleen geloofde en bekeerd werd, maar ook andere Samaritanen toebrecht tot Christus, die ook geloofden, uit hetgeen zij niet zozeer van haar, als van Hemzelf gehoord hadden. Joh. 4.

Toepassing: 1. De Heere Jezus kan een onwetend en ongelovig mens snel het verstand geven en tot geloof brengen. 2. Het levende water moet men bij Christus zoeken, Die het Zelf aan de onwaardigste zondaren geeft.

13. De historie van de Kananese vrouw, hoe zij kwam bidden, dat Jezus haar dochter van de duivel wilde verlossen, hoe zij aanhield, dikwijls afgeslagen zijnde; hoe zij als een hondeke om de kruimkens van genade verzocht en hoe Christus haar geloof, prees en haar wil deed. Matth. 15 : 22-28, Mark. 7 : 25-30.

Toepassing: 1. Men moet aanhouden bij de Heere Jezus en niet van Hem gaan, al toont hij nog geen genade. 2. Een groot geloof is een kostelijke zaak, men krijgt daardoor wat men wil.

14. De historie van de hovaardige Farizeeër en de verslagen tollenaar; hoe de eerste roemde op zijn werken en sprak niets van zijn zonden en verachtte een ander; hoe de laatste beschaamd en verslagen uitriep; hoe de tollenaar gerechtvaardigd van zijn zonden naar zijn huis ging en de Farizeeër niet. Luk. 18 : 10-14.

Toepassing: 1. Zichzelf bij God te verheffen, op zijn werken te staan en zijn naasten te verachten als erger is zeer kwaad. 2. Die zichzelf vernedert en verslagen is van hart zal verhoogd worden en gerechtvaardigd.

15. De historie van de toebrenging van enige kleine kinderen tot Christus; hoe enige ouders hun kinderkens tot Christus brachten, opdat Hij ze zou zegenen; hoe de discipelen dat verkeerd bestraffen; wat Christus aan de kinderkens beloofde, (mits zij God vreesden); hoe Christus de kinderkens omhelsde, de handen oplegde en zegende en zei, dat men zich als een kindeke moest vernederen. Mark. 10 : 13-16, Matth. 19 : 13, 14, 15.

Toepassing: 1. De kleine kinderen kunnen ook door Christus zalig worden. 2. De ouders moeten hun kinderen al vroeg door gebeden en door de Doop tot Christus brengen, opdat Hij ze zegene. 3. Niemand moet verhinderen, dat men de kinderen tot Christus zou brengen.

16. De historie van de rijke jongeling; hoe graag hij zalig wilde worden; hoe hij voor

Christus op zijn knieën viel en verzocht te weten, wat hij doen moest om zalig te worden; hoe hij de geboden van de tweede tafel van zijn jeugd af aan uiterlijk onderhouden had, wat Christus voor zover wel behaagde; hoe zijn hart op zijn goed gezet was en daarvan op het gebod van Christus niet af kon scheiden en dit aan de armen geven; hoe hij bedroefd wegging en Christus zei, dat de rijken zo bezwaarlijk zalig kunnen worden. Matth. 19 : 16-25, Mark. 10 : 17-26.

Toepassing: 1. Uiterlijke burgerlijkheid is niet genoeg om zalig te worden. 2 Rijke lieden kunnen niet gemakkelijk zalig worden. 3. De geboden uiterlijk te houden is niet genoeg, het moet ook inwendig met het hart geschieden.

17. De historie van Zachéüs de tollenaar; hoe hij klein zijnde, in een boom klom, om Jezus te zien; en hoe Jezus hem kende en naar beneden riep en in zijn huis kwam; hoe hij daarop zo bekeerd werd, dat hij terstond mild werd voor de armen en bij een ieder herstelde, wat hij hem met bedrog ontstolen had; en hoe Jezus erkende, dat hem zaligheid toegekomen was en dat Hij gekomen was om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was. Luk. 19 : 2-10.

Toepassing: 1. De grootste der zondaren en tollenaars kan bekeerd worden. 2. Die zich verloren bevindt, moet vrijelijk tot Jezus komen om zaligheid. 3. Die gierig was en iets gestolen heeft, zal mild worden en teruggeven als hij bekeerd wordt.

18. De historie van de uitdrijving van de kopers en verkopers uit de tempel door Christus: hoe Hij een gesel van snoertjes maakte en hoe Hij hen uitdreef in Zijn ijver, omdat Gods tempel toen nog een heilige plaats en een bedehuis was. Joh. 2 : 13-18.

Toepassing: 1. Men moet ijveren voor Gods eer en dienst en gebod. 2. Men moet ontsteld zijn over de zonden van anderen. 3. Men moet ook toornen tegen de zonden van anderen en proberen die te verhinderen.

19. De historie van de Gadarenen met hun varkens; hoe Christus een bezetene verlost; en hoe Hij de duivelen toeliet in de varkens te gaan, die toen van boven in de zee neersprongen; hoe de Gadarenen Jezus wilden missen en verzochten weg te gaan om het verlies van de varkens, maar degene die bezeten was geweest, wenste Jezus te volgen. Matth. 8 : 28-34, Luk. 8 : 26-40.

Toepassing: 1. Velen hebben de varkens en andere wereldse dingen liever dan Christus. 2. Als God ons uit de hand en macht van de duivel verlost heeft, moeten wij willig zijn, Hem te volgen en Zijn deugden te verkondigen.

20. De historiën van Jezus' wonderlijke werken, als onder andere deze:

1. Hoe Hij Petrus' schoonmoeder van de koorts verlost. Matth. 8 : 14, 15.

Toepassing: Jezus geneest zowel iemand van een gewone koorts als van een andere grotere plaag.

2. Hoe Hij de winden en de zee stilde. Matth. 8 : 24-27. Toepassing: Christus stilt de onstuimige hartstochten van het hart.

3. Hoe Hij een geraakte genas, en hem eerst zijn zonden vergaf. Matth. 9 : 1-8, Luk. 5 : 18-26. Toepassing: Vergeving der zonden is de grootste weldaad, die wij meer moeten toewensen dan gezondheid.

4. Hoe Hij een vrouw van het bloedvloeien genas, toen zij slechts de zoom van Zijn klederen aanraakte. Matth. 9 : 20, 21, 22, Luk. 8 : 43-48. Toepassing: Door geloof krijgt men van Christus, dat de vloed van de zondige verdorvenheid ophoudt.

5. Hoe Hij de blinden genas en in het bijzonder de blinde Bartimeüs, die zijn mantel zo van zich wierp toen Christus hem tot Zich riep, en ook die blindgeborene, die de

Heere Christus daarna heerlijk voor de raad beleed en beschermd en uit de synagoge geworpen werd. Matth. 9 : 28-31, Mark. 10 : 46-52, Joh. 9. Toepassing: De Heere Jezus geeft geestelijk licht en gezicht; Hij verdrijft de blindheid en onwetendheid.

6. Hoe Hij op de Sabbath een mens met een dorre hand genas. Matth. 12 : 10-14. Toepassing: Op de Sabbath mag men wel werken der liefde en der barmhartigheid plegen.

7. Hoe Hij iemand genas, die blind en stom en van de duivel bezeten was. Matth. 12 : 22, 23, Matth. 9 : 32, 33, 34. Toepassing: Jezus werpt ook een stomme duivel uit onze ziel, om te kunnen en te willen spreken van Zijn wonderen.

8. Hoe Hij met vijf broden en twee vissen vijfduizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen, spijzigde; en daarna met zeven broden en weinig visjes vierduizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen. Matth. 14 : 14-21, Matth. 15 : 32-38, Joh. 6 : 5-14. Toepassing: Jezus heeft veel medelijden over de lichamelijke honger en veel meer over de geestelijke, om die te verzadigen.

9. Hoe Jezus op de zee wandelde en Petrus tot Zich liet komen op de zee. Matth. 14 : 24-33. Toepassing: Door het geloof wordt men bewaard voor het zinken in het midden van de zee en stormen.

10. Hoe Jezus een maanzieke knaap genas, die de discipelen niet konden genezen. Matth. 16 : 14-21. Toepassing: Als de leraars geen raad weten, weet Christus nog altijd raad.

11. Hoe Hij door een woord te spreken een vijgeboom liet verdorren. Matth. 21 : 18-22. Toepassing: Het geloof kan grote dingen doen, ook bergen van zwaarigheden verzetten.

12. Hoe Hij een melaatse genas, hem aanrakende. Matth. 8 : 2-4, Luk. 5 : 12-15. Toepassing: Als Christus wil, kan Hij ons reinigen van de snode melaatsheden van de ziel en Hij wil ook wel.

13. Hoe Hij een jongeling, die een eniggeborene van zijn moeder te Nain was, uit de doden opwekte; en op een andere tijd een enige dochter van Jairus en op een andere tijd zijn vriend Lazarus, die toen al riekte in het graf. Luk. 7 : 11-15, Luk. 8 : 41-46, Joh. I 1. Toepassing: Christus kan een dode ziel levend maken; Hij is het Leven en de Opstanding voor ziel en lichaam.

14. Hoe Hij iemand die achtendertig jaar ziek gelegen had, gezond maakte. Joh. 5 : 5-15. Toepassing: Christus kan oude krankheden van de ziel genezen.

21. De historie van Christus' heerlijke verandering op de berg; hoe Mozes en Elia daar verschenen, sprekende met Jezus over Zijn lijden; hoe heerlijk de gedaante van de Heere Jezus was; hoe Petrus daar tabernakelen wilde bouwen; hoe een stem van de hemelen gehoord werd. Matth. 17 : 1-9, 2 Petr. 1 : 17, 18.

Toepassing: 1. Christus en Zijn discipelen zijn door vertroosting tot lijden bereid. 2. Al ging het hier nog zo goed, wij moeten hier geen tabernakelen willen bouwen en niet willen blijven. 3. Omdat de Vader een welgevallen heeft in Zijn Zoon, als de Middelaar, moeten wij ook een lust in Hem hebben en Hem horen, zoals de stem van de hemel gebiedt.

22. De parabelen of gelijkenissen, die Christus in Zijn prediken gebruikt heeft en die op de manier van historiën verhaald worden, namelijk:

1. De gelijkenis van de zaaier en het zaad; hoe het op vierderlei aarde viel en maar op één plaats vrucht droeg. Matth. 13 : 3-23, Luk. 8 : 5-15. Toepassing: Alzo moeten wij toezien, hoe wij horen en proberen vruchten van het Woord voort te brengen in volständigkeit.

2. De gelijkenis van een rijke boer, wiens land welgedragen had, die zijn schuren groter wilde bouwen en tot zijn ziel wilde zeggen: "Eet ziel en drink en wees vrolijk, gij hebt veel goeds voor veel jaren", tot wie de Heere zei: "Gij dwaas, enz.". Luk. 12 : 15-21. Toepassing: Het is verschrikkelijk, dat men met uiterlijk goed, met spijs en drank zijn kostelijke ziel wil verzadigen en dat men zich veel jaren belooft.
3. De gelijkenis van de vijgenboom, die drie jaren had gestaan, zonder vruchten te geven en nog een jaar op het voorbidden gespaard werd. Luk. 13 : 1-9. Toepassing: Indien wij na veel middelen der prediking lang onbekeerd en onvruchtbaar blijven, zullen wij uitgehouwen en in het helse vuur geworpen worden.
4. De gelijkenis van de torenbouwer, die, omdat hij de kosten van het gebouw niet overrekend had, met schande in het midden van het bouwen moest ophouden. Luk. 14 : 26-30. Toepassing: Die een christen wil zijn, moet van te voren overleggen, wat het hem al zal moeten kosten: hoeveel verdrukking, schande, schade en ongemak en kruisiging van het vlees en van eigen zin, lust en wil.
5. De gelijkenis van een koning, die ten strijde trekt en eerst beraadslaagt of hij machtig is, zijn vijand te, ontmoeten en zo niet, zoekt hij vroeg vrede. Luk. 14 : 31, 32, 33. Toepassing: Omdat God ons te sterk is, moeten wij vrede met Hem zoeken, eer het te laat is en wij in Zijn handen vallen: wij moeten liever alles laten varen, als in vijandschap met God leven.
6. De gelijkenis van het afgedwaalde schaap, dat de herder, verlatende de andere, zoekt en met blijdschap terugbrengt en anderen roept, om deel aan zijn vreugde te hebben. Luk. 15 : 4-7. Toepassing: Christus zoekt de afgedwaalde verloren zondaars en Hij is blij als er een bekeerd is, en in de hemel is er blijdschap over.
7. De gelijkenis van de verloren penning, die de vrouw verloren had en naarstig zoekende, terugvond en anderen riep om met haar blij te zijn. Luk. 5 : 8, 9, 10. Toepassing: Men moet zoeken een verloren ziel te behouden, want dat zal blijdschap zijn voor mensen en engelen.
8. De gelijkenis van de verloren zoon, die ver verdwaald en diep in zonden verlopen was, niet anders te eten hebbende dan draf, en met berouw wederkerende, door zijn vader met blijdschap en genegenheid aangenomen werd, waarover de oudste broeder pruilde. Luk. 15 : 11-32. Toepassing: Die in de zonden leven, spijzigen zich met draf en niet met brood, maar als de verloren zondaars met berouw wederkeren, zal God hen in genade aannemen; en dat moet dan een ieder tot blijdschap zijn.
9. De gelijkenis van de rijke man en Lazarus; hoe de rijke elke dag lekker leefde, kostelijk gekleed ging en onbarmhartig was jegens Lazarus; en hoe Lazarus, stervende, in de hemel kwam en de rijke in de hel, die daar niet de minste verkwikking had en -nog zwaardere pijnen vreesde, zo zijn broeders ook in de hel kwamen, die hij een kwaad voorbeeld had gegeven. Luk. 16 : 19-32. Toepassing: Rijken geven zich veel toe in hun lusten en vergeten de armen; zij hebben hun deel in deze wereld, maar hierna zullen zij eeuwige pijn en geen verkwikking hebben; en hun kwaad voorbeeld, aan anderen gegeven, zal hun plagen verzwaren.
10. De gelijkenis van de onrechtvaardige rechter en de weduwe, die zo bij hem aanhield om recht te krijgen, dat hij om haar gedurig aanhouden haar ten slotte nog recht deed. Luk. 18 : 1-18. Toepassing: Wij moeten aanhoudende zijn in het bidden en niet vertragen, ons verzekerende, dat God de Zijnen zal horen en op de rechte tijd zal verlossen.
11. De gelijkenis van de verscheidene arbeiders, die door de Heere in de wijngaard geroepen werden, sommigen vroeg en sommigen later en evenwel hetzelfde loon kregen. Matth. 20 : 1-16. Toepassing: God roept uit vrije genade wie Hij wil en wanneer Hij wil en Hij maakt de laatsten wel de eersten gelijk, maar niemand heeft reden

om tegen de Heere te murmureren.

12. De gelijkenis van twee zonen, door hun vader in de wijngaard gezonden, om te werken; waarvan de een zei, dat hij het zou doen en hij deed het niet; de andere weigerde het te doen, maar kreeg berouw en ging werken. Matth. 21 : 28-32. Toepassing: Het is kwaad, zijn ouders gehoorzaamheid te weigeren, hoewel men, berouw krijgende, daarna gehoorzaamt, maar het is nog erger, gehoorzaamheid met de mond te beloven en niet te bewijzen; zo is het omtrent God.

13. De gelijkenis van de wijngaard, door een heer aan landlieden verpacht en die geen pacht of vruchten oprachten, maar niet alleen de knechten, maar ook de zoon kwalijk bejegenden, die om de vruchten kwamen. Matth. 21 : 33-45. Toepassing: Veel mensen zijn Gode ondankbaar, geen vruchten brengende van de weldaden aan hen bewezen; ja, zij zijn bitter tegen de leraars, die hen in Gods naam tot vruchtbaarheid vermanen en zo zouden zij zelfs tegen Christus zijn; maar wee hun, God zal ze in toorn straffen en hun de weldaden afnemen.

14. De gelijkenis van een maaltijd en bruiloft, waartoe velen genodigd werden en zich verschoonden en weigerden te komen, zodat anderen geroepen en ingebracht werden; maar één tot de bruiloft komende zonder een bruiloftskleed, werd gekend, bestraft, verstomde en werd buitengeworpen. Luk. 14 : 16-24, Matth. 22 : 1-14. Toepassing: Het Evangelie is een maaltijd en bruiloft; de leraars roepen uit Christus' naam tot die bruiloft, maar velen hebben meer genegenheid tot wat anders; doch die komen, zullen eeuwig bruiloft houden; maar men moet een bruiloftskleed aan hebben, geloof in de Heere Jezus en genegenheid om Hem tot eer te zijn.

15. De gelijkenis van de wijze en dwaze maagden, die op de komst van de bruidegom wachtten, maar in slaap vielen; maar de dwaze maagden hadden geen olie in hun vaten en werden buiten gesloten. Matth. 25 : 1-13. Toepassing: Die geen ware genade in het hart hebben, zullen buiten de hemel gesloten worden, al hadden zij nog zo'n goede schijn gehad en onder de vromen verkeerd.

16. De gelijkenis van de talenten en ponden, die een edel heer aan zijn dienstknechten gaf, om daarmee in zijn afwezigheid winst te maken en daarna, rekenschap eisende, de getrouwen beloonde en de ontrouwe, luie dienstknecht uitwierp. Matth. 25 : 14-30, Luk. 19 : 12-27. Toepassing: God geeft aan elk zoveel talenten en gaven als het Hem behaagt; en elk moet zijn gaven aanleggen, of anders, wee de luie dienstknecht, die niet wil, dat Christus Koning over hem zij.

23. De historie van Jezus' tweeërlei zalving; ten eerste hoe een vrouw, een bekende zondares of hoer, een albasten fles met zalf bracht en Jezus' voeten natmaakte met tranen en die afdroogde met haar haar en die kuste en zalfde met de zalf; hoe een farizeeër, bij wie Jezus te eten was, zich daaraan ergerde; en hoe Christus hem overtuigde met de gelijkenis van twee schuldenaars, aan wie de schuld vergeven werd, de een vijftig en de ander vijfhonderd penningen; en hoe Hij toonde, dat die vrouw veel zonden vergeven waren, want zij had daarom te meer lief.

Ten tweede, hoe Christus in Bethanië gezalfd werd door Maria, de zuster van Lazarus, die door Christus uit de dood opgewekt zijnde, nu mede met Christus aan tafel zat en door velen met geloof en verwondering gezien werd en hoe de vrouw daarover door Judas en andere discipelen bestraft zijnde (alsof zij verkwistend was vanwege die kostelijke nardus), door Christus beschermd en geprezen werd over hetgeen zij deed. Joh. 12 : 111, Matth. 26 : 6-13.

Toepassing: 1. Die veel zonden zijn vergeven, moet zijn zonden veel beschreien en Jezus veel liefhebben. 2. Voor Jezus moet niets te kostelijk zijn. 3. Die het beste aan Christus ten koste legt, zal daarover geprezen worden.

24. De historie van het rijden van Jezus op een geleende ezelin, om Zijn intrede te doen in Jeruzalem; hoe de discipelen en de schare hun klederen en takken van bomen spreidden en hosanna zongen, zelfs de kinderkens, hun ouders daarin volgende, wat de schriftgeleerden die kinderen zeer kwalijk namen, maar het werd door Jezus goedgekeurd; hoe Jezus de stad aanziende weende en wenste, dat ze hun tijd ter bekering nog mochten waarnemen, om de nakende plagen te ontgaan. Matth. 21 : 1-16, Luk. 19 : 29-44, Joh. 12 : 12-17,

Toepassing: 1. Jezus, hoewel Koning, was nochtans arm, rijdende op een eenvoudig en geleende ezelin. 2. Christus hoort graag, dat ook kinderkens Hem loven en prijzen en Hij wil niet, dat iemand dat zal kwalijk nemen. 3. Men behoort te wenen, als men de stoute onbekeerde zondaars ziet, vanwege de plagen, die over hen zullen komen.

25. De historie van Judas de verrader, hoe hij een geveinsde was, hoewel mede een apostel zijnde; hoe hij een dief was, de beurs dragende en daarom de vrouw, die Christus met zeer kostelijke onvervalste nardus zalfde, van verkwisting bestrafte; hoe hij Christus ging verkopen voor dertig zilveren penningen en nochtans aan Jezus' tafel kwam aanzitten en hoe Jezus hem bekend maakte door de ingedoopte bete en hoe hij Jezus daarna dadelijk verraden en overgegeven heeft met een kus en hoe hij daarna berouw kreeg, zijn zonde bekende, de penningen wegwierp (waarvoor daarna de akker des bloeds gekocht werd om de vreemden te begraven) en hoe hij zich ging verhangen en al zijn ingewanden uitgestort werden en hij naar zijn plaats in de hel ging. Matth. 26 : 47-50, Matth. 27 : 3-10, Joh. 6 70, 71, Joh. 12 : 4, 5, 6, Luk. 22 : 47, 48, Hand. 1 : 16-20.

Toepassing: 1. Leraars zijn soms huichelaars en verraders van Christus en Zijn zaak. 2. De huichelaars worden eens bekend gemaakt. 3. Daar is een berouw en belijdenis van zonden, die niet recht zijn en waarmee men in de hel kan gaan. 4. De eigen plaats van de goddelozen is in de hel.

26. De historie van Jezus' grote zielelijden en helse benauwdheid, in het bijzonder op drie tijden, ten eerste toen Hij eens stond en predikte onder het volk, daarna in de hof van Gethsémané en daarna aan het kruis; hoe Hij eens predikende uitbarstte en sprak: "Nu is Mijn ziel ontroert en wat zal Ik zeggen, Vader verlos Mij uit deze ure", enz. en hoe daarop een stem van de hemel ten antwoord kwam. Ten andere, hoe Hij in de hof in een zielestrijd was vanwege Gods toorn en benauwd en bedroefd tot de dood toe, zeggende: "Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan", enz. en hoe Hij bloed zweette vanwege het gevoel van Gods toorn over de zonden der uitverkorenen en hoe Hij door een engel getroost werd, terwijl de apostelen sliepen; en hoe Hij aan het kruis in de uiterste angst uitriep: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Joh. 12 : 27-30, Matth. 26 : 36-46, Luk. 22 : 41-46, Matth. 27 : 46.

Toepassing: 1. Jezus heeft meer in Zijn ziel dan in Zijn lichaam geleden. 2. Gods toorn is onverdragelijk zwaar en valt zeer bang. 3. Het is verschrikkelijk, om door God verlaten te worden.

27. De historie van Jezus' laatste maaltijd en afscheidspredikatie en hogepriesterlijk gebed; hoe Jezus het laatste Pascha, waarnaar Hij zeer verlangd had, met Zijn discipelen gegeten heeft en hoe Hij onder het eten opstond en Zich met een linnen doek omgordde en de voeten van Zijn discipelen waste en hun daarmede de nederigheid, liefde en reiniging leerde en hoe Hij toen Hij weer aanzat, beroerd werd

in de geest en betuigde: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, dat een van u Mij zal verraden" en toen elk ontsteld was en vroeg: "Ben ik het, Heere?" en Judas tenslotte ook vroeg: "Ben ik het, Rabbi?", tegen hem zei: "Gij hebt het gezegd"; en toen de discipelen nog twijfelden en Petrus de geliefde Johannes wenkte en die op Jezus' borst viel en vroeg wie het was, hoe Christus het Hem bekend maakte zeggende: "Die Ik de bete als Ik ze ingedoopt heb, geven zal" en toen de satan met de bete in Judas voer en hij opstond; hoe Christus hem zei: "Wat gij doet, doe het haastelijk"; hoe Christus toen daarop een zeer vriendelijke afscheidspredikatie hield en veel plichten aanbeval en in het bijzonder de liefde; en hoe Hij veel vertroostende beloften aan hen deed en ook het Avondmaal instelde en uitdeelde en de lofzang met hen zong en een heerlijk gebed bad voor Zichzelf en voor de Zijnen. Matth. 26 : 17-30, Luk. 22 : 1-38, Joh. 13, 14, 15, 16 en 17, I Kor. 11 : 23, 24, 25.

Toepassing: 1. Jezus verlangde om voor ons te lijden. 2. Wij moeten de vromen liefhebben en in nederigheid de geringste diensten doen. 3. Die aan Jezus' tafel komt met de zonden in zijn hart, de satan vaart in hem. 4. Jezus' dood moet men door het Avondmaal ook gedenken. 5. Jezus' laatste woorden moet men niet vergeten, ook niet Zijn gebed.

28. De historie van Jezus' gevangenneming, hoe Hij eerst Zijn vangers met een woord te spreken ter neerwierp; hoe Petrus zijn zwaard trok en Malchus een oor afhieuw en bestraft werd; en hoe al Zijn discipelen Hem verlieten en vluchtten. Joh. 18 : 1-12, Matth. 26 : 47-56, Luk. 22 : 47-54.

Toepassing: 1. Christus alleen kan Zijn vijanden door een woord te spreken doden. 2. De besten worden wel vreesachtig en vluchten en verlaten Jezus voor een tijd.

29. De historie van Jezus' mishandeling bij de hogepriester Kajafas; hoe Christus voor Kajafas beschuldigd werd en hoe Hij, toen Hij Zich een weinig verantwoordde, een kinnebakslag kreeg; hoe men valse getuigen tegen Hem zocht en niet vond; hoe Hij veroordeeld werd als een godslasteraar, omdat Hij zei, dat Hij Gods Zoon was; hoe Hij toen bespot en geslagen werd. Matth. 26 : 59-68, Joh. 18 : 19-24.

Toepassing: 1. De leraars zijn soms de snoodste vijanden van Christus. 2. Christus is beschuldigd en als een godslasteraar veroordeeld om de zonden en godslasteringen van Zijn volk.

30. De historie van Petrus' verloochening en bekering; hoe Petrus op het aanspreken van een dienstmaagd en van de dienstknechten Jezus driemaal verloochende, zeggende, dat hij Hem niet kende en hoe hij zich daarbij vervloekte en zwoer, hoewel hij beter aan Jezus beloofd had, Die hem zijn val voorzegd had; en hoe hij, toen Jezus op hem zag, berouw kreeg en uitgaande bitterlijk weende. Matth. 26 : 31-35, 58, 69-75, Luk. 22 : 55-62, Joh. 13 : 36, 37, 38.

Toepassing: 1. Een gelovige kan in zware zonden vallen. 2. Niemand moet op zijn eigen kracht steunen of hij zal te schandelijker vallen. 3. Als men gezondigd heeft, moet men op Jezus zien en zijn zonde bitterlijk bewenen.

31. De historie van Jezus' mishandeling voor Pilatus; hoe de Joodse Raad Jezus beschuldigde bij Pilatus, als Eén Die oproer maakte en weigerde de keizer schatting te geven en Die Zichzelf koning maakte; hoe Christus Zich beleed een Koning te zijn, echter niet van deze wereld, maar geestelijk; hoe Pilatus verklaarde geen schuld in Hem te vinden; hoe Hij ook tot Heródes is gezonden en daar beschuldigd en bespot werd; hoe Hij bij de moordenaar Barabbas werd gesteld en die moordenaar boven

Christus vrij geëist en vrij gelaten werd; en hoe Pilatus, tegen zijn consciëntie en tegen de waarschuwing van zijn eigen vrouw, om geen onrechtvaardig vonnis tegen Jezus te vellen, Hem nochtans niet alleen gezeseld heeft, maar uit vreeze van des keizers gunst te verliezen en op het geroep des volks roepende: "Kruist Hem, kruist Hem", veroordeeld en overgegeven heeft om gekruist te worden; en hoe Christus daarop door de soldaten bespot, bespogen, geslagen en met doornen gekroond is. Matth. 27: 11-31. Toepassing: 1. Jezus is Koning van Zijn gemeente, dat heeft Hij beleden voor de rechter en wij moeten het ook belijden en Hem zodanig erkennen. 2. De zondaars zullen ook eens beschuldigd en veroordeeld worden, vanwege al hun zonden. 3. Het is verschrikkelijk te zondigen tegen zijn consciëntie. 4. Wij moeten nu met de zonden handelen, gelijk Christus vanwege de zonden behandeld is.

32. De historie van Jezus' kruisiging; hoe Jezus Zijn kruis droeg tot buiten de poort en Simon van Cyréne gedwongen werd dat te dragen; hoe veel vrouwen Hem volgden en beklaagden en hoe Christus hen aansprekende, zei, dat zij over zichzelf moesten wenen wegens de oordelen die komen zouden; hoe Hij op het galgenveld aan het kruis genageld werd en gesteld werd in het midden van twee moordenaars; hoe zij Zijn beschuldiging boven Zijn hoofd stelden en hoe de soldaten Zijn klederen verdeelden, ook met het lot; hoe Hij, aan het kruis hangende, bespot en gelasterd werd; hoe toen de zon op de volle middag drie uren lang zeer verduisterd werd; hoe Jezus aan het kruis nog zeven woorden sprak, namelijk: tot Zijn kruisigers: "Mij dorst" en zij gaven Hem edik met gal gemengd op een spons; tot de bekeerde moordenaar: "Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn", tot Zijn moeder Maria en Zijn geliefde discipel Johannes: "Vrouw, zie uw zoon, zoon zie uw moeder", zodat Johannes haar daarna in zijn huis nam; voor Zijn kruisigers biddende: "Vader vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen", tot God over Zijn zielelijden: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?", tot het volk: "Het is volbracht" en wederom tot Zijn Vader, gevende de geest: "Vader in Uwe handen beveel Ik Mijnen Geest"; en hoe Zijn beenderen niet werden gebroken, maar Zijn zijde doorstoken werd. Matth. 27 : 32-50, Luk. 23 : 26-46, Joh. 19 : 16-37.

Toepassing: 1. Wij moeten gewillig zijn, om kruis en smaadheid te dragen om Christus' wil. 2. Wij moeten de zonden kruisigen, waarom Christus gekruisigd is. 3. Het is nog wel mogelijk, dat een zondaar op het laatst van zijn leven bekeerd wordt en genade krijgt, hoewel het zelden gebeurt. 4. Wij moeten voor onze vijanden bidden.

33. De historie van hetgeen terstond volgde op Jezus' dood, hoe het voorhangsel van de tempel (dat een groot tapijt was, dat voor het heiligdom hing) scheurde, de aarde beefde, de steenrotsen kloofden en veel afgestorvenen opstonden uit hun graven; hoe velen met ontsteltenis op hun borst klopten en een heidens hoofdman beleed, dat deze Jezus Gods Zoon was; hoe Jozef van Arimathéa Jezus' lichaam van Pilatus verwierf en hoe hij en Nicodémus dat zalfden en, in tegenwoordigheid van enige vrouwen, dat in een nieuw graf legden; en hoe dat graf verzegeld en met een wacht van krijgsknechten bewaard werd. Matth. 27 : 51-66, Luk. 23 : 47-56, Joh. 19 : 38-42.

Toepassing: 1. Het zijn stenen harten, die wegens Jezus' dood niet ontsteld worden, noch wenen, noch scheuren. 2. De weg tot het heiligdom is door Christus' dood nu zo geopend, dat men vrijmoedig; zonder andere priesters of offeranden, tot God mag en moet naderen. 3. De vreesachtige Christenen worden wel zeer kloekmoedig gemaakt door Gods genade.

34. De historie van Jezus' opstanding; hoe een engel de steen van het graf aflichtte en

Christus ten derden dage opstond van de doden en de wachters vluchtten en het de Joden aanzeiden. maar hoe zij zich lieten omkopen met geld, om liegende te zeggen, dat Zijn discipelen het lichaam van Jezus waren komen stelen, terwijl zij sliepen; hoe de vrouwen vroeg tot het graf kwamen en engelen zagen en hoorden, dat Christus opgestaan was; hoe Christus eerst aan Maria Magdaléna verscheen; hoe de discipelen Petrus en Johannes naar het graf kwamen; hoe Christus Zich ontdekte aan Petrus en daarna aan twee discipelen, die naar het vlek Emmaüs wandelden en samensprekende, Jezus bij zich kregen en Hem in het eerst niet kenden; en hoe Christus Zich aan al Zijn discipelen meermalen ontdekte, hun de ongelovigheid verwijtende en in het bijzonder aan Thomas, die zeer ongelovig was en bij de vergadering niet geweest was, toen Christus daar was. Matth. 28 : 1-17, Mark. 16 : 1-14, Luk. 24 : 1-44, Joh. 20 : 1-29, Joh. 21 : 1-14.

Toepassing: 1. De dood kon Jezus niet houden. 2. Te liegen om geld is een snode zonde; in het bijzonder omtrent de zaken van de religie. 3. Die Christus zoekt, zal Hem vinden. 4. Ongeloof is een zonde, die Christus het minst kan verdragen. 5. Het is schadelijk niet op zijn tijd in de vergadering te komen, waar Jezus Zich vertoont en bekendmaakt.

35. De historie van Jezus' hemelvaart, hoe Hij, nadat Hij veertig dagen op aarde geweest was en tot Zijn discipelen veel had gesproken aangaande Zijn geestelijk koninkrijk en hen opnieuw gezonden en bevelen gegeven had en bijstand beloofd en Zijn Geest gegeven en gezegend en meerdere mate van de uitstorting des Geestes toegezegd had en in het bijzonder nadat Hij Petrus zeer aangesproken en belast had de schapen te weiden, toen voor hun ogen opvoer en hoe twee engelen hun verzekerden, dat Christus eens wederom zou komen. Matth. 28 : 18, 19, 20, Mark. 16 : 15-19, Luk. 24 : 44-52, Joh. 21 : 1-23, Hand. 1 : 2-11.

Toepassing: 1. De leraars hebben een zending van Jezus en een belofte van Zijn bijstand. 2. Ons hart moet in de hemel zijn, waar Jezus is en een plaats voor de Zijnen bereidt.

36. De historie van de uitstorting van de Heilige Geest op het Joodse Pinksterfeest over de apostelen, hoe daar een geluid als van een sterke wind gehoord werd en vurige tongen op hen gezien werden en zij in alle talen, die zij niet geleerd hadden, de grote werken Gods begonnen te spreken, en dat door de Geest, en hoe dat de mensen verwonderd maakte en sommigen spottende zeiden: "Zij zijn vol zoete wijn". Hand. 2 : 1-13.

Toepassing: 1. God stort Zijn Geest in overvloed uit in de dagen van het Nieuwe Testament. 2. Die Gods Geest heeft, moet spreken, gelijk de Geest hem geeft uit te spreken de grote daden Gods.

37. De historie van Petrus, zijn krachtige predikaties, wonderen, lijden en gevangenis en verlossing uit de gevangenis; hoe op Petrus' eerste predikatie drieduizend Joden, die Jezus gekruisigd hadden, bekeerd en gedoopt werden; en op zijn tweede predikatie nog tweeduizend; hoe hij een kreupele, die van zijn moeders lichaam af kreupel was geweest, in Jezus' naam gezond maakte en nu opsprong van vreugde; en hoe hij niet alleen een zekere Enéas genas, die acht jaren in bed gelegen had door geraaktheid, maar ook een godzalige discipelin Tabitha uit de doden heeft opgewekt en door zijn schaduw zelfs veel zieken genezen werden; hoe hij met Johannes en daarna met nog enige andere apostelen gevangen werd genomen door de Joodse Raad, en zij er door een engel uit verlost werden en 's morgens in de tempel preekten, terwijl de kerker

gesloten was en hoe zij daarna weer, maar zonder geweld, voor de Raad gesteld werden en zich altijd vrijmoedig verantwoordden en gezeseld zijnde, met blijdschap uitgingen; en hoe Petrus, toen Jakobus door Herodes gedood was, wederom alleen gevangen werd, opdat hij daags daarna door Herodes gedood zou worden; en hoe God op het aanhoudend gebed van de gemeente, door Zijn engel Petrus uit de gevangenis uitleidde en op vrije voeten zette en hij naar het huis ging, waar velen aan het bidden waren en na lang kloppen binnengelaten werd, tot blijdschap van allen en tot beschaming van Herodes. Hand. 2 : 14-41, Hand. 3, Hand. 4 : 1-33, Hand. 5 : 12-42, Hand. 9 : 32-42, Hand. 12 : 1-19.

Toepassing: 1. Geestelijke leraars hebben veel zegen over hun bediening. 2. Leraars, die getrouw zijn, moeten kloekmoedig en vrijmoedig zijn, al moeten zij veel lijden. 3. Het is een eer en blijdschap als men voor Jezus lijden mag. 4. God weet de Zijnen wonderlijk te verlossen uit de klauwen van de goddelozen.

38. De historie van Ananias en Saffira zijn vrouw; hoe dezen, ziende dat anderen hun land of huis verkochten en de prijs bij de apostelen brachten tot onderhoud van degenen die gebrek hadden, ook een stuk land verkochten en met opzet liegende en veinzenden tegen Petrus zeiden, dat zij de gehele prijs brachten, die zij voor het verkochte land gekregen hadden; en hoe zij door Petrus, scherp bestraft zijnde, op staande voet dood bleven en begraven werden, tot schrik van anderen. Hand. 4 : 34-37, Hand. 5 : 1-11.

Toepassing: 1. Het is verschrikkelijk, met opzet te gaan liegen. 2. God straft de leugen verschrikkelijk, in het bijzonder als men tegen de Heere en Zijn Geest liegt.

39. De historie van de diaken en eerste martelaar van het Nieuwe Testament, Stefanus; hoe hij door de Joden vals beschuldigd werd en zich vrijmoedig en krachtig verantwoordde, als vol des H. Geestes, en hoe zij hem ter dood gestenigd hebben, terwijl een jongeling Saulus dat met vermaak aanzag, toen hij de klederen van de stenigers bewaarde; en hoe Stefanus voor zijn vijanden bad en in Jezus ontsliep en door de discipelen met veel rouw begraven werd. Hand. 6 : 8-15, Hand. 7.

Toepassing: 1. De vromen worden veel vals beschuldigd, maar zij moeten zich vrijmoedig verantwoorden. 2. Het is heerlijk, voor Christus als martelaar te sterven, beter dan op zijn eigen bed.

40. De historie van Simon de tovenaars; hoe hij zich uitgaf voor wat groots en een grote aanhang had door zijn toverijen en hoe hij daarna ook het Evangelie geloofde en gedoopt werd; en hoe hij de gaven van de Heilige Geest met geld wilde kopen en daarover als een huichelaar scherp bestraft en gedreigd werd. Hand. 8 : 9-24.

Toepassing: 1. Daar zijn veel belijders in de kerk, die niet gezond zijn aangaande hun hart, die ook belijdenis doen en de sacramenten ontvangen, maar God maakt ze soms wel bekend aan de gemeente. 2. Het is een gruwelijke zonde, dat men kerkelijke macht of ambten met geld of anderszins wil kopen.

41. De historie van Filippus en de moorman; hoe de moorman op zijn wagen Gods Woord las en het niet goed verstond en hoe Filippus bij hem kwam en hem de Schrift uitlegde en hem tot het geloof in Christus bracht, zodat hij gedoopt werd en zijn weg met blijdschap reisde. Hand. 8 : 26-39.

Toepassing: 1. Zelfs op reis moet men Gods Woord lezen. 2. De leraars moeten ons de donkere schriftuurplaatsen verklaren. 3. Die een waar gelovige is en de sacramenten tot bevestiging ontvangen heeft, mag zijn weg met vreugde reizen, tot zijn dood toe.

42. De historie van Paulus' bekering en vervolging; hoe hij tijdens het vervolgen op de weg een licht zag en een stem hoorde: "Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij". En hoe hij in het hart geraakt werd en willig werd om Christus' wil te doen en hoe hij door Ananias uitwendig en door Jezus inwendig onderwezen werd, drie dagen lang in de gebeden geweest zijnde; en hoe hij daarop Christus ging prediken en een heerlijk en zeer arbeidzaam apostel der heidenen werd, het Evangelie overal onder de heidenen met grote zegen brengende en hoe hij overal, door de Joden in het bijzonder, vervolgd werd, menigmaal in gevangenis en in doodsgevaar verkerende, menigmaal gezeseld zijnde, menigmaal in honger, koude en naaktheid was. Hand. 8 : 1-4, Hand. 9 : 1-30, Hand. 22 : 1-21, Hand. 26 : 1-23, Hand. 13, 14, 16, 17, 18, 19, 2 Kor. 11 : 22-28, 2 Kor. 6 : 3-10.

Toepassing: 1. God kan van een vervolger een apostel en voorganger maken en van een wolf een schaap en herder. 2. Wie voor zijn bekering veel tegen God gedaan heeft, moet na zijn bekering veel voor Hem doen. 3. Die zeer ijvert voor Christus, zal veel vervolgd en verdrukt worden.

43. De historie van Cornelius de hoofdman; hoe hij een engel zag, die hem zei, dat zijn gebeden en aalmoezen bij God aangenaam waren en hem belastte om Petrus te zenden, die hem van het geloof in Christus ter zaligheid zou onderwijzen en hoe Petrus, eerst een gezicht gezien en daardoor geleerd hebbende, dat nu het onderscheid van de reinen en onreinen naar de wet weg was, gekomen is en in zijn huis voor hem en voor zijn vrienden gepredikt heeft; en hoe zij de H. Geest ontvingen en gedoopt werden. Hand. 10 : 1-44, Hand. 11 1-18.

Toepassing: 1. God heeft een welgevallen in de gebeden en aalmoezen der vromen. 2. De leraars moet men gebruiken om nader in het geloof onderwezen te worden en de Geest van God te krijgen. 3. Onder het Nieuwe Testament is de scheidsmuur tussen Joden en heidenen weggenomen.

44. De historie van Heródes, de vervolger, hoe hij in een prachtig kleed een rede deed tot het volk, dat heidens was en hoe hij zich verhovaardigde, toen het volk hem over zijn spreken toejuichte en hem toeriep: "Een stem van God en niet van een mens!"; en hoe hij daarop door een engel van God geslagen werd met wormen, die hem dood aten. Hand. 12 : 20-23.

Toepassing: 1. Vervolgers worden door God zwaar gestraft. 2. Hoogmoed en het zich aannemen van Gods eer zullen niet ongestraft gaan. 3. De goddelozen worden, al zijn ze machtig en rijk, wel door de luizen en wormen gegeten.

45. De historie van Elymas, de tovenaer; hoe hij de bekering van anderen tot het geloof zocht te beletten; en hoe hij als een kind des duivels bestraft en met blindheid door Paulus geslagen werd, zodat die het zagen geloofden. Hand. 13 : 6-12.

Toepassing: 1. Het is een verschrikkelijke duivelse zonde, de bekering van anderen te willen verhinderen. 2. De plagen over de tegenstanders der waarheid moeten ons in het geloof bevestigen.

46. De historie van de bekering van een cipier; hoe hij op bevel Paulus en Silas in een zware gevangenis stelde; en hoe op het zingen van die twee een aardbeving kwam en de gevangenis opensprong en hoe de cipier toen benauwd was en zich meende te doden; en op Paulus' woord, moed krijgende, vroeg, wat hij moest doen om zalig te worden en hoe hij toen met zijn gehele huis tot het geloof gebracht werd en zeer verblijd zijnde, Paulus en Silas vriendelijk trakteerde. Hand. 16 : 22-34.

Toepassing: 1. God bekeert soms wel de stoutste zondaars. 2. Als men bekeerd wordt, is men zeer gedwee. 3. Als men tot het geloof komt, heeft men veel blijdschap en veel liefde tot de vromen, in het bijzonder tot leraars, die ons bekeerd hebben.

47. De historie van een jongeling, die onder de predikatie sliep; hoe Paulus zijn predikatie tot diep in de nacht uitstreckte en een jongeling, zittende in het venster en slapende onder het gehoor, van bovenaf dood neerviel en hoe Paulus hem weer levend maakte. Hand. 20 : 9. 10.

Toepassing: Onder de predikatie te slapen, al duurt de predikatie wat lang, mishaaft de Heere zeer en Hij zendt er wel straffen over.

48. De historie van Paulus' prediken voor de stadhouders Felix en Festus en voor de koning Agrippa en zijn prachtige vrouw Bernice; hoe Felix zeer bevreesd werd, toen Paulus van het oordeel en van de matigheid en rechtvaardigheid preekte, omdat hij zo schuldig was en hem wegzond, zeggende: "Voor ditmaal ga heen"; en hoe Festus, toen hij hem hoorde prediken en de wijze van zijn bekering hoorde verhalen, zeide: "Gij raast Paulus", en hoe Agrippa, toen hij hem hoorde preken, zei: "Gij beweegt mij bijna een christen te worden"; maar geen van allen werd bekeerd. Hand. 22 : 24-27, Hand. 25 : 13-27, Hand. 26 9-32.

Toepassing: 1. De groten van de wereld worden zelden bekeerd. 2. De goddelozen worden wel verschrikt door het Woord, in het bijzonder als zij van het toekomstig oordeel horen. 3. Bijna een christen is geen christen; men moet geheel een christen zijn.

49. De historie van Paulus' reis naar Rome; hoe hij schipbreuk leed en het leven van allen die op het schip waren, hem geschonken werd, zodat zij allen behouden aan land kwamen; en hoe de barbaren op het eiland vriendelijk voor hen waren en vuur maakten; en hoe een adder aan Paulus' hand kwam, zodat de heidenen meenden, dat hij een doodslager was; en hoe hij die afschudde, ongekwetst zijnde; en hoe Paulus daar verscheidene krankheden genas; en tenslotte in Rome kwam en daar een gehuurde woning had, waar hij met alle vrijmoedigheid en onverhinderd predikte. Hand. 27, 28.

Toepassing: 1. Die in ellende zijn, moet men vriendelijk hulp bieden. 2. Een leraar, door God gezonden het prediken te verhinderen, is erger dan heidens.

50. De historie van Johannes de apostel en evangelist; hoe hij gevangen zijnde, verzonden werd naar het eiland Patmos; en hoe hij op een dag des Heeren heerlijke gezichten zag en grote openbaringen kreeg van hetgeen de Kerk zou overkomen tot het laatste oordeel toe; en hoe Christus hem zeven brieven liet schrijven aan de zeven gemeenten. Openb. 1, 2, 3-22.

Toepassing: 1. Al is iemand nog zozeer door Christus geliefd, zo moet hij evenwel voor Christus lijden. 2. Verbannen te worden voor Christus, zal ons geen schade doen. 3. Het boek "De Openbaring" moet men graag lezen.

DE CATECHISMUS over de praktijk der godzaligheid.

VAN DE WET DER TIEN GEBODEN

De eerste les: in het algemeen over de tien geboden

1. V: Wat is de plicht, die God van ieder mens eist?

A: De plicht, die God eist is gehoorzaamheid aan Zijn geopenbaarde wil, bevat in de Wet der zeden. Mich. 6 : 8; Wat eist de Heere van u, dan recht te doen en weldadigheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God? Rom. 12 : 1, 2, 1 Sam. 15 : 22.

2. V: Wat is de Wet der zeden?

A: De Wet der zeden is de verklaring van de wil van God aan de mensen, een iegelijk bestierende en verbindende, om met de gehele mens, met ziel en lichaam die te gehoorzamen en alle plichten van heiligheid en gerechtigheid te verrichten, die men aan God en de mens schuldig is. 1 Thess. 5 : 23. De God des vredes heilige u geheel en al. Gal. 3 : 10, Luk. 1 : 75.

3. V: Waarin is de hoofdsom van de Wet der zeden vervat?

A: De hoofdsom van de Wet der zeden is vervat in de Tien Geboden, die door de stem van God op de berg Sinai gegeven zijn en op twee stenen tafelen geschreven zijn, waarvan de eerste vier geboden onze plichten omtrent God bevatten en de andere zes onze plichten omtrent de mens. Deut. 10 : 4. En Hij schreef op de tafelen de Tien Geboden, die de Heere op de berg sprak. Ex. 34 1, 2, 3, 4.

4. V: Is er niet meer ingesloten als door God geboden of verboden, dan hetgeen in de Tien Geboden uitgedrukt wordt?

A: In de Tien Geboden zijn veel bijzondere dingen ingesloten, die niet uitgedrukt zijn, omdat dit maar de algemene hoofdstukken van de Wet der zeden zijn. Matth. 5 : 21, 22, 27, 28.

5. V: Raakt de Wet alleen de uitwendige wandel of ook de inwendige mens?

A: De wet raakt niet alleen de uitwendige wandel, maar ook de inwendige mens; want de Wet is geestelijk en zo raakt zij dan zowel het verstand, de wil en hartstochten en alle andere vermogens van de ziel, als de uiterlijke woorden, werken en gebaren. Rom. 7 : 14. De Wet is geestelijk, maar ik ben vleeselijk.

6. V: Wat is het kort begrip van de Tien Geboden?

A: Het kort begrip van de Tien Geboden is: Gij zult den Heere uw God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uw ziel, uit geheel uw kracht en uit geheel uw verstand en gij zult uw naaste liefhebben als uzelf en doen aan anderen, gelijk gij wilde, dat u geschiede, gelijk er staat in Luk. 10 : 27, Matth. 7 : 12, Matth. 22 : 37, 38, 39.

7. V: Wat is de voorrede van de Tien Geboden?

A: De voorrede van de Tien Geboden is: Ik ben de Heere uw God, Die u uit Egypteland uit het diensthuis uitgeleid heb.

8. V: Wat leert ons die voorrede?

A: Dat wij gehouden zijn, al Gods geboden te bewaren, omdat God de Heere èn onze God in een genadeverbond èn onze Verlosser is.

9. V: Maar God heeft ons niet verlost uit Egypte, maar alleen Zijn volk Israël; hoe raakt dit dan ons?

A: God bracht Zijn volk Israël uit het aardse Egypte en verlost ze uit de slavernij der mensen; maar God brengt nu nog Zijn volk uit het geestelijke Egypte en Hij verlost ze uit de slavernij van de duivel en van hun eigen begeerlijkheden.

De tweede les: van het eerste gebod

10. V: Wat is het Eerste Gebod?

A: Het Eerste Gebod is: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. Exod. 20 : 3.

11. V: Welke plichten worden vereist in het Eerste Gebod?

A: De plichten, in het Eerste Gebod vereist, zijn, dat wij God kennen en erkennen te zijn de enige, waarachtige God en onze God en dat wij Hem als die grote en heerlijke God dienen en verheerlijken. 1 Kron. 28 : 9. En gij, mijn zoon Salomo, ken de God uws vaders en dien Hem met een volkomen hart en met een willige ziel. Deut. 26 : 17, Jes. 43 : 10, Jer. 14 : 22, Matth. 4 : 10, Ps. 29 : 2.

12. V: Noem eens de verscheidene wijzen en betrachtingen, waarmee wij God behoorlijk als God moeten eren en dienen. Hoe behoren wij God te dienen en te verheerlijken?

A: Wij moeten God als God eren en dienen: Ten eerste met ons verstand, door (a) van God en (b) van God te denken en Hem (c) hooglijk te achten. Ten tweede met onze wil, door God te (d) verkiezen tot ons hoogste Goed en (e) ons zelf aan Zijn dienst op te offeren. Ten derde met ons hart en onze hartstochten, door God allermeeest te beminnen, (f) te begeren, (g) te vrezen, (h) te geloven, (i) te vertrouwen, (k) op Hem te hopen, ons in Hem (l) te verlustigen (m) en te verblijden en over de zonden (n) van ons en (o) van anderen, tegen Hem begaan, bedroefd te zijn. Ten vierde met onze lippen, door Hem (p) aan te roepen, te bidden, (q) te loven, te danken en goed van Zijn naam te spreken. Ten vijfde met ons leven, door Hem alle gehoorzaamheid en alle onderdanigheid te bewijzen met de gehele mens, door te (r) ijveren voor Zijn eer en zorgvuldig te zijn om Hem (s) in alles te behagen en Hem nergens in te (t) vertoornen en door (u) ootmoedig met Hem te wandelen. Ps. 71 : 19. O. God, wie is U gelijk! Deut. 10 : 12, 13. Nu dan Israël, wat eist de Heere, uw God van u? dan den Heere uwen God te vrezen, in al Zijne wegen te wandelen en Hem lief te hebben en den Heere, uwen God, te dienen met uw ganse hart en met uw ganse ziel, om te houden de geboden des Heeren en Zijne inzettingen, die ik u heden gebiede, u ten goede. (a) Mal. 3 : 16, Pred. 12 : 1, (b) Ps. 63 : 6,7, (c) Mich. 7 : 18, (d) Ps. 73 : 25, (e) Joz. 24 : 22, (f) Jes. 26 : 8, (g) Jes. 8 : 13, (h) Ex. 14 : 31, (i) Jes. 26 : 4, (k) Ps. 130 : 7, (l) Ps. 37 : 4, (m) Ps. 32 : 11, (n) Ps. 138 : 19, (o) Ps. 119 : 136, (p) Fil. 4 : 6, (q) Ps. 145 : 21, (r) Roni. 12 : 1 I, (s) 1 Joh. 3 : 22, Kol. 1 : 10, (t) Gen. 39 : 9, (u) Mich. 6 : 8.

13. V: Welke zonden worden in het Eerste Gebod verboden?

A: De zonden, in het Eerste Gebod verboden, zijn: Godverloochening, afgoderij en het niet dienen en verheerlijken van de ware God als onze God. Ps. 14 : 1. De dwaas zegt

in zijn hart: "Daar is geen God". Ef. 2 : 12, Ps. 81 : 11.

14. V: Wat zijn de zonden, waarmee de mensen tonen, dat zij God niet dienen, noch eren als God?

A: De zonden, waarmee de mensen tonen, dat zij God niet eren en dienen als God, zijn: Ten eerste als zij God niet kennen, maar onwetende zijn van Hem (a) of verkeerde bevattingen van Hem hebben. Ten tweede, als zij God (b) vergeten. Ten derde, als zij God haten, of zichzelf of iets anders (c) meer dan God beminnen, als zij de schepselen meer begeren dan God, als zij meer op schepselen en op een vleselijke arm vertrouwen dan op God, als zij zich meer in andere dingen verlustigen en verblijden dan in God, als zij hun genegenheden (d) meer op iets in de wereld zetten dan op God en als zij het hart geheel of ten dele van God (e) aftrekken. Ten vierde, als zij nalaten of verzuimen, die eer en dienst aan God te geven, die (f) Hem toekomt, nf met de uitwendige, nf met de inwendige mens. Jer. 4 : 22. Mijn volk is dwaas, Mij kennen zij niet. (a) Ps. 50 : 21, (b) Jer. 2 : 32, (c) 2 Tim. 3 : 4, Rom. 8 : 7, (d) Kol. 3 : 2, (e) Jes. 43 : 22,1 Joh. 2 : 15, (f) Openb. 3 : 16).

15 V: Wat is afgoderij, die in dit Gebod verboden is en waarmee begaat men die afgoderij?

A: Afgoderij is ten eerste, als men met de uitwendige mens aan iets anders behalve de ware God enige Goddelijke eer of dienst geeft. Ten tweede, als men met de inwendige mens aan iets in de wereld die eer en achting geeft, die God alleen toekomt. Kol. 3 : 5. Gierigheid, welke is afgodendienst.

16 V: Wat leren ons die woorden in het Eerste Gebod: "voor Mijn aangezicht?"

A: Die woorden "voor Mijn aangezicht" in het Eerste Gebod, leren ons, dat God, Die alle dingen ziet, daar in het bijzonder kennis van neemt en zeer mishaaft is over de zonde van iets anders dan God te eren. Jer. 23 : 24. Zou zich iemand in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zou zien, spreekt de Heere? En vervul Ik niet de hemel en de aarde, spreekt de Heere. Ps. 44 : 21,22, Ez. 8 5, Jes. 42 : 8.

De derde les: van het tweede gebod

17. V: Wat is het Tweede Gebod?

A: Het Tweede Gebod is: "Gij zult u geen gesneden beeld enz."

18. V: Welke plichten worden vereist in het Tweede Gebod?

A: De plichten, vereist in het Tweede Gebod zijn, dat men al zulke godsdienstige betrachtingen en inzettingen, die God in Zijn Woord ingezet heeft, aannemen, onderhoude en zuiver en geheel bewaren. Deut. 12 : 32. Al dit woord, hetwelk Ik ulieden gebied, dat zult gij waarnemen om te doen; gij zult daar niet toedoen en daarvan niet afdoen.

19. V: Wat zijn de instellingen, die God in Zijn Woord geordineerd heeft, om de middelen van Zijn dienst te zijn en om waargenomen te worden door Zijn volk?

A: De instellingen, die God in Zijn Woord geordineerd heeft, om de middelen van Zijn dienst te zijn èn om waargenomen te worden door Zijn volk, zijn deze twaalf:

Ten eerste: het gebed tot God met dankzegging en dat publiek in de vergaderingen, privaat in de huisgezinnen en heimelijk in de binnenkamers. Fil. 4 : 6. Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles door bidden en smeken.met dankzeg-

ging bekend worden bij God. .Ef. 5 : 20, Luk. 1 : 10, Jer. 10 : 25, Matth. 6 : 6.

Ten tweede: het lezen en onderzoeken van de Heilige Schrift. Joh. 5 : 39. Onderzoekt de Schriften, want die zijn het die van Mij getuigen. Hand. 15 : 21.

Ten derde: het prediken en horen van het Woord van God. 2 Tim. 4 : 2. Predik het Woord, houd aan, tijdig en ontijdig, wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer. Jes. 55 : 3. Hoort en uwe ziel zal leven.

Ten vierde: het zingen van psalmen. Ps. 149 : 1. Zingt den Heere een nieuw lied! Zijn lof zij in de gemeente van Zijn gunstgenoten. Jak. 5 : 13.

Ten vijfde: het bedienen en ontvangen van de sacramenten, de Doop en des Heeren Avondmaal. Matth. 28 : 19. Gaat dan henen, onderwijst al de volken, hen dopende in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. 1 Kor. 11 : 23, 24, 25.

Ten zesde: het vasten. Luk. 5 : 35. Maar de dagen zullen komen, wanneer de Brudegom van hen zal genomen worden en dan zullen zij vasten.

Ten zevende: het onderwijzen van kinderen en huisgenoten in de wetten en wegen van God. Deut. 6 : 7. Gij zult deze woorden uw kinderen inscherpen en daarvan spreken als gij in uw huis zit en als gij op den weg gaat en als gij nederligt en als gij opstaat. Ef. 6 : 4, Gen. 18 : 19.

Ten achtste: het samenspreken van Goddelijke dingen. Mal. 3 : 16. Alsdan spreken die den Heere vrezen, een ieder tot zijne naaste: De Heere merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, voor degenen die den Heere vrezen en voor degenen die aan Zijn naam gedenken.

Ten negende: het overdenken van geestelijke dingen. Ps. 77 : 12, 13. Ik zal gedenken Uwer wonderen van ouds af, ik zal al Uwe werken overdenken en van Uwe daden spreken. 1 Tim. 4 : 5.

Ten tiende: geloften te doen aan de Heere. Ps. 76 : 12. Doet geloften en betaalt ze den Heere uwen God.

Ten elfde: te zweren bij den naam des Heeren, als men wettig daartoe geroepen wordt. Deut. 6 : 13. Gij zult de Heere uw God vrezen en Hem dienen en gij zult bij Zijn naam zweren.

Ten twaalfde: het oefenen van kerkelijke tucht. Matth. 18 : 15, 16, 17. Indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, gaat heen en bestraf hem tussen u en hem alleen; indien hij u hoort, zo hebt gij uw broeder gewonnen; maar indien hij u niet hoort, zo neem nog één of twee met u en indien hij hun geen gehoor geeft, zo zeg het der gemeente; en indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft, zo zij u als de heiden en tollenaar.

20. V: Mag men er in de godsdienst niets bij doen, noch voorschrijven te onderhouden boven hetgeen in Gods Woord voorgeschreven is?

A: Men mag er in de godsdienst niets bij doen, noch voorschrijven boven hetgeen God in Zijn Woord voorgeschreven en verordeneerd heeft; want dat is onnut en ijdel, het behaagt Hem niet. Matth. 15 : 9. Tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen die geboden van mensen zijn.

21. V: Mag men dan geen jaarlijkse feestdagen en heilige dagen instellen en houden, boven des Heeren Dag, namelijk Kerstmis, Pasen en Pinksteren en zulke andere dagen?

A: Men mag niet zulke jaarlijkse feestdagen en heilige dagen instellen of onderhouden; want God heeft die in het Nieuwe Testament niet ingesteld, maar alleen de Dag des Heeren en Hij wil niet, dat men iets zal toedoen tot Zijn inzettingen. Deut. 4 : 2. Gij zult tot dit woord, dat Ik u heden gebied niet toedoen, ook daarvan niet

afdoen, opdat gij de geboden des Heeren bewaart. Gal. 4 : 10, 11, Kol. 2 : 16, 1 Kon. 12 : 32, 33, Openb. 22 : 18.

22. V: Wat verbiedt God meer in het Tweede Gebod?

A: God verbiedt ook in het Tweede Gebod te verzuimen of te verachten of te verhinderen en tegen te staan enige van die inzettingen, die God heeft verordineerd tot middelen van godsdienst, alsmede niet te ijveren voor de zuivere godsdienst en niet te trachten de godsdienst te reformeren naar het voorbeeld van Gods Woord. Hebr. 10 : 25: Laat ons onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkander vermanen. Matth. 23 : 13, 1 Thess. 2 : 15, 16, Hand. 13 : 44, 45, 46.

23. V: Wat zijn de redenen, die aan het Tweede Gebod hangen?

A: De redenen die aan het Tweede Gebod hangen, zijn in deze woorden vervat: Want Ik ben de Heere uw God, een ijverig God, enz.

24. V: Hoe toont God Zijn ijver voor Zijn ingestelde dienst?

A: God toont Zijn ijver voor Zijn ingestelde dienst: Ten eerste, omdat Hij de verbrekers van dit Gebod zulken rekent te zijn, die Hem haten en dreigt hen te straffen tot het derde en vierde geslacht. Ten tweede, omdat Hij de onderhouders van dit Gebod zulken acht, die Hem liefhebben en belooft barmhartigheid aan duizenden van hen te doen.

25. V: Kan God wel met recht de ongerechtigheid der vaderen straffen aan hun kinderen?

A: Indien de kinderen niet wandelen in de voetstappen van de zonden van hun ouders, straft God hen niet wegens de zonden van hun ouders; maar als zij schuldig zijn aan dezelfde zonden en de mate van de zonden van hun ouders vervullen, dan straft Hij hen rechtvaardig. Ezech. 18 : 14,17,25. Heeft hij een zoon, die al de zonden zijns vaders ziet en dergelijke niet doet, die zal niet sterven om de ongerechtigheid zijns vaders, hij zal gewisselijk leven. O, huis Israëls, is Mijn weg niet recht? Zijn niet uwe wegen onrecht?

De vierde les: van het derde gebod

26. V: Wat is het Derde Gebod?

A: Het Derde Gebod is: Gij zult de naam, enz.

27. V: Wat vereist God in het Derde Gebod?

A: God vereist in het Derde Gebod een heilig gebruik van Zijn namen, eretiteln en eigenschappen, van Zijn inzettingen (namelijk van het gebed, het gehoor en de prediking van Zijn Woord en van de sacramenten) en van eden, geloften, lotingen en van alles, waarmee Hij Zich bekendmaakt en dat alles in gedachten, meditatieën, woorden en werken. Deut. 28 : 58, 59. Indien gij niet zult waarnemen te doen al de woorden dezer Wet, om te vrezen deze heerlijke en vreselijke naam, den Heere uwen God, zo zal de Heere uwe plagen wonderlijk maken. Hand. 1 : 24,26, Kol. 3 : 17,1 Petr. 3 : 13.

28. V: Waarin bestaat dat heilig en eerbiedig gebruik van Gods inzettingen, van het

gebed, het gehoor des Woords en van de sacramenten?

A: Als men deze met nederigheid en heilige vrees, met oprechtheid en geestelijkheid en ijverigheid en met allerlei heilige hartstochten gebruikt tot ere van God en ten goede van ons en van anderen. Pred. 4 : 17. Bewaar uwen voet, als gij tot het huis Gods ingaat. 1 Kor. 14 : 40, Joh. 4 : 24, 1 Kor. 10 : 31.

29. V: Wat wordt er in het Derde Gebod verboden?

A: In het Derde Gebod wordt verboden: het lichtvaardig en oneerbiedig spreken of denken van God en van Zijn Woord, dienst en eigenschappen, zonder betamelijke bewegingen, de naam van God tevergeefs in de mond te nemen, ijdel of goddeloos of vals te zweren, zichzelf of anderen lichtvaardig of boosaardig te vloeken, Gods namen of eigenschappen of dienst te lasteren, met het lot te spelen en wettige geloften te breken. Mal. 1 : 6. Ben Ik een Vader, waar is Mijne eer? En ben Ik een Heere, waar is Mijne vreze? zegt de Heere der Heirscharen tot u, o priesters, verachters Mijns naams. Matth. 5 : 34-37, Matth. 26 : 67, Ef. 3 : 7.

30. V: Wat is de reden, die aan het Derde Gebod hangt?

A: De reden die aan het Derde Gebod hangt, is: Want de Heere zal niet onschuldig houden, die Zijn naam ijdelijk gebruikt; dat is: Al mochten de verbreken van dit Gebod de straf van de mensen ontgaan, nochtans zal de Heere onze God hen Zijn rechtvaardig oordeel niet laten ontkomen.

De vijfde les: van het vierde gebod

31. V: Wat is het Vierde Gebod?

A: Het Vierde Gebod is: Gedenkt de Sabbatdag, enz. 32. V: Wat eist het Vierde Gebod?

A: Het Vierde Gebod vereist van alle mensen, dat ze zulk een gezette tijd, als God in Zijn Woord ingesteld heeft, heiligen of Gode heilig houden, namelijk een hele dag van de zeven, om een heilige Sabbat den Heere te zijn. Gen. 2 : 3. God heeft den zevenden dag gezegend en dien geheiligd, omdat Hij op denzelfden gerust heeft van al Zijn werk. Deut. 5 : 12, 13, 14.

33. V: Welke dag van de zeven heeft God ingesteld, om de wekelijkse Sabbat te zijn?

A: Van het begin van de wereld tot de opstanding van Christus heeft God de zevende dag van de week ingesteld om de wekelijkse Sabbat te wezen en sinds die tijd heeft Hij de eerste dag van de week gesteld, die tot het einde van de wereld de christen-Sabbat zou zijn, die in het Nieuwe Testament de Dag des Heeren genoemd wordt. Openb. 1 : 10. Ik was in den Geest op den dag des Heeren. 1 Kor. 16 : 2, Hand. 20 : 7, Jes. 56 : 2, 4, 6, 7.

34. V: Hoe moet men de Sabbat of des Heeren Dag heiligen?

A: De Sabbat moet geheiligd worden: ten eerste door een heilige rust, die hele dag, niet alleen van zulke werken, woorden en gedachten, die altijd zondig zijn, maar zelfs van zulke wereldse bezigheden en gemakkelikheden, woorden en gedachten, die op andere dagen geoorloofd zijn; en ten tweede door het tot onze verlustiging te maken, dat wij die hele tijd doorbrengen in de publieke en private oefeningen van godsdienst, uitgenomen zoveel tijd, als genomen moet worden in werken van noodzakelijkheid en barmhartigheid. Nehem. 13 : 15, 16, 17, 18. In dezelve dagen zag ik in Juda, die

persen traden op den Sabbat en die garven inbrachten, als ook wijn, druiven en vijgen en alle last, die zij te Jeruzalem inbrachten op den Sabbatdag; en ik betuigde tegen hen ten dage als zij eetwaren verkochten. Daar woonden ook Tyriërs binnen, die vis aanbrachten en alle koopwaren, die zij op den Sabbat verkochten aan de kinderen van Juda en te Jeruzalem. Zo twistte ik met de edelen van Juda en zeide tot hen: "Wat voor een boos ding is dit, dat gijlieden doet en ontheiligt den Sabbatdag? Deden niet uwe vaders alzo en onze God bracht al dit kwaad over ons en over deze stad? En gijlieden maakt de hittige gramschap nog meer over Israëel, ontheiligende de Sabbat". Matth. 12 : 1-13, Jes. 58 : 13.

35. V: Waarom wordt de onderhouding van de Sabbat in het bijzonder geboden aan de gereeders van de huisgezinnen en aan de overheden?

A: Omdat ze, zoveel in hen is, hun kinderen, dienstboden en onderdanen moeten verhinderen, dat ze die dag niet ontheiligen, door slaafs werk of lichamelijke vermakelijkheden en hen moeten aanzetten tot heiliging van de rustdag. Joz. 24 : 15. Maar mij aangaande, ik en mijn huis, wij zullen den Heere dienen. Neh. 13 : 15-17, Ex. 23 : 12.

36. V: Mogen de kinderen of dienstboden wel vrij werken of spelen op de rustdag, als hun ouders of meesters hun dat gebieden?

A: Neen, zij mogen dan niet werken of spelen, maar zij moeten hun ouders of meesters daarin ongehoorzaam zijn, wat er ook van kome, omdat zij meer gehouden zijn, de God des hemels te gehoorzamen, dan enig mens op aarde. Hand. 4 : 19.

37. V: Welke zijn de heilige oefeningen, die principaal geboden worden om te doen op de Sabbatdag?

A: In het bijzonder wordt de publieke oefening van godsdienst geboden, op de Sabbat te doen, namelijk het Woord Gods te horen, te bidden, het Avondmaal te ontvangen en psalmen te zingen. Jes. 66 : 23. Van de ene Sabbat tot de andere zal alle vlees komen, om Mij te aanbidden, zegt de Heere. Ps. 92 1. Een psalm, een lied op den Sabbatdag. Luk. 4 : 16, Hand. 20 : 7.

38. V: Hoe moeten wij de publieke oefeningen verrichten op de Sabbat?

A: Die publieke oefeningen van de godsdienst moeten wij verrichten: Ten eerste met oprechtheid, beogende Gods eer, Wiens dag de Sabbat is. Ten tweede met eerbiedigheid van de ziel en van het lichaam. Ten derde met vlijt en aandacht. Ten vierde met liefde en vurigheid van de geest en ten vijfde met vermaak en blijdschap. Jes. 58 : 13. Indien gij uwen voet van de Sabbat afkeert, van te doen uwen lust op Mijnen heiligen dag; en indien gij den Sabbat noemt ene verlustiging, opdat de Heere geheiligd worde, Die te eren is; en indien gij dien eert, dat gij uwe wegen niet doet, noch uwe eigen lust niet vindt, noch een woord daarvan spreekt. Jes. 66 : 2, Pred. 4 : 17, Rom. 12 : 11.

39. V: Hoe moeten wij ons bereiden tot de publieke oefeningen van de godsdienst op de Sabbatdag?

A: Wij moeten ons daartoe bereiden: Ten eerste door de Sabbatdag te gedenken eer deze komt, met ons werelds werk 's zaterdagsavonds tijdig af te breken en met ons hart toe te schikken tot de heilige plichten van de Sabbat. Ten tweede door 's Sabbatsmorgens de dag met God te beginnen in heilige meditaties over de werken van Gods schepping en in het bijzonder van de verlossing, door Christus teweeggebracht

en dan door de heilige Schrift en andere goede boeken te lezen tot de bekwaammaking van ons tot de plechtige dienst, in het bijzonder door in het heimelijke en in onze huisgezinnen te bidden om Gods tegenwoordigheid bij Zijn ingestelde godsdiensten, en om Zijn bijstand, niet alleen bij de leraars, die Zijn mond tot ons en onze mond tot Hem zijn, maar ook bij ons, opdat wij de publieke plichten oprecht en hartelijk mogen verrichten, opdat wij meer kennis, ervaring en doding van de zonden en meer trappen van genade en meer gemeenschap met God mogen krijgen. Luk. 23 : 54-56. En het was de dag der voorbereiding en de Sabbat kwam aan. En wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven; en op den Sabbat rustten zij naar het gebod. Ex. 16 : 23, Neh. 13 : 19, Ps. 118 : 22, 24.

40. V: Wat moeten wij doen op de Sabbat, als de publieke oefeningen van godsdienst gedaan zijn?

A: Na de publieke oefeningen van de godsdienst, moeten wij 's middags naar huis gaan en herhalen hetgeen wij gehoord hebben, de kinderen en dienstboden catecheseren en onderwijzen, psalmen zingen, met ons huisgezin bidden en terwijl wij matig iets eten ter verkwikking moeten wij van de Goddelijke dingen spreken; en 's avonds moeten wij tijd nemen om alleen te gaan en daar onszelf onderzoeken over de gedraging van ons hart voor God op die dag en arbeiden in overdenking, om het Woord meer op ons hart gedrukt te krijgen; ook moeten wij dan in heimelijke gebeden ons hart trachten uit te storten voor God, ootmoedig onze zonden belijdende en ernstig in geloof biddende om vergiffenis en om meer genade en invloed en God dankbaar prijzende voor al Zijn weldaden, in het bijzonder voor Zijn Zoon Jezus Christus en voor de evangelische privilegies, die wij in Hem en door Hem hebben. Openb. 1 : 10.

41. V: Welke zonden verbiedt het Vierde Gebod?

A: Het Vierde Gebod verbiedt, dat men de vereiste sabbatsplichten zou nalaten, namelijk de publieke of private of heimelijke oefeningen van godsdienst, geheel of ten dele, of ook de werken van noodzakelijkheid of barmhartigheid als men er toe geroepen wordt; of dat men de zorgvuldige en vlijtige betrachtning van de sabbatsplichten zou nalaten, wanneer men huichelachtig, loom, dodig, afgetrokken van hart, vermoeid, slaperig en zonder hart of leven omtrent de godsdiensten is, zodat die dag tot een last wordt; voorts dat men die dag zou ontheiligen door ledigheid of door te doen hetgeen in zichzelf zondig is of door onnodige gedachten, woorden of werken omtrent de wereldse bezigheden en vermakelijkheden. Ezech. 22 : 26. Hare priesters doen Mijne Wet geweld aan, zij verbergen hunne ogen van Mijne Sabbatten, ja, Ik word in het midden van hen ontheilgd. Jer. 17 : 21, 22. Wacht u op uwe zielen en draagt genen last op den Sabbatdag, noch brengt niet in door de poorten van Jeruzalem; ook zult gijlieden genen last uitvoeren uit uwe huizen op den Sabbatdag, noch enig werk doen; maar gij zult den Sabbatdag heiligen, gelijk Ik uwen vaderen geboden heb. Amos 8 : 5, Mal. 1 : 13, Hand. 20 : 7, 9.

42. V: Welke redenen worden er bij het Vierde Gebod gedaan, om te bewegen tot de onderhouding ervan?

A: De redenen zijn vervat in deze woorden: Zes dagen zult gij arbeiden enz.

43. V: Hoeveel redenen zijn daarin en welke?

A: Deze vier redenen: Ten eerste omdat God ons zes dagen van de week geeft tot ons eigen werk. Ten tweede omdat God de zevende dag voor Zichzelf eigent als. Zijn dag. Ten derde omdat God Zijn voorbeeld van onze rust voorstelt. Ten vierde omdat Hij

die Sabbatdag zegent.

De zesde les: van het vijfde gebod

44. V: Wat is het Vijfde Gebod?

A: Het Vijfde Gebod is: Eert uwen vader enz.

45. V: Wie worden in het Vijfde Gebod door vader en moeder verstaan?

A: Door vader en moeder worden in het Vijfde Gebod verstaan: niet alleen onze natuurlijke ouders, maar ook allen die boven ons zijn in ouderdom, gaven en macht en in het bijzonder die door God in autoriteit en gezag over ons gesteld zijn, hetzij in het huisgezin, hetzij in de kerk, hetzij in de republiek. 2 Kon. 2 12. En Elisa zag het en hij zei: "Mijn vader, mijn vader; wagen Israëls en zijne ruiters!" 2 Kon. 5 : 13, 2 Kon. 13 : 14, Gal. 4 : 19, Jes. 42 : 23, 1 Tim. 5 : I, 2, Gen. 45 : 8.

46. V: Welke plichten worden dan in dit Vijfde Gebod voorgeschreven?

A: De plichten in dit Vijfde Gebod voorgeschreven zijn van kinderen omtrent hun ouders en van ouders omtrent hun kinderen, van vrouwen omtrent hun mannen en van mannen omtrent hun vrouwen; van de dienstboden omtrent hun meesters en vrouwen en van meesters en vrouwen omtrent hun dienstboden; van de gemeente omtrent haar leraars en van de leraars omtrent hun gemeente; van onderdanen omtrent hun overheden en van overheden omtrent hun onderdanen; van jongen omtrent de ouden en van ouden omtrent de jongen; van minderen in gaven en jaren omtrent meerderen en van meerderen in gaven en jaren omtrent minderen en tenslotte van evengelijken jegens elkander.

47. V: Welke eer zijn wij schuldig omtrent degenen, die over ons gesteld zijn in het huisgezin, de kerk of republiek?

A: De eer die wij schuldig zijn aan degenen die over ons gesteld zijn in het huisgezin, de kerk of republiek is, dat wij hun behoorlijke eerbied bewijzen met ons hart, met woorden en met gedrag; dat wij voor hen bidden en danken, hun deugden en genaden navolgen, hun wettige bevelen en raden gewillig gehoorzamen, ons aan hun bestraffingen en kastijdingen behoorlijk onderwerpen, hun naar vermogen hulp bieden en hun zwakheden dragen en bedekken in liefde, opdat wij hun en hun regering tot ere mogen wezen. Lev. 19 : 32. Voor de grauwe haren zult gij opstaan en zult het aangezicht des ouden vereren; en gij zult vrezen voor uwen God; Ik ben de Heere!. Mal. 1 : 6, Ef. 6 : 1, 2, 5, 6, 7, 1 Petr. 2 13, 14, Rom. 13 . 1-5, Hebr. 13 : 17, Spr. 23 : 22, Lev. 19 3, 1 Petr. 3 : 6, 1 Petr. 2 : 18, 19, 20, Tit. 2 : 9, 10, 1 Tim. 5 : 17, 18, Ps. 127 : 3, 4, 5

48. V: Wat zijn de zonden, die begaan worden tegen degenen die boven ons gesteld zijn?

A: De zonden die begaan worden tegen degenen die boven ons gesteld zijn, zijn, als wij de plichten die wij hun schuldig zijn verzuimen en nalaten, als wij hen, benijden, verachten en hun wederspanning zijn in hun wettige raad, bevelen, bestraffingen en kastijdingen, hen bespotten of ons op enigerlei wijze ergerlijk gedragen, zodat wij hun en hun regering tot schande en oneer zijn. Jes. 3 : 5. De jongeling zal stout zijn tegen den oude, de verachte tegen den eerlijcke. Matth. 15 : 4, 5, 6, Ex. 21 : 5, Deut. 21 : 18, 19, 20, 21, Spr. 30 : 11-17, Spr. 19 : 26, 1 Sam. 8 : 7.

49. V: Wat wordt er vereist van degenen die boven anderen zijn gesteld?

A: Van degenen die boven anderen zijn gesteld wordt vereist, dat ze degenen die onder hen zijn liefhebben en voor hen bidden en hen zegenen, dat ze hen onderwijzen en raden en vermanen, dat ze voor hen vriendelijk zijn, hen prijzen en belonen als zij weldoen, dat ze hen bestraffen en kastijden als zij kwalijk doen; dat ze hen beschermen en naar vermogen verzorgen met al wat nodig is voor hun ziel en lichaam en dat ze hen richten, God verheerlijken en hun autoriteit bewaren door een deftige, wijze en voorbeeldige wandel. Kol. 3 : 19. Gij mannen, hebt uwe vrouwen lief en wordt niet verbittert tegen haar. 1 Sam. 12 : 23, Joh. 1 : 5, 1 Kon. 8 : 55, 56, Deut. 6 : 6, 7, Job 29 : 12-17, 1 Tim. 4 : 12.

50. V: Wat zijn de zonden van degenen die boven anderen gesteld zijn?

A: De zonden van degenen die boven anderen zijn gesteld, zijn: als zij de plichten die van hen vereist worden verzuimen, als zij ongeregeld zichzelf, hun eigen eer, gemak, voordeel of plezier zoeken, als zij onwettige dingen gebieden of tot kwaad raden en aanmoedigen, hen afraden van en hinderen tot het goede, hen onbehoorlijk straffen of bestraffen, hen verwekken tot toorn en hen niet bewaren of redden van ongelijk, verzoeking en gevaar of zichzelf op enigerlei wijze onteren en hun autoriteit verkleinen door een kwaad of hard of slap gedrag. Ezech. 34 : 2, 3, 4. Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israël; zeg tot hen: Alzo zegt de Heere HEERE: Wee den herderen Israëls die zichzelf weiden, gij eet het vette, maar de schapen weidt gij niet, de zwakken sterkt gij niet en het kranke heelt gij niet, het verbrokene verbindt gij niet, het verlorene zoekt gij niet, maar gij heerst over hen met strengheid en met hardheid. Jes. 56 : 10, 11, Hand. 4 : 17, 18, Matth. 14 : 8, Joh. 7 : 46-49, 1 Petr. 2 : 18, 19, 20, 1 Kon. 12 : 13, 14, 15, 16, 1 Sam. 2 : 29, 30, 31.

51. V: Wat zijn de plichten van degenen die evangelijk zijn jegens elkaar?

A: De plichten van degenen die evangelijk zijn, zijn: dat ze in vrede en oprechte liefde met elkaar leven, dat ze elkaar voorgaan in eer te geven, dat ze barmhartig, beleefd en vriendelijk zijn jegens elkaar en elkaars welstand bevorderen en zich verblijden in elkaars gaven, eer en welstand als in die van zichzelf. Rom. 12 : 9, 10, 15, 16. De liefde zij ongeveinsd. Hebt elkander hartelijk lief met broederlijke liefde, met eer den een den ander voorgaande; verblijdt u met de blijden en weent met de wenenden; weest eensgezind onder elkander en tracht niet naar de hoge dingen maar voegt u tot de nederige. 1 Thess. 5 : 13, 1 Petr. 2:17,1111.2:3,4.

52. V: Wat zijn de zonden van de evangelijken tegenover elkaar?

A: De zonden van de evangelijken tegenover elkaar zijn, behalve het verzuim van de vereiste plichten, dat ze elkander klein achten en benijden en toorn en haat en kwaad spreken en ongelijk tegen elkaar betonen, ook dat ze elkaar tot zonde tergen en elk zichzelf verkeerd zoekt. 1 Kor. 10 : 24. Niemand zoek dat zijns zelfs is, maar een iegelijk zoek dat des anderen is. Gal. 5 : 26, Num. 12 : 2, Ef. 4 : 31, 32, Rom. 1.3 : 8.

53. V: Wat zijn in het bijzonder de plichten van de kinderen omtrent hun ouders?

A: De plichten van de kinderen omtrent hun ouders zijn deze: Ten eerste dat ze hen inwendig eren en vrezen en achten. Lev. 19 : 3. Een ieder zal zijne moeder en zijnen vader vrezen. Mal. 1 : 6.

Ten tweede dat ze zich uitwendig eerbiedig omtrent hen gedragen. 1 Kon. 2 : 19. En de koning Salomo stond op, Bathséba tegemoet en boog zich voor haar, daarna zat hij op zijnen troon en liet enen stoel voor de moeder van den koning zetten en zij zat aan

zijne rechterhand. Spr. 31 : 28.

Ten derde dat ze naarstig luisteren naar hun onderwijzingen. Spr. 4 : 1. Hoort, gij kinderen, de tucht des vaders en merkt op om verstand te weten. Spr. 5 : 1.

Ten vierde dat ze al hun wettige geboden gewillig gehoorzamen. Kol. 3 : 20. Gij kinderen, zijt uwen ouderen gehoorzaam in alles, want dat is den Heere welbehaaglijk. Ef. 6 : 1.

Ten vijfde dat ze hun bestraffingen en kastijdingen zachtmoedig en geduldig dragen met verbetering van de fouten waarover ze bestraft en gekastijd zijn. Hebr. 12 : 9. Wij hebben de vaders onzes vleses wel tot kastijders gehad en wij ontzagen ze; zullen wij dan niet veel meer den Vader der geesten onderworpen zijn en leven? Spr. 15 : 31.

Ten zesde dat ze hun verstandige raad in het stuk van het beroep, van het huwelijk en in andere grote zaken van hun leven geredelijk opvolgen. Ex. 18 : 24. Mozes nu hoorde naar de stem van zijnen schoonvader en hij deed alles wat hij gezegd had. Spr. 23 : 22.

Ten zevende dat ze hun dankbaar en vriendelijk zijn om hen te onderhouden, voor hen te zorgen en hun zwakheden te dragen als zij oud zijn en tot gebrek en armoede vervallen zijn. Gen. 47 : 12. En Jozef onderhield zijnen vader en zijne broeders met brood. Ruth 4 : 15.

54. V: Wat zijn de plichten van ouders omtrent hun kinderen?

A: De plichten van ouders omtrent hun kinderen zijn deze: Ten eerste dat ze hen teder liefhebben en zorg voor hen dragen, in het bijzonder als zij nog zeer klein zijn. Ten tweede dat ze hen opvoeden in de kennis van de Schrift en van de gronden van de religie en dat ze hun goede onderwijzingen geven in de wetten en wegen van God zo gauw als zij vatbaar zijn, die te ontvangen. Ten derde dat ze voor hen bidden en hun goede voorbeelden van heiligheid, matigheid en rechtvaardigheid geven. Ten vierde dat ze hen in onderwerping en onderdanigheid houden terwijl zij nog jong zijn, maar niets van hen eisende dan wat met de wetten des Heeren overeenkomt. Ten vijfde dat ze vriendelijk voor hen zijn en hen aanmoedigen en vergelden als zij goed doen en dat ze hen bestraffen en tijdig kastijden als zij kwaad doen. Ten zesde dat ze hen verzorgen in hetgeen hun voor het tegenwoordige nodig is en dat ze ook voor het toekomstige wat voor hen opleggen. Ten zevende dat ze het omtrent het beroep, de stijl van leven en het huwelijk van hun kinderen zo regelen, dat het hun het beste mocht zijn, daarin geen geweld gebruikende, maar raad gevende en lettende op hun capaciteit en genegenheid. Spr. 22 : 6. Leer de jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs, als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken. 2 Tim. 3 : 15. Gij hebt van kinds af de Heilige Schriften geweten. Jes. 49 : 15, Ef. 6 : 4, Luk. 2 : 51, Ef. 6 : 1, 1 Kron. 28 : 20, Spr. 19 : 18, Spr. 29 : 15, 17, 1 Tim. 5 : 8, 2 Kor. 12 : 14, 1 Kor. 7 : 36, 38, Gen. 4 : 2.

De zevende les: nog van het vijfde gebod

55. V: Wat zijn de plichten van de dienstboden omtrent hun meesters en vrouwen?

A: De plichten van de dienstboden omtrent hun meesters en vrouwen zijn deze: Ten eerste: dat ze hen eren met hun hart en met woorden en gedrag. Ten tweede dat ze hen dienen met vlijtigheid, gewilligheid en uit gehoorzaamheid aan Christus. Ten derde dat ze hen getrouw zijn in hetgeen hun toebetrouwd wordt met pogingen om hen wel te behagen in alles. Ten vierde dat ze zachtmoedig en lijdzaam zijn onder hun bestraffingen en harde bejegingen, niet alleen als ze het verdienen, maar ook als zij

onschuldig zijn. Ef 6 : 5, 6, 7, 8. Gij dienstknechten, zijt gehoorzaam uwen heren naar het vlees, met vreze en beven, in eenvoudigheid uws harten, gelijk als aan Christus; niet naar ogendienst, als mensenbehagers, maar als dienstknechten van Christus, doende den wil van God van harte; dienende met goedwilligheid den Heere en niet den mensen; wetende, dat zo wat goed een iegelijk zal gedaan hebben, hij datzelve van den Heere zal ontvangen. Kol. 3 : 22, 23, 24, Mal. 1 : 6, 1 Tim. 6 : 1, Tit. 2 : 9, 10, 1 Petr. 2 : 18, 19.

56. V: Wat zijn de plichten van meesters en vrouwen omtrent hun dienstboden?

A: De plichten van meesters en vrouwen omtrent hun dienstboden zijn deze: Ten eerste dat ze hen wijs, zacht en vriendelijk bestieren en regeren en hun vlijtigheid en gewilligheid in hun dienst met bewijs van genoeg aannemen, niet dreigende over iedere fout, gedenkende, dat ze ook dienstboden van Christus zijn en dat ze veel fouten hebben, die door Hem bedekt moeten worden. Ten tweede dat ze hen van bekwaam en genoegzaam voedsel en deksel verzorgen. Ten derde dat ze hun loon ten volle betalen, zonder uitstel. Ten vierde dat ze hen over de zonden bestraffen en over sommige grove en stoute fouten tegen God of de mensen hard en scherp bejegenen. Ten vijfde dat ze hen in de wegen Gods onderwijzen, God in het huisgezin met hen bidden, hun elke dag tijd geven om God alleen te dienen, hen zoveel als zij kunnen verhinderende enige zonde te doen, in het bijzonder van uiterlijke sabbatsschending en hun aanradende en opwekkende tot de dienst van God en hun daarin tot voorbeelden en metgezellen zijnde. Ef. 6 : 9. Gij heren, doet hetzelfde bij uw dienstknechten, nalatende de dreiging, als die weet, dat ook uw eigen Heere in de hemelen is en dat geen aanneming des persoons bij Hem is. Kol. 4 : 1, Spr. 27 : 27, Deut. 24 : 14, 15, Spr. 29 : 19, Gen. 18 : 19, Joz. 24 : 15, Hand. 10 : 2.

57. V: Wat zijn de zonden van de kinderen tegen de ouders?

A: De zonden van de kinderen tegen de ouders zijn deze: Ten eerste als zij oneerbiedig tegen hen zijn en hen enigszins onteren met woorden of gedrag. Deut. 27 : 16. Vervloekt zij die zijnen vader of zijne moeder veracht; en al het volk zal zeggen: Amen. Spr. 20 : 20. Wie zijnen vader of zijne moeder vloekt, diens lamp zal uitgeblust worden in zwarte duisternis.

Ten tweede als zij hun bevelen ongehoorzaam zijn. Spr. 30 : 17. Het oog dat den vader bespot of de gehoorzaamheid der moeder veracht, dat zullen de raven der beek uitpikken en des arends jongen zullen het eten.

Ten derde als zij onleerzaam zijn en de onderwijzingen van hun ouders niet aannemen. Spr. 8 : 33. Hoort de onderrichting en wordt wijs en verwerpt die niet.

Ten vierde als zij hardnekkig en onverbeterlijk zijn onder hun bestraffingen en kastijdingen. Spr. 5 : 12, 13, 14. Hoe heb ik de tucht gehaat en mijn hart de bestraffing versmaad! en heb niet gehoord naar de stem mijner onderwijzers, noch mijn oor geneigd tot mijne leraars! Ik ben bijna in alle kwaad geweest. 1 Sam. 2 : 23-25.

Ten vijfde als zij het goed van hun ouders verkwisten, ondankbaar voor hun zorg en weldadigheid zijn of enigszins onvriendelijk tegen hen zijn, in het bijzonder als zij oud of in ellende zijn. Spr. 19 : 26. Wie den vader verwoest en de moeder verjaagt is een zoon die beschaamd maakt en schande aandoet. Spr. 23 : 22. Hoort naar uwen vader die u gewonnen heeft en veracht uwe moeder niet, als zij oud geworden is.

Ten zesde als zij zich tot een beroep of tot het huwelijk begeven, zonder het advies en de toestemming van hun ouders. Gen. 26 : 34, 35. Ezau nam twee vrouwen; dezen waren Izak en Rebekka een bitterheid des geestes.

58. V: Wat zijn de zonden van de ouders tegen hun kinderen?

A: De zonden van ouders tegen hun kinderen zijn: Ten eerste als zij geen natuurlijke liefde en tederheid omtrent hen hebben, in het bijzonder zolang zij zeer jong, hulpeloos of ziek zijn. Ten tweede als zij al te mal met hen zijn, hun steeds hun zin gevende, hun liefde ook eenzijdig tonende en dat dikwijls meer tot de kinderen die het minder verdienen. Ten derde als zij hun zielen verzuimen, hun geen onderwijzing, noch tijdige en nodige kastijdingen geven; ook wanneer zij hun lichaam niet verzorgen, geen bekwaam voedsel en kleding aan hen gevende. Ten vierde als zij hard en wreed omtrent hen zijn en hen op een onredelijke wijze tot toorn verwekken. Ten vijfde als zij hen door een bevel of voorbeeld aanzetten tot kwaad doen of hen moedeloos maken en hun hinderlijk zijn door hun verbod of toorn en dreigingen, als zij goed doen. Ten zesde als zij hen tegenstaan in hetgeen dadelijk tot hun goed is ten opzichte van hun beroep of huwelijk. Spr. 13 : 24. Die zijne roede inhoudt haat zijnen zoon, maar die hem lief heeft zoekt hem vroeg met tuchtiging. Kol. 3 : 21. Gij vaders, tergt uwe kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden. 1 Tim. 5 : 8, Ef. 6 : 4.

59. V: Wat zijn de zonden van dienstboden tegen hun meesters en vrouwen?

A: De zonden van dienstboden tegen hun meesters en vrouwen zijn deze: Ten eerste als zij hun wettige bevelen ongehoorzaam zijn of onwillig gehoorzaam zijn of alleen ogendienaars zijn, hun werk verzuimende als zij hun de rug toegekeerd hebben. Ten tweede als zij hen onteren, door smadelijk te spreken en zich stuurs te gedragen. Ten derde als zij liegen of tegen hen veinzen of hun iets beroven of verongelijken. Ten vierde als zij zonder reden murmureren over hun kost en drank en als zij toornig, ongeduldig en tegensprekende zijn als zij over hun fouten bestraft worden. Ten vijfde als zij geen onderwijzing aannemen of traag en nalatig of slaperig zijn omtrent de huisgodsdiensten. Tit. 2 : 9, 10. Vermaan de dienstknechten, dat zij hunnen eigenen heren onderdanig zijn, dat ze in alles welbehagelijk zijn, niet tegensprekende, niet onttrekkende, maar alle goede trouw bewijzende, opdat zij de leer van God, onzen Zaligmaker, in alles mogen versieren. Kol. 3 : 22, 23, Ps. 101 : 7.

60. V: Wat zijn de zonden van meesters en vrouwen omtrent hun dienstboden?

A: De zonden van meesters en vrouwen omtrent hun dienstboden zijn: Ten eerste als zij hun iets gebieden dat zondig is of hun tot zonde een voorbeeld geven. Ten tweede als zij hun gehele tijd voor zichzelf begeren en hun geen genoegzame tijd vergunnen tot verkwikking van hun natuur, door slapen en eten en tot het betrachten van de dagelijkse heimelijke godsdienst. Ten derde als zij zich trots en heerschtig gedragen en over hen regeren met gestrengheid en gedurig kijven en dreigen en tot onvrede zijn met hun willige pogingen om hun dienst te doen en hun te dikwijls hun fouten verwijten. Ten vierde als zij hun genoegzaam en bekwaam voedsel en deksel onthouden of hun niet hun behoorlijke loon geven of hetgeen hun nodig is als zij ziek zijn. Ten vijfde als zij hun zielen en het doen van de huisoefeningen met hen verzuimen. Jak. 5 : 4. Ziet, het loon der werklieden, welke door u verkort is, roept. Jer. 10 : 25. Stort Uwe grimmigheden uit over de huisgezinnen, die Uwen naam niet aanroepen. Jes. 37 : 4.

61. V: Wat is de reden die aan het Vijfde Gebod hangt?

A: De reden die aan het Vijfde Gebod hangt is in deze woorden: Opdat uw dagen verlengd worden in het land, dat u de Heere uw God geeft. En deze bevat een uitdrukkelijke belofte van een lang leven van voorspoed en zegen (zover als het zal dienen tot Gods eer en tot hun eigen welstand) aan al de zulken, die dit Gebod

onderhouden.

De achtste les: van het zesde gebod

62. V: Wat is het Zesde Gebod?

A: Het Zesde Gebod is: Gij zult niet doodslaan

63. V: Welke plichten worden vereist in het Zesde Gebod?

A: De plichten, vereist in het Zesde Gebod, zijn alle zorgvuldige betrachtungen en wettige pogingen om het leven van onszelf en van anderen te bewaren.

64. V: Wat moeten wij doen om ons eigen leven te bewaren?

A: Om ons eigen leven te bewaren, moeten wij ons met wapenen tegen geweld en met klederen en huizen tegen wind en regen en koude beschermen en matig spijs en drank en slaap en medicijn gebruiken en ons lichaam met arbeid en matige vermakelijkheden oefenen en geduldig, zachtmoedig, vreedzaam, vergenoegd en blijmoedig zijn. Ef. 5 : 29. Niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt het en onderhoud het. Spr. 17 : 22. Een blij hart zal een medicijn goed maken, maar een verslagen geest zal het gebeente verdrogen. Luk. 22 : 26, Spr. 31 : 21, 1 Tim. 5 : 23, Joh. 11 : 12, Pred. 5 : 11, Pred. 3 : 1, 4, Matth. 9 : 12.

65. V: Wat moeten wij doen tot bewaring van het leven van een ander?

A: Tot bewaring van het leven van een ander moeten wij hem naar vermogen voedsel, kleding, medicijn meedelen als hij arm, naakt, ziek of gebrekkig is en voorts moeten wij ons tegen anderen tonen: zachtmoedig, beleefd, vriendelijk, vreedzaam, barmhartig, verdraagzaam, verzoenlijk, gaarne vergevende en vertroostende, ook hen beschermende naar vermogen. Jak. 2 : 15, 16. Indien er nu een broeder of zuster naakt zou zijn en gebrek zou hebben aan dagelijks voedsel; en iemand van u tot hen zou zeggen: "Gaat heen in vrede, wordt warm en wordt verzadigd"; en gijlieden zoudt hun niet geven de nooddriftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat? Kol. 3 : 12, 13, Jak. 3 : 17, 1 Petr. 3 : 8, 9, 10, 11, Spr. 15 : 1, Ef. 4 : 2-32, 1 Thess. 5 : 14, Joh. 31 : 19, 20, Spr. 24 : 11, 12.

66. V: Welke zonden worden in het Zesde Gebod verboden?

A: De zonden, in het Zesde Gebod verboden, zijn het nemen van ons leven en onrechtvaardig van het leven van onze naasten of iets te doen dat daartoe strekt.

67. V: Welke zijn de zonden, waarmee wij ons leven beschadigen en zoveel in ons is verkorten?

A: De zonden waarmee wij ons leven beschadigen zijn: onttrekking of verzuim van de wettige en nodige middelen voor het onderhoud van het leven als daar zijn: spijs, drank, slaap, klederen en medicijn; alsmede nijdigheid en alle ongeregelde hooggaande hartstochten van droefheid, toorn, gramschap, haat, bitterheid, wraakzucht, ook knagende zorgen en een onmatig gebruik van spijs, drank, arbeid en vermakelijkheden; dit alles beschadigt ons lichaam, onze gezondheid en ons leven. Spr. 14 : 30. Nijdigheid is verrotting der beenderen. Luk. 21 : 34. Wacht uzelfen dat uwe harten niet te eniger tijd bezwaard worden met brasserij en dronkenschap en de zorgvuldigheden dezes levens. Spr. 17 : 22, Spr. 23 : 29, Rom. 13 : 13, Pred. 2 : 22, 23, Matth. 6 : 31, 34, Ef. 4 : 31.

68. V: Wat zijn de zonden, waarmee wij het leven van onze naasten beschadigen?

A: De zonden, die het leven van onze naasten beschadigen zijn: de noodwendigheden van het leven aan anderen in extreme nood te onthouden door gierigheid en gebrek aan medelijden, haat en zondige toorn en boosheid tegen onze naasten, bitter en vinnig spreken en onderdrukken, slaan of wonden of enigszins het lichaam van anderen te kwetsen. 1 Joh. 3 : 15. Die zijnen broeder haat is een doodslager. Matth. 5 : 22. Wie ten onrechte op zijn broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht. Matth. 25 : 42, 43. Rom. 12 : 19, Lev. 19 : 17, Spr. 12 : 18, Spr. 15 : 1, Ex. 1 : 14, Ez. 18 : 18, Gal. 5 : 15, Num. 35 : 16, 17, 18.

De negende les: van het zevende en achtste gebod

69. V: Wat is het Zevende Gebod?

A: Het Zevende Gebod is: Gij zult niet echtbreken.

70 V: Welke plichten worden vereist in het Zevende Gebod?

A: De plichten in het Zevende Gebod vereist, zijn: kuisheid in lichaam en ziel en genegenheden en kuise woorden en gedrag of wandel en het bewaren van die kuisheid in onszelf en in anderen door de rechte middelen. 1 Thess. 4 : 3, 4. Dit is de wil van God, uwe heiligmaking, dat gij u onthoudt van de hoererij, dat een iegelijk van u wete zijn vat te bezitten in heiligmaking en eer. 1 Kor. 7 : 34, 1 Petr. 3 : 2, 1 Kor. 7 : 2, Kol. 4 : 6.

71. V: Wat moeten wij doen om de kuisheid in onszelf en in anderen te bewaren?

A: Om de kuisheid te bewaren moeten wij: wacht houden over ons hart, onze ogen, oren en handen, matig zijn in eten en drinken en kleding, vlijtig en arbeidzaam zijn in ons beroep, met kuise mensen verkeren, ons lichaam ten onder brengen door vasten, God vrezen, ziende op Zijn tegenwoordigheid en alziend oog, in Christus geloven en om de hulp van de Geest bidden en trouwen in de Heere als het nodig is. Joh. 31 : 1, 4. Ik heb een verbond gemaakt met mijne ogen, hoe zou ik dan acht gegeven hebben op ene maagd? Ziet Hij niet mijne wegen en telt Hij niet alle mijne treden? Spr. 4 : 23. Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens. Spr. 5 : 8, 20, 21, Gen. 39 : 7, 8, 9, Spr. 23 : 31, 33, 1 Kor. 9 : 27, Hand. 15 : 9, 2 Kor_ 7 : 1, Mich. 7 : 19, Rom. 8 : Ir, Ps. 119 : 37, Matth. 6 : 13, 1 Kor. 7 : 9-39.

72. V: Welke zonden worden in het Zevende Gebod verboden?

A: De zonden, in het Zevende Gebod verboden, zijn: niet alleen overspel. hoererij en andere onkuise daden, ook onkuise woorden en gezangen en onkuise gedachten en begeerten van het hart en onkuise aanschouwingen van de ogen, maar ook al die daden, die tot onkuisheid strekken en die bevorderen, namelijk: dronkenschap, overdaad en gulzigheid en ledigheid, dartele gebaren en klederen zoals oneerbaar hoerengewaad, dikwijls met lichtvaardig, onkuis gezelschap verkeren, het lezen van dartele boeken, het zien van onkuise schilderijen of iets doen omtrent zichzelf of anderen, dat de vleselijke begeerlijkheid kan opwekken. Gal. 5 : 19. De werken des vleses zijn openbaar, dewelke zijn overspel, hoererij, onreinigheid, ontuchtigheid. Matth. 5 : 28. Zo wie een vrouw aanziet om die te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan. Hebr. 13 : 4, 2 Petr. 2 : 14, Ef 5 : 4, Spr. 7 : 10, 13, 18, 21, Ezech. 16 : 49, 50, Jes. 3 : 16, Gen. 38 : 9, Jak. 1 : 14, 15.

73. V: Wat is het Achtste Gebod?

A: Het Achtste Gebod is: Gij zult niet stelen.

74. V: Welke plichten worden vereist in het Achtste Gebod?

A: De plichten, in het Achtste Gebod vereist, zijn deze: waarheid, getrouwheid en rechtvaardigheid in contracten en koophandel, elkeen het zijne te geven en te betalen, herstelling te doen van hetgeen kwalijk verkregen of onwettig onthouden was van de eigenaars, aan anderen te geven en te lenen om niet, naar hun nood en naar ons vermogen, een wettig beroep te hebben en daarin vlijtig te zijn en een welgematigde zorg en poging te hebben om hetgeen nodig is tot ons onderhoud en onze staat te verkrijgen, te houden en te gebruiken en door alle wettige middelen te trachten, om het goed en de uiterlijke staat van anderen zo goed te verzorgen, te bewaren en te bevorderen, als ons eigen. Ps. 15 : 2, 4. Die oprecht wandelt en gerechtigheid werkt en met zijn hart de waarheid spreekt, die, al heeft hij gezworen tot zijn schade, evenwel niet verandert, die zal wonen op den berg van Gods heiligheid. Rom. 13 : 7, 8, Spr. 3 : 27, 28, Luk. 19 : 8, Lev. 6 : 4, Lev. 25 : 14, Luk. 6 : 30-38, 1 Tim. 6 : 6, 7, 8, 9, 1 Kor. 7 : 20, Lev. 25 : 35, Deut. 22 : 1, 2, 3, 4, Ex. 23 : 4, 5.

75. V: Welke zonden worden verboden in het Achtste Gebod?

A: De zonden, in het Achtste Gebod verboden, zijn deze: het verzuim van de plichten, in dit gebod vereist; en dan dieverij, aannemen hetgeen gestolen is; bedriegelijk handelen, vals gewicht of maat te gebruiken; de waren verkeerd te prijzen of te laken; onrechtvaardigheid en ontrouw in contracten en omtrent toevertrouwde goederen; onderdrukking; al te scherp afeisen hetgeen men ons schuldig is; woeker; onwettig beroep; iets door zondige wegen trekken of houden van onze naasten, in het bijzonder van armen; gierigheid, ongeregelde achting voor en trachting naar wereldse goederen; wantrouwende en knagende zorgvuldigheden en bezigheden, om die goederen te verkrijgen en te bewaren en te gebruiken; nijdig zijn over de voorspoed van een ander; alsmede luiheid en ledigheid, verkwisting door wellusten, klederen, spelen en wedden. Spr. 29 : 24. Die met een dief deelt, haat zijne ziel. Spr. 11 : 1. Een bedriegelijke weegschaal is den Heere een gruwel. 1 Thess. 4 : 6, Ps. 37 : 21, Amos 8 : 5, Ps. 15 : 5, Micha 2 : 2, Spr. 21 : 6, Luk. 12 15, Ps. 73 : 3, 2 Thess. 3 : 11, Ef. 4 : 28.

76. V: Welk stelen binnen het huisgezin wordt hier verboden?

A: Binnen het huisgezin wordt hier verboden: het stelen door de dienstdoden, als die het goed van hun meesters en vrouwen onttrekken of verkwisten en het stelen door de kinderen, als die hun ouders beroven. Spr. 28 : 24. Wie zijnen vader of zijne moeder berooft en zegt: "Het is geen overtreding", die is des verdervenden mans gezelschap. Spr. 19 : 26, Titus 2 : 9, 10, Luk. 16 : 2.

De tiende les: van het negende gebod

77. V: Wat is het Negende Gebod?

A: Het Negende Gebod is: Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uwen naaste.

78. V: Welke plichten worden vereist in het Negende Gebod?

A: De plichten, in het Negende Gebod vereist, zijn deze: dat men door alle bekwame middelen de waarheid onder de mensen bewaart en bevordert; en dat men de goede

naam van onze naasten zowel als onze eigen naam voorstaat, bewaart en bevordert. Zach. 8 : 16, 17. Spreekt de waarheid, een iegelijk met zijnen naaste; oordeelt de waarheid en denkt niet de een des anderen kwaad in uw hart. 3 Joh.: 12. Aan Demétrius wordt getuigenis gegeven van allen en van de waarheid zelf en wij getuigen ook en gij weet, dat onze getuigenis waarachtig is.

146 V: Hoe bewaart men en bevordert men de waarheid onder de mensen?

A: De waarheid bewaart men en bevordert men onder de mensen als men voor de waarheid verschijnt en opstaat en als men de waarheid en niets anders dan de waarheid spreekt in zaken van het gericht en in alle andere dingen en plaatsen en dat van harte, oprecht, om niet, klaar en ten volle. Ef. 4 : 25. Daarom, legt af de leugen en spreekt de waarheid een iegelijk met zijnen naaste, want wij zijn elkanders leden. Spr. 31 : 8, 9, 1 Sam. 19 : 4, 5, Joh. 7 : II, Spr. 14 : 5-25.

78. V: Hoe bewaart en bevordert men de goede naam van anderen?

A: Men bewaart en bevordert de goede naam van anderen, als men een oordeel van liefde over onze naasten heeft, als men hun goede naam wenst en begeert en zich daarin verblijdt en als men zich bedroeft over hun zwakheden en die bedekt, als men hun gaven en genaden bij hen en in het bijzonder achter hun rug vrij erkent, hun onschuld voorstaat, een goed gerucht over hen vaardig aanneemt, maar een kwaad gerucht over hen onwillig plaats geeft en als men achterklappers, vleiers, oorblazers en lasteraars niet kan noch wil verdragen. 1 Kor. 13 : 7. De liefde bedekt alle dingen en zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen. Hebr. 6 : 9, Rom. 1 : 8, 1 Petr. 4 : 8, 1 Kor. 1 : 4, 5, 7, Ps. 15 : 3, Spr. 25 : 23, Ps. 101 : 5.

79. V: Hoe bewaart men en bevordert men zijn eigen goede naam?

A: Men bewaart en bevordert zijn eigen goede naam, als men die liefheeft en daar zorg voor draagt en deze beschermt als de nood het vereist; ook als men zijn wettige belofte houdt en als men al wat waarachtig, eerlijk en liefelijk is en al wat wel luidt betracht en in het werk stelt. Spr. 22 : 1. De goede naam is uitgelezener dan groten rijkdom en de goede gunst dan zilver en goud. Joh. 8 : 49, Ps. 15 : 4, Fil. 4 : 8.

80. V: Welke zonden worden in het Negende Gebod verboden?

A: De zonden, in het Negende Gebod verboden, zijn: iets te doen tot nadeel van de waarheid of van de goede naam van onszelf en van onze naasten, in het bijzonder vals getuigenis te geven en in te brengen in het gericht, onrechtvaardig vonnis te vellen, het goede kwaad te noemen en het kwade goed, de zonden niet te bestraffen, de waarheid te verbergen en te verzwijgen als men die spreken moest of die ontijdig of tot een kwaad einde of met dubbelzinnigheid te spreken, de woorden van anderen te verdraaien, onwaarheid te spreken, te liegen, te lasteren, te achterklappen, kwaad te spreken, te oorblazen, te spotten en te smaden, te schelden, lichtvaardig en partijdig te oordelen, iemands bedoelingen, woorden en daden kwalijk te duiden, te vleien, ijdel te roemen, te hoog of te laag van onszelf te spreken of te denken, Gods gaven en genaden te verloochenen. Spr. 6 : 16, 17, 18, 19. Deze zes haat de Heere; ja, zeven zijn Zijne ziel een gruwel: hoge ogen, een valse tong, handen die onschuldig bloed vergieten; een hart dat ondeugdzaam gedachten smeedt; voeten die zich haasten, om tot kwaad te lopen; een vals getuige die leugen blaast; en die tussen broeders krakelen inwerpt. Lev. 19 : 16. Gij zult niet wandelen als een achterklapper onder uwe volken. Lev. 19 : 11, 15, Spr. 19 : 5, Spr. 17 : 15, Jer. 9 : 3, 5, Kol. 3 : 9, Ps. 50 : 20, I Sam. I : 13, 14, 15, 2 Tim. 3 : 2, 3.

83. V: Welke zonden worden nog verder in het Negende Gebod verboden?

A: De zonden, nog verder in het Negende Gebod verboden, zijn: de zonden te verbergen, te verschonen of te verkleinen, als men tot een vrije belijdenis geroepen wordt; iemands kleinere zonden te verzwaren, de zwakheden zonder nood te ontdekken, vals gerucht over iemand te verwekken en kwade geruchten licht aan te nemen en te verspreiden; kwade achterdocht, nijdigheid of droefheid over iemands welverdiende achting, te zoeken een anders goedachting te verminderen, blij te zijn over zijn schande, iemand smadelijk te verachten, zich om profijt of gunst over iemand te verwonderen, zijn wettige beloften te verbreken, te verzuimen dingen te doen die wel luiden, iets te doen of niet te mijden en te hinderen, hetgeen een kwade naam brengt op ons of op anderen. Spr. 28 : 13. Die zijne overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekent en laat, die zal barmhartigheid verkrijgen. Num. 11 : 29. Zijt gij voor mij ijverende? Och, of al het volk des Heeren profeten waren, dat de Heere Zijnen Geest over hen gawe, Spr. 30 : 20, Ter. 2 : 35, 2 Kon. 5 : 25, Ex. 23 : 1, Job 31 : 13, 14, 1 Kor. 13 : 5, Ezra 4 : 11, 13, J ud. : 16, Ps. 35 : 15, 16, Hand. 12 : 22, 1 Sam. 2 : 24, Sur. 6 : 33.

De elfde les: van het tiende gebod en van het zondigen der vromen en van de verscheidene verzwaringen der zonden

84. V: Wat is het Tiende Gebod?

A: Het tiende Gebod is: Gij zult niet begeren uws naasten huis, enz.

85. V: Welke plichten worden vereist in het Tiende Gebod?

A: De plichten, in het Tiende Gebod vereist, zijn: een volkomen tevredenheid te hebben met onze eigen staat, waarin God ons stelt en een rechte liefde-dragende gestaltenis van de gehele ziel te hebben met onze naaste, zodat al onze inwendige bewegingen en genegenheden, hem aangaande, strekken tot bevordering van al het goed, dat van hem is. Hebr. 13 : 5. Uw wandel zij zonder geldgierigheid; en zijt vergenoegd met het tegenwoordige, want Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten. 1 Tim. 6 : 6. Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging. Rom. 12 : 15, Ps. 122 : 7, 8, 9, Job 31 : 12, Ester 10 : 3, 1 Kor. 13 : 4, 5, 6, 7.

86. V: Welke zonden worden verboden in het Tiende Gebod?

A: De zonden, in het Tiende Gebod verboden, zijn: ongenoegen met onze staat, nijdigheid en bedroefdheid over het goed van onze naasten en alle onordelijke bewegingen en genegenheden tot iets dat het zijne is. 1 Kor. 10 : 10. En murmureert niet, gelijk sommigen van hen gemurmureerd hebben en werden vernield van den verderver. Gal. 5 : 26. En laat ons niet zoekers zijn van ijdele eer, elkander tergende, elkander benijdende. 1 Kon. 11 : 4, Ester 5 : 13, Jak. 3 : 14, 16, Neh. 2 : 10.

87. V: Is iemand bekwaam, de geboden van God volmaakt te houden?

149

A: Niemand is sinds de val in dit leven bekwaam om de geboden van God volmaakt te onderhouden, maar hij verbreekt deze dagelijks met gedachten, woorden en werken. Jak. 3 : 2. Wij struikelen allen in vele. Pred. 7 : 20. Voorwaar, daar is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt. 1 Kon. 8 : 46, 1 Joh. 1 : 8,10.

88. V: Moet men niet staan naar de volmaaktheid?

A: Men moet staan naar de volmaaktheid en gedurig zoeken hoger en verder te komen, maar niemand geraakt ooit tot een volstreekte volmaaktheid, zo dat hij God te allen tijd in alles gehoorzaamt zonder enige zonde. Matt. 5 : 48. Weest volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is. Rom. 7 : 18, 19.

89. V: Onderhouden de vromen op aarde de geboden Gods niet?

A: De vromen op aarde onderhouden Gods geboden oprecht, doch niet volmaakt, omdat ze maar ten dele vernieuwd zijn en overblijfselen van vlees en verdorvenheid hebben, die tegen het vernieuwde deel in hen strijden. 2 Kor. 1 : 12. Dit is onze roem, het getuigenis van onze consciëntie, dat wij in de oprechtheid Gods in de wereld verkeerd hebben. Ps. 130 : 3, Gal. 5 : 17.

90. V: Hoe is het te verstaan, dat Johannes zegt, dat die uit God geboren is, niet zondigt? 1 Joh. 3 : 8.

A: Johannes wil zeggen, dat die niet zondigt met een volle toestemming van zijn wil en dat hij niet leeft in een koers van zonden, gelijk de onwedergeborenen doen en dat hij ook de zonde tot de dood niet begaat. 1 Joh. 1 : 8. Indien wij zeggen, dat wij gene zonden hebben, zo verleiden wij onszelf. 1 Joh. 5 : 16, 17, 18.

91. V: Zijn alle gedachten van zonden verbrekingen van Gods geboden, als zij nog zonder kwade woorden of werken zijn?

A: Alle gedachten van zonden zijn verbrekingen van Gods geboden, als zij vergezelschap gaan met kwade neigingen, begeerten en driften. Matth. 15 : 19. Uit het hart komen voort kwade gedachten. Matth. 5 : 2.

92. V: Kunnen de vromen in dit leven niet bewaard worden van zondige gedachten, woorden en werken?

A: De vromen kunnen in dit leven niet geheel vrij bewaard worden van alle zondige gedachten, woorden en werken, omdat allen, ook de beste vromen, wegens de blijvende verdorvenheid, aan dagelijkse zwakheden en gebreken onderworpen zijn; maar zij kunnen in dit leven bewaard worden voor alle grove zonden in gedachten, woorden en werken en zij worden ook bewaard voor de heersende macht van alle zonde.

93. V: Hoe worden de vromen bewaard voor grove zonden en van de heersende macht van alle zonden?

A: De vromen worden voor grove zonden en voor de heersende macht van alle zonden bewaard: Ten eerste door de heerschappij van Christus in hun harten, ten tweede door de doding van de zonde in de wortel ervan door de Geest, ten derde door het waken tegen de zonde in de gedachten, ten vierde door de gelegenheden van zonde te vermijden en de verzoeking tot zonde te weerstaan.

94. V: Zijn al de overtredingen van de Wet even snood en even zwaar in zichzelf en voor Gods ogen?

A: Alle overtredingen van Gods Wet zijn niet even snood, maar enige zonden zijn in zichzelf en vanwege verscheidene verzwaringen snoder in Gods ogen dan andere. Ezech. 8 : 15. Gij zult nog wederom grotere gruwelen zien dan deze. Joh. 19 : 11.

95. V: Welke zonden zijn snoder in zichzelf dan andere?

A: De zonden tegen de eerste tafel van de Wet zijn snoder dan de zonde tegen de

tweede tafel der Wet; afgoderij is snoder dan overspel, lastering tegen God is snoder dan kwaad spreken tegen zijn naaste. En sommige zonden tegen de tweede tafel zijn in zichzelf snoder dan andere tegen de tweede tafel; moord is snoder dan overspel en overspel dan dieverij en dieverij dan het huis van een ander te begeren. En zonden tegen het Evangelie zijn snoder dan zonden tegen de Wet, omdat ze geschieden tegen het grootste licht en tegen de grootste genade en liefde van God. Matth. 11 : 23, 24. Wee u Chórazin, wee u Kapérnaüm, het zal die van Sodom en Gomórra verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan ulieden.

96. V: Wat zijn de verzwaringen van de zonden en de omstandigheden, die enige zonden gruwelijker maken dan andere?

A: De verzwaringen van de zonden komen ten eerste van de personen die zondigen en zo zijn de zonden van overheden, leraars en ouders snoder dan van degenen die onder hen zijn en de zonden van ouden en van vromen snoder dan van jongen of van goddelozen, omdat hun voorbeeld meer kwaad doet en Gods naam doet lasteren. Jer. 2 : 8. De priesters zeiden niet: "Waar is de Heere" en die de Wet handelden, kenden Mij niet en de herders overtraden tegen Mij. 1 Kon. 14 : 16, Mich. 3 : 5, Jer. 5 : 45, Rom. 2 : 24, 25, Gal. 2 : 11-15, 2 Sam. 12 : 7, 8, 9.

Ten tweede van de plaats; zo zijn zonden in een plaats waar veel licht is, in een plaats waar grote verlossingen en weldaden zijn gegeven en in een openbare plaats erger dan deze in een andere plaats. Jes. 26 : 10. In een gans richtig land drijft hij onrecht; hij ziet de hoogheid des Heeren niet aan. Ps. 106 : 7. Zij waren wederspanning aan de zee, aan de Schelfzee. 2 Sam. 16 : 22.

Ten derde van de tijd; zo zijn de zonden op de Sabbath gedaan of in of na een tijd van verdrukking of na bekering en verbintenis aan de Heere erger dan deze op andere tijden gedaan. 2 Kron. 28 : 22. Ten tijde als men hem benauwde, zo maakte hij des overtredens tegen den Heere nog meer; dit was de koning Achas, Jes. 1 : 5.

Ten vierde van de wijze van zondigen; zo zijn zonden tegen kennis, middelen, weldaad, oordelen en bestraffingen met moedwilligheid, met beraad, uit gewoonte, met vermaak, met onbeschaamdheid en met langdurigheid gedaan, erger dan andere. Rom. 1 : 32. Dewelke, daar zij het recht Gods weten, (namelijk, dat degenen, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn) niet alleen dezelve doen, maar ook een welgevallen hebben in degenen die ze doen. Joh. 15 : 22, Ps. 36 : 4. Num. 15 : 30, Jer. 3 : 3, Spr. 2 : 14, Zach. 11 : 12.

97. V: Wat verdient elke zonde bij God?

A: Elke zonde, ook de minste zonde, als begaan tegen de oneindige oppermacht, goedheid en heiligheid Gods en tegen Zijn rechtvaardige Wet verdient Gods toorn en vloek, beide in dit leven en in het toekomstige leven en zij kan niet verzoend worden dan door het bloed van Christus. Gal. 3 : 10. Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet om dat te doen. Matth. 25 : 41, Hebr. 9 : 22, 1 Petr. 1 : 18, 19, Jak. 2:10, 11, Hab. 1 : 13, Ef. 5 : 6.

De twaalfde les: van het geloof in de Heere Jezus Christus

98. V: Wat eist God van ons, opdat wij Zijn toorn en vloek, die wij door de zonde verdiend hebben, mogen ontkomen?

A: Opdat wij de toorn en vloek van God mogen ontkomen, eist God van ons geloof in de Heere Jezus en bekering ten leven en daartoe het vlijtig gebruiken van de uiterlijke

middelen, waardoor Christus ons de weldaad van Zijn middelen en verlossing mededeelt. Hand. 20 : 21. Betuigende beiden Joden en Grieken bekering tot God en het geloof in onzen Heere, Jezus Christus. Matth. 3 : 7, 8, Hand. 16 : 30, 31, Joh. 3 : 16, 18, Spr. 2 : 1-5, Spr. 8 : 33-36.

99. V: Waarom eist God van ons geloof in Jezus Christus, opdat wij Zijn toorn en vloek mogen ontgaan?

A: God eist van ons geloof in Jezus Christus om Zijn toorn en vloek te ontgaan, omdat wij door dat geloof deel krijgen aan Jezus Christus en aan Zijn toegerekende gerechtigheid en aan de belofte die Hij aan ons gedaan heeft van vergeving en zaligheid. Hand. 10 : 43. Dezen geven al de profeten getuigenis, dat een iegelijk die in Hem gelooft vergeving der zonden ontvangen zal door Zijnen naam. Fil. 3 : 9.

100. V: Waarom eist God van ons bekering ten leven, opdat wij Zijn toorn en vloek ontgaan mogen?

A: God eist van ons bekering, opdat wij Zijn vloek en toorn ontgaan mogen, omdat de belofte van vergeving der zonden gedaan is aan de bekering, als een metgezel van het geloof en omdat het niet is tot Gods eer, iemand te vergeven en zalig te maken die in zijn zonden voortgaat. Hand. 3 : 16. Betert u dan en bekeert u, opdat uw zonden mogen uitgewist worden. Hand. 20 : 21.

101. V: Wat is het geloof in de Heere Jezus Christus?

A: Het geloof in de Heere Jezus Christus is een zaligmakende genade, door God gegeven en door de Geest gewrocht, waardoor wij Christus aannemen en op Hem alleen steunen ter zaligheid, zoals Hij ons aangeboden wordt in het Evangelie. Joh. 3 : 16. Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebben. Hand. 16 : 31, Rom. 3 : 22, Ef. 2 : 8, Kol 2 : 12.

102. V: Wat zijn de daden van het geloof in Jezus Christus?

A: De daden van het geloof in Christus zijn deze twee: Ten eerste een aannemen van Jezus Christus, zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden als Profeet, Priester en Koning. Ten tweede een rusten op Christus alleen ter zaligheid. Joh. 1 : 12. Zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijnen naam geloven. Kol. 2 : 6. Gelijk gij Jezus Christus den Heere hebt aangenomen, wandelt alzo in Hem.

103. V: Wanneer rust de ziel op Christus alleen ter zaligheid?

A: De ziel rust op Christus alleen ter zaligheid, als deze overtuigd zijnde van haar verloren staat door de zonde en van de onbekwaamheid van haarzelf en van alle schepselen om haar uit die staat te verlossen en hebbende een ontdekking en overreding van Jezus' Christus' macht en willigheid om te behouden, alle schepselen laat gaan en haar eigen gerechtigheid verzaakt en zo Christus aangrijpt, op Hem een vertrouwen stelt en op Hem alleen, om zalig te worden. Fil. 3 : 9. Opdat ik in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn gerechtigheid die uit de Wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid die uit God is door het geloof.

De dertiende les: van de bekering ten leven

104. V: Wat is de bekering ten leven?

A: Bekering ten leven is een zaligmakende genade van Gods Geest, waardoor een zondaar uit een recht gevoelen van zijn zonde en beseffen van Gods genade in Christus met droefheid en haat van zijn zonde daarvan afkeert tot God met een vol voornemen en poging tot nieuwe gehoorzaamheid. Hand. 11 : 18, 21. Zij verheerlijkten God, zeggende: Zo heeft dan God ook de heidenen de bekering ten leven gegeven. En de hand des Heeren was met hen en een groot getal geloofde en bekeerde zich tot den Heere. 2 Kor. 7 : 10. De droefheid die naar God is werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid, maar de droefheid der wereld werkt den dood. Ezech. 18 : 21, Ezech. 36 : 26, 27

105. V: Waarin bestaat voornamelijk de bekering ten leven?

A: De bekering ten leven bestaat voornamelijk in twee dingen; Ten eerste in van de zonde af te keren en die te verlaten; ten tweede in tot God te keren. Jes. 55 : 7. De goddeloze verlate zijn weg en de onrechtige man zijne gedachten en hij bekere zich tot den Heere, zo zal Hij Zich zijner ontfermen en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk. Ezech. 18 : 30, Spr. 28 : 13.

106. V: Wat wordt vereist om in de bekering van de zonde af te keren?

A: Om van de zonde af te keren in de bekering wordt vereist dat er zij: Ten eerste een waar gevoelen van zonden; ten tweede een beseffen van Gods barmhartigheid in Christus; ten derde een droefheid over de zonde; ten vierde een haat van de zonde.

107. V: Waarin bestaat het ware gevoelen van de zonde, dat in de bekering vereist wordt?

A: Het ware gevoelen van de zonde dat in de bekering vereist wordt bestaat in zulk een inwendig gevoelen van onze ellendige en verloren staat wegens Gods toorn en vloek en helse wraak, die wij door onze zonden onderworpen zijn, dat het ons in grote benauwdheid en onsteltenis van de geest brengt, zodat onze consciëntie, daardoor geprikkeld en gewond zijnde, geen rust in deze staat kan vinden of nemen. Hand. 2 : 37. En als zij dit hoorden werden zij verslagen in het hart en zeiden: Wat zullen wij doen, mannen broeders?

108. V: Waarom is dat gevoelen van zonde tot ware bekering nodig?

A: Dit gevoelen van zonde is nodig tot ware bekering, omdat de zondaars zonder dit gevoelen van zonde, de zonde niet zullen verlaten, noch zich naar de Heere Jezus zullen begeven om vergeving en genezing. Matth. 9 : 12, 13. De gezonden hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn; Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering. Hand. 16 : 29, 30, 31.

109. V: Welk beseffen van Gods barmhartigheid wordt er vereist in deze bekering?

A: In ware bekering wordt vereist, dat wij besef hebben van Gods barmhartigheid, voor zoveel Hij traag is tot toorn en van grote goedertierenheid, en voor zoveel Hij zeer gereed is om te vergeven en om met boetvaardige zondaars bevredigd te worden. Ex. 34 : 6, 7. De HEERE riep uit: HEERE, HEERE God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid, Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft. Rom. 2 : 4.

110. V: Kunnen wij wel vergevende barmhartigheid in God beseffen, dan alleen door Christus?

A: Wij kunnen alleen door Christus de vergevende barmhartigheid beseffen, omdat God zo oneindig rechtvaardig en jaloers is en een verterend vuur voor de zondaars buiten Christus is; en Hij is met de zondaars alleen verzoenlijk door Zijn Zoon, Die voor de zonde voldoening gegeven heeft aan de gerechtigheid. 2 Kor. 5 : 18. Al deze dingen zijn uit God, Die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus.

111. V: Waarom is het beseffen van Gods barmhartigheid in Christus nodig ten opzichte van onze bekering?.

A: Het beseffen van Gods barmhartigheid in Christus is nodig ten opzichte van onze bekering, omdat zonder het beseffen van Gods barmhartigheid en willigheid, om door Zijn Zoon met ons verzoend te worden, wij op overtuiging en verslagenheid over zonde, of de ontsteltenis zullen wegwerpen en te hittiger zullen lopen tot het bedrijf der zonde dan te voren. Of, zo wij onze ontsteltenis niet kunnen wegwerpen, zo zullen wij zinken onder de pijnigende wanhoop en in gevaar zijn, onszelf gelijk Judas van kant te helpen; daar het beseffen van Gods barmhartigheid in Christus een moedgeving voor ons is om onze zonden te verlaten en tot Hem te keren en een middel om ons hart met recht Goddelijke droefheid over de zonde aan te doen.

112. V: Waarin bestaat de ware droefheid over de zonde?

A: De ware droefheid over de zonde bestaat in ons treuren en bedroefd zijn over de zonde, niet alleen voor zoveel zij het verderf over ons staat te brengen, maar voornamelijk voor zoveel zij oneer over Gods naam gebracht heeft, niet alleen voor zoveel zij onze consciëntie verwond heeft, maar voornamelijk voor zoveel zij onze Zaligmaker verwond heeft, niet alleen voor zoveel zij zonder bekering onze zielen staat te verdoemen, maar ook voor zoveel zij onze zielen heeft verlaagd en bevlekt. Ps. 51 : 5, 6, Ik erken mijne overtredingen en mijne zonde is steeds voor mij; tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uwe ogen. Ps. 38 : 39, Zach. 12 : 20, Jes. 64 : 5, 6, 2 Kor. 7 : 10, 11.

111 V: Waarom is de droefheid over de zonde nodig in de bekering?

A: Droefheid over de zonde is nodig in de bekering, omdat deze het hart verder bewerkt tot een willigheid om de zonde te verlaten, ook omdat God die vereist en barmhartigheid beloofd heeft aan degenen, die over de zonde treuren. Jak. 4 : 9. Gedraagt u als ellendigen en treurt en weent; uw lachen worde veranderd in treuren en uw blijdschap in bedroefdheid. Jer. 31 : 18, 19, 20.

114. V: Wat is de haat tegen de zonde die vereist wordt tot de ware bekering?

A: De haat tegen de zonde die ook vereist wordt tot ware bekering is een inwendige diepe walging en dodelijke afkeer van de zonde als het hatelijkste in de wereld, die ook vergezelschap is met een walging van onszelf, als zijnde door de zonde in de ogen van God zeer walgelijk en gruwelijk geworden. Ezech. 36 : 31. Dan zult gij gedenken aan uwe boze wegen en aan uwe handelingen die niet goed waren en gij zult een walging van uzelf hebben over uwe ongerechtigheden en over uwe gruwelen. Ezech. 6 : 9.

115. V: Wat is dat afkeren van zonde, dat een deel is van de ware bekering?

A: Het afkeren van zonde, dat een deel is van de ware bekering, bestaat in twee dingen: ten eerste in een afkeren van alle grove zonden ten opzichte van onze koers en

wandel; ten tweede in een afkeren van alle andere zonden ten opzichte van ons hart en onze genegenheid.

116. V: Waarin bestaat het zich keren tot God, dat het tweede deel is van de ware bekering?

A: Het zich keren tot God bestaat in drie dingen: Ten eerste dat wij ons naar Hem begeven om vergeving van de zonden en om Zijn barmhartigheid. Ten tweede als wij Hem verkiezen voor onze God en ons hoogste goed. Ten derde als wij onszelf overgeven tot nieuwe gehoorzaamheid. Ps. 51 : 3. Wees mij genadig, o God! naar Uwe goedertierenheid, delg mijne overtreding uit naar de grootheid Uwer barmhartigheden. Jer. 3 : 22. Ziet, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere onze God. Ps. 19 : 59. Ik heb mijne wegen bedacht en mijne voeten gekeerd tot Uwe getuigenissen.

117. V: Wanneer geven wij onszelf over tot deze nieuwe gehoorzaamheid?

A: Wij geven onszelf over tot deze nieuwe gehoorzaamheid: Ten eerste als wij daartoe volle besluiten en voornemens hebben. Ten tweede als wij daarnaar vlijtig staan, opdat wij gestadig wandelen op de wegen van nieuwe gehoorzaamheid, zonder aanstoot te geven aan God of de mensen. Ps. 119 : 106. Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid. Hand. 14 : 16. Hierin oefen ik mij, dat ik altijd een onergerlijke consciëntie mag hebben voor God en de mensen. Hand. 11 : 23, Luk. 1 : 6.

De veertiende les: van het horen en lezen van Gods Woord

118. V: Wat zijn de uiterlijke middelen van de zaligheid, waardoor Christus ons de weldaden van de verlossing meedeelt?

A: De uiterlijke en gewone middelen, waardoor Christus ons de weldaden van de verlossing meedeelt, zijn al Zijn instellingen, in het bijzonder het Woord, de sacramenten en het gebed, die alle krachtig gemaakt worden ter zaligheid aan de uitverkorenen. Hand. 2 : 42, 46, 47. En zij waren volhardende in de leer van de apostelen en in de gemeenschap en in de breking des broods en in de gebeden enz.

119. V: Hoe wordt het Woord van God krachtig gemaakt tot zaligheid?

A: Gods Geest maakt het lezen en in het bijzonder het prediken van het Woord een krachtdadig middel om de onbekeerde zondaars te overtuigen en te bekeren en om de bekeerden in heiligheid en troost op te bouwen door het geloof tot de zaligheid. 1 Kor. 1 : 21. Het behaagde God door de dwaasheid der prediking, zalig te maken degenen die geloven. Jes. 55 : 3, Deut. 17 : 19, Joh. 5 : 39.

120. V: Hoe wordt Gods Woord krachtig gemaakt ter zaligheid voor de onbekeerden?

A: Het Woord Gods wordt voor de onbekeerden krachtig gemaakt, als zijnde het middel, niet alleen om hen van zonde te overtuigen en gevoelig te maken, maar ook om hen te bekeren van zonde en om hen tot Christus en tot Zijn volk te brengen. Hebr. 4 : 12. Het Woord Gods is levend en krachtig en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes en der samenvoegselen en des mergs, is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten. 1 Kor. 14 : 24, 25, Ps. 19 : 7, Hand. 2 : 41, Hand. 4 : 4.

121. V: Hoe bouwt Gods Woord de vromen op in heiligheid en troost?

A: Het Woord Gods bouwt de vromen op in heiligheid en troost, omdat het een middel is om alle genaden in hen te doen groeien en om hen te bestraffen, te onderwijzen en bekwaamer te maken tot goede werken en om alle hoogten neer te werpen en alle gedachten gevangen te leiden tot Christus en om hen tegen de verzoeken van de duivel en de verdorvenheden van hun hart te sterken en om hun de woorden van troost, de beloften, voor te houden en tot blijdschap toe te passen. 1 Petr. 2 : 2. En als nieuw geborene kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk van het Woord, opdat gij door dezelve moogt opwassen. 2 Tim. 3 : 16, 17, 2 Kor. 10 : 4, 5, Ef. 6 : 13, 17, Jes. 40 : 1, 2, 1 Thess. 1 : 6, Hand. 20 : 32, Ef. 4 : 11,12, 13.

122. V: Moet het Woord Gods door allen gelezen worden?

A: Hoewel het aan allen niet toegelaten is het Woord publiek voor de vergadering te lezen, maar alleen de leraars, zo zijn toch alle soorten van mensen gehouden het persoonlijk en met hun huisgezinnen te lezen; en daarom moet de Schrift uit de oorspronkelijke talen overgezet worden in de gewone talen. Openb. 1 : 3. Zalig is hij die leeft en zijn zij, die horen de woorden dezer profetie. Deut. 17 : 19, Joh. 5 : 39, Jes. 34 : 16, Deut. 31 : 9, 11, 12, 13, Neh. 8 : 2, 3, Neh. 9 : 3, 4, 5, Deut. 6 : 6, 7, 8, 9, I Kor. 14 : 6-28.

123. V: Hoe moeten wij het Woord Gods lezen en horen, opdat het krachtig zij ter zaligheid?

A: Opdat het Woord krachtig mag worden ter zaligheid, zo moeten wij voor het horen ons daartoe bereiden en bidden en onder het horen dat met aandacht, geloof en liefde aannemen en na het horen dat in ons hart opsluiten, daarover denken en daarvan spreken en dit in ons leven praktizeren. Ps. 119 : 11. Ik heb uw Woord in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zoude.

124. V: Wat is de voorbereiding, die vereist wordt voor het horen van het Woord?

A: De voorbereiding, die voor het horen van het Woord vereist wordt, is: Ten eerste dat wij letten op Gods majesteit, in Wiens tegenwoordigheid wij verschijnen en Wiens woord wij zullen horen. Ten andere dat wij ons onderzoeken, uitvinden en wegdoen hetgeen de zaligmakende werking van Gods Woord in ons zou hinderen. Hand. 10 : 33. Wij zijn hier allen voor God tegenwoordig, om te horen al hetgeen u van God bevolen is. Jak. 1 : 1-21. Afgelegd hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontvangt met zachtmoedigheid het Woord dat in u geplant wordt, hetwelk uwe zielen kan zaligmaken. 1 Petr. 2 : 1, 2, Ps. 26 : 6.

125. V: Hoe moeten wij bidden voor het horen van het Woord?

A: Wij moeten bidden voor het horen van het Woord in het hemelijke en dan ook met onze huisgezinnen, ten eerste dat God Zijn dienaars bijsta in het Woord tot ons te prediken en ten andere dat Hij het Woord, als wij het horen, zegene en krachtig op ons make door Zijn Geest. 2 Thess. 3 : 1. Bidt voor ons, opdat het Woord des Heeren zijnen loop hebbe en verheerlijkt worde.

126. V: Hoe moeten wij ons bereiden tot het lezen van Gods Woord?

A: Wij moeten ons bereiden tot het lezen van het Woord Gods: Ten eerste door te bedenken Wiens Woord het is, ten tweede door in ons zelf te zien of wij het Woord oprecht willen gehoorzamen en ten derde door kort tot God te zuchten om een zegen over het lezen tot verlichting en bewerking des gemoeds door het Woord. 1 Petr. 2 : 1,

2. Afgelegd hebbende alle boosheid, geveinsdheid en nijdigheid en kwaadspreken, zijt zeer begerig als nieuwgeboren kinderkens naar de onvervalste melk van het Woord, opdat gij daardoor moogt opgroeien. Luk. 24 : 45, 2 Kor. 3 : 13-16, Ps. 119 : 18.

127. V: Wat wordt er vereist in het horen en lezen van het Woord, opdat het krachtig worde ter zaligheid?

A: In het horen en lezen van het Woord, opdat het krachtig worde ter zaligheid worden drie dingen vereist, namelijk: aandacht, geloof en liefde. Hebr. 4 : 2. Het Woord der prediking deed hun geen nut, omdat het met het geloof niet gemengd was in degenen, die het hoorden. Hand. 17 : 11, 2 Thess. 2 : 10.

128. V: Wat is die aandacht, die vereist wordt in het lezen en horen van het Woord?

A: De aandacht, die vereist wordt in het lezen en horen van het Woord is een vlijtige neiging van het oor en van het hart, opdat wij mogen verstaan hetgeen wij lezen en horen. Spr. 2 1, 2, 4, 5. Mijn zoon, zo gij mijne redenen aanneemt om uwe oren naar wijsheid te doen opmerken, zo gij uw hart tot verstandigheid neigt, zo gij ze zoekt als zilver en naspeurt als verborgene schatten, dan zult gij de vreze des Heeren verstaan en zult de kennis Gods vinden. Hand. 17 : 11, Hand. 8 : 30, 34.

129. V: Wat is dat geloof, dat vereist wordt in het lezen en horen van het Woord?

A: Het geloof, dat vereist wordt in het lezen en horen van het Woord, is niet alleen een gelovige toestemming van dat de Heilige Schrift in der waarheid Gods Woord is, hetwelk de apostelen en profeten door de Heilige Geest beschreven hebben en in het bijzonder, dat de schriftuurlijke historiën, voorzeggingen, beloften en dreigementen en leringen ten hoogste waarachtig, voortreffelijk en rechtvaardig zijn en voornamelijk de historie van de Heere Jezus' leven, dood en opstanding, de voorzegging van het algemeen oordeel ten laatsten dage en de leer van de drie-enigheid, van Christus' menswording en de wijze van de verlossing van de mens en de belofte van de eeuwige zaligheid en de dreigementen van de eeuwige verdoemenis; en dat alle Schriftuurlijke geboden zeer heilig, rechtvaardig en goed zijn; en dat de Schrift de volmaakte regel van alles wat wij moeten geloven en doen is, maar ook een gelovige en vertrouwende toepassing van al de beloften van de Schrift is, als zeer vast, waarachtig en dierbaar, alles bevattende wat inderdaad tot ons goed en onze zaligheid dient, in deze en in de andere wereld. 1 Thess. 2 : 13. Wij danken God, dat als gij het woord der prediking Gods ontvangen hebt, gij dat aangenomen hebt, niet als het woord van mensen, maar gelijk het waarlijk is, als Gods Woord, hetwelk ook werkt in u die gelooft. 2 Tim. 3 : 16. Al de Schrift is van God ingegeven. 2 Petr. 1 : 21, Hebr. 4 : 2.

130. V: Waarin moeten wij onze liefde tot Gods Woord betonen?

A: Onze liefde tot Gods Woord moeten wij in drie dingen betonen. Ten eerste in het Woord Gods hoog te achten boven alles, wat nodig en kostelijk in de wereld is. Ten tweede zeer ernstig naar dat Woord te verlangen en dat te begeren. Ten derde ons hoogste vermaak te nemen in dat Woord. Ps. 119 : 24, 72, 97, 103, 111, 131. Uwe getuigenissen zijn mijn vermakingen en mijne raadslieden, de Wet Uws monds is mij beter dan duizenden van goud of zilver; hoe lief heb ik Uwe Wet; zij is mijne overdenking den gansen dag; hoe zoet zijn Uwe redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honing mijnen mond; ik heb Uwe getuigenissen genomen tot een eeuwige erve; want zij zijn mijns harten vrolijkheid; ik heb mijnen mond wijd opengedaan en gehijgd; want ik heb verlangd naar Uwe geboden. Job 23 : 12, Ps. 19 : 10, 11, 12, Ps. 119 : 159, 162, 167.

131. V: Wat wordt er vereist na het lezen en horen van het Woord, opdat het krachtig worde ter zaligheid?

A: Na het lezen en horen van het Woord worden vier dingen vereist, opdat het krachtig worde tot zaligheid. Ten eerste dat wij het Woord in onze harten en in ons geheugen als een hemelse schat opsluiten. Ten tweede dat wij het bij onszelf overdenken en herkauwen. Ten derde dat wij er binnens- en buitenshuis met anderen van spreken en ten vierde dat wij het in ons leven praktizeren en vaardig gehoorzamen, en al wat wij lezen of horen uit het Woord, dat onze plicht is, doen. Ps. 119: 11 . Ik heb Uw Woord in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou. Jak. 1 : 22, 25. Zijt daders des Woords en niet alleen hoorders. Hebr. 2 : 1. Luk. 9 : 44, Luk. 24 : 14, Deut. 6 : 6, 7, Spr. 2 : 1, Luk. 8 : 15.

132. V: Hoe moet het Woord Gods gepreekt worden door degenen die daartoe geroepen zijn?

A: Het Woord Gods moet door degenen die ertoe geroepen worden als volgt gepreekt worden: zuiver, vlijtig, klaar, getrouw, wijs, oprecht, met kracht van de Geest en met ijver, met brandende liefde tot God en tot de zielen van de mensen, met toepassing naar het verstand en naar de nood van de toehoorders en beogende de eer van God en de bekering, opbouwning en zaligheid van de mensen. 2 Tim. 4 : 2. Predik het Woord, houd aan, tijdig, ontijdig, wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer. Tit. 2 : 1-8, Hand. 18 : 25, 1 Kor. 2 : 4, 1 Kor. 4 : I, 2, Hand. 20 : 27, Kol. 1 : 28, 1 Kor. 3 : 2, Hebr. 5 : 12, 13, 14, Luk. 12 : 42, Fil. 1 : 15, 16, 17, 2 Kor. 12 : 15, 2 Kor. 2 : 17, 2 Kor. 4 : 2, 1 Thess. 2 : 4, 5, 6, 2 Kor. 12 : 19, Ef. 4 : 12, Hand. 26 : 16, 17, 18.

De vijftiende les: van de heilige sacramenten, doop en avondmaal

133. V: Hoe worden de sacramenten krachtige middelen ter zaligheid?

A: De sacramenten worden krachtdadige middelen ter zaligheid, niet door enige kracht daarin, maar alleen door de zegen en tegenwoordigheid van Christus en door de werking van Zijn Geest in degenen die deze door geloof ontvangen. 1 Kor. 12 : 13. Wij zijn door één Geest gedoopt tot één lichaam en zijn tot één Geest gedrenkt, Matth. 18 : 20. Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijnen naam, daar ben Ik in het midden, Matth. 28 : 20, Ziet Ik ben met u tot de voleinding der wereld.

134. V: Wat wordt er betekend en verzegeld en beloofd aan Gods zijde, wanneer wij gedoopt worden in Zijn naam?

A: Aan Gods zijde wordt betekend, verzegeld en beloofd, wanneer wij in Zijn naam gedoopt worden. Ten eerste dat Hij ons in Christus inent en met Hem verenigt. waardoor wij kracht zullen komen te trekken van Hem als van onze wortel, opdat wij in Hem groeien en voor Hem vrucht dragen mogen. Ten tweede dat Hij ons deelgenoten maakt van de weldaden van het genadeverbond, Rom. 6 : 3. Of weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijnen dood gedoopt zijn? Joh. 15 : 1, 5, Rom. 11 : 17.

135. V: Wat zijn de weldaden van het genadeverbond, die wij door de Doop deelachtig worden?

A: De weldaden van het verbond der genade, die wij door de Doop deelachtig worden zijn: Ten eerste inlating in de zichtbare kerk. Ten tweede vergeving der zonden door Christus' bloed. Ten derde wedergeboorte en heiligmaking door Christus' Geest. Ten

vierde kinderaanneming, samen met onze vereniging met Christus; en ten vijfde de opstanding ten eeuwigen leven. Hand. 2 : 38. Een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus Christus tot vergeving der zonden. Matth. 28 : 19, Tit. 3 : 5, Gal. 3 : 26, 27, I Kor. 15 : 29, Rom. 6 : 4, 5.

136. V: Wat wordt verzegeld en beloofd aan onze zijde, wanneer wij gedoopt worden in den naam van den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest?

A: Aan onze zijde wordt verzegeld en beloofd, wanneer wij gedoopt worden in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, dat wij in Christus Jezus zullen geloven, als de enige en volmaakte Zaligmaker en dat wij des Heeren zullen zijn en dat ten eerste geheel met ziel en lichaam en al onze krachten, vermogens en ledematen, die wij als instrumenten van gerechtigheid en nieuwe gehoorzaamheid zullen gebruiken; en ten andere alleen des Heeren, zodat wij ons verbinden de dienst des duivels en des vleeses en van de wereld te verzaken en onder Christus' banier tegen die vijanden van de Heere en van onze zielen te strijden. Rom. 6 : 4. Wij zijn dan met Hem begraven door den Doop in den dood, opdat wij in nieuwigheid des levens zouden wandelen. Rom. 6 : 11, 12.

137. V: Wanneer moeten wij onze Doop gebruiken?

A: Wij moeten onze Doop ons ganse leven door gebruiken, maar in het bijzonder ten tijde van verzoeking en als wij tegenwoordig zijn bij de bediening daarvan aan anderen. Kol. 2 : 11, 12.

138. V: Op welke wijze zullen wij onze Doop gebruiken?

A: Aldus zullen wij onze Doop gebruiken: Ten eerste als wij ernstig en dankbaar de natuur en de doeleinden van de Doop aanmerken en de privileges en weldaden die daardoor toegebracht worden en onze plechtige belofte daarin gedaan. Ten tweede als wij ons vernederen, dat wij niet gewandeld hebben zoals het volgens onze Doop en onze verbintenissen betaamt. Ten derde als wij ons meer zoeken te verzekeren van de vergeving der zonden en van alle andere zegeningen, die ons in dat sacrament verzegeld zijn. Ten vierde als wij in Christus, in Wie wij gedoopt zijn, kracht halen tot doding der zonde en trachten heilig te leven, als die onze namen daarin aan Christus gegeven hebben. Rom. 6 : 2, 3. Dat zij verre, hoe zullen wij, die aan de zonde gestorven zijn, nog langer in dezelve leven? Rom. 6 : 3-6, 11, Rom. 4 : 11, 12, 1 Kor. 1 : 11, 12, 13.

139. V: Moet elke gedoopte als hij tot jaren van onderscheid gekomen is, dat verbond dat in de Doop bevestigd is, dadelijk toestemmen en vernieuwen?

A: Ja, elke gedoopte, als hij tot jaren van onderscheid gekomen is, moet dat verbond, dat in de Doop bevestigd is, dadelijk toestemmen en in eigen persoon vernieuwen, verklarende, dat hij zich door zijn erfelijke en dadelijke zonden gans ellendig, rampzalig en machteloos erkent en dat hij daarom Christus Jezus, zoals Hij in het Evangelie wordt aangeboden en voorgesteld, in het geloof aanneemt en omhelst, om hem te zijn tot een volkomen Zaligmaker, Profeet, Priester en Koning, tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en heerlijkmaking en dat hij zich geheel en al, voor al zijn dagen alleen aan God overgeeft, om Hem te dienen en te verheerlijken in de kracht, die God hem zal geven om Christus' wil. Jes. 44 : 5. Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren en die zal zich noemen met de naam Jakobs en die zal met zijn hand schrijven: Ik ben des Heeren. Ps. 119 : 94, 2 Kron. 30 : 8, 2 Sam. 23 : 5, Deut. 26 : 17, 18, 19, Neh. 9 : 38, Jer. 50 : 5, Ps. 50 : 5.

140. V: Wanneer ontvangen wij waardig des Heeren Avondmaal?

A: Wij ontvangen waardig des Heeren Avondmaal, niet wanneer wij enige eigen verdienste of waardigheid daar toe brengen, want zo kan niemand Christus of Zijn weldaden waardig zijn, maar als wij, eer wij er toekomen, het Avondmaal ontvangen met behoorlijke voorbereiding en met een bekwaam gedrag als wij aan de tafel des Heeren zijn.

141. V: Wat is de voorbereiding, die vereist wordt om waardig des Heeren Avondmaal te ontvangen?

A: De voorbereiding, die vereist wordt om waardig des Heeren Avondmaal te ontvangen bestaat daarin, dat wij ten eerste bevonden worden te zijn in een staat van genade, een gelovige en bekeerde staat; en ten tweede dat wij onze genaden opwekken, oefenen en verwakkeren en tot dien einde moeten wij onszelf wel onderzoeken. 1 Kor. 11 : 28. De mens beproeve zichzelf en ete alzo van het brood en drinke van den drinkbeker.

142. V: Waarover moeten wij ons beproeven en onderzoeken tot onze voorbereiding ten Avondmaal?

A: Wij moeten ons beproeven en onderzoeken tot voorbereiding ten Avondmaal: Ten eerste over onze kennis of wij des Heeren lichaam en bloed, dat door het brood en de wijn vertoond wordt, kunnen onderscheiden. Ten tweede over ons geloof, of wij Christus aannemen en toepassen en zoeken kracht en geestelijk voedsel uit Hem te trekken. Ten derde over onze bekering, of wij over onze zonden recht naar God bedroefd zijn, als degenen die dat lijden over onze Heere Christus gebracht hebben. Ten vierde over onze liefde tot Christus, Die door Zijn dood zulk een liefde tot ons betoond heeft en over onze liefde tot elkander, die door hetzelfde bloed verlost zijn. Ten vijfde over onze nieuwe en oprechte gehoorzaamheid, of wij ten volle besloten zijn en ons willen verbinden, om in de kracht des Heeren gehoorzaam te zijn in alles. 2 Kor. 13 : 5. Beproeft uzelfen of gij in het geloof zijt, of Christus Jezus in u is, 1 Kor. 1 : 29, 31, 1 Kor. 5 : 8.

141 V: Wat wordt er meer tot voorbereiding ten Avondmaal vereist, behalve dit zelfonderzoek?

A: Tot voorbereiding ten Avondmaal wordt nog vereist, behalve het zelfonderzoek: Ten eerste dat wij veel bidden om Gods tegenwoordigheid en zegening en bijstand van Zijn Geest. Ten andere overdenking van Gods genadeverbond en van Gods liefde in Zijn Zoon te geven en van Christus' liefde in Zichzelf te geven in de vervloekte dood des kruises; en van de natuur en kracht van het heilig Avondmaal, om zo onze genegenheden op te wekken en onze genaden te verwakkeren en tot oefening te brengen. 2 Kron. 30 : 18, 19. Hizkia bad, zeggende: De Heere, Die goed is, make verzoening voor hem, die zijn ganse hart gericht heeft om God den Heere te zoeken, hoewel niet naar de reinigheid des heiligdoms, 1 Kor. 11 : 24, 25, 26, 28, Hebr. 10 : 21, 22, 24.

De zestiende les: nog van des Heeren Avondmaal

144. V: Wie zijn het, die onwaardig tot des Heeren Avondmaal komen?

A: Die komen onwaardig tot des Heeren Avondmaal: Ten eerste, die nog in een genadeloze, onvernieuwde staat zijn, die geen rechte kennis hebben of die immers

geen waar geloof in Christus, noch bekering, noch liefde, noch nieuwe gehoorzaamheid hebben. Ten andere, die, al zijn ze begenadigd, nochtans niet dadelijk hebben getracht zich te bereiden door zelfonderzoek, gebeden en overdenkingen, waardoor zij God mishagen en het goede van het Avondmaal verliezen. 1 Kor. 11 : 20, enz. Als gij dan te zamen komt, dat is niet des Heeren Avondmaal eten, enz.

145. V: Moeten enigen van het Avondmaal gehouden worden, die belijdenis van het geloof doen en begerig zijn tot het Avondmaal te komen?

A: Ja, allen die onwetend of ergerlijk bevonden worden, moeten, niettegenstaande hun belijdenis van geloof en begeerte om toe te treden, afgehouden worden van het Avondmaal, door die macht, die Christus aan Zijn kerk gelaten heeft tot de tijd toe dat zij onderricht ontvangen en hun verbetering openbaar maken. Matth. 7 : 6. En geeft het heilige den honden niet, noch werpt uwe paarlen voor de zwijnen, opdat zij niet te eniger tijd dezelve met de voeten vertreden en, zich omkerende u verscheuren. 1 Kor. 11 : 27-31, 1 Kor. 5, Judas : 23, 1 Tim. 5 : 22, 2 Kor. 2 : 7.

146. V: Als wij twijfelen en vrezen of wij wel recht begenadigd zijn, mogen wij dan wel tot des Heeren Avondmaal komen?

A: Ja, wij mogen en moeten tot des Heeren tafel komen, al zijn wij onder twijfelingen en vrezen namelijk, indien wij een gevoel hebben, dat wij Christus nodig hebben en wij hongerige begeerte naar Hem hebben en daarbij besluiten om onszelf in een verbond aan de Heere te geven; want als wij niet met verzekerdheid komen, zo moeten wij komen om verzekerdheid, dewijl het Avondmaal een middel is, om bliken van Gods liefde te krijgen. Matth. 5 : 3, 4, 6. Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het koninkrijk der hemelen; zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden; zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. 1 Kor. 1 I : 28, Jes. 50 : 10, 1 Joh. 5 : 13, Jes. 54 : 7, 8, 9, 10, Fit 3 : 8, 9.

147. V: Hoe moeten wij ons aan des Heeren tafel gedragen, opdat wij waardige disgenoten mogen zijn?

A: Aan des Heeren tafel moeten wij ons ten eerste nederig en eerbiedig gedragen, uitwendig en inwendig, ernstig lettende, niet alleen op die uiterlijke elementen en daden, maar voornamelijk op hetgeen daardoor betekend, vertoond en gegeven wordt; daarenboven moeten wij denken aan Christus' smadelijke en pijnlijke dood voor ons, bedroefd zijnde over onze zonden, hongerende en dorstende naar Hem en naar de vruchten van Zijn dood en ons toepassende de belofte van het verbond of Nieuwe Testament, dat door de dood des Testamentmakers in volle kracht is en van Hem, in Wie alle volheid woont voedsel en alle noodzakelijkheden naar de ziel trekkende; tenslotte moeten wij ons dan in Zijn liefde verblijden, Hem danken voor Zijn genade, ons verbond met God vernieuwen en alles in het bijzonder met geloof en hartelijke liefde tot Christus en met liefde tot al de vromen vermengen. Openb. 22 : 17. De Geest en de Bruid zeggen: kom, en die het hoort zegge: kom. En die dorst heeft kome; en die wil, neme van het water des levens om niet, Ex. 24 : 8, Matth. 26 : 28, Zach. 12 : 10, Joh. 6 : 35, Joz. I : 16, Ps. 63 : 5, 6, 2 Kron. 30 : 21, Ps. 22 : 26, Jer. 50 : 5, Ps. 50 : 5, Hand. 2 : 42.

148. V: Wat wordt er van de waardige disgenoten vereist, nadat zij van des Heeren tafel afkomen?

A: Van de waardige disgenoten wordt vereist, nadat zij van des Heeren tafel afkomen,

dat zij zich onderzoeken hoe zij zich gedragen hebben en welke ontmoeting zij gekregen hebben; indien zij God niet ontmoet hebben, moeten zij de oorzaak onderzoeken en klagen over hun gebrekkelikheden en ernstig bidden om vergeving en daarna nog arbeiden om enig profijt van dat Avondmaal te genieten. Indien zij God ontmoet hebben en zoetelijk verkwikt en geholpen zijn, moeten zij zeer dankbaar zijn voor de bijstand en verwijding des harten en trachten de smaak daarvan op hun hart te houden en meer kracht trekken uit Christus tot doding des vleses en waken tegen de duivel, tegen de zonde en vleselijke zorgeloosheid en zoeken hun geloften te volbrengen en het verbond te houden, dat zij vernieuwd hebben. Ps. 28 : 7. De Heere is mijne sterkte en mijn schild, op Hem heeft mijn hart vertrouwd en ik ben geholpen; dies springt mijn hart op van vreugde en ik zal Hem met mijn gezang loven, 1 Kor. 11 : 17, 30, 31, Hand. 2 : 42, 46, 47. Ps. 36 : 10, Hoogl. 3 : 4, 1 Kron. 29 : 18, Ps. 50 : 14, Ps. 123: 1, 2, Ps. 42:6, 9, Ps. 43 : 3, 4, 5, 1 Kron. 15 : 12, 13, 14.

149. V: Wat is het voor een zonde, onwaardiglijk des Heeren Avondmaal te ontvangen?

A: De zonde van degenen die onwaardiglijk des Heeren Avondmaal ontvangen is, dat ze schuldig worden aan des Heeren lichaam en bloed, dat is: zij verongelijken en handelen smadelijk omtrent des Heeren lichaam en bloed en kruisigen Christus als opnieuw. 1 Kor. 11 : 27. Wie onwaardiglijk van dit brood eet en van deze drinkbeker drinkt, die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren, Hebr. 6 : 6;

150. V: In welk gevaar stellen degenen zich, die onwaardiglijk des Heeren Avondmaal ontvangen?

A: Het gevaar waarin degenen zich stellen, die onwaardiglijk des Heeren Avondmaal ontvangen is, dat ze zichzelf een oordeel eten en drinken, dat is: zij tergen de Heere door hun onwaardig ontvangen, zodat Hij tijdelijke, geestelijke en eeuwige oordelen op hen zou leggen. 1 Kor. 11 : 29, 30. Wie onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren. Daarom zijn onder u vele zwakken en zieken en velen slapen, 2 Kron. 30 : 20.

HET GEBED DES HEEREN

De zeventiende les: van het gebed in het algemeen

151. V: Wat is het gebed?

A: Het gebed is een opoffering van onze begeerten aan God, om dingen die met Zijn wil overeenkomen, in de naam van Christus, door de hulp van Zijn Geest, met belijdenis van onze zonden en met dankbare erkentenis van zijn weldaden. Fil. 4 : 6. Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles door bidden en smeken met dankzegging bekend worden bij God, Joh. 16 : 23, Rom. 8 : 26, Ps. 32 : 5, 6, Dan. 9 : 4.

152. V: Hoeveel delen zijn er in het gebed?

A: In het gebed zijn voornamelijk drie delen, namelijk: bidden, belijdenis en dankzegging. Dan. 9 : 4. Ik bad dan tot den Heere, mijnen God en deed belijdenis en zeide: Och Heere, gij grote en verschrikkelijke God.

153. V: Is het bidden met de lippen ook bidden bij God geacht?

A: Het bidden met de lippen, zonder de begeerte van het hart, mag bidden gerekend worden bij de mensen, maar bij God is het geen aangenaam gebed, want dat is een opoffering van de begeerten aan Hem en een uitstorten van het hart voor Hem. Ps. 62 : 9. Vertrouwt op Hem te aller tijd, stort ulieder hart uit voor Zijn aangezicht; God is ons een toevlucht.

154. V: Waarom moeten wij God alleen aanbidden?

A: Wij moeten God alleen aanbidden, omdat het gebed een deel is van de godsdienst en Hij overalteenwoordig is, om Zijn volk te zien en hun gebeden te horen en Hij ook alleen onze gebeden kan beantwoorden door onze begeerten te vervullen en ons de zaken te geven, die wij bidden en nodig hebben. Ps. 145 : 18, 19. De Heere is nabij allen die Hem aanroepen; Hij doet het welbehagen dergenen die Hem vrezen; en Hij hoort hun geroep en verlost hen. 1 Kon. 8 : 39, Micha 7 : 18, Ps. 63 : 3, Matth. 4 : 10, Ps. 50 : 15, Rom. 10 : 14.

155. V: Wat is dat, God te bidden in Christus' naam?

A: God te bidden in Christus' naam is niet enkel Christus' naam te verhalen met onze lippen in het besluit of in enig deel van onze gebeden, maar het is door het geloof Christus naam te noemen, afhangende van Christus alleen, om toegang tot God in het gebed en om aanneming en verhoring en om een genadig antwoord op onze gebeden. Joh. 14 : 13, 14. Zo wat gij begeren zult in Mijnen naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde; zo gij iets begeren zult in Mijnen naam, Ik zal het doen. Ef. 3 : 12. In Christus hebben wij de vrijmoedigheid en toegang met vertrouwen door het geloof in Hem.

156. V: Waarom moeten wij God bidden in de naam van Christus?

A: Wij moeten God bidden in Christus' naam, omdat God zo oneindig, heilig en rechtvaardig is en wij zo onheilig en zondig zijn en onze gebeden zo onvolmaakt en besmet, dat noch onze personen aangenaam kunnen zijn, noch onze gebeden door God verhoord kunnen worden, zonder Christus' bemiddeling en zonder de vermenging van het zoete reukwerk van Zijn verdiensten bij onze gebeden, opdat wij om Zijntentwil aangenaam mogen zijn en God een antwoord op onze gebeden geve, omdat er

niemand in hemel of op aarde is, die tot dat heerlijke werk bekwaam is, behalve Christus alleen. Joh. 14 : 6. Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven, niemand komt tot den Vader dan door Mij. Jes. 59 : 2, Hebr. 7 : 25, 26, 27, 1 Tim. 2 : 5, Kol. 3 : 17, Hebr. 13 : 15, 1 Petr. 2 : 5, Joh. 9 : 27.

157. V: Voor wie moeten wij bidden?

A: Wij moeten bidden voor de hele kerk van Christus op aarde, voor het volk waaronder wij leven, voor de overheden en voor de leraars, voor onszelf, voor de vromen en voor de goddelozen, voor onze vrienden en voor onze vijanden. Ps. 122 : 6. Bidt om de vrede van Jeruzalem. Ef. 6 : 18, 19. Bidt met alle bidding en smeking, biddende te allen tijd in de Geest en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid en smeking voor al de heiligen; en voor mij, opdat mij het Woord gegeven worde in de opening mijns monds. 1 Tim. 2 : 1, 2, Matth. 5 : 44, Ps. 28 : 9, Kol. 4 : 3, Gen. 32 : 11, Jak. 5 : 16.

158. V: Om welke dingen moeten wij bidden?

A: Wij moeten niet bidden om de vervulling van enige zondige begeerten, maar alleen om dingen die overeenkomen met Gods geopenbaarde wil, als namelijk om de vergeving van onze zonden, om de toebrenging van Zijn genade, om geestelijk leven en sterkte hier en om het eeuwige leven en de heerlijkheid hierna, om verlossing van geestelijke en eeuwige kwaden, ook om al de tijdelijke goede dingen, die wij nodig hebben en om alles wat God ons in Zijn verbond beloofd heeft. 1 Joh. 5 : 14, 15. Dit is de vrijmoedigheid, die wij tot Hem hebben, dat, zo wat wij bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort; en indien wij weten, dat Hij ons verhoort, zo weten wij, dat wij de gebeden krijgen zullen die wij van Hem begeerd hebben. Jak. 4 : 3, Joh. 16 : 24, Matth. 7 : 11, Ps. 51 : 20, Ps. 125 : 4.

159. V: Hoe moeten wij bidden, opdat onze gebeden Gode aangenaam mogen zijn en door Hem beantwoord worden?

A: Opdat onze gebeden Gode aangenaam mogen zijn en door Hem beantwoord worden, moeten wij bidden met verstand, met een eerbiedig besef van Gods majesteit, met ootmoedigheid en een diep besef van onze onwaardigheid, noden en zonden; met geloof en liefde, met vurigheid, oprechtheid en volharding en met uitzien naar Hem en naar een antwoord, in ootmoedige onderwerping aan Zijn wil. Jak. 5 : 16. Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel. Jak. 1 : 6, Pred. 4 : 17, Gen. 18 : 27, Gen. 32 : 10, Luk. 15 : 17, 18, 19, Hebr. 10 : 22, Luk. 18 : 1, Micha 7 : 7, Matth. 26 : 13, 1 Kor. 14 : 15, Mark. 11 : 24.

160 V: Hoe helpt de Geest ons bidden?

A: Daar wij niet weten wat wij bidden zullen gelijk het behoort, zo komt de Geest onze zwakheden te hulp, door ons bekwaam te maken om te verstaan, voor wie en wat en hoe wij moeten bidden en door die beseffens, genegenheden en genaden, die vereist worden tot de rechte betrachtting van die plicht, in ons te werken en te verwakkeren, hoewel niet in allen, noch te allen tijd in dezelfde mate. Rom. 8 : 26, 27. De Geest komt onze zwakheden mede te hulp, want wij weten niet, wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest Zelve bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtigen; en Die de harten doorzoekt weet, welke de mening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt. Zach. 12 : 10, Ps. 10 : 17.

161. V: Is het dan wel goed, dat men geschreven of gemaakte formulieren bidt?

A: Neen, het is niet goed dat wij formulieren bidden, want het is ons geboden in de Geest en door Zijn hulp en ingeving te bidden en wij moeten onze eigen hartsbegeerten en noden uitstorten en worstelende voorstellen en onze bijzondere zonden dagelijks belijden en Gods bijzondere weldaden erkennen en ons telkens bijzondere beloften doen; maar zulke, door mensen gemaakte formulieren te bidden, is nooit geboden en zij bevatten niet onze begeerten, noch onze bijzonder zonden, noden, weldaden en beloften van verbetering, daarom moeten wij uit het hart en door de Geest bidden, Die God aan al Zijn kinderen beloofd heeft en geeft. Jud. : 20. Biddende in den Heiligen Geest. Zach. 12 : 10. Ik zal over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem uitstorten den Geest der genade en der gebeden en zij zullen Mij aanschouwen en rouwklagen. Rom. 8 : 14, Gal. 4 : 6, Jes. 26 : 16, Ps. 38 : 10, Fil. 4 : 6, Kol. 4 : 2, Rom. 15 : 30, Hos. 12 : 4, 5, Ef. 6 : 18.

162. V: Van welke zonden moeten wij belijdenis doen in ons gebed?

A: Wij moeten in ons gebed belijdenis doen van onze oorspronkelijke en dadelijke zonden, tegen de Wet en tegen het Evangelie, van nalating van plichten en van bedrijf van zonden, met ons hart en onze gedachten, met onze lippen en woorden en met ons leven en onze daden, met de verzwaringen van die zonden, tegelijk erkennende, dat wij er tijdelijke, geestelijke en eeuwige oordelen en straffen door verdiend hebben. Ps. 51 : 67. Tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uwe ogen; ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijne moeder ontvangen. Dan. 9 : 8.

163. V: Op welke wijze moeten wij onze zonden belijden?

A: Wij moeten onze zonden belijden: ootmoedig, ten volle, gewillig, met droefheid er over, en haat er tegen en met het volle voornemen en besluit in de kracht des Heeren, dat wij tot het doen ervan niet zullen wederkeren. Luk. 15 : 18, 19. Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel en voor u en ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maak mij als een van uwe huurlingen. Spr. 28 : 13, Ps. 32 : 5, Ps. 51 : 5, Luk. 18 : 13, 1 Joh. 1 : 9, Job 34 : 32.

164. V: Welke weldaden van God moeten wij in dank erkennen en hoe?

A: Wij moeten Gods tijdelijke en geestelijke weldaden, die wij in deze wereld hebben, in dank erkennen; en daarenboven ook de beloften van het leven en van de gelukzaligheid in de andere wereld; en die erkenning moeten wij doen met verwondering, met geloof, liefde en blijdschap. 1 Thess. 5 : 18. Dankt God in alles, want dit is de wille Gods in Christus Jezus over u. Ef. 5 : 20, Fil. 4 : 6.

165. V: Neemt God al de gebeden aan, die Hem gebracht worden en verhoort Hij ze?

A: God neemt de gebeden van de goddelozen niet aan, noch verhoort Hij ze en Hij neemt ook de gebeden van Zijn volk niet aan, als zij ongerechtigheid in hun hart koesteren; maar God neemt de gebeden van Zijn kinderen aan, die Hem opgeofferd worden in de naam van Christus en door de hulp van de Geest en die om zaken zijn, die met Zijn wil overeenkomen, zodat Hij of hen de zaken geeft waarom zij bidden, of iets anders dat evenzo goed of beter voor hen is. Spr. 15 : 8. Het offer der goddelozen is den Heere een gruwel, maar het gebed der oprechten is Zijn welgevallen. Ps. 66 : 18, 1 Joh. 5 : 14, 15.

De achttiende les: van het gebed des Heeren in het algemeen en in het bijzonder van de voorrede en eerste bede

166. V: Welke regel heeft God ons gegeven tot de besturing van ons in het gebed?

A: Het hele Woord Gods is nuttig om ons te besturen in het gebed, omdat het veel stof voor het gebed bevat en ons bestuurt in de wijze van bidden en overvloedige uitdrukkingen heeft, die zeer bekwaam in het gebed gebruikt worden; maar de bijzondere regel van besturing is dat patroon of voorbeeld van het gebed, dat onze Zaligmaker Christus Zijn discipelen geleerd heeft, gewoonlijk "Het Gebed des Heeren" genoemd. 1 Joh. 5 : 14. Dit is onze vrijmoedigheid, die wij tot Hem hebben, dat zo wat wij bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort. Matth. 6 : 9, 10, 11, 12, 13. Gij dan bidt aldus: Onze Vader, enz. Luk. 11 : 2, 3, 4.

167. V: Is het Gebed des Heeren alleen tot besturing als een voorbeeld of mag men het ook als een gebed gebruiken?

A: Het Gebed des Heeren is niet alleen zo ter besturing als een voorbeeld, waarnaar wij andere gebeden moeten maken; maar het mag ook gebruikt worden als een gebed, mits het geschiede met verstand, geloof en eerbied en niet met een paaps bijgeloof, menende dat men nooit goed gebeden heeft of men moet dit gebed erbij gebeden hebben of dat die woorden bij God meer aangenomen worden dan andere goede uitdrukkingen, want wij lezen niet, dat de apostelen dat gebed ooit gebruikt en gebeden hebben. Ef. 6 : 18. Bidt met alle bidding en smeking ten allen tijde in den Geest. Ef. 1 : 16-23, Ef. 3 : 14-20, Kol. 1 : 9-12, Hebr. 13 : 20, 21, Hand. 4 : 24-30, 1 Petr. 5 : 10, 11.

168. V: Hoeveel delen zijn er in het Gebed des Heeren?

A: Er zijn drie delen in het Gebed des Heeren, namelijk: de voorrede, de bedestukken en het besluit.

169 V: Wat is de voorrede van het Gebed des Heeren?

A: De voorrede van het Gebed des Heeren is: Onze Vader, Die in de hemelen zijt.

170. V: Wat is het besluit van het Gebed des Heeren?

A: Het besluit van het Gebed des Heeren is: Want Uw is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in der eeuwigheid, amen.

171. V: Wat zijn de bedestukken van het Gebed des Heeren en hoeveel zijn er?

A: De bedestukken van het Gebed des Heeren zijn deze zes: Het eerste: Uw naam worde geheiligd; het tweede: Uw koninkrijk kome; het derde: Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de aarde; het vierde: Geef ons heden ons dagelijks brood; het vijfde: Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren; het zesde: En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.

172. V: Wat leren ons die woorden in de voorrede: Onze Vader?

A: Die woorden Onze Vader in de voorrede leren ons twee dingen. Ten eerste dat wij tot God moeten naderen met vertrouwen op Gods algenoegzaamheid en volvaardige gewilligheid om ons te helpen, en ook met kinderlijke genegenheden van begeerte, liefde en vermaak, gelijk wij als kinderen tot onze vader. En ten tweede dat wij met en voor anderen moeten bidden. Luk. II : 13; Indien gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw hemelse Vader den Heiligen

Geest geven dengenen die Hem bidden. Matth. 7 : 1 I, Rom. 8 : 15, Ef. 3 : 20, Hand. 12 : 5, Ef. 6 : 18, Jes. 46 : 9.

173. V: Wat leren ons die woorden: Die daar zijt in de hemelen?

A: Die woorden, Die daar zijt in de hemelen, leren ons, dat wij tot God moeten naderen met alle heilige eerbiedigheid en met behoorlijk besef van Zijn opperste macht en majesteit, omdat God niet onze aardse Vader is, maar onze Vader, Die in de hemelen is, zowel als op de aarde. Pred. 5 : 1. Zijt niet snel met uwen mond en uw hart haaste niet een woord voort te brengen, want God is in den hemel en gij zijt op de aarde. Ps. 123: 1, Klaagt. 3 : 41, Jes. 63 : 15, 16, Neh. I : 4, 5, 6.

174. V: Wat erkennen wij ermee, als wij biddende zeggen: Uw naam worde geheiligd?

A: Als wij biddende zeggen: Uw naam worde geheiligd, erkennen wij, dat wij en alle mensen geheel onbekwaam en ongeschikt zijn om God recht te eren en te verheerlijken. 2 Kor. 3 : 5. Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken als uit onszelf, maar onze bekwaamheid is uit God. Ps. 51 : 15. Heere, open mijne lippen, zo zal mijne mond Uwen lof verkondigen.

175. V: Waarom bidden wij in de eerste bede?

A: In de eerste bede, dat is: Uw naam worde geheiligd, bidden wij, dat God ons en anderen door Zijn genade bekwaam wil maken en neigen, om Hem met gedachten, woorden en werken te verheerlijken in al datgene, waardoor Hij Zich bekend maakt en dat Hij Zijn Eigen naam verheerlijke en groot make in de wereld, door alle dingen te schikken tot Zijn Eigen eer. Ps. 67 : 2, 3, 4, 5. God zij ons genadig en zegene ons; Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten, opdat men op de aarde Uwen weg kenne, onder alle heidenen Uw heil; de volken zullen U, o God loven; de volken altemaal zullen U loven; de natiën zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid; en de natiën op de aarde, die zult Gij leiden. 2 Sam. 7 : 26, Ps. 83 : 17, 19, 2 Kron. 20 : 6-10, 11, 12, Ps. 140 : 5, 9.

176. V: Wat is dat, Gods naam te heiligen?

A: Gods naam te heiligen is: God te eren en te verheerlijken in alles, waardoor Hij Zich bekend maakt, namelijk Zijn benamingen, eigenschappen, instellingen, woorden en werken. Jes. 8 : 13. De Heere der Heirscharen, Dien zult gijlieden heiligen en Hij zij uwe vreze en Hij zij uwe verschrikking. 1 Petr. 3 : 15, Ps. 96 : 8, 9.

177. V: Hoe wensen wij dan Gods naam te verheerlijken?

A: Wij wensen en bidden, dat God ons en anderen bekwaam maakt om Zijn naam te verheerlijken, door onze zonden te belijden en te laten, die Hem Zijn eer benemen, door Hem aan te bidden: met verwondering, in Zijn heerlijke namen, eigenschappen en oneindige volmaaktheden, door Zijn Woord te geloven, te beminnen en te gehoorzamen; door Zijn dienst en instellingen waar te nemen, door Hem groot te maken in Zijn werken en Zijn schepselen tot Zijn eer te gebruiken, door Zijn eer en dienst en waarheid ijverig en oprecht in onze plaats voort te zetten en door met onze gedachten, woorden en werken voornamelijk Gods eer te beogen. Rom. 11 : 36. Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de heerlijkheid tot in der eeuwigheid. Ps. 86 : 10-15, Ps. 138 : 1, 2, 3, 2 Kor. 2 : 14, 15, Ps. 145, Ps. 8, Fil. 1 9, 11.

De negentiende les: van de tweede, derde en vierde bede

178. V: Wat erkennen wij ermee, als wij biddende zeggen: Uw koninkrijk kome?

A: Als wij biddende zeggen: Uw koninkrijk kome, zo erkennen wij, dat wij en alle mensen van nature onder de heerschappij van de zonde en van de satan zijn. Ef. 2 : 2, 3. Gij hebt eertijds in de zonden gewandeld, naar de eeuw dezer wereld en naar de oversten der macht der lucht, van de Geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, onder dewelke ook wij allen eertijds verkeerd hebben in de begeerlijkheden onzes vleses, doende den wil des vleses en der gedachten; en wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen.

179. V: Waarom bidden wij in de tweede bede?

A: In de tweede bede, dat is Uw koninkrijk kome, bidden wij, dat het koninkrijk van de zonde en van de satan vernield mag worden en dat het koninkrijk van de genade bevorderd mag worden; en dat wij en anderen daarin gebracht en daarin bewaard mogen worden en dat het koninkrijk der heerlijkheid verhaast mag worden. Ps. 68 : 1-19. God zal opstaan, Zijne vijanden zullen verstrooid worden; Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja ook de wederhorigen om bij u te wonen, o Heere God. 1 Joh. 3 : 8. Daartoe is de Zone Gods geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou.

180. V: Wat wordt onder Gods koninkrijk verstaan, om de komst waarvan wij hier bidden?

A: Onder Gods koninkrijk, om de komst waarvan wij hier bidden, wordt verstaan: Ten eerste het koninkrijk van Gods genade hier in deze wereld; ten tweede het koninkrijk van Gods heerlijkheid in de andere wereld. Luk. 17 : 21. Het koninkrijk Gods is in het midden van ulieden. 1 Kor. 6 : 9. Weet gij niet, dat de onrechtvaardigen het koninkrijk Gods niet zullen beërven?

181. V: Wat verzoeken wij, als wij bidden, dat Gods koninkrijk der genade mocht komen?

A: Als wij bidden, dat Gods koninkrijk der genade kome, zo verzoeken wij: Ten eerste dat het Evangelie, waardoor God Koning wordt in de harten van de mensen, voortgezet mocht worden, dat Joden geroepen mochten worden en de volheid der heidenen ingebracht mocht worden en dat de kerk van God in de wereld bloeien mocht. Ten andere dat wij en anderen in dit koninkrijk van Gods genade gebracht mochten worden, door de krachtige werking van Gods Woord en Geest in onze bekering en dat zo Christus mocht heersen in onze harten. Ten derde dat wij en anderen, die in het koninkrijk der genade gebracht zijn, daarin bewaard mogen worden door de versterkende en bevestigende genade. 1 Petr. 5 : 10. De God aller genade, Die ons geroepen heeft tot Zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben, Dezelve volmake, bevestig en fonder ulieden. Jes. 2 : 2, 2 Thess. 3 : I, Hand. 26 : 17, 18. Rom. 10 : I, 2 Thess. 1 : 11, Ef. 3 : 14-21.

182. V: Wat verzoeken wij, als wij bidden, dat het koninkrijk van Gods heerlijkheid kome?

A: Als wij bidden, dat het koninkrijk van Gods heerlijkheid kome, zo verzoeken wij dat dit koninkrijk der heerlijkheid verhaast moge worden, dat verschijnen zal en geopenbaard zal worden in de tweede komst en verschijning van de Heere Jezus ten

oordeel. Openb. 22 : 20. Die deze dingen getuigt zegt: Ja, Ik kom haastiglijk, amen. Ja, kom, Heere Jezus!

183. V: Wat erkennen wij daarmee, als wij biddende zeggen: Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde?

A: Als wij biddende zeggen: Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde, zo erkennen wij, dat wij en alle mensen van nature niet alleen ten enenmale onbekwaam en onwillig zijn, om de wil van God te kennen en te doen, maar ook genegen, om tegen Zijn Woord wederspanning te zijn en tegen Zijn voorzienigheid te murmureren en geheel geneigd om de wil van het vlees en de duivel te doen. Rom. 7 : 18. Ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont. Job. 21 14, 1 Kor. 2 : 14, Rom. 8 : 7, Ef. 2 : 2, Ex. 17 : 7, Num. 14 : 2.

184. V: Waarom bidden wij in de derde bede?

A: In de derde bede, dat is: Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde, bidden wij, dat God ons en anderen door Zijn genade bekwaam en willig make, om Zijn wil in alles te kennen, te gehoorzamen en onderworpen te zijn, gelijk de engelen in de hemel doen. Ps. 119 : 35, 36. Och, dat mijne wegen gericht werden om Uwe inzettingen te bewaren; doe mij treden op het pad van Uwe geboden, neig mijn hart tot Uwe getuigenissen.

185. V: Wat verstaan wij daar onder Gods wil?

A: Onder Gods wil verstaan wij daar: Ten eerste de wil van Gods gebod of hetgeen Hem gelieft van ons te vereisen. Ten tweede de wil van Gods voorzienigheid of hetgeen Hem gelieft aan ons en met ons te doen. Matth. 7 : 21 Niet allen, die zeggen: Heere, Heere, zullen ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die daar doen de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is. 1 Petr. 3 : 17. Het is beter, dat gij weldoende lijdt (indien het de wille Gods wil) dan kwaad doende.

186. V: Wat verzoeken wij, als wij bidden, dat de wil van Gods gebod geschiede?

A: Als wij bidden, dat de wil van Gods gebod geschiede, zo verzoeken wij, dat wij en anderen, die van nature verduisterd en onwetende zijn omtrent Gods wil en een vijandschap in ons hart hebben tegen Zijn Wet, niet alleen door Zijn Woord en Geest bekwaam gemaakt mochten worden om Gods wil en Wet te kennen en te verstaan, maar ook geneigd en bekrachtigd worden, om al wat Gods wil gebiedt te gehoorzamen en te doen. Kol. 1 : 8. Wij houden niet op voor u te bidden en te begeren, dat gij vervuld mocht worden met de kennis van Zijnen wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand. Ezech. 36 : 27. Ik zal Mijnen Geest in het binnenste van u stellen en Ik zal maken, dat gij in Mijnen inzettingen zult wandelen. Ps. 119 : 36-112, Ps. 143 : 10, Ef. 5 : 16, 17.

187. V: Wat verzoeken wij, als wij bidden, dat de wil van Gods voorzienigheid geschiede?

A: Als wij bidden, dat de wil van Gods voorzienigheid geschiede, zo verzoeken wij dat wij en anderen onze wil mochten voegen naar Gods wil, zodat wij de genadige voorzienigheden dankbaar aannemen en ons geduldig onderwerpen aan de verdrukkende voorzienigheden. Hand. 21 : 14. En als hij zich niet liet afraden, hielden wij ons tevreden, zeggende: De wil des Heeren geschiede. Luk. 1 : 38, 2 Sam. 15 : 26, 1 Sam. 3 : 18.

188. V: Op welke wijze moeten wij bidden, dat Gods wil door ons en andere

geschiede?

A: Gelijk in den hemel, alzo op de aarde; dat is: wij moeten bidden, dat Gods wil door ons en anderen geschiede op aarde, algemeen in alles, volvaardig, blijmoedig, onvermoeid, vurig, volstandig, gelijk deze in de hemel geschiedt. Ps. 103 : 20, 22. Looft den Heere, Zijne engelen, gij krachtige helden, die Zijn woord doet, gehoorzamende de stem zijns woords, looft den Heere, al Zijne werken, aan alle plaatsen Zijner heerschappij, loof den Heere, mijne ziel. Jes. 6 : 2, 3.

189. V: Wat erkennen wij ermee, als wij biddende zeggen: Geef ons heden ons dagelijks brood?

A: Als wij biddende zeggen: Geef ons heden ons dagelijks brood, zo erkennen wij, dat wij in Adam en door onze zonde ons recht verloren hebben op al de uiterlijke zegeningen van dit leven en verdienen door God geheel ervan beroofd te worden en verdienen die voor ons in het gebruik ervan vervloekt te krijgen en dat deze in zichzelf niet bekwaam zijn om ons te ondersteunen, noch wij, om die door onze verdienste of arbeid te verkrijgen, maar dat wij geneigd zijn, die onwettig te begeren, te krijgen en te gebruiken. Deut. 8 : 17, 18. Zegt niet in uw hart: Mijne kracht en de sterkte mijner hand heeft mij dit vermogen verkregen. Maar gij zult gedenken den Heere uwen God, Die u kracht geeft, om vermogen te verkrijgen, opdat Hij Zijn verbond bevestigte. Gen. 3 : 17, Rom. 8 : 20, 21, 22, Jer. 5 : 25, Deut. 28 : 15, enz., Deut. 8 : 3, Gen. 32 : 10.

190. V: Waarom bidden wij in de vierde bede?

A: In de vierde bede, die is: Geef ons heden ons dagelijks brood, bidden wij, dat wij en anderen uit Gods vrije gift een genoegzaam deel van de goede dingen van dit leven mogen ontvangen en dat wij Zijn zegen daarbij mogen genieten. Spreuk. 30 : 8, 9. Armoede noch rijkdom geef mij niet, voed mij met het brood mijns bescheiden deels, opdat ik zat zijnde, U dan niet verloochene, of dat ik verarmd zijnde, dan niet stele. 1 Tim. 4 : 3, 4, 5, 2 Thess. 3 : 11, 12.

191. V: Wat wordt verstaan onder ons dagelijks brood?

A: Onder ons dagelijks brood wordt verstaan: alle uitwendige nooddrift tot ons dagelijks onderhoud, niet rijkdom, maar een bescheiden deel, zodanig als God nodig en bekwaam voor ons oordeelt. Ps. 132 : 15. Ik zal haren kost rijkelijk zegenen, hare nooddriftigen zal Ik met brood verzadigen. Ef. 4 : 28, 1 Tim. 6 : 6, 7, 8.

192. V: Waarom moeten wij dagelijks om onze uitwendige nooddrift bidden, indien wij die hebben kunnen zonder bidden?

A: Wij moeten dagelijks om onze uitwendige nooddrift bidden: Ten eerste omdat God vereist, dat wij om deze moeten bidden en Hij heeft alleen aan dezulken beloofd, dat zij geen gebrek zouden hebben. Ten andere omdat wij, die recht eisende, de zegen Gods daarmee krijgen en indien wij die hebben zonder te eisen, zo hebben wij die met Gods vloek. Ex. 23 : 25. Gij zult den Heere uwen God dienen, zo zal Hij uw brood en uw water zegenen. Ps. 145 : 15, Ps. 34 : 11.

193. V: Wat erkennen wij ermee voor God, als wij biddende zeggen: Vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onzen schuldenaren?

A: Als wij biddende zeggen: Vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onzen schuldenaren, zo erkennen wij, dat wij en alle anderen schuldig zijn aan erfelijke en dadelijke zonden en daardoor schuldenaars zijn aan Gods gerechtigheid en dat noch wij, noch enig ander schepsel de minste voldoening kan geven voor die schuld. Ps. 130 : 3, 4. Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan, maar

bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt; Rom. 3 : 9, 22, Matth. 18 : 24, 25.

194. V: Waarom bidden wij in de vijfde bede?

A: In de vijfde bede, die is: Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren, bidden wij, dat God om Christus' wil al onze zonden uit genade wil vergeven, wat wij niet te meer moedgeving eisen, omdat wij door Zijn genade bekwaam gemaakt zijn, om anderen van harte te vergeven. Jer. 14 : 7. Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o Heere, doe het om Uws naams wil, want onze afkeringen zijn vermenigvuldigd; wij hebben tegen U gezondigd. Rom. 3 : 24, 25, 26, Ef. 1 : 6, 7, Hos. 14 : 3.

195. V: Wat wordt verstaan onder onze schulden?

A: Onder onze schulden worden verstaan: onze zonden tegen God, waardoor wij aan Zijn gerechtigheid schuldig zijn, waaraan wij niet anders kunnen voldoen, dan door de eeuwige straf te ondergaan; doch alle zonden, uitgenomen de zonde tegen de Heilige Geest, kunnen vergeven worden. Matth. 12 : 31. Alle zonde en lastering zal den mensen vergeven worden; maar de lastering tegen den Geest zal den mensen niet vergeven worden.

196. V: Mogen wij hopen, dat wij door het gebed vergeving zullen krijgen door Gods barmhartigheid, zonder enige verdienste?

A: Omdat God alzo wel oneindig rechtvaardig als barmhartig is, zo moeten wij voor Hem verdienste brengen om vergeving te krijgen, maar omdat wij geen verdienste hebben en Hij die voor de Zijnen besteld heeft in Zijn Zoon, zo moeten wij om vergeving bidden vanwege de verdienste van Christus, Die de vergiffenis voor de uitverkorenen verkregen heeft door Zijn bloed. Ef. 1 : 7. In Welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden. Ps. 51 : 9, 10, 11, 12, 14.

197. V: Wat kan ons aanmoedigen om vergeving van God te eisen?

A: Wij kunnen aangemoedigd worden om vergiffenis van God te eisen, als wij door Zijn genade bekwaam gemaakt worden, om van harte aan anderen te vergeven. Matth. 6 : 14, 15. Want indien gij den mensen hunne misdaden vergeeft, zo zal uw hemelse Vader ook u vergeven. Maar indien gij den mensen hun misdaden niet vergeeft, zo zal ook uw Vader uw misdaden niet vergeven. Matth. 18 : 35.

198. V: Wat erkennen wij ermee, als wij biddende zeggen: en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze?

A: Als wij biddende zeggen: en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze, erkennen wij, dat de wijze en rechtvaardige God tot heilige doeleinden de zaken zo mag schikken, dat wij door verzoeken worden aangevallen en neergeveld; en dat de satan, de wereld en het vlees gereed zijn om ons krachtig af te trekken en te verstrikken; en dat wij zelfs na de vergeving van onze zonden wegens onze verdorvenheid, zwakheid en gebrek aan wachthouding niet alleen verzocht kunnen worden en onszelf in verzoeken werpen, maar ook in onszelf onmachtig en onbekwaam zijn om die te weerstaan of eruit op te staan. Matth. 26 : 41. Waakt en bidt, opdat gij in geen verzoeking valt, de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. 2 Kron. 32 : 31, 1 Kron. 21 : 1, Luk. 21 : 34, Mark. 4 : 19, Jak. 1 14, Gal. 5 : 17, Matth. 26 : 69-72, Gal. 2 : 11-14, 2 Kron. 18 : 3, 2 Kron. 19 : 2.

199. V: Waarom bidden wij in de zesde bede?

A: In de zesde bede, die is: en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze, bidden wij, dat God ons ervoor wil bewaren van verzocht te worden tot zonde of dat Hij ons wil ondersteunen en verlossen als wij verzocht zijn. Ps. 119 : 133. Maak mijne voetstappen vast in Uw Woord en laat geen ongerechtigheid over mij heersen. Hebr. 13 : 20, 21, Ef. 3 : 14-17, Jud. : 24.

200. V: Hoe bewaart God ons er voor, verzocht te worden tot zonde?

A: God bewaart ons er voor verzocht te worden tot zonde, als Hij de duivel, de grote verzoeker van de mensen, inbindt, van ons met verzoeken aan te vallen of anders als Hij ons inbindt, van te komen op die wegen waar de verzoeken zijn en waar wij onszelf zouden verzoeken. Ps. 19 : 14. Houd Uwen knecht ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen, dan zal ik oprecht zijn en rein van grote overtreding. 1 Petr. 5 : 8, 9, 10. Zijt nuchteren en waakt, want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden; denwelken wederstaat, vast zijnde in het geloof.

201. V: Wat verzoeken wij als wij bidden: verlos ons van den boze?

A: Als wij bidden: verlos ons van den boze, verzoeken wij, dat, wanneer wij door de duivel of het vlees of de wereld tot zonde verzocht zijn, wij ondersteund en gesterkt mochten worden om de verzoeken te weerstaan en te overwinnen, zodat wij door de kracht van Gods genoegzame genade verlost worden van het vallen in het kwaad der zonde. Jak. 4 : 7. Wederstaat den duivel en hij zal van u vlieden. 1 Kor. 10 : 13. God is getrouw, Die u niet zal laten verzocht worden boven uw vermogen. 2 Kor. 12 : 7, 8, 9.

202. V: Wat leert ons het besluit van het Gebed des Heeren?

A: Het besluit van het Gebed des Heeren, dat is: want Uw is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in der eeuwigheid, leert ons: Ten eerste dat wij pleitredenen tot onze moedgeving in het gebed moeten gebruiken. Ten tweede dat wij in onze gebeden God moeten prijzen, Hem toeschrijvende het koninkrijk, de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Ef. 3 : 20, 21. Hem nu, Die machtig is, meer dan overvloedig te doen boven al hetgeen wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt, Hem zij de heerlijkheid in de gemeente, door Christus Jezus in alle geslachten, tot in alle eeuwigheid. Amen. 1 Kron. 29 : 11, 13, 1 Tim. 1 : 17, 1 Tim. 6 : 15, 16.

203. V: Waarvan moeten wij onze pleitredenen en moedgevingen in het gebed nemen?

A: Onze pleitredenen en moedgevingen in het gebed moeten wij nemen: Ten eerste uit aanmerking van God, Zijn eigenschappen en volmaaktheden. Zijn koninklijke soevereiniteit, almachtigheid, algenoegzaamheid, heerlijkheid, barmhartigheid, genade en goedheid. Ten tweede uit aanmerking van Christus, Zijn verdiensten en voorbeding. Ten derde uit aanmerking van onszelf, van onze ellende, zondigheid, machteloosheid, geloof en oprechtheid. Ten vierde uit aanmerking van Gods beloften in Zijn Woord en genadeverbond. 2 Kron. 14 : 11. Asa riep tot den Heere zijn God en zeide: Heere, het is niets bij U te helpen, hetzij den machtige, hetzij den krachteloze; help ons, o Heere onze God, want wij steunen op U en in Uw naam zijn wij gekomen tegen deze menigte, o Heere, Gij zijt onze God, laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen. 2 Kron. 20 : 6-11, Ps. 79 : 8, 9, 10, 11, Ps. 74 : 18-23, Ex. 32 : 11, 12.

204. V: Waarom moeten wij zeggen: Amen?

A: Wij moeten amen zeggen, dat betekent: Het zij zo of Het zal zo zijn, tot een getuigenis van onze begeerten en verzekerdheid, van bij God verhoord te worden. Openb.22: 20,21. Die deze dingen getuigt zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen. Ja, kom, Heere Jezus! De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen. Amen. 1 Kor. 14 : 16.

AANHANGSEL VAN NOG ENIGE GEWICHTIGE VRAGEN OVER DE PRAKTIJK

205. V: Hoedanig zijn wij allen van nature?

A: Wij zijn allen van nature: Ten eerste onwetend, verblind en in grove duisternis. Ten tweede vervallen door de zonde en vreemdelingen en verbannen van God en van de gelukzaligheid. Ten derde afkerig en onwillig, om onze staat en zonden en ellende en de weg tot verlossing daaruit te kennen. Ten vierde zeer vuile, snode, gruwelijke en walgelijke schepselen. Ten vijfde krachteloos om God te gehoorzamen. Ten zesde dienstknechten van de duivel en van onze eigen begeerlijkheden, rebellen en vijanden tegen God. Ten zevende liefhebbers van de zonde en haters van God. Ten achtste dood in zonden en misdaden. Ten negende zonder enige genade, zonder geloof of liefde of wil ertoe. Ten tiende niet zoveel doende, dat wij zouden begeren gelukzalig gemaakt te worden door vrije genade, in des Heeren Eigen weg en wijze. Ef. 5 : 8, Ef. 2 : 1, 2, 5, 18, 19, Joh. 5 : 40, Rom. 3 : 10-20, Rom. 5 : 6, 8, 10, Jer. 11 : 15, 2 Tim. 3 : 4.

206. V: Welke dingen kan men niet doen, tenzij men wedergeboren en bekeerd is?

A: Tenzij men wedergeboren is, kan men: 1. Jezus Christus niet recht en ter zaligheid kennen. 2. Noch recht in Christus en in God, de Vader geloven. 3. Noch recht onszelf van onze zonden bekeren. 4. Noch onszelf recht verloochenen. 5. Noch dadelijk onze lusten doden. 6. Noch God recht liefhebben. 7. Noch God tot ons vertrouwen maken en leven in een gedurige afhankelijkheid van Hem. 8. Noch ons verenigen met Christus ter rechtvaardigmaking en ten leven. 9. Noch het verbond der genade aangrijpen en toestemmen. 10. Noch op een rechte wijze God bidden en dienen. 11. Noch God gehoorzamen met een evangelische, kinderlijke gehoorzaamheid. 12. Noch heersen over onze begeerlijkheden. 13. Noch leven voor God en dat maken tot ons hele werk en bezigheid. 14. Noch God op rechte wijze vrezen met een kinderlijke vreze. 15. Noch de ere Gods maken tot ons grootste eind en doelwit en dadelijk zoeken God in onze woorden en werken te behagen en te eren; daarom is de wedergeboorte dan uiterst nodig. Joh. 3 : 5-36, Luk. 13 : 3, 5, Luk. 14 : 26, Rom. 8 : 13, 1 Kor. 16 : 22, Spr. 3 : 5, Ps. 62 : 9, Zach. 12 : 10, Joh. 8 : 44, Rom. 6 : 14, 16, 17, 1 Kor. 10 : 31, Kol. 1 : 10.

207. V: Wat is de ellende van een onbekeerd mens, die in zijn natuurlijke staat is en blijft?

A: De ellende van een onbekeerd mens bestaat daarin: 1. Dat al zijn zonden onvergeven op zijn rekening staan. 2. Dat hij onder de toorn en vloek van God, onder de tijdelijke, geestelijke en eeuwige vloeken en oordelen ligt, vervloekt in zijn goed, in zijn naam, aan zijn tafel, in zijn huis, in alles. 3. Dat hij een geboeide slaaf van de satan is, dagelijks gebruikt in zijn dienst, naar zijn wil, tegen de Heere. 4. Dat hij onder de bevel - macht is van zijn heersende zonde. 5. Dat hij gedurig ieder ogenblik in gevaar is van de hel en verdoemenis. 6. Dat hij geen deel heeft aan Gods beloften van vergeving en zaligheid. 7. Dat hij geen hoop heeft, of alleen een valse, dode hoop. 8. Dat zijn gebeden niet verhoord worden in genade. 9. Dat al de daden van zijn leven, de natuurlijke, de burgerlijke, de godsdienstige daden, zo zijn, dat zelfs zijn gebeden en beste diensten gruwelijk zijn in Gods ogen. 10. Dat, hoe langer hij in die koers voortgaat, hoe meer hij zijn hart verhardt, zijn zonden en straffen vermenigvuldigt en zijn bekering zwaarder maakt. 11. Dat hij onderworpen is aan de prikkel des doods en dadelijke reden heeft om met de vreze des doods vervuld te worden. Mark. 4 : 12, Joh.

3 : 1836, Hand. 26 : 18, 1 Joh. 3 : 8, 2 Tim. 2 : 26, Spr. 28 : 9, Amos 5 : 21, 22, 23, Ezech. 33 : 11, Rorn. 2 : 4, 5, Deut.28 : 17,18, Spr. 10 : 7, Spr. 3 : 33.

208. V: Waaruit zou men weten, of iemand nog in een verloren staat is?

A: Iemand zou kunnen weten, dat hij nog in een verloren staat is: 1. Zo Christus in zijn hart niet gevonden wordt. 2. Indien er geen zaligmakende kennis in het verstand is. 3. Indien er geen vrijwillige keuze voor God is tot zijn hoogste schat. 4. Indien men niet hongert en dorst naar Christus en naar de gemeenschap met God door Hem. 5. Indien er geen droefheid in hem gevonden wordt over zonde als zonde, als tegen een goed en genadig God. 6. Indien in hem geen verlustiging en vreugde in God is. 7. Indien hij geen zorg heeft om God te loven, Hem te eren en Hem tot zijn laatste einde te maken. Ef. 3 : 17, Joh. 17 : 3, Ps. 73 : 25, 26, Luk. 1 : 53, Matth. 5 : 6, 2 Kor. 7 : 10, Ps. 37 : 5, 2 Kor. 5 : 15.

209. V: Wie zijn de godzaligen?

A: De godzaligen zijn degenen die zich geheel en al met hun hart aan God hebben toegewijd en voor eeuwig hebben overgegeven in een verbond, hebbende Christus volkomen omhelsd, gelijk Hij hun aangeboden is, God liefhebbende in Christus, ootmoedig en hemelsgezind zijnde, zich oefenende in zelfverloochening, doding der zonden, dankbaarheid voor Gods weldaden en gehoorzaamheid des harten en des levens. Alle mensen wel beminnende, zelfs hun vijanden, maar in het bijzonder de vromen en de heilige gemeenschap met hen en het Woord van God als hun spijze, als de regel van hun leven en wandel, vurig trachtende al het goed te doen wat zij kunnen, binnens- en buitenshuis, wakende tegen verzoeken en zich bereidende tot de dood, alles uit een eenvoudig beginsel van het geestelijk leven. Jes. 26 : 8, Ps. 119 : 94, Ps. 18 : 2, 2 Tim. 1 : 12, Joh. 13 : 35, Matth. 6 : 20, 21-33.

210. V: Wie zijn natuurlijke mensen, vleselijken, onwedergeborenen, huichelaars, burgerlijken en degenen die de gedaante der godzaligheid hebben?

A: Natuurlijke mensen zijn zulken, die niet meer dan de natuur hebben en geen genade of bekering. Vleselijke mensen zijn degenen die de Geest van Christus niet hebben en die het verstand en de wil en de lusten van het vlees opvolgen en voldoen. Onwedergeborenen zijn degenen die inwendig nog niet vernieuwd en veranderd zijn door de Geest van God en nog geen nieuw hart hebben, noch nieuwe maaksels en schepselen zijn. Huichelaars zijn degenen die van buiten goed en deugdelijk willen schijnen, maar het niet zijn; hetzij zij zulks weten of niet weten, zij zijn geveinsden. Burgerlijken zijn degenen die een uiterlijk rechtvaardig leven leiden, naar de wetten van het land, niemand te kort doen, elk het zijne geven, en van grote schelmstukken vrij zijn. Doch degenen die de gedaante der godzaligheid hebben zijn zulken die boven de burgerlijkheid ook uiterlijk godsdienstig zijn, de belijdenis der waarheid hebben en alle uiterlijke betrachtingen van de godzaligheid doen; maar zij missen het geestelijk leven, het ware geloof en liefde en een goede en gereinigde consciëntie. Rom. 8 : 1, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 1 Kor. 2 : 14, 15, Joh. 3 : 3, 4, 5, 6, 7, 8, Matth. 23 : 25-28, Mark. 10 : 20, 21, Fil. 3 : 4, 5, 6, 2 Tim. 3 : 5.

211. V: Hoe ver kan een onwedergeborene, een verworpeling, komen in het goede en evenwel verloren gaan?

A: Een onwedergeborene kan hebben: 1. Veel geestelijk licht en kennis in zijn verstand. 2. Vele en grote overtuigingen van zonde en van zijn ellendige staat. 3. Veel geestelijke blijdschap. 4. Veel oprechtheid, zodat hij noch God, noch de mensen zoekt

te bedriegen. 5. Hij kan veel in het uitwendige verbeteren, zonden nalaten en veel plichten doen. 6. De waarheden van het Evangelie geloven en zich inbeelden, dat Christus zijn Zaligmaker is en hem in de hemel brengen zal. 7. Hij kan veel onder het horen van Gods Woord zijn. 8. Veel in het gebed. 9. En in vasten. 10. Hij kan milddadig zijn en veel aalmoezen geven. 11. Ja, ijveren voor de religie. Hebr. 6 : 4, 5, Matth. 26 : 3, 4, 2 Petr. 2 : 21, 22, Mark. 6 : 20, Hand. 8 : 13, 23, Ezech. 33 : 30, 31, 32, Luk. 8 : 12, Jes. 58 : 2, 3, Rom. 10 : 2, Gen. 20 : 5.

212. V: Waaruit blijkt, dat er voor de ergste der zondaren nog hoop is van barmhartigheid te kunnen verkrijgen door Christus en aangenomen te worden op bekering?

A: Dat er hoop is van genade voor de snoodste der zondaren blijkt; 1. Omdat God hun menigmaal belooft hen in genade aan te nemen op hun bekering. (Jes. 55 : 7, Ezech. 18 : 21, 22). 2. Omdat Hij Zijn beloften, ook Zijn eed gedaan heeft. (Ezech. 33 : 11). 3. Omdat Hij aan allen, zonder uitsluiting van iemand, Zijn vrije genade aanbiedt en verzekerd, als zij zich maar naar Christus wenden en Hem met de hand des geloofs aannemen. (Mark. 16 : 15, 16, Joh. 3 : 15, 16, Jes. 45 : 22, 24, Luk. 2 : 10). 4. Omdat Hij Zijn gezanten zendt, om de zondaars te bewegen en te bidden, dat ze zich zouden laten verzoenen en geloven. (2 Kor. 5 : 11, 19, 20). 5. Omdat God lankmoedig wacht op de zondaren, om hun genadig te zijn, kloppende aan de deur van hun hart. (Jer. 13 : 27, Jes. 30 : 18, Openb. 3 : 20). 6. Omdat God de grootste der zondaren heeft aangenomen. (2 Kron. 33 : 12, 13, Luk. 7 : 47, Hand. 2 : 37, 38-41, 1 Kor. 6 : 10, 11, 1 Tim. 1 : 16). 7. Omdat Christus dit heeft uitgedrukt in de gelijkenis van de vader van de verloren zoon. (Luk. 15 : 20, enz., Jer. 31 : 19, 20). 8. Omdat Christus algenoegzaam is, om allerlei zondaren, die door Hem tot God gaan, ten volle zalig te maken. (Hebr. 7 : 27, 1 Petr. 1 : 19, Rom. 8 : 33,34). 9. Omdat Hij ook zo willig is, als wij willig zijn. (Openb. 22 : 17, Joh. 5 : 40). 10. Omdat Christus ook de snoodste zondaars tot Zich nodigt, met de belofte en de verzekering, dat Hij hun het leven en de zaligheid en de rust zal geven al hebben zij niets dan zonde en ellende. (Matth. 11 : 28, Jes. 55 : 1, 2, 3, Openb. 21 : 6). 11. Omdat Christus' doel, waartoe Hij in de wereld kwam, was om zondaren zalig te maken en te zoeken en zalig te maken dat verloren was en de kranke zielen gezond te maken. (1 Tim. 1 : 15, Luk. 19 : 10, Matth. 9 : 12, 13). 12. Omdat Christus niemand verwerpt, die oprecht tot Hem komt, al is hij nog zo zwak, snood en onwaardig. (Joh. 6 : 37, 40). 13. Omdat Christus alle zondaren gebiedt in Hem te geloven en hen dreigt met de hoogste straffen, zo zij niet geloven. (1 Joh. 3 : 23, Joh. 3 : 18-36).

211 V: Waarom moet men trachten al vroeg in zijn jonkheid godzalig te zijn?

A: Men moet al vroeg in zijn jonkheid trachten godzalig te zijn: 1. Omdat God het zo gebiedt. 2. Omdat men geen vrijheid heeft, om ooit het werk van de duivel te doen. 3. Omdat men zodoende veel zonden en veel smarten en kwellingen zal voorkomen. 4. Omdat men een grote mate van kennis, genade en geestelijke kennis zal krijgen. 5. Omdat men dan God te meer dienst zal doen. 6. Omdat men dan groter blijdschap en troost zal hebben in zijn ouderdom. 7. Omdat men al vroeg veel middelen en gelegenheden heeft om tot godzaligheid te komen. 8. Omdat de tijd snel voorbijgaat en een kostelijk talent is, waarvan men rekenschap zal moeten geven. 9. Omdat een eeuwigheid van gelukzaligheid hangt aan deze weinige jaren. 10. Omdat Hij belooft, dat Hij Zich zal laten vinden en genieten, als men Hem vroeg zoekt. 11. Omdat de tijd der jeugd de beste en bekwaamste tijd is om God te dienen. 12. Omdat de dood dan meer troostelijk zal zijn en het loon in de hemel groter. (Pred. 12 : 1, 2 Kron. 34 : 1, 2,

3, 1 Kon. 18 : 12, Ps. 25 : 7, Job 9 : 25, Ps. 7 : 5, 17, 18, Spr. 8 : 17, Jes. 55 : 6, Gal. 6 : 7, 8.

214. V: Waarom moet men niet uitstellen zich te bekeren?

A: Men moet niet uitstellen van zich te bekeren: 1. Omdat het leven onzeker is. 2. Omdat de genade onzeker is; deze wordt niet altijd aangeboden. 3. Omdat, hoe langer men uitstelt, hoe onbekwamer men is om terug te keren. 4. Omdat men anders dagelijks zijn hart meer en meer verhardt en zijn consciëntie verdooft en de bekering zwaarder maakt. 5. Omdat anders de wereld en de zorgvuldigheden van dit leven, de genegenheden meer vervoeren en verstrikken. 6. Omdat anders de duivel sterker bezit krijgt over de ziel. 7. Omdat, hoe langer men uitstelt, hoe meer men God tergt, om ons over te geven aan onszelf en aan de begeerlijkheden van ons hart. 8. Omdat men door uitstel het getal der zonden en schulden schrikkelijk vermeerdert en de ziel meer rampzalig maakt en Gods toorn over zich vermeerdert. 9. Omdat de tijd kort en kostelijk is en het werk, dat men te doen heeft, groot en veel is. 10. Omdat God al lang op ons gewacht heeft en op allen zo lang niet wacht en ook niet altijd op ons wachten zal en hoe schrikkelijk ware het, wegens dat uitstel verloren te gaan, gelijk duizenden alreeds daardoor verloren zijn gegaan. 11. Omdat God niet uitstelt ons goed te doen, en als wij in nood zijn, dan zijn wij haastig om van God hulp en verlossing te hebben. 12. Omdat uitstellen is weigeren zich te bekeren, wat, zo men zich nog bekeert, daarna zeer bitter vallen zal. Spr. 27 : 1, Ps. 95 : 7, Hebr. 3 : 7, 8, Jes. 6 : 10, Ps. 81 : 12, 13, 14, Spr. 1 : 22, 27, 28, Zach. 7 : 13.

215. V: Waaruit blijkt, dat er maar weinigen zalig zullen worden, in vergelijking met degenen, die verloren gaan?

A: Dat maar weinig mensen zalig zullen worden, blijkt: 1. Omdat de Schrift het klaar zegt. 2. Omdat weinig mensen goede geestelijke kennis hebben. 3. Omdat weinigen ondervinding hebben van een dadelijke verandering van hun hart en staat. 4. Omdat weinigen zichzelf verloochenen, hun kruis op zich nemen en Christus volgen. 5. Omdat weinigen ernstig strijden en geweld doen om zalig te worden. 6. Omdat maar weinigen diep en hartelijk gevoelig zijn van hun ellende en zonde en van hun absolute noodzakelijkheid van Christus. 7. Omdat weinigen uit zichzelf gaan en Christus waarlijk door het geloof aannemen. 8. Omdat er weinigen zijn, die God en de Heere Jezus en Zijn genade, wetten, kinderen en evangelische gehoorzaamheid meer of net zoveel als hun lusten, de wereld, vleeselijk vermaak, profijt en eer liefhebben. 9. Omdat weinigen het hun werk maken, dat ze hun vlees met zijn bewegingen en begeerlijkheden ernstig kruisigen en hun zonden ongeveinsd beklagen zouden. 10. Omdat weinigen onder de menigte van belijders het hun werk maken, God te behagen en te eren, Hem te eerbiedigen en te vrezen en Hem in Geest en waarheid te dienen. Matth. 7 : 14, Luk. 13 : 24, Matth. 22 : 14, Luk. 12 : 32, Jer. 3 : 14, Luk. 14 : 26, 27, 2 Tim. 3 : 4, Matth. 11 : 12, 1 Kor. 9 : 24, Tit. 1 : 1, Gal. 5 : 24, Fil. 3 : 3.

216. V: Wat zijn de tekenen van vergeving der zonden?

A: De tekenen van dat iemands zonden vergeven zijn, zijn deze: 1. Indien hij waarlijk in Christus gelooft. 2. Schaamte en een walg van zichzelf heeft. 3. De zonden te meer betreurt. 4. Indien hij Christus liefheeft. 5. Zijn zonden doodt. 6. En te meer daarvoor vreest. 7. En zijn hart en leven verbeterd en veranderd krijgt. Luk. 7 : 38, 47, 50, Ezech. 36 : 31, Ps. 130 : 3, 4, Gen. 39 : 9, Hand. 26 : 18.

217. V: Wat zijn de tekenen van het ware geloof?

A: De tekenen van het ware geloof zijn: 1. Indien men Christus waarlijk dierbaar acht en hoogschat boven al wat in de wereld is. 2. Indien men recht gewillig is, Christus aan te nemen voor Heer en Zaligmaker op de voorwaarden van het Evangelie. 3. Indien men door het geloof op Christus leeft, dagelijks geestelijk voedsel, genade en sterkte van Hem zuigende en trekkende. 4. Indien men daardoor dagelijks aangezet en geholpen wordt, om zijn hart en inwendige mens van zonden te reinigen. 5. Indien dat geloof werkzaam is door de liefde en in goede werken. 1 Petr. 2 : 7, Matth. 13 : 44, 45, 46, Joh. 1 : 12, Rom. 1 : 17, Gal. 2 20, Hand. 15 : 9. Gal. 5 : 6, Joh. 15 : 5 Jak. 2 : 14, 17, 20.

218. V: Wat zijn de tekenen van ware liefde tot God en tot Christus?

A: De tekenen van ware liefde tot God en tot Christus zijn: 1. Indien men God en Christus de hoogste plaats in het hart geeft, Hem hartelijk liefhebbende boven alles. 2. Indien die liefde ons krachtig dwingt tot ongeveinsde gehoorzaamheid, namelijk om al Gods geboden gestadig in liefde te gehoorzamen, in alle plaatsen, en gezelschappen. 3. Indien die liefde ons teder maakt, om God nergens in te mishagen of te vertoornen. 4. Indien die liefde ons zeer gevoelig en bedroefd maakt wegens de oneer, God aangedaan. 5. Indien men daardoor zich in gemeenschap met God, in de gebeden en in andere instellingen vermaakt en nadere vereniging, gemeenschap en gelijkvormigheid met Hem wenst. 6. Indien men zeer graag van God en Christus denkt en spreekt. 7. Indien men daardoor verwarmd wordt om heilig te ijveren voor God en de dingen Gods. 8. Indien dit oprechte liefde tot de vromen voortbrengt en de liefde tot de wereld dood. Matth. 18 : 37 38, Ps. 18 : 2, Ps. 119 : 6, 33, 34, 112, 127, 128, 2 Kor. 5 : 14, 15, Hoogl. 1 : 3, Hoogl. 5 : 10, Luk. 14 : 26, Gen. 39 : 9, 1 Sam. 24 : 5, Ps. 97 : 10, Joh. 14 : 23, 1 Joh. 2 : 15, 1 Joh. 2 : 5, Ps. 119: 136, 158, Ps. 63 : 2, Ps. 42 : 2, 3, Fil. 1 : 23, Hoogt. 8 : 7, 1 Joh. 4 : 20.

219. V: Wat zijn de tekenen van ware liefde tot de vromen?

A: De tekenen van oprechte liefde tot de vromen zijn: 1. Indien men de vromen liefheeft om de vroomheid en heiligheid en het beeld Gods in hen. 2. Alle vromen, die wij beseffen of geloven zodanig te zijn. 3. Boven alle anderen, al waren zij van onze maagschap. 4. Doch het meest degenen, die het meest begenadigd zijn. 5. Indien men hen ongeveinsd en dadelijk liefheeft en niet alleen in woorden en genegenheden. 6. Volständig. 7. Ook in hun geringe, armoedige, vervolgte en gesmade staat. 8. Indien men hun gezelschap met vergenoegd vermaak in het bijzonder liefheeft, wat men niet vindt bij natuurlijke mensen, al zijn zij nog zo vriendelijk en beleefd. 1 Petr. 2 : 17, 1 Joh. 5 : 1, 2, Ps. 16 : 2, 3, Filémon 5 : 10, 12, 17, Mark. 3 : 32-35, Kol. 1 : 4, 1 Joh. 5 : 16, 17, Ps. 119 : 63, 79, 115, Ps. 101 : 6, Ps. 26 : 4, 5, Ps. 1 : 1,2.

220. V: Uit welke tekenen zou men weten of men recht evangelisch over zijn zonden bedroefd is?

A: Uit deze tekenen zou men weten of onze droefheid over de zonden recht evangelisch is: 1. Indien onze droefheid spruit uit liefde tot God in Christus en uit haat tegen zonde. 2. Indien zij in de ziel de liefde tot God en de haat tegen zonde vermeerderd. 3. Indien deze met geloof en hoop en vreugde vergezelschaft en verenigd is. 4. Indien deze het hart zeer gedwee en buigzaam maakt naar de wil des Heeren, ook om te lijden, wat de Heere oplegt. 5. Indien deze de ziel zeer verwonderd maakt over de vrije genade en zeer dankbaar over ieder gunstbewijs, dat zij ontvangen, geestelijk of lichamelijk. 6. Indien de droefheid niet zozeer over het lijden

is als wel over het zondigen en deze de ziel meer doet verlangen om vrij van zonde als vrij van lijden te zijn. 7. Indien deze de ziel geheel en alleen doet rusten op Christus' verdiensten, tot rechtvaardigmaking voor God en deze Christus doet achten als het hoogste en enige ware goed. 8. Indien die droefheid blijft en het hart van de zonde verteert en breekt en verzwakt en tot verbetering aandrijft. Luk. 7 : 47, Ps. 51 : 19, Zach. 12 : 10, Matth. 7 : 9, Ps. 51 : 6, Hoogl. 14 : 3, Ps. 25 : 18, Rom. 7 : 14-23.

221. V: Wat zijn de tekenen van rechte haat tegen de zonden?

A: De tekenen van rechte haat tegen de zonden zijn: 1. Indien men een onverzoenlijke afkeer tegen de zonden heeft, omdat deze zonde is en tegen God en Zijn wet aangaat. 2. Indien men alle zonden haat, de kleine en de grote, de verborgene en de openbare. 3. Indien men zucht onder de zonde als de grootste schande en last van de ziel. 4. Indien men tegen de zonde en tegen al de verzoeken tot zonde strijdt en waakt. 5. Indien men bijzondere haat en strijd heeft tegen de boezemzonde, die ons het lichtst omringt en verruikt en waartoe ons vlees het meest genegen is en waartegen onze kracht het minst is. 6. Indien men niet alleen de inwendige zonden zoekt te onderdrukken en uit te roeien, maar ook de eerste inwendige bewegingen daartoe tegengaat en haat. Ps. 119: 104, 113, 128, 163, Ps. 18 : 24, Rom. 7 : 15, 2 Kor. 7 : 1-11.

222. V: Waaruit zouden wij weten of God onze God is?

A: Of God onze God is zouden wij weten: 1. Indien wij onszelf dadelijk en hartelijk aan God hebben overgegeven, om Zijne te zijn. 2. Indien wij van dat vrijwillige volk zijn in de dag van Christus' heirkraft, gewillig om in Zijn kracht iedere zonde te verlaten, iedere plicht te doen en iedere last te dragen die Hij oplegt. 3. Indien wij dadelijk liefde tot God hebben, liefde van goedwilligheid, liefde van welbehagen en liefde van vereniging. 4. Indien wij enig bijzonder verbondsteken van God ontvangen hebben; een teder vleses hart, de Geest des gebeds, ootmoedigheid of lust tot heiligheid. 5. Indien wij het verbond met de zonde zo verbroken hebben, dat wij de Heere Jezus als Koning in ons hart verwelkomd hebben, opdat Hij de zonde in ons verbreke en ons sterke, om de Heere getrouw in de Geest te dienen. Ps. 119 : 94, Ps. 110 : 3, Ps. 18 : 2, Ezech. 36 : 26, 27, 28.

223. V: Waaruit zouden wij weten, of wij door God van eeuwigheid verkoren zijn tot de zaligheid?

A: Wij kunnen weten of wij door God tot het eeuwige leven verkoren zijn: 1. Indien wij met rijp en ernstig beraad God verkoren hebben tot ons deel, tot onze schat en tot onze hoogste vreugde. 2. Indien wij het geloof der uitverkorenen hebben, dat Christus hoogacht en het hart reinigt. 3. Indien wij krachtadig geroepen en vernieuwd en wedergeboren zijn. Joh. 15 : 16, 1 Joh. 4 : 19, Tit. 1 : 1, Hand. 13 : 48, 2 Petr. 1 : 10, 2 Thess. 2 : 13, 1 Petr. 1 : 2, 3, Ef. I : 4.

224. V: Wat zijn de zekere merktekenen en bewijzen van een wedergeboren mens?

A: De zekere merktekenen van een wedergeborene zijn: 1. Indien hij een nieuw leven en nieuwe geestelijke zinnen heeft, als zijnde een nieuw schepsel. 2. Indien hij nu van een nederige, zachtmoedige en ootmoedige natuur is geworden. 3. Indien hij besloten en gezet is om God en de Heere Jezus Christus te verhogen en groot te maken. 4. Indien hij een hongerige en dorstige begeerte en een ernstig verlangen naar Jezus Christus heeft. 5. Indien hij geestelijke en heilige gemoedsaandoeningen en hartstochten heeft. 6. Indien hij veel geestelijke en hemelse begeerten heeft naar

Goddelijke en geestelijke dingen. 7. Indien hij zich in grote en bijzondere werken en diensten bezig houdt. Gal. 6 : 15, Ef. 2 : 10, Ef. 1 : 18, Matth. 11 : 29, 2 Petr. 1 : 14, 1 Kor. 6 : 19, 2 Kor. 5 : 15, Fil. 3 : 3, 6, 7, 8, Jes. 26 : 8, Ps. 10 : 17, 2 Kron. 15 : 15, Spr. II : 23, 1 Petr. 2 : 9, Matth. 5 47.

225. V: Wat zijn de geestelijke zinnen, die de wedergeborenen hebben boven de andere mensen?

A: De wedergeborenen hebben deze vijf geestelijke zinnen boven anderen: 1. Een geestelijk gezicht, waardoor zij zien en beschouwen: het kwaad van hun natuur, de geestelijke zonden, het leven des geloofs (boven het leven van gevoelen en van de rede gaande) de nieuwe en levendige weg tot God, de gemeenschap met God, de kracht der godzaligheid, de ijdelheid en nietigheid van het schepsel en van hun eigen gerechtigheid en het grote werk van dadelijke, nieuwe gehoorzaamheid en in het bijzonder de schoonheid en beminnelijkheid van Christus, de Zaligmaker, in al Zijn ambten.

2. Zij hebben een geestelijke smaak in Gods Woord, zowel in de geboden als in de beloften; in de instelling van de prediking, het Avondmaal, het gebed en het psalmzingen in de Heere Jezus, het brood des levens en in geestelijke ervaringen en zij smaken een walgelijkheid en bitterheid en vergiftigheid in de zonden en ijdelheden en dwaasheden, die hen plachten te vermaken.

3. Zij hebben een geestelijk gevoelen van hun begeerlijkheden, hartstochten en zonden alsmede van de zonden en misdragingen van anderen en van de smaad en het lijden dat de vromen om de vroomheid wordt aangedaan; ook van de kwellingen van de duivel en strikken en verlokkingen van de wereld. Ook zijn ze zeer gevoelig voor Gods grote liefde en genade in Christus tot hen.

4. Zij hebben een geestelijk gehoor, horende Gods stem in Zijn Woord, door Zijn Geest en die verstaande tot hun nut, troost en verbetering.

5. Zij hebben een geestelijke reuk, riekende de lieflijkheid van Christus' persoon, offerande, genaden en weldaden, de reuk van Zijn oliën en van Zijn Evangelie tot verwakking van hun liefde en vreugde. Ef 5 : 8, Rom. 7 : 24, Hebr. 10 : 19, 20-38, 1 Joh. 1 : 3, 2 Tim_ 3 : 5, Pred. 1 : 2, Fil. 3 : 7, 8-19, 20, Jes. 64 : 6, 1 Kor. 2 : 13, 14, 1 Petr. 2 : 9, 1 Petr. 2 : 3, Ps. 19 : 10, Jen 15 : 19, Ps. 119 : 103, 136, Hoogt. 5 : 10, 16, Hoogl. 2 : 3, 2 Kor. 2 : 11, Ef. 2 : 4, les. 30 : 20, 21, Hoogt. 1 : 3.

226. V: Wat zijn de geestelijke gemoedsaandoeningen van een wedergeborene?

A: De geestelijke gemoedsaandoeningen of hartstochten van een wedergeborene zijn deze zes: 1. Een geestelijke liefde tot God en Christus en het Woord en de genade en de plichten en tot de godzaligen. 2. Een geestelijke haat tegen de lusten en werken van het vlees en dienst der zonde en tegen alle valse paden in zichzelf en in anderen, zodat ze daarover een walg en gruwel hebben en die haat is algemeen tegen alle zonde, gedurig en onverzoenlijk, in het bijzonder tegen hun meest aanliggende zonde. 3. Een geestelijke vreze voor God, wegens Zijn majesteit en hoogheid en goedheid en genade, voor de zonde en voor de verzoeken tot zonde, voor de bedrieglijkheid van hun hart, de verstrikkingen van de wereld en de vurige pijlen van de satan. 4. Een geestelijk welgegronde hoop op God en Christus en op al de beloofde goederen in het genadeverbond, een hoop op meer licht, leven en heiligheid en vrede en blijdschap hier en op een zalige opstanding en eeuwige heerlijkheid hierna. 5. Een geestelijke blijdschap in God en in Christus en in de genade, in goede werken, zowel de hunne als die van andere mensen, in de voorspoed van het Evangelie, de bekering van velen en in de hemelse zaken en toezeggingen. 6. Een geestelijke droefheid over de zonden,

misdragingen, gruwelen en begeerlijkheden van henzelf en van anderen, als strijdig tegen Gods hoogheid, heiligheid, genade en liefde, in het Evangelie aangeboden en voorgesteld. Luk. 7 : 38-47, Ps. 119 : 97, Ps. 119 : 104, 113, 128, Rom. 7 : 15, Hos. 3 : 5, les. 66 : 1, 2, Ps. 2 : 11, Spr. 23 : 17, Hebr. 12 : 28, Jer. 32 : 39, 40, Tit. 2 : 13, Kol. 1 : 27, 1 Joh. 3 : 2, 3, Rom. 15 : 13, Fil. 3 : 1, 3, Fil., 4 : 4, 1 Petr. 1 : 8, Ps. 32 : 11, Hand. 8 ; 39, les. 64 : 5.

227. V: Welke, bijzondere werken doen de wedergeborenen boven alle andere mensen?

A: De wedergeborenen oefenen zich en zijn bezig omtrent deze goede werken: 1. Zij zijn bezig met en werkzaam in God hartelijk en vurig en gestadig boven alles lief te hebben en liefde te tonen. 2. Zij doorzoeken hun hart om hun zonden, misslagen en bedriegerijen en afwijkingen uit te vinden, om deze te beklagen en te verbeteren. 3. Ze doden hun lusten en snode begeerlijkkleden en hartstochten en brengen die ten onder en reinigen zich daarvan, vurig daarom tot God biddende, opdat dit werk voorspoedig zij en tot Christus lopende als de Fontein, om de kracht van Zijn bloed en Geest en woord te hebben tot hetzelfde einde. 4. Zij waken tegen zichzelf en tegen al hun vijanden, duivel, wereld en vlees. 5. Zij dienen God naar Zijn Woord en instellingen, in de Geest en in de waarheid en naar Zijn voorschrift. 6. Zij vertrouwen op God en leven op Christus door het geloof, vasthoudende aan al de beloften. 7. Zij oefenen zichzelf in allerlei heilige plichten en in hemelse dingen en beloften. Ps. 116 : 1, Deut. 30 : 6, Ef 5 : 15, 2 Kor. 7 : 1, Kol. 3 : 5, 1 Joh. 3 : 3, Gal. 5 : 24, Tit. 2 : 14, 1 Joh. 5 : 18, Spr. 4 : 23, 1 Petr. 5 : 8, Fil. 3 : 3, Joh. 4 : 23, 24, 2 Kor. 5 : 8, Rom. 1 : 17, Ps. 37 : 3, 5, 1 Petr. 5 : 3, Fil. 3 : 20, Kol. 3 : 1, 2, 3.

228. V: Hoe leeft men door het geloof op Christus en hoe gebruikt men Hem tot alles?

A: Men leeft door het geloof op Christus en men gebruikt Hem tot alles: 1. Als men uitgaande uit zichzelf, als oordelende zich alleszins ellendig en machteloos, uitloopt naar Christus en Hem aanschouwt en vertrouwt als algenoegzaam en volvaardig om ons van al ons kwaad te verlossen en van alle goed te verzorgen. 2. Als men dadelijk en dagelijks in alle voorvallen uit Hem en door Hem zoekt te ontvangen: verzoening, vrede en vergeving, genezing, heiligmaking en sterkte, licht, raad en wijsheid, leven en wakkerheid, troost en blijdschap en wasdom in al het goede. 3. Als men al de beloften van het genadeverbond aanziet als in Jezus' hand en moetende door Hem vervuld worden, in Wie al de volheid is en aan Wie alle macht is gegeven in hemel en op aarde. 4. Als men door gelovige zuchtingen uit Hem en door Hem eist en zuigt, wacht en hoopt: dadelijke hulp, verzorging en redding in al onze ongelegenheden en gebreken. 5. Als men op de verdiensten van Zijn gehoorzaamheid in Zijn leven en sterven en op Zijn voorspraak en voorbedding leunt en aan Hem kleeft en van Hem afhangt, in alles van de Vader te verzoeken, Wat ons en anderen nodig is en in alles te betrachten, opdat het Gode aangenaam zij. Hebr. 10 : 38, Kol. 3 : 11-17, 1 Kor. 1 : 30, Joh. 14 : 6, Joh. 1 : 16, Jes. 45 : 22, 24, Fil. 4 : 13, Joh. 15 : 5, 1 Joh. 2 : 1, 2.

198 V: Door welke middelen moet men de zonden kruisigen?

A: Men moet de zonden kruisigen en doden door deze middelen: 1. Men moet letten op het grootste kwaad dat in de zonde is, die wij graag zouden kruisigen, opdat alsoo een grote haat en verfoeing van die zonden verwekt worde, welk kwaad bestaat in de snoodheid daarvan (als tegen de oneindige God en tegen Christus) en de vuiligheid en besmetting, bedrieglijkheid, tirannisering ervan en de toebrenging van Gods toorn en oordeel en het verlies van God en Christus en de heerlijkheid erdoor. 2. Men moet de

zonden bitter beschreien en erover treuren. 3. Men moet daarmee uit zichzelf tot Christus lopen om van Hem raad en bestuur, kracht en hulp van Zijn Geest te ontvangen, vertrouwend, dat uit Hem kracht en sterkte zal uitgaan tot doding der zonden. 4. Men moet door het geloof de beloften van reiniging en van verbreking der zonden aannemen en opzien naar Christus, om de vervulling ervan te hebben. 5. Men moet waken tegen de gelegenheden en verzoeken tot de zonde en tegen de eerste gedachten en bewegingen daaromtrent. 6. Men moet in Christus' kracht daartegen het Woord van God en het gebed en de sacramenten gebruiken, wachtende dat de Geest zo zal komen om de werkingen des vleses te doden. 7. Men moet daartegen strijden en worstelen, de genade die er tegenover staat voedende en koesterende en overdenkende de bedreigingen, voorbeelden en vruchten van die zonde en de schoonheid en het goede van de tegengestelde dienst. Gen. 39 : 9, Ps. 51 : 6, 2 Kor. 7 : 1-11, Hebr. 3 : 13, Rom. 6 : 5, 6-14, Hand. 15 : 9, Mich. 7 : 19, Zach. 13 : 1, Ezech. 36 : 26, 27, Openb. 1 : 5, 1 Thess. 5 : 24, Ps. 119 : 11-174, Rom. 8 : 13, 1 Joh. 5 : 14, 15, Gal. 5 : 17.

228. V: Waarover moet men waken en waartegen?

A: Men moet waken over deze vier dingen: Ten eerste over onze hartsgedachten, dat die niet zondig mogen zijn, niet ijdel, dwaas trots, onkuis, gierig of lasterlijk. Ten tweede over onze hartstochten en passies en driften, dat die niet ongeregeld, onrein, vleselijk of bitter mogen zijn. Ten derde over onze tong en woorden, dat die niet ijdel, boos en onstichtelijk of bitter of onwaarachtig mogen zijn. Ten vierde over onze daden, dat die alle naar de regel van Gods Woord gericht mogen zijn en geen aanstoot aan iemand, maar stichting aan de naasten en goed aan onze zielen en bijzondere ere tot God mogen brengen.

Doch tegen zes dingen moet men waken: 1: Behalve tegen alle zonde in het algemeen, zo in het bijzonder tegen die zonden, waartoe wij het meest genegen zijn vanwege ons temperament en onze natuurlijke gestalte. 2. Tegen de zonden, die wij vanwege ons bijzondere beroep en staat des levens het meest onderworpen zijn. 3. Tegen de zonden van de tijden en plaatsen waarin wij leven. 4. Tegen alle gelegenheden en verzoeken tot zonde waarvan men voorziet dat deze klaarblijkelijk onze ziel in gevaar zullen stellen. 5. Tegen het onteren van God in het gebruik van geoorloofde dingen, van spijs, drank, kleding en geoorloofde gemakkelikheden. 6. Tegen de dwalingen en misvattingen in het oordeel. Jer. 4 : 14, Matth. 15 : 19, Jes. 55 : 7, Spr. 4 : 23, Spr. 25 : 28, Ef. 4 : 26, 27-31, Spr. 16 : 32, Matth. 12 : 34, 35, 36, Spr. 21 : 33, Ps. 39 : 5, Jak. 3 : 2, 6, Spr. 10 : 11-19, 20, 21, Ps. 34 : 13, 14, Spr. 15 : 4, Ps. 15 : 1, 2, 3, Ef. 5 : 15, 16, 1 Petr. I : 15, Ps. 18 : 24, 2 Kon. 5 : 18, Fil. 2 : 15, Ef. 2 : 2, 1 Kor. 6 : 12, 2 Petr. 2 : 1, 2, 3, Jud. : 3, 4, 1 Joh. 4 : 1.

231. V: Waarover moet men veel mediteren of denken?

A: Veel moet men mediteren en denken over de eigenschappen van God, van het verbond der genade, van de beloften van vergeving, heiligmaking en zaligheid; van de liefde van Christus, van het kwaad en gevaar van de zonde, van de ijdelheid van het schepsel; van de noodzakelijkheid van de wedergeboorte; van de staat van onze ziel omtrent God; van de voortreffelijkheid van een staat der genade; van de kostelijkheid van de tijd, van de eeuwigheid, van de dood, het oordeel, de hemel en de hel.

232. V: Waarover moet men dagelijks veel onderzoek doen omtrent zijn hart en leven?

A: Dagelijks moet men zich onderzoeken over zijn zonden van nalating en bedrijf en over de oefening van zijn genaden en het betrachten van plichten en goede werken en

over zijn gedrag die dag in eenzaamheid en in gezelschap, bij goeden en bij kwaden, in godsdienstige daden en burgerlijke en natuurlijke daden, omtrent zijn beroep, spijs en drank, in spreken en denken en zwijgen; in verzoeken en beproevingen.

200 V: Hoe en waarin moet men zichzelf verloochenen?

A: Wij moeten onszelf verloochenen: Ten eerste ten opzichte van ons verstand en wijsheid, wil en zinnelijkheden, aangezien die tegen Gods wijsheid en ontdekkingen, wil en schikking strijden. Ten tweede ten opzichte van onze eer en achting, vrienden en nabestaanden, vrede en vrijheid, huis en woning, gemak en profijt en plezieren en gemakkelikheden, als die door ons niet genoten kunnen worden, met God getrouw te dienen en te behagen. Ten derde ten opzichte van eigengerechtigheid, goede werken en eigen krachten, gaven en genade en bekwaamheden ten goede, om Christus alles te maken. Ten vierde ten opzichte van lijden, van smaad, pijn, gevangenis, ja, de dood, als de Heere ons daartoe roept.

233. V: Hoe moet men vast- en biddag houden?

A: Om vast- en biddag recht te houden, moet men zich ten eerste wel bereiden, onderzoekende welke oorzaken er zijn in het land en in de kerk en in ons huisgezin en onze personen, waarom men vast- en biddag moet houden en van God hulp en bijstand zoekende, om tot dat grote werk bekwaam te zijn. Ten andere moet men op de vast- en biddag rusten van zijn gewone werk, gelijk op een Rustdag en zich onthouden van spijs en drank, vermaak en sierlijke kleding en een behoorlijk besef van Gods majesteit, heiligheid en toorn en van de tergende zonden zoeken te hebben en zich verootmoedigen en zijn ziel kwellen over de zonden en over de tekenen van Gods toorn, de zonden met een verslagen hart belijden en vurig en breed om verzoening en genezing en tegen de plagen bidden en het verbond met God vernieuwen, opnieuw komende in de eed en in de vloek. Ten derde als de vast- en biddag ten einde is moet men zijn gedrag op die dag onderzoeken en onze gebreken, daarop betoond, beklagen en dan vallen aan de dadelijke verbetering der zonden, die wij beleden en waartegen wij ons plechtig verbonden hebben.

235. V: Hoe moet men Gode psalmzingen?

A: Om Gode recht psalmen te zingen moet men zich ten eerste behoorlijk voorbereiden om een bekwame geestelijke gestalte te hebben tot het zingen, tot dien einde zuchtende om de Geest en zoekende een rechte indruk van Gods majesteit te hebben. Ten tweede onder het zingen moet men zeer eerbiedig, aandachtig en geestelijk zijn, gelijk in het bidden, de Heere zich voor ogen stellende, voor Wie men een lied zingt; men moet met het hart liefelijk de Heere zingen, met geestelijk vermaak en liefde en met opmerking, het hart schikkende naar hetgeen men zingt en het gezang opofferende gelijk het gebed in en door Jezus Christus, opdat het aangenaam zij. Ten derde, nadat men psalmen gezongen heeft moet men, gelijk na het gebed, terugzien hoe men zich gedragen heeft in God te prijzen, beklagende en belijdende de gebreken erin en trachtende de goede gestalte, die men daarin had, te behouden.

236 V: Hoe moet men iedere dag, van de morgen tot de avond, recht doorbrengen?

A: Om de dag recht door te brengen met men ten eerste de dag goed beginnen, namelijk ontwakende met God en enige uitschietende zuchtigen en dankzeggingen naar de hemel zendende en zich ophoudende met enige geestelijke meditatie, ook onder het kleden en dan met een zucht om bijstand des Geestes aan het lezen gaande

van een deel van Gods Woord, naar een bepaalde orde en daarop zijn hart in bidden en danken, in het heimelijke en in het huisgezin uitstortende. Ten tweede moet men op de dag gedurig God voor zijn ogen stellen, met God wandelen, ons werk doen als Zijn werk, ons door Hem in handen gegeven, beogende in alles Zijn eer, gedurig levende en werkende in het geloof en in de vreze Gods, lettende op al wat de Heere aan ons en omtrent ons doet, om Hem daarin behoorlijk te erkennen en wakende over hart en tong en handen en tegen alle zonden en tot alle plichten en deugden, in alle plaatsen en gezelschappen. Ten derde moeten wij elke dag wel besluiten, overdenkende hoe wij ons gedragen hebben en wat God aan ons en voor ons gedaan heeft en lezende Gods Woord en alles besluitende met bidden en danken.

237. V: Wat zijn de heerlijke privilegiën en voorrechten van de bekeerden en wedergeborenen?

A: De privilegiën van de wedergeborenen zijn deze: 1. Zij zijn vrij gemaakt van de heerschappij der zonde, van het juk en de beheersing van de duivel, van de Wet als een verbond der werken, van de schuld en van de vloek en toorn van God en van de blindheid en hardigheid des harten. 2. Zij hebben vergeving der zonden en zijn gerechtvaardigd. 3. Zij hebben deel aan God en Christus en hebben te allen tijd een vrije toegang tot Hem. 4. Al de beloften van vergeving, heiligmaking, bijstand en troost enz. zijn de hunne. 5. Zij zijn zonen en dochteren van de Allerhoogste, het voorwerp van Zijn liefde en vermaak. 6. Zij hebben vereniging en gemeenschap met Christus. 7. De heilige engelen passen op hen en dienen hen. 8. En zij zijn de erfgenamen van het eeuwige leven.

238. V: Hoe moet men zich bereiden tot de dood?

A: Om zich wel te bereiden tot de dood, moet men: 1. Veel denken aan de dood en aan de eeuwigheid. 2. Zich ongeveinsd over al zijn zonden verootmoedigen en beproeven. 3. Tot Christus zijn toevlucht nemen en Hem aannemen tot verzoening en genezing. 4. Zijn hart en leven door Jezus' Geest en genade verbeteren. 5. Zoeken klare blijken te hebben van een staat van genade. 6. Zijn hart aftrekken van de wereld en het zetten op hemelse dingen. 7. De tijd uitkopen om goed te doen. 8. En strijden om in te gaan.